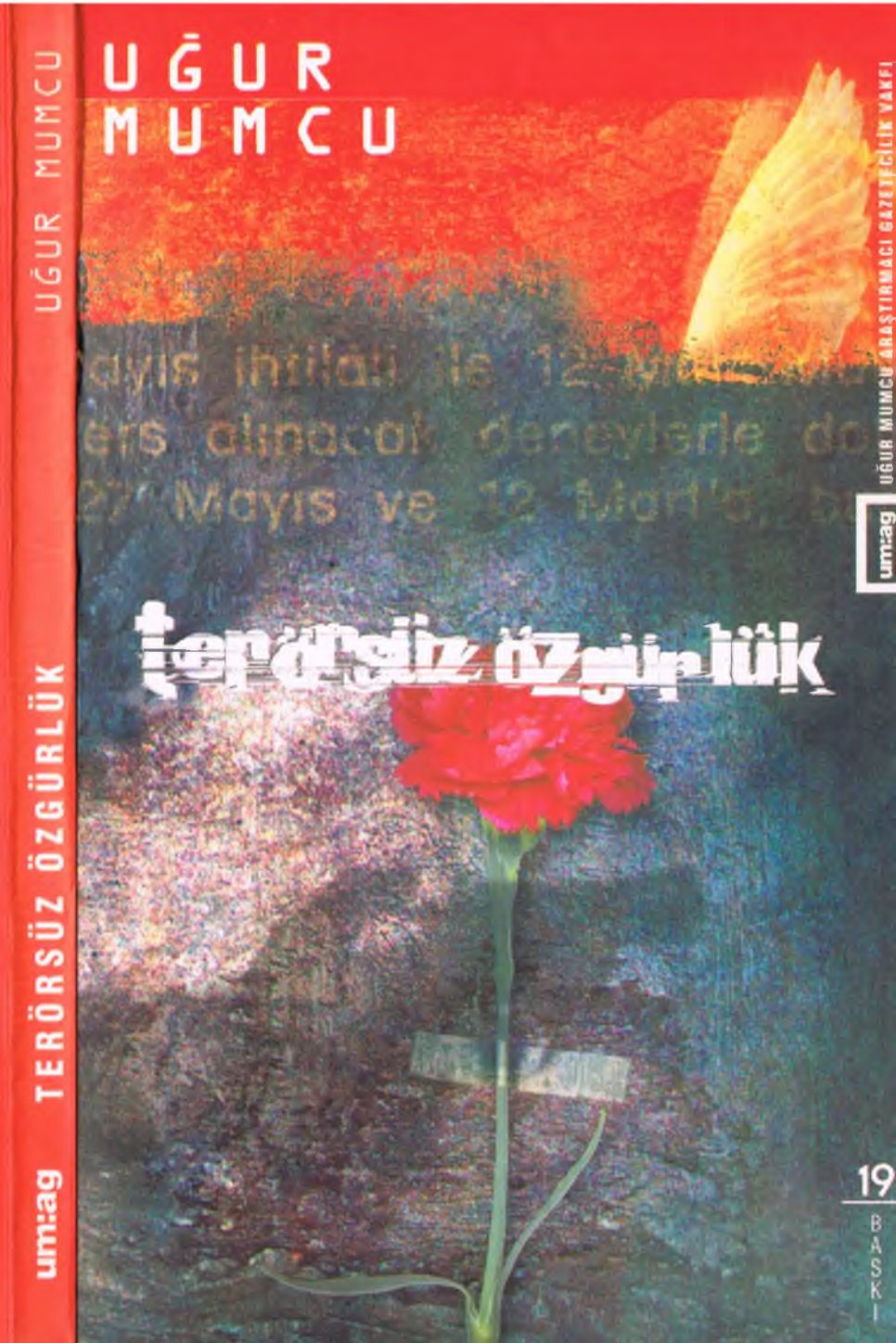
UĞUR MUMCU

UĞUR MUMCU

um:ag UĞUR MUMCU ARAŞTIRMACI GAZETECİLİK VAKFI

19

BASKI

um:ag TERÖRSÜZ ÖZGÜRLÜK

um:ag Vakfı Yayınları: 11
Bütün Yapıtları Dizisi: 9

TERÖRSÜZ ÖZGÜRLÜK

UĞUR MUMCU

1'inci Baskı: Kasım 1982, İstanbul
19'uncu Baskı: Agustos1996, Ankara, 3 000 adet
"Terörsüz Özgürlük", 18. baskıya kadar "Tekin Yayınevi" tarafından toplam 65 500 adet yayınlanmıştır.

ISBN 975-8084-10-0

Yayın Yönetmeni: Ali TARTANOĞLU

Kapak Tasarımı ve İllüstrasyon: SOLARİS

Dizgi: um:ag

Baskı: DUMAT

TERÖRSÜZ ÖZGÜRLÜK

UĞUR MUMCU

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ
ÖNSÖZ
Terörsüz Özgürlük 1
Dosyalar Nerede? 3
Kimmiş, Kim? 4
ITT Rüşveti 6
İşte Tarih İşte Sayı 8
Devletin Parasıyla 10
Kinlerinin Nedeni 13
Şellefyan Düzeni 15
Kumpanya 18
Tatsız Şeker 19
Pan 21
Sırdaş Hesap 23
Planlı Devletçilik 24
Vehbi Bey Amca 26
Tek Yol Friedman 28
Yorumsuz 30
Yavaş Yavaş 32
Fırkamızın Devletçilik Vasfı 34
El Yordamı İle 36
Özal'ı Beğenmemek 38
Alaturka Kapitalizm 40
Kastalizasyon 42
Güvenli Bir Yol 44
Nedir Bu 46
Dr. Spock ve Prof. Doğramacı 48
Orijinal 51
Özerkce 52
Prof. Dr. Somer 54
YÖK Tarafsızlığı 56
YÖK ve Dernekler 58
Kimin Eli Kimin Cebinde 60
Bir Siyasal Şirket 62
Bilmece ve Çözümü 63
Odalar ve Ülkücüler 66
Lions ve Rotary 68
S. Sırrı Kadem 70
Unutulan Adresler 72
Ağca Düğümü 74

İşte İpuçları 76
Kime Sorsak? 79
Ve Huzurunuzda Kaşıkçı 81
Polonya Dersi 83
Polonya Acısı 85
Lumpen Sermayesi 87
Doktorlar 89
Üç Yıla Kadar 91
Bu Kafa 93
Kır Çiçekleri 95
Mithatpaşa'dan Beri 97
Dernekler ve Şirketler 98
Prof. Dr. Aldıkaçtı 100
Dünden Yarına 103
Babayasa 105
Normlar Hiyerarşisi 106
Sair Herhangi Yol 108
Sınıf Esası 111
Osmanlı Anayasası Bile 113
Anayasa Gümrüğü 115
Hukuk Yanlışları 119
Dernek ve Parti 122
24 Ocak Anayasası 125
Madde 14 127
Neresi Serbest 129
Katılım 131
Sazlı Sözlü Anayasa 134
Gölcüklü ve Esir Basın 135
Başkancı Sistem 137
Şahsi Sorumluluk 139
Gasp Suçundan Sanık 142
Gizli Yargı 144
Tarihin Yargısı 147
Dilinin Kantarı 149
Gerçek Olamaz 151
Var mı Yok mu 152
Eşitlik Şarkısı 155
Afyon Konuşması 157
Sansürden de Geri 159
İçtenlikle 161

SUNUŞ

Atatürkçü, laik, cumhuriyetçi, demokrat bir Türkiye'nin yılmaz savunucusu; devrimci, hep emekten yana, araştıran ve sogulayan gazeteci Uğur Mumcu, 24 Ocak 1993 günü otomobiline konan bir bomba ile, inandığı tüm bu değerler uğruna yaşamını yitirdi.

Eşi Güldal Mumcu ile çocukları Özgür ve Özge; Uğur Mumcu'nun, yukarıda ana çizgilerini vermeye çalıştığımız kişiliğini gelecek kuşaklara aktarmak; kütüphanesini, arşivini ve tüm yazılarını tasnif edip araştırmacıların kullanımına sunmak, gazeteciliğe hevesli gençleri, araştırmacılık alışkanlığıyla mesleğe kazandırmaya çalışmak vb. amaçlarla **Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı**'nı Ekim 1994'te hukuken, Aralık 1995'te de fiilen yaşama geçirdiler.

Bu amaçlar dışında vakfın elbette görevleri de var Bunlardan ilk akla geleni ve belki en önemlisi, aradan üç yıldan fazla bir süre geçmesine karşın hâlâ sonuçlanmamış, hâlâ faili meçhul durumdaki **Mumcu Cinayeti**'nin sonuna kadar takipçisi olmak. Bu görevin ilk ürünü sayılabilecek **SUİKAST RAPORU 93/96-Uğur Mumcu Cinayeti Soruşturması Sorgulanıyor** adlı çalışma, bir **um:ag** yayını olarak okuyuculara ve Uğur Mumcu dostlarına sunuldu.

Bir başka görev, bir başka borç, ama aynı zamanda hak ise, Onun daha önce yayınlanmış kitaplarının, bu kez adını taşıyan **um:ag** logosu altında yayınlanması idi. Böylesi bir cinayet söz konusu olmasaydı, bizim için de böyle bir görev doğmayacaktı. Ama cinayet, bu görevi kaçınılmaz kıldı. Elinizdeki kitap işte bu görevin bir ürünü.

Bu noktaya ulaşılmasında, Mumcu'nun bütün kitaplarını 1975'ten bu yana, 21 yıldır dostlukla, özenle yayınlamakta olan Tekin Yayınevi'ne ve Sayın Kemal Karatekin'e hem bu hizmet, hem de anlayış ve katkılarından dolayı teşekkür ederiz. **Terörsüz Özgürlük**'ün ilk 18 baskısı da Tekin Yayınevi tarafından yayınlanmıştı.

Türkiye koşullarında hele Uğur Mumcu Vakfı olarak, belli bir özel, toplumsal amaçla kitap yayınlamak güç bir iş. Türki-

ye'nin ekonomik ve toplumsal koşulları, bu koşulların özellikle yayıncılık sektörüne nasıl yansıdığı biliniyor. Öteki giderler göz ardı edilse bile, kitap fiyatının yarıya yakınının dağıtım, üçte birinin de kâğıt gideri olarak düşünülmesi, sorunu kavramak için yeterlidir sanırız.

um:ag da en büyük sıkıntıyı kitapların fiyatını belirlerken yaşadı. Hem olabildiğince nitelikli ürün yaratmaya, hem de burada **kitap** olan bu ürün ile, Uğur Mumcu okurları arasında bir uzaklık olmamasına uğraşırken çok zorlandık. Kitaplarımızın fiyatı bilinen tüm gerçeklere karşın yüksek bulunabilir. Ama kağıt ve baskı kalitesi dikkate alınırsa, kitaplarımızın fiyatının sık sık değişmemesi için çaba harcanacağı bilinirse, okuyucunun hoşgörü katsayısının da artacağını umuyoruz.

Terörsüz Özgürlük'ün şu anda elinizde bulunması, bu umudumuzun yersiz olmadığını gösteriyor. Bu, ayrıca, ülkemizi siz dost okurlarla birlikte aydınlık yarınlara taşımak amacıyla kurulan Uğur Mumcu Vakfi'na yapılmış önemli bir katkı. Sağ olun.

Bir önemli görevin gereği olan bu kitapların yeniden yayınlanmasında bize çok değerli katkılarda bulunan, Abdullah Nefes, Fatih Alpertan, Öcal Beningtan, Savaş Sönmez, Hakkı Erdem, Canan Duran, Çiler Keleş, Sezer Yücel, Neriman Küpçü, Şebnem Kocabıyık, Serkan Salihoğlu, Zeynur Türkmen, Sunda Işık ile Kubilay Gönen ve arkadaşlarını, Dumat Matbaası ve çalışanlarını, kapak düzenlemelerini büyük bir ustalık ve özenle yeniden yapan Emrah Yücel ve Murat Kaya'yı da unutmadık. Onlara da içtenlikle teşekkür ediyoruz.

Çağlar boyunca daha iyi, daha güzel, daha aydınlık bir dünya dileyen insanlar, düşünceleri uğruna eziyet çektiler, öldürülmeyi göze aldılar, öldürüldüler. Yaşamını, bu yolda gözünü kırpmadan feda edebilecek insanlara gerek duyulmayan, ışıl ışıl ve güzel bir dünyanın, ancak sizin gibi aydınların emeği ve çabası ile oluşacağına inanıyoruz.

Bu çabanın başarıya ulaşabilmesinin ilk koşulu, unutmamak!

Düşünenlerin öldürülmemesi, öldürülenlerin unutulmaması dileğiyle...

um:ag

Kızım Özge'ye...

ÖNSÖZ

Batılıların **chronique** dedikleri köşe yazarlığı, bizde öteden beri büyük gelişme göstermektedir. Aradaki ayrım, birincilerin daha çok yazın kroniği, tiyatro kroniği, müzik kroniği, politika kroniği gibi uzmanlık dallarına ayrıldığı ve bu **köşe**lerde boy gösteren yazarların en fazla haftada bir iki kez kalem oynatmalarına karşılık bizimkilerin hemen her gün çeşitli konulara değinmeleri, ya da değinmek zorunda kalmalarıdır.

Toplum yapımızın henüz yerli yerine oturmuş olmamasının bir sonucu olsa gerektir bu. Hemen her gazetede üç, dört, beş, belki daha çok köşe yazarımız tanrının günü çeşitli konuları koltuklayarak okurların karşısına çıkmakta, okurlar da bunu beklemektedir.

Ne var ki, düzinelerle köşe yazarı arasında kendini okura gerçekten sevdirmiş olanların sayısı, bir elin parmaklarını aşar mı, bilemem.

Aşsa da aşmasa da Uğur Mumcu bunların ilk akla gelenlerinden biridir bence.

Sağlam hukuk bilgisi, temelli hukuk kültürü, ödün vermez cesareti, yorulmak bilmez çalışkanlığı ile Uğur Mumcu, her gün Türk toplumunun aksayan yanlarından birini ele almakta, böylece sorumlu yöneticileri uyarmaya gayret etmektedir. Yazılarında ele aldığı kişilere karşı Uğur'un hiçbir kişisel hesabı yoktur. Onlara toplumsal sorunlarımızın birer pürüzü diye bakar. Güçlü belgelere dayanmaksızın, kimseye ima yoluyla da olsa sataşmaz. Bir konuyu aydınlatmak, kanayan bir yaraya parmak basmak için kimi zaman günlerce belge peşinde koştuğu, dosyalar arasında gece yarılarına kadar çalıştığı olur.

Bu bakımdan, Uğur Mumcu'nun Türk köşe yazarlığına yepyeni bir hava getirdiğini söyleyebiliriz. Keskin bakışlı bir gözlemci, belgesel bir eleştiricidir o. Güçlü hukuk mantığını çok kez ince bir mizah çizgisi ile çerçevelediği için yazıları ne denli ağır olsa da okura ferahlık verir.

Bu kitapta okuyacaklarınız, yaşadığımız olağanüstü dönemin gerçek tablosunu yansıtmaktadır.

Uğur Mumcu'nun yazıları bugün günceldir. Bunlar, yarınki kuşaklar hesabına, kuşkusuz ibret alınması gereken bir tarih dersi yerine geçecektir.

Nadir Nadi

TERÖRSÜZ ÖZGÜRLÜK...

27 Mayıs İhtilali ile 12 Mart Muhtırası, yakın geçmişimizin, ders alınacak deneylerle dolu iki büyük siyasal olayıdır. 27 Mayıs ve 12 Mart'a, bugün, bir ölçüde, serinkanlı gözlemlerle bakma olanağı vardır. Yaşadığımız ortamda, toplumsal olaylara "yaşasın" ya da "kahrolsun" edebiyatı ile yaklaşmak çok yanıltıcı olur. Şu son yirmi yılın acılı serüvenlerinde görüldü kl, bu "yaşasınlar" bir süre sonra "kahrolsunlar"a, kahrolsunlar da "yaşasınlara" dönüşür. Yaşasınların sevinci, kahrolsunların öfkesini, kahrolsunların öfkesi yaşasınların sevincini, birkaç yıl içinde silip süpürünce, geriye yalnızca, evet yalnızca gerçeğin kendisi kalır. Tarihi yazan da gerçeğin kendisidir.

12 Eylül günü, emir-komuta zinciri içinde yönetime el koyan silahlı kuvvetlerimizin her rütbedekl komutanları, 27 Mayıs ve 12 Mart deneylerini yaşayarak bugüne gelmişlerdir. Ve hem 27 Mayıs hem 12 Mart, yandaşları ve karşıtlarınca özgürce tartışılmış, yakın tarihimizin bu iki olayında yaşanan yanlışlar, tutulan yollar, izlenen tutumlar en ince ayrıntılarına kadar gözler önüne serilmiştir. Bu iki olayın gerçekleri, doğruları ve yanlışları, özgürlük ortamında en duyarlı terazilerde tartılmış, değer yargıları bu ağırlıklarla oluşmuştur.

27 Mayıs İhtilali, ihtilal ile kaldırılan Millet Meclisi'nin Demokrat Parti Grubu ve bu partinin hükümetini yargılamış tır. Yassıada'da yapılan yargılamalar sırasında, Cumhurbaşkanı Celal Bayar için **"köpek davası"**, Başbakan Adnan Menderes için **"bebek davası"** gibi gereksiz soruşturmalarla ihtilalin anlamı gölgelenmiş, amacı saptırılmış, Başbakan Menderes, Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu ve Maliye Bakanı Hasan Polatkan haklarında verilen ve uygulanan ölüm cezaları ise toplumda derin yaralar açmıştır. Siyasal suçlarda ölüm cezalarının hiçbir toplumsal sorunu çözmediği, bir parti grubunun toptan ceza görmesinin siyasal gelişmeleri engellemediği, yaşanan gerçeklerle, çok açık biçimde kanıtlanmıştır.

Devlet, Genelkurmay ve Milli Güvenlik Konseyi Başkanı Orgeneral Sayın Kenan Evren, 12 Eylül günü yaptığı radyo-televizyon konuşmasında; **"Parlamento üyeleri siyasi faaliyet lerinden dolayı suçlanmayacak ve yeni yönetime karşı suç teşkil edecek tutum ve davranışlarda bulunmadıkları sürece haklarında herhangi bir işlem yapılmayacaktır"** derken, çok gerçekçi bir yaklaşımı sergilemiş bulunmaktadır.

Eğer, tutum ve davranışlarıyla, terör odakları ile örgütsel bağ içinde bulunan parlamento üyeleri varsa, elbette bunlar, Sayın Evren'in verdiği bu güvenceden yararlanmayacaklardır. Bu da doğaldır 12 Mart Muhtırası çok başka potalarda kaynadı, çok başka kanallarda yürüdü. Bu dönemin herhalde en büyük yanlışı, devlet gücünün, silahlı sağ eylemciler için hiç kullanılmayıp, yalnızca sol eylemler için kullanılması ve de yaygın bir **"ihbar kampanyası"** eşliğinde **"solcu avına"** çıkılıp, silahlı eylemlerle uzaktan yakından ilgisi olmayan insanların gözaltına alınıp, tutuklanmasıdır. Bu tür devlet öfkesinin, özellikle devlete zarar verdiği anlaşılmış, bu anlaşılıncaya kadar da iş işten geçmiştir.

12 Eylül ortamı, 27 Mayıs ve 12 Mart'tan çok başka türlüdür. Böylesine kanlı ortamda devletin ilk ve başlıca görevi, yurttaşları, **"korkusuz yaşama özgürlüklerine"** kavuşturmasıdır. Bunun da ilk koşulu, terör odaklarını, arkalarında karanlık karargahları ile birlikte ortaya çıkartmaktır.

Terörün olduğu yerde, Anayasadan, hukuk devletinden, serbest seçimlerden, bağımsız yargıdan söz etmenin olanağı yoktur. Terörün bu kanlı ipoteği kaldırılmadıkça, özgürlükçü demokrasiye dönülmüş sayılmaz. Terörün hüküm sürdüğü ülkelerde, Anayasa, kağıt parçalarından, parlamentolar, taş yığınlarından başka bir işe yaramaz. Yaramadığı, ülkemizdeki acı deneyle görüldü...

Türk Silahlı Kuvvetleri 27 Mayıs'ta da 12 Mart'ta da kalıcı bir askeri yönetim kurmak istemedi. Yeni yönetim de **"özgürlükçü, demokratik, laik ve sosyal"** nitelikli bir **"sivil yönetim"** kurma amacını taşıdığını ilan etti.

Şimdi hepimizin bir tek amacı olmalıdır. Çok yönlü kış kırtmaların kurt kapanlarına kapılmadan, terörsüz özgürlüğü,

kansız demokrasiyi kurmak ve sivil yönetimi, sağlıklı yöntemleri ve kalıcı çözümleri ile yeniden oluşturmak..

(15 Eylül 1980)

DOSYALAR NEREDE?

Önceki gün **"İşte Dosyalar"** başlıklı yazımda, Ecevit hükümetinin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Dr. Faruk Sükan'ın elkoyduğu dosyaların bir kısmına değinmiş ve bu dosyalar hakkında işlem yapılmasını istemiştim.

Bu yazının çıktığı gün, Ankara Bürosu görevlilerinden arkadaşımız Erbil Tuşalp, Dr. Sükan ile görüşmüş ve bu konu hakkında bir diyeceği olup olmadığını sormuştu. Dr. Sükan'ın arkadaşımıza yanıtı şöyle olmuş: *"Bu dosyaların sonunu ben de merak ediyorum..."*

Bu dosyaları, bu dosyaların izleyicisi bile merak ediyorsa vay bu devletin haline!

Neyse efendim, Dr. Sükan'ın el koyup da "Sonlarını merak ediyorum" dediği ötekl dosyaları da sunalım mı? Sunalım.

Daha önce sunduğum dosyalar özellikle Demirel ailesi ile Tercüman Gazetesi' sahibi Kemal Ilıcak'ın şirketleriydi. Bugün Sükan'ın izlediği öteki dosyaların başlıklarını verelim:

Dr. Sükan, Garanti Bankası, Türk Ticaret Bankası, Yapı ve Kredi Bankası, Akbank ile ilgili incelemeler de yaptırmış, bu incelemeler sonucunda, bankaların, banka sahiplerinin aile şirketlerine kredi sağladıkları kanısına ulaşılmıştır.

Raporda Adapazarı'nda işadamı Ömer Kuriş ile bu kişinin kurduğu "Kur Yonga Levha San. ve Tic. A.Ş., SUNTAŞ Sünger ve Plastik San. A.Ş., Kuriş Yedek Parça Tic. Ltd. Şti." ile ilgili kredi yolsuzlukları ve Ömer Kurşin'in bir siyasal partiye yaptığı yardımlarla ilgili bir soruşturmadan da söz edilmektedir. Dr. Sükan'ın raporundan Bağ-Kur, Sosyal Sigortalar ve Kızılay mevduatları, SEKA eski Genel Müdürlerinden Aziz Gümüş hakkındaki incelemeler yapıldığını da öğreniyoruz.

Devam ediyoruz.

NETAŞ (Northern Elektrik Telekominikasyon A.Ş.), Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu'nun dış alımları, Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri eski Genel Müdürlerinden Cavit

Mutuş ile ilgili soruşturma, Pendik-Alaybey Tersanesi ile ilgili yolsuzluk iddiaları, MKE Kurumu, Hanomag ve Mototrak AŞ. arasındaki ortaklık ile 1969 yılından bu yana Hanomag traktörleri ile ilgili dosya, Maliye eski bakanlarından Ziya Müezzin oğlu'nun kardeşi Atilla Müezzinoğlu'nun adının karıştığı TIR kaçakçılığı, Dr. Sükan'ın elkoyduğu dosyalar arasındadır.

Bitmedi; daha da var.

Dinarsu, Yünsa, Gümüşsuyu firmaları, SASA Suni ve Sentetik Elyaf Sanayi AŞ., İNSA İstanbul Naylon Sanayi AŞ., Tekstil İplik Sanayi ve Ticaret ile AKSA Akrilik Kimya Sanayi AŞ.'nin keyfi zam yaptıklarına ilişkin iddialar, Köy-Koop'a usulsüz kredi kullandırıldığına ilişkin iddialar, Maliye Bakanlığı eski Müsteşar Yardımcılarından Şekip Altay'ın yeterli diploması olmadığı halde, yüksek öğrenim derecesi isteyen görevlere getirildiğine ilişkin iddialar, Afşin-Elbistan Termik Santralı ihaleleri, demir dışalımı, kamu iktisadi teşebbüslerinin bazı basın-yayın araçlarına mali yardım yaptıklarına ilişkin iddialar, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu hakkında bazı yolsuzluk iddiaları, Yapı Kredi Bankası'nın Ayhan Şahenk'in bulunduğu "Doğuş İnşaat Şirketine" usulsüz kredi verildiğine ilişkin iddialar, Orhan Sorguç, Kadir Has, Sırrı Yırcalı ve Fuat Süren ile ilgili çeşitli ihbarlar, Dr. Sükan'ın elkoyduğu başlıca dosyalar arasındadır.

"Devlet" diye bir tüzel kişi varsa, "devletin devamlılığı" diye bir ilkeye inanılıyorsa, işte dosyalar.

Evet, iki olasılık söz konusudur: Ya, bu şirket ya da kişiler boş yere tedirgin edilmiştir; o zaman bu kişi ve şirketlerden devlet adına resmen özür dilenmelidir; ya da bu iddialarla ilgili soruşturmaları sonuçlandırarak, yolsuzluk yapanın yakasına yapışılmalıdır.

Bu işin başka yorumu var mıdır?

(7 Kasım 1980)

KİMMİŞ KİM?

Baba adı: John, ana adı: Anna, doğum yeri: Froson, İsveç, doğum tarihi: 24.6.1936. Uyruğu ABD, medeni hali: Evli, ikamet no: 1/73627, pasaport no: z-3220861, pasaport tarihi:

19.10.1978, bildiği diller; İngilizce, Fransızca, devamlı ikametgahı: 5925 Townley Ave. Glendole, Arizona, USA. Eşinin adı: Charlote, doğum yeri: Viyana, doğum tarihi: 24.10.1929.

"Kim bu" diyeceksiniz?

Açık kimliğini tanıttığımız bu kişinin yalnızca adını yazmıyorum. Bu kişi, çok uluslu ünlü bir şirketin Türkiye temsilcisidir Bu temsilcinin biri Ankara, biri de İstanbul'da olmak üzere iki evi bulunmaktadır. Bu evlerde sık sık partiler düzenlenmek tedir. Ve bu temsilci, birçok kişiyle bu evlerde uzun görüşmeler yapmaktadır.

Adı ve soyadı dışında açık kimliğini verdiğimiz bu Amerikan yurttaşı, temsilcisi olduğu şirketin merkezine de sık-sık gidip gelmekte ve Ortadoğu bölgesini kapsayan bir telekomünikasyon yatırımları üzerinde yoğun çalışmalar yapmaktadır.

Anna'dan doğma, John'dan olma bu Amerikan yurttaşı, 1973 yılından önce İran'ın başkenti Tahran'da da aynı görevi yapmıştır. Şah rejimine yakınlığı bilinen bu Amerikan yurttaşı İran bürokrasisi ile de içli dışlıydı.

Kahramanımız Tahran'dayken, Ortadoğu ile Afrika ülkelerine elektronik aygıt satmış, bu bölgede oldukça yaygın bir ün sağlamıştır.

Bu arada bir değişiklik olmuş; kahramanımızın temsilcisi olduğu çok uluslu şirkete bağlı bir yan şirket Türkiye'de de yatırım yapmak için girişimlerde bulunduğu günlerde Fransız hükümetince kamulaştırılmıştır. Bundan sonra, bir başka çok uluslu şirket, Türkiye'de yatırım yapmaya hazırlanan bu şirketin pay senetlerini satın almıştır. Sonra ne görüyoruz? Kahramanımız bu kez bu yeni şirketin temsilcisi olarak, yeniden Türkiye'de üst düzeydeki temaslarına devam etmektedir.

Kahramanımız bir gün Ankara'da, bir gün İstanbul'dadır; işi başından aşkındır...

Bu çok girişken Amerikalı, Tahran'da başladığı girişimleri, Türkiye'de de sürdürmektedir. Kahramanımıza, Türkiye de az gelmektedir. Bu yüzden, Kuzey Kıbrıs'ta da bir yatırım alanı seçmekte, buradan Ortadoğu ülkelerine, elektronik aygıtlar satmayı planlamaktadır.

Bu yabancı, bu temaslarını yürütürken hiç de yabancılık çekmemektedir. Yabancı, ilişkilerinde Türkiye'den, çok ünlü bir işadamını kullanmaktadır. Bu işadamının çok gelişmiş siyasal ilişkileri söz konusudur, ve bu işadamı, bu ilişkilerle açığa vurulmasından son derece tedirgin olmaktadır.

Şimdi diyeceksiniz ki, "bu Amerikalının da, ortağının da, şirketlerinin adlarını da yaz." Yazmasına yazarım ama günün modası böyle. Biraz üstü kapalı yazacağım. Anlayan, anlayacak!

Kimimiz Dallas dizisinin sonunu merak eder, kimimiz de yerli "J.R"ları..

Aman telefonu açıp, bunu bana sormayın, kahramanımızın elektronik aygıtları çok gelişmiştir, belki telefonları da dinler! Aman sakın!

(25 Kasım 1980)

ITT RÜŞVETİ...

ITT şirketini bilmeyen yoktur. ITT (Uluslararası Telgraf ve Telefon Şirketi) dünyanın en güçlü çok uluslu şirketlerinden birisidir. Bu şirketin Türkiye'de de temsilciliği bulunmaktadır.

ITT şirketinin Şili'de sosyalist Devlet Başkanı Allende'nin devrilmesi olayında etkin görev aldığı da bilinmektedir. Aynı şirketin, dünyanın birçok ülkesinde rüşvet dağıttığı da yapılan soruşturmalar sırasında ortaya çıkmıştır. Şirketin sorumluları, bu orada Türkiye'de de rüşvet dağıttıklarını açıklamışlardı.

O tarihten bu yana, ITT şirketinin Türkiye'de dağıttığı rüşvet ile ilgili bir soruşturmanın yapılıp yapılmadığını izlemeye çalışıyorum. Bilebildiğim kadar, bu konuda, CHP hükümeti döneminde Başbakan Yardımcısı Dr. Faruk Sükan'ın bir girişimi olmuştu. Bu soruşturma girişimi nasıl sonuçlandı; bugün için Dr. Sükan başta olmak üzere, pek bilen yoktur.

Gerçekten, ne oldu ITT soruşturması?

ITT soruşturmasından önce "Uçak yapım şirketi Lockheed'in soruşturması ne oldu" diye sormak gerekir. Lockheed soruşturması ile ilgili olarak, Genelkurmay Askeri Mahkemesi

Savcılığı'nın önce koğuşturmaya yer olmadığı kararı verdiğini, sonra zamanın Milli Savunma Bakanı Ferit Melen'in başvurusu üzerine bu kararın kaldırıldığını biliyoruz. Ama Lockheed soruşturmasının bugün ne aşamada olduğunu bilemiyoruz.

ITT şirketi ile ilgili soruşturmanın sonuçlanmadığı izlenimini edinince, bu şirketin Türkiye temsilcisinin kim olduğunu araştırmaya çalıştım. Geçenlerde, "Bir Yabancı" başlığı altında okuduğunuz yabancı, ITT şirketinin Türkiye temsilcisi John Kore Aho'dur

Bir şirketin Türkiye'de rüşvet dağıttığı, ABD'nin yetkili kurulları önünde açıklanırsa, devlet alarak da bizim, bu yolsuzluk üzerine var gücümüzle gitmemiz gerekmez miydi? Böyle olayları aydınlatmak, devlet olmanın gereklerinden biridir. Eğer, bu gibi yolsuzlukların sorumluları, bağımsız mahkemeler önünde yargılanmazlarsa, devlet dediğimiz varlığın saygınlığı ne olur?

ITT temsilcisinin kim olduğu, Türkiye'de kimlerle dostluk, kimlerle ticari ilişkiler kurduğunu açıklamak elbette basının görevidir Ben bu köşede, bu görevi karınca kararınca, yerine getirmeye çalışıyorum. Kızan varmış, köpüren varmış, başıma dert açacak varmış; bu gibi sözler, kusura bakılmasın, bana vız gelir tırıs gider!

Ülkemizde bir takım garip adamlar var. Bazı gazeteler ve yazarlar, yolsuzlukları, rüşvet olaylarını açıklamaya çalışırlar. Nedense, devletten milyonlar vuranlar, hırsızlar, kaçakçılar, uğursuzlar hep yangelip yatarlar da, gazeteler ve gazetecilerin başları belaya girer.

İşte somut olay. ITT Türkiye'de rüşvet dağıtmıştır. Rüşveti ITT adına kim ödemiştir, kime ödemiştir? Bunlar, ancak soruşturma yoluyla ortaya çıkarılır. Ben de diyorum ki, "Ne oldu bu soruşturma?" Ve bu soruşturmanın açılmasına, basın yoluyla da olsa katkıda bulunmaya çalışıyorum.

ITT Türkiye'de ne gibi çalışmalar yapmıştır? Bunu sormayalım mı? ITT, hangi devlet kuruluşları ile temas etmiştir? ITT hangi yatırımların girişmiştir? ITT şirketinin bir yan kuruluşu olan LMT şirketi, Türkiye'de hangi işleri almış, kimlerle ortaklık kurmuştur? Kıbrıs'taki Pimak şirketinin, ITT'nin temsilcisi John Kore Aho ile bir ilişkisi var mıdır, yok mudur?

Bu satırların çıkmasına sinirlenen, bağıran, çağıran, başımıza iş açacaklarını söyleyenler; bizler görevimizi yapıyoruz, kimbilir belki sizler de öyle...

(1 Aralık 1980)

İŞTE TARİH, İŞTE SAYI...

"Yolsuzluk dosyaları nerede?"

Bu dosyalar, herhalde, Millet Meclisi'nin ilgili komisyonlarındaydı. Bunlar, politikacıların bulaştıkları yolsuzluk dosyaları dır. Bir de politikacı yakınlarının karıştıkları yolsuzluklar var. Bu dosyalar nerede?

Bu dosyaları bulabilmek için önce müfettiş raporlarını bulmak gerekir. Müfettiş raporlarını bulunca iş kolaylaşır. Rapor hakkında ne işlem yapılmış? Soruşturma ne aşamada? İşlem yapılmamışsa niçin yapılmamıştır? Soruşturma niçin durdurulmuştur?

Örneğin, Garanti Bankası Merkez Şubesi'ndeki işlemlerle ilgili olarak Bankalar Yeminli Murakıbı Ural Şekerci tarafından düzenlenen 18.5.1978 gün ve 1 sayılı rapor sonunda ne gibi işlem yapıldı? Demirel ailesinin şirketlerinden biri olan İNTO ile ilgili bu soruşturma ne oldu? Yine Şekerbank Merkez Şubesi'ndeki usulsüz kredilerle ilgili olarak Bankalar Yeminli Murakıbı Osman Tunaboylu tarafından hazırlanan 5.6.1978 gün ve 1 sayılı rapor ile hangi soruşturma başlatıldı? Şekerbank İzmir Şubesi ile ilgili Bankalar Yeminli Murakıbı Aydın Esen tarafından düzenlenen 20.6.1978 gün ve 2 sayılı raporun sonucunda ne gibi işlemlere başvuruldu? Eskişehir Bankası Isparta Şubesi'ndeki işlemlerle ilgili Bankalar Yeminli Murakıbı Tuncay Artun'un hazırladığı 16.6.1978 gün ve 4 sayılı raporun sonucu ne oldu? Emlak Kredi Bankası Isparta Şubesi'nde yine Murakıp Tuncay Artun'un hazırladığı 30.6.1978 gün ve 5 sayılı raporun sonucunda ne gibi işlemlere başvuruldu? Vakıflar Bankası Isparta Şubesi'nde Bankalar Yeminli Murakıp Yardımcısı İbrahim Boztepe'nin düzenlediği 13.6.1978 gün ve 8 sayılı rapo-

run sonucunda ne oldu? Denizcilik Bankası Yenişehir Şubesi'ndeki kredi işlemleri ile ilgili olarak Bankalar Yeminli Murakıbı Cengiz Özkan'ca düzenlenen 31.3.1978 gün ve 82 sayılı raporun sonucunda ne yapıldı?

Devam edelim mi? Edelim.

Denizcilik Bankası Yenişehir Şubesi'ndeki kredi işlemleri ile ilgili olarak Bankalar Yeminli Murakıbı Cengiz Özkan ve Yardımcısı İbrahim Boztepe tarafından düzenlenen 10.4.1978 gün ve 93 sayılı raporun "akıbeti" ne oldu? Yapı ve Kredi Bankası Yenişehir şubesinde Murakıp Özkan ve yardımcısı Toztepe tarafından hazırlanan 10.4.1978 gün ve 10.4 sayılı rapor üzerine ne yapıldı? Ticaret Bankası Yenişehir Şubesi'ndeki işlemlerle ilgili olarak, aynı murakıp ve yardımcısınca düzenlenen 30.3.1978 gün ve 7/1 sayılı raporun sonucunda ne yapıldı?

Şu yukarıda okuduğunuz bütün soruşturmalar, Demirel'li şirketlerle ilgilidir. Ve bu raporlara konu olan kredilerin aritmetik toplamı 260 milyon TL'yi aşmaktadır.

Gelelim HEMA Şirketler Topluluğu'na...

HEMA Şirketler Topluluğu'nun Etibank'dan bir milyar TL'yi bulan kredilerle ilgili olarak Bankalar Yeminli Murakıbı Evren Tulga tarafından düzenlenen 17.3.1978 gün ve 4 sayılı raporun Maliye Bakanlığı'nca Cumhuriyet Savcılığı'na gönderildiğini biliyoruz, daha sonra ne oldu? Bu paralar, HEMA'dan alındı mı, alınmadı mı? Vakıflar Bankası Müfettişi H. Şükrü Oruç tarafından düzenlenen 30.5.1978 gün ve 41/2 sayılı ön rapor, rapordan sonra Ankara 10 ve 6'ncı İcra Memurluğu'nca işleme konan 90 milyon 583 bin 925 lira 50 kuruş ödendi mi, ödenmedi mi? Ne oldu bu dosya? Ne oldu bu milyonlar?

Bitmedi efendim, biter mi?

Bankalar Yeminli Baş Murakıbı Orhan Emirdağ tarafından Anadolu Bankası Beyoğlu Şubesi'nde yapılan incelemeler sonucu düzenlenen 15.6.1978 gün ve 20 sayılı rapora göre, Tercüman Gazetesi' sahibi Kemal Ilıcak'lı firmalara açılan kredilerle ilgili soruşturma ne oldu? Yapı ve Kredi Bankası Çemberlitaş ve Şişli şubelerinde yapılan incelemeler sonucunda Bankalar Yeminli Murakıbı Yılmaz Ocakçıoğlu tarafından düzenlenen 6.6.1978 gün ve 5 sayılı raporla Ilıcak'lı firmalara 300 milyon TL' yi aşkın kredi verildiği saptanmıştı; ne oldu bu dosyalar?

Yine Yılmaz Ocakçıoğlu tarafından hazırlanan 3.3.1978 gün ve 1 sayılı raporla, Türk Ticaret Bankası'nın Nuruosmaniye ve Şişli Şubeleri işlemleri incelenirken, Ilıcak'lı firmalara 90 milyona yakın kredi kullandırıldığı belirlenmişti. Ne oldu bu dosya?

Bankalar Yeminli Murakıbı Yener Görmen ve Abdulhalik Berber tarafından düzenlenen 28.4.1978 gün ve 1-10 sayılı raporda Halk Bankası Adana Şubesi'nden Ahmet Sapmaz'a tam 160 milyon, 220 bin 305 lira 28 kuruşluk kredi sağlandığı belirlenmişti, evet ne oldu, bu dosya?

Efendim, işte böyle! Dosyalar mı aranıyor, işte sizlere dosyaların ipuçları, sayı ve tarihleri...

Şimdi göreceksiniz, sayın okurlar; bizler, bunları saptayıp yayınladığımız için "komünist, marksist, vatan ve millet düşmanı" ilan ediliriz; bu kredileri alan ve verenler de "milliyetçi, mukaddesatçı" ve de "maneviyatçı" olurlar.

Ne derseniz deyin; kuran iyi kurmuş bu düzeni!...

(3 Aralık 1980)

DEVLETİN PARASIYLA...

Akdeniz Haber Ajansı'nın kurucuları kimlerdir? Sayalım isterseniz:

Uğur Reyhan, Özcan Ergüder, Ömer Öztürkmen, Kemalettin Özbayraç, Alpaslan Başakçı, Yaşar Güngör, Aydın Erdoğan.

Bu haber ajansını yalnızca bu kişiler kursa, bir itirazımız olmazdı. Elbette gazetecilerin haber ajansı kurma hakları vardır. Parası olan, bastırır parasını kurar ajansını! Ama "kazın ayağı" hiç de öyle değildir. Akdeniz Haber Ajansı'na, bir devlet bankası ile bir bakanlık ortaktır. "Olmaz" demeyin, öyledir.

Anadolu Bankası, Akdeniz Haber Ajansı'nın kurucusudur. Turizm Tanıtma Bakanlığı da Akdeniz Haber Ajansı'nın ortaklarındandır.

Yönetim Kurulunun başında Tercüman Gazetesi' yazarlarından Osman Kibar'ın bulunduğu Anadolu Bankası, 5.3.1976

gün ve 82 sayılı Yönetim Kurulu kararı ile Akdeniz Haber Ajansı'na ortak olmuştur.

Şimdi, memleketin bütün bankacılarına soruyorum:

- Bankacılıkla, gazeteciliğin ne ilgisi vardır ki, bir devlet bankası, bir özel haber ajansısına ortak olmaktadır?

Akdeniz Haber Ajansı, 1976 yılında 5 milyon 169 bin 131 TL, 1978 yılında 1 milyon 848 bin 83 TL. zarar etmiştir. Akdeniz Haber Ajansı, aynı zamanda, Anadolu Bankası'ndan çeşitli tarihlerde kredi de almıştır.

Bankadan kullanılan krediler senet karşılığıdır. Bu tür krediler, ilk kez 12.5.1976 gün ve 178 sayılı Yönetim Kurulu kararı ile başlatılmış, 1 milyonluk bu krediden sonra, 29.9.1976 gün ve 329 sayılı Yönetim Kurulu kararı ile bu kredi, 1 milyon 900 bin TL'ye çıkarılmıştır. 27.1.1977 gün ve 42 sayılı Yönetim Kurulu kararı ile bu miktar, 2 milyon 900 bin TL'ye, sonra 1.3.1977 gün ve 81 sayılı Yönetim Kurulu kararı ile de 3 milyon 900 bin TL'ye yükseltilmiştir. Krediler, Uğur Reyhan, Orkan Teknik AŞ, ZİR-AK A.Ş ve Tercüman Gazetecilik T.A.Ş'nin borçlu olduğu hatır senetleri ile işlem görmektedir. Kredi sözleşmelerinde Uğur Reyhan, Ömer Öztürkmen, Özcan Ergüder ve Kemalettin Özbayraç'ın kefaletleri vardır. Ayrıca bu borcun 1 milyon 800 bin TL'lık kısmı için de Tercüman Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş'nin kefaleti alınmıştır.

Banka Yönetim Kurulu'nun, 27.7.1978 gün ve 21 sayılı toplantısı ile Uğur Reyhan'ın borçlu olduğu senetlerin "müşterek borçlu ve müteselsil kefil" sıfatıyla Tercüman Gazetecilik A.Ş'nin imzalaması halinde 200 bin TL'lık taksitlerle ödenmesi kararlaştırılmıştır.

Osman Kibar, Bankanın Yönetim Kurulu Başkanı'dır, Kemal Ilıcak, Tercüman Gazetesi"nin sahibidir. Aynı Ilıcak, gazetenin Genel Yayın Müdürü Güneri Civaoğlu ile birlikte TARIMSAN Şirketi'nin kurucu ortağıdır. Banka, TARIMSAN şirketine ve TARIMSAN Şirketi ortakları olan; azınlık şirketleri MORSU ve SABA-OTO-KIRKLAR şirketlerine de kredi vermektedir.

Yani; "Al gülüm ver gülüm..."

Buraya bir nokta koyup, bir başka paragrafa geçelim.

"Kale gibi banka" Hisarbank, Tercüman Gazetesi' sahibi Ilıcak'ın eşi ve gazetenin hanımefendi yazarlarından Nazlı Ilı-

cak'ın kardeşinin ortağı olduğu Çavuşoğlu-Kozanoğlu firmasınca kurulmuştur. Bu firma 1975-76 yılları arasında, Denizcilik Bankası Pendik Tersanesi'nde üç ayrı iş almış ve bu inşaatlarla ilgili olarak bankadan 104 milyon TL'lık hak edilmemiş para çekmiştir. Yapılan incelemeler sırasında, bu paraların yapılmamış işlerin, yapılmış gibi gösterilerek alındığı saptanmış; örneğin, kuru havuz inşaat projesi yokken havuz kapağı yapılmış gibi bedel alınmış, liman ağzı mendirek inşaatında denize dökülen malzeme, tersane içinden sağlandığı halde 35 kilometre uzaktaki bir taş ocağından getirilmiş gibi 17 milyon lira nakliye farkı alınmıştır.

Bu işlerle ilgili olarak, Kartal Cumhuriyet Savcılığı'nda 70/2092 esas, 979/1113-1303 hazırlık sayısı ile koğuşturma açılmış ve Ömer Çavuşoğlu hakkında gıyabi tutuklama kararı çıkartılmış.

Aynı Çavuşoğlu-Kozanoğlu firması bu yolla Denizcilik Bankası'ndan yüz milyon para çektikten sonra 15.2.1980 tarihinde bir devlet bankası olan Vakıflar Bankası'ndan, Hisarbank'a önce 70 milyon, sonra da 30 milyon daha para yatırıldı. Böylece Hisarbank'a bu yollarla tam ikiyüz milyon sağlanmış oldu. "Kale gibi banka" böyle kuruldu.

Siyasal güçlerin denetimindeki devlet bankalarının, nasıl emme-basma tulumba gibi, birtakım insanlar ve şirketler için çalıştığını gördünüz. İşte düzen bu!

Yeniden belirteyim: Bizler, bu gibi ilişkileri ortaya çıkardığımız, yolsuzlukları sergilediğimiz için başımıza gelmeyen dert kalmadı, hapis yattık, hücrelerde kaldık, bileklerimize kelepçeler takıldı, sırtımızda taş taşıdık; ama bunlar, devletin milyonları üzerinde imparatorluk kuranlar, aşçıları, bahçıvanları, hanları, hamamları ve milyonluk yalıları ile masal hayatı yaşayanlar, bizleri, "vatan ve millet düşmanı" ilan ettiler. Ellerindeki gazeteleri kullanarak, bizleri, sindirmeye ve korkutmaya çalıştılar.

Bunları, vicdan sahibi insanların dikkatlerine sunuyorum.

Bilgilerinize...

(10 Aralık 1980)

KİNLERİNİN NEDENİ...

Sağcı yazarlar bize niçin söverler?

Bunun iki nedeni vardır: Birincisi bu gibilerin Atatürk'e bakış açılarıdır Bizler, Atatürk'ü, Atatürk devrimlerini ilerici tavrımızın kaynağı ve kökeni sayarız. Bunlar, Atatürk'e Atatürk adının verilmesine bile karşı çıkarlar:

- Sonra birtakım dalkavuklar topladılar. O'nda uzun bir süre uğraşarak meydana getirmeye çalıştıkları kibiri okşamak için "Atatürk", sıfatını verdiler parmak zoru ile. Niçin Atatürk? Mustafa Kemal'den önce Türklük yok mu idi? Veya Türklük ondan mı doğmuştu?.

10 Kasım 1970 tarihinde bu satırları yazan, Tercüman Gazetesi' görevlisi Ahmet Kabaklı Efendi, bugün elçabukluğu ile "Atatürkçü" kesilirse, bizler, bu efendinin geçmişini sergileriz. Bunların Atatürk'e bakış açıları budur! Atatürk'e, de devrim tarihine de böyle bakarlar bu efendiler..

Aynı Kabaklı'nın, 28 Şubat 1968 günlü Tercüman Gazetesi'nde "Menemen ve Kubilay" başlıklı yazısındaki görüşleri de şunlar; okuyalım

- Bu memleketin yakın tarihi karanlıklar içindedir. Vaktiyle ihdas edilmiş nice yalan ve iftiraları, üstelik milleti tehdit için kullanan o korkunç müstemleke valisi zihniyetinin sahipleri, bugün hâlâ ağızlarını her açışta millete hakaret ve kin saçarlar. Bu vaka, tam 23 Aralık 1930 tarihine, yani İsmet Paşa'nın Başvekili bulunduğu CHP'nin, iktidarı almasından korktuğu "Serbest Fırka"yı yiyip çiğnemeye karar verdiği günlere rastlıyor. Her tarafta birtakım hadiseler ihdas et- mek, sonra da, onu kanla bastırmak, o şehri yıkmaya kadar gitmek, bu bahane ile siyasi rakiplerini iplere çektirmek... Bizdeki politika ekolünün başlıca şenaat metodudur...

Ağzı salyalı gericilerce şehit edilen Kubilay'a ve Atatürk'ün başında bulunduğu yönetime, Kabaklı Efendi'nin yaptığı tanıma bakın siz:

- Müstemleke valisi zihniyetinin sahipleri!..

"12 Eylül Atatürkçüsü" Kabaklı Efendi'nin bir yüzü budur. Bu efendinin bu yüzünün çok iyi tanınması gerekiyor.

Kabaklı Efendi'nin ikinci özelliği, patronu Kemal Ilıcak'ı savunmadaki korkunç sadakatıdır. Bu sadakat, insan gücünü aşan bir bağlılıktır! Öyle ki, Ilıcak'ın, Mitrani'li, Abaruh'lu, Moreno'lu azınlık ortaklıklarını sıraladığımızda Kabaklı, hemen saldırır. Söver, söver, söver!..

Şimdi ben, kimseye sövüp saymadım. Ilıcak'ın azınlık şirketlerini, ticaret siciline dayanarak yeniden açıklayacak ve Kabaklı efendiye soracağım:

- Bunlar yalan mı?

Şirket adı: Tarımsan, Ticaret siciline kayıt tarihi: 4.2.1976. Kurucu ortaklar: Kemal Ilıcak, Ali Çekiç, Güneri Civaoğlu, Hakkı Özkazanç... Şirket sermayesi, 29.11.1978 günü 3 milyona, 18.11.1978 günü de 10 milyona çıkarılmış ve şirkete, "Morsu" ve "Saba Oto-Kırklar" kısa adlarıyla bilinen iki şirket daha ortak olmuştur Morsu'nun kurucuları, Naham Susar, Vedat Moreno, Zeki Susar, Yusuf İçsevgi, Yaşuvo Susar, "Saba Oto Kırklar"ın kurucuları da Salamon R. Mitrani, Davit Abaruh, Hayim R. Mitrani, Sultane R. Mitrani, Hanna Davit Abaruh, Vivyan R. Mitrani'dir. Bunlar doğru mu, değil mi?

Şirket adı: "ABC Turizm Sanayi ve Ticaret A.Ş." Ticaret Sicili Gazetesi"nde yayın tarihi: 16 Şubat 1977, gazetenin sayısı: 160, sayfası: 46. Bulunduğu dosya: İstanbul Asliye Birinci Ticaret Esas: 77/193, 77/206 karar sayılı dosya... Aret Camciyan ile Kemal Ilıcak'ın ortaklıkları bu şirkette de söz konusudur. Var mı bir itiraz?

Şirket Adı: "Anadolu Kredi Kartı Turizm ve Ticaret A.Ş." Ticaret Sicili Gazetesi"nde yayın tarihi: 27 Mart 1978. Gazetenin sayısı: 439. İstanbul ticaret sicilindeki kayıt no: 138371/85826... Bu şirkette de Tercüman Gazetesi' ve ayrıca Kemal Ilıcak, Aret Camciyan ile ortaktır. Var mı buna da bir itiraz?

Bu efendilerin, bizlere sövüp saymaları da işte bu ilişkileri sergilememizden ötürüdür. Bu belgelere rağmen, Kabaklı Efendi, patronuna tam bir "sadakat" içinde, bakınız bizlere nasıl saldıracaktır. Söverek tabii!.. Başka hüneri yok!

Bu saldırıdan önce Kabaklı Efendi'ye soruyorum:

Patronunuz Kemal Ilıcak'ın Mıgırdıç Şellefyan ile bir iş ilişkisi var mıdır, yok mudur?

Kabaklı Efendi'ye bir günlük süre! Sonra, bunun yanıtını, belgeleriyle ben bu köşede açıklayacağım.

Bilgilerinize...

(21 Aralık 1980)

ŞELLEFYAN DÜZENİ...

Mıgırdıç Şellefyan kimdir?

Şellefyan, 8.8.1970 tarihinde arkasında milyonlarca lira devlet borcu bırakarak kaçan Ermeni kökenli bir işadamıdır. Tercüman Gazetesi' Genel Yayın Müdürü Güneri Civaoğlu, sahipliğini Metin Toker'in, Genel Yayın Müdürlüğünü Kurtul Altuğ'un yaptığı Akis Dergisi'nin 1.1.1968 tarihli sayısında, eski başbakanlardan Demirel ile Şellefyan'ın ilişkisini şöyle anlatmaktadır; okuyalım:

- Şellefyan'ın Başbakan Demirel'e "Süleyman" diye hitap etmesi eski iş ortaklığındaki karşılıklı vaziyetlerini devam ettirme kudretinin bu Ermeni vatandaşın elinde olmasının bir sonucudur. Bu ortaklıkta, Demirel, Şellefyan'ın maiyetinde, daha ziyade paravan adam olarak çalışmış, menfaatten kendisine pay vermiştir.

1950-60 döneminde Demokrat Parti İstanbul Milletvekilliği yapan Şellefyan'ın, Yassıada ve Kayseri'deki tutukluluk günleri bitince, devrik Cumhurbaşkanı Bayar ile Başbakan Demirel arasında "posta güvercinliği" yaptığını, kendisine, Adnan Menderes'in polisi Bumin Yamanoğlu'nu "muhafız" olarak tuttuğunu da yine Civaoğlu'nun kaleminden öğrenmiş bulunuyoruz.

Basına "Mobilya yolsuzluğu" olarak yansıyan ünlü sahtecilik olayında da Şellefyan adına sık sık rastlanmıştır. Mobilya yolsuzluğunun yurt dışı ilişki ve uzantılarını araştıran arkadaşımız Altan Öymen, "Yahya Demirel-Arden Şellefyan" ortaklığını resmi nitelikli belgelere bağlayarak kanıtlamıştır Kirkor Arden Şellefyan, Mıgırdıç Şellefyan'ın sevgili oğlundan başkası değildir.

"Demirel" soyadını, İnterpol afişlerine geçirten Yahya Demirel yurt dışına kaçtıktan sonra, Mıgırdıç Şellefyan ile be-

raber Devlet hazinesinden dolandırdığı paralarla İsviçre kumarhanelerinde gününü gün etmektedir.

"Demirel-Şellefyan" işbirliğini böylece sergiledikten sonra, bu konuya bir nokta, daha doğrusu, bir noktalı virgül koyup; "Ilıcak-Şellefyan" ilişkisine gelelim:

Şellefyan yurt dışına kaçtıktan sonra, yasalar gereğince Şellefyan hakkında "icra takipleri" başlamış, İstanbul 4'üncü Ticaret Mahkemesi, 3.11.1970 gün ve 971/305 ve 971/398 kararları ile Şellefyan'ın iflasına karar verilmiştir. Şellefyan'ın "iflas hali", İstanbul 1'inci iflas Memurluğunun 971/22 sayılı dosyası ile işlem görmüştür. İflas İdaresi, Avukat Enver Buruloğlu, Avukat Yuda Reyni ve Avukat Altan Ayanoğlu'ndan oluşmuştur

İflas idaresince hazırlanan raporun 5'inci sayfasının 8'nci maddesinde aynen şu paragraf yeralmaktadır:

- İflas İdaresi'nin istihbar eylediğine göre, müflis, Tercüman Gazetesi"ne de ortak idi. Hatta bu gazete Vakıflar Bankası'nın Karaköy Şubesi'ne, Basın İlan Kurumu yolu ile (1.000.000) lira tediye etmiştir...

Ziraat Bankası Beyoğlu Şubesi'nin, Banka Genel Müdürlüğü'ne yazdığı 18.3.1969 gün ve 21062/190 sayılı yazıda da Şellefyan hakkında bilgi verilirken, aynı konuya şöylece değinilmektedir:

TC Ziraat Bankası Beyoğlu Şubesi'ndeki hesabından 1967 yılında Tercüman Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş'ne matbaa makinaları (rototif) için 205.000 dolarlık akreditif açılmış, ayrıca Aralık 1968 ve Şubat 1969 ayları sonunda 500 biner liralık olmak üzere cem'an 1 milyon lira nakden tediye edilmiştir...

Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü Disiplin Kurulu'nun 10.8.1971/50 toplantı, 1971/90 dosya, 1971/65 karar sayılı tutanağında, bankanın Beyoğlu Şubesi'nin "470 sayılı ticari kredi müşterisi" Mıgırdıç Şellefyan ile ilgili bölümleri, "Ilıcak-Şellefyan" ilişkisini gözler önüne sermektedir.

Disiplin Kurulunun Beyoğlu Şubesi ile ilgili 65 sayılı kararının üçüncü sayfasından şu bölümü de okurlarımıza aktaralım:

- Mıgırdıç Şellefyan'ın mutemet sıfatıyla ithal ettiği, Tercüman Gazetecilik ve Matbaacılık A. Şirketine ait baskı

makina sının 2.070.513,79 lira ve ardiye, gümrük vs. masrafı 650.000.- liranın da senet karşılığı avans hesabından ödendiği, 1967, 1968 ve 1969 yıllarında teminata alınan senetler arasında 2.210.000.- liralık senetlerin borçlusunun Tercüman Gazetecilik A. Şirketine ait olduğu, bunlardan 70 biner liralık 4 adet senedin muamelesiz iade edildiği...

Ziraat Bankası Beyoğlu Şubesi, Müfettiş Recep Dolapçıoğlu'nun 26.12.1970/2 idari, 8.1.1971/1 kanuni raporuyla inceleme görmüş ve "Kemal Ilıcak-Mıgırdıç Şellefyan" ilişkisi resmi raporlara da geçmiştir.

İşte, yıllardır savaştığımız "Şellefyan düzeni" budur, görmeyenler görsün, anlamayanlar anlasın!...

Bir yanda, "Demirel-Şellefyan" ortaklıkları, öte yanda "Kemal Ilıcak-Mıgırdıç Şellefyan" ilişkileri... Sonra Abaruh'lu, Susar'lı, Moreno'lu, Mitrani'li, Aret Camcıyan'lı şirketler imparatorluğu ve devlet bankalarından alınan milyonlarca lira kredi ve de sonra "olaylara Tercüman..." Evet Tercüman, hem de şu yaşadığımız olaylara Tercüman!

Ey Türk halkı, ey devletin etkili ve yetkilileri; yıllardır, gazetelerinde en ağır sözlerle bizlere saldıran, yurtsever yazarları ve politikacıları, "vatan ve millet düşmanı, hayin, komünist" ilan edenler, işte bunlardır. Ulusal onurumuzun görkemli simgesi Mustafa Kemal Atatürk'e "Atatürk" adını bile çok gören bu insanların kalemlerinden yıllardır üzerimize yağdırılmadık küfür kalmadı. İşte, bizlere niçin saldırırlar, niçin; bunları her gün devletin resmi belgeleriyle gözler önüne seriyoruz, anlamayanlar anlasın, görmeyenler görsün, diye!

Hürriyet Gazetesi"nin 23 milyon, Günaydın Gazetesi"nin 12 milyon, Milliyet Gazetesi"nin 8 milyon, Cumhuriyet Gazetesi'nin bir milyon vergi ödediği dönemlerde, iki yıl üst üste bir tek kuruş vergi vermeyen, üstelik, ona, buna "köşe döndüren" Tercüman Gazetesi' bu işte, bu!..

"Şellefyan düzeni" bir yanda "Demirel-Şellefyan" öte yanda "Ilıcak-Şellefyan" ilişkileri ile sürüyor, sürüyor, sürüyor.

Bilgilerinize!

(23 Aralık 1980)

KUMPANYA

"Neftechim-Promexport" bir Sovyet firmasıdır. Bu Sovyet firmasının Türkiye temsilcisi, **"Pet, Mühendislik, Müşavirlik, Mümessillik Limited Şirketi"**dir Neftechim-Promexport ile Pet arasında 15 Şubat 1977 tarihinde bir anlaşma imzalanmış, 9 Mayıs 1980 tarihinde bu antlaşmaya ek bir anlaşma daha imzalanmıştır. Bu antlaşmaya göre Pet, Sovyet firmasının Türkiye'de üstleneceği işlerden, komisyon alacaktır.

Pet firmasının temsilcisi Güntekin Köksal'dır. AP hükümetinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Dr. Esat Kıratlıoğlu da bu firmanın -yadsınmaz belgelerle kanıtlanmış olan- ortaklarındandır.

Türkiye'de bir çok kuruluş Sovyet kredisi ile yapılmaktadır. Seydişehir Alüminyum Tesisleri, Aliağa Rafinerisi, Orhaneli Termik Santralı, İskenderun Demir-Çelik Fabrikaları'nın mali ve teknik kaynakları Sovyetler Birliği hükümetince karşılanmaktadır.

Bu gibi kuruluşlar için yapılan antlaşmalar, hükümetten hükümete, devletten devletedir. 1980 yılında bu kuralın dışına çıkılarak, ilk kez, Sovyet ve Türk hükümetleri arasında değil, bir Sovyet ve bir Türk firması arasında sözleşme yapılmıştır. Sovyet, "Neftechim-Promexport" ile TPAO arasında Aliağa rafinerisinin genişletilmesi amacıyla 5 Mayıs 1980 tarihinde 53 milyon dolarlık "71-02/70301" sayılı bir sözleşme imzalanmıştır.

Bu gibi sözleşmeler, devletten devlete, hükümetten hükümete iken, niçin birdenbire devreye hükümetler yerine şirketler sokuluyordu?

5 Mayıs 1980 günü, Sovyet firması ile TPAO arasında Aliağa Rafinerisi'ni genişletmek için sözleşme imzalandıktan yalnızca dört gün sonra, 9 Mayıs 1980 günü, **"Neftechim-Promexport"** ile **"Pet, Mühendislik, Müşavirlik, Mümessillik Limited Şirketi"** arasında komisyonculuk sözleşmesi imzalanmıştır.

Bu sözleşmeye göre, Sovyet firması ile TPAO arasında Aliağa Rafinerisi ile ilgili genişletme çalışmalarını kapsayan 53

milyon dolarlık sözleşmenin imzalanmasından sora, Sovyet firmasının Türkiye temsilcisi Pet'e 1 milyon 130 bin dolar komisyon ücreti ödenecektir.

TPAO ile Sovyet firması arasındaki bu sözleşmeyi imzalayan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Kıratlıoğlu, Pet firmasının ortağıdır; bu ortaklık yadsınmaz belgelerle kanıtlanmıştır.

Aliağa Rafinerisi'nin genişletilmesi çalışmaları ile ilgili sözleşme iki hükümet arasında imzalanmış olsa Pet Şirketi, 1 milyon 130 bin dolarlık komisyonu alamayacaktır Ama Pet Şirketi devreye sokulmuş ve Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanının ilişkili olduğu şirkete 1 milyon 130 bin dolarlık kazanç sağlanmıştır!

Sovyet firması ile Pet arasındaki 9 Mayıs 1980 tarihli sözleşmeye göre Pet, "Neftechim-Promexport" ile TPAO arasındaki sözleşmede yeralan ödemelerin başladığı tarihi izleyen ilk bir ay içinde 791 bin dolar, bir yıl sonra 56 bin 500 dolar, iki yıl sonra yine 56 bin 500 dolar, bu tarihten sonraki ilk yıl içinde de 226 bin dolar komisyon ücreti alacaktır. Sözleşmeye göre bu komisyon ücretleri, Akbank Yenişehir Şubesi'nde Pet'in 5309 sayılı hesabına yatırılacaktır.

Siyasal kavgalara, "kahrolsun komünizm" edebiyatına sarılarak girenlerin, ticari ilişkilerde nasıl Sovyet firmalarının temsilcisi şirketlerle ortak olduklarını, bu olay ve bu belge yeterince açıklamaktadır. İşte içyüzleri budur...

Şimdi ben, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Serbülent Bingöl'e soruyorum:

- Hükümetler arası antlaşmalar yerine şirketten şirkete yapılan özel sözleşmelerin anlamı ve sözleşme koşulları nelerdir, kredilerin faizleri ne kadardır? Ve nedir komisyonculuğun anlamı? Sözleşmelerde "kum- panya" diye anılan Pet Şirketi, neyin nesi, kimin fesidir?

(26 Mart 1981)

TATSIZ ŞEKER...

Cemil Özgür, devletle iş yapan büyük müteahhitlerden biridir. Şu anda Şeker Fabrikaları A.Ş. Genel Müdürü Aydın

Arat'a rüşvet vermek suçundan tutuklu bulunan Özgür, dokuz şirketten oluşan büyük bir kuruluşun baş yöneticisidir.

Özgür, son zamanlarda, Milli Eğitim işleri ile de yakından ilgilenmiş ve Lockheed şirketinin ünlü komisyoncusu Nezih Dural ile birlikte yeni kurulan Milli Eğitim Vakfı Ankara Şubesi kurucuları arasında yeralmıştır.

Buraya bir nokta koyup, Aydın Arat'a geçelim:

Şeker Fabrikaları A.Ş. Yönetim Kurulu, 5.6.1980 gün ve 1474/24-1475/75, 9 ve 11 sayılı kararları ile kurum inşaatlarını yapmakta olan müteahhitlere yüzde otuz oranında ek ödeme yapılmasını kararlaştırmış ve bu ek ödemeler eski ihalelere uygulanmıştır. Bu karar Şeker Fabrikaları A.Ş. ile iş yapan müteahhitlere milyonlar kazandırmış, devlet hazinesinden ise milyarlarca lira para çıkmıştır.

Ağrı, Bor, Çarşamba, Elbistan, Muş, Ilgın ve Erciş'de yapılan şeker fabrikaları için bu kararlardan sonra Cemil Özgür'ün de aralarında bulunduğu müteahhitlere Şeker Fabrikası A.Ş. tarafından milyarlarca ek ödeme yapılmıştır.

Bunlardan başka ayrıca, şirketin inşaatlara verdiği demir ve çimento bedellerinin yüzde yirmi beşi oranında müteahhitlere kazanç da sağlanmıştır.

Müteahhitlere milyonlar kazandıran Şeker Fabrikaları A.Ş.'nin Genel Müdürü Aydın Arat'ın görev süresinde bin beş yüz kişinin yerleri değiştirilmiş, Şeker Öğrenci Yurtları da sağcı militanların karargahı olarak kullanılmıştır. Bu konular daha önce Cumhuriyet'te Erbil Tuşalp arkadaşımızın haberlerinde ve gözlem köşesinde yeralmıştı.

Şimdi gelelim son olaya: Aydın Arat, Ankara'da Çankaya Kırçiçeği Sokak 5/9 numaralı katı 3.10.1981 tarihinde Ayla Akıncı adındaki bir bayandan beş milyon 800 bin lira karşılığı satın alınmıştır. Bu para, Ayla Akıncı'ya Cemil Özgür'ün eski muhasebecisi Ramazan Şerif Şekerci tarafından ödenmiştir.

Şu özetlediğimiz olaylar, başlıbaşına kuşku verici niteliktedir. Kamu kesiminde büyük müteahhitlere iş veren büyük bürokratlar, oturdukları katlardan, bindikleri arabalara kadar, herşeyin hesabını açık açık vermelidirler. Aydın Arat, şimdi Ankara mahkemelerinde bu hesabı vermeye çağrılmıştır.

Şeker Fabrikaları'nın yaptırdığı çağrışımla bir soru daha soralım:

- Şekerbank'tan 1 milyar 333 milyon kredi alıp, vermeyen işadamları ile ilgili soruşturma ne oldu?

Şekerbank'tan çıkan milyarlık krediler, Şeker Fabrikaları'ndan ödenen milyarlık paralar, bu düzenin yıllarca nasıl işletildiğini ortaya koymuyor mu?

(3 Haziran 1981)

PAN...

Siyasal alanda "antikomünizm" bayrağı ile dolaşanları şöyle bir araştırın; bunların birçoğu, sosyalist ülkelerle **"ticaret"** yapan yurttaşlarımızdır. Anlaşılan, komünizm ticareti ile komünistlerle ticaret birlikte yürütülmektedir.

Resmi ideolojileri **"Marksizm'-Leninizm"** olan ülkelerde **"piyasa ekonomisi"** kurallarına göre oluşturulmuş şirketler, her nedense, Türkiye'de resmi ideolojileri **"anti-Marksizm"** ve **"anti-Leninizm"** olan çevrelerle **"kazanç paylaşmak amacıyla"** şirket kurarlar! Bu olgu, tekelci kapitalizmin sonucu mudur, proletarya enternasyonalizminin gereği midir, detant mıdır; bunları kavramaya doğrusu, aklımız yetmemektedir!

Sovyetler ve Bulgar şirketleri ile ilişkili olan Türk şirketlerinin sahip ve ortakları hep antikomünistlerdir. Yani, Sovyet ve Bulgar yurttaşları ile **"kapitalist enternasyonal"** bağlantıları içinde para kazanan, leva ve ruble bölüşenler de bunlardır.

Ermeni ve Yahudi kökenli yurttaşlarımıza hergün sövüp, aynı azınlık kökenli burjuvalarla dışalım şirketleri kurup, sosyalist ülkelerle ticaret yapanlar da bunlardır. Kim olacak!..

Ama iş edebiyata dökülünce bunlardan hızlısı yoktur:

- Komünizm her görüldüğü yerde ezilmelidir...

Azınlıklara söv, azınlıklarla ortak ol, sosyalist ülkelere saldır; aynı sosyalist ülkelerin ticaret temsilciliklerini al, Marksizm' ve Leninizm'i sövgü yağmuruna tut, resmi ideolojileri Marksizm'-Leninizm olan ülkelerle ortaklıklar kurup, Moskova ve Sofya otellerinde karargah kur!

İyi niyetli sağcılara duyurulur; içyüzleri budur.

"Pan Organizasyon Limited Şirketi", Ankara Ticaret Odasına 26587 sayı ile kayıtlıdır. Şirket, yabancı yayınların Türkiye Genel Dağıtıcısıdır. Sovyet yayınları, bu şirket tarafından dağıtılır. Lenin'in 45 ciltlik "seçilmiş eserleri" başta olmak üzere, Marksizm''in ve Leninizm'in bütün yayınları Sovyetler Birliği tarafından bu şirkete gönderilir. Marksist-Leninist yayınlar, yayınevleri tarafından bu şirketten alınır ve okuyucuya satılır.

Türkiye'deki sağcılar, Marksist yayınların yayılmasından, okunmasından yakınıp, kitap yasakları konmasını isterler. Bizler de yirminci yüzyılın üçüncü çeyreğinde, düşünce yasaklarının toplumlara zarar verdiğini söyler, sağ ya da sol bütün yayınların özgürce satılmasını ve okunmasını savunuruz.

Sağcılar sorarlar:

- Kim sokuyor bu Marksist yayınları ülkeye?

Pan Organizasyon Limited Şirketi sahipleri, hiç böyle solcu, sosyal demokrat, sosyalist, Marksist, Leninist, Trockist ve de Maoist falan filan değildirler. Tersine, bu yurttaşlarımız, solcu değil sağcı, ilerici değil, muhafazakâr, devrimci değil milliyetçi olarak bilinmektedirler. Sovyetler'le yayın alanında iş yapan en büyük şirket, bu **"Pan Organizasyon"** şirketidir.

İnsan karşı olduğu bir ideolojinin yayılmasına aracılık eder, üstelik bundan **"avuç-avuç para"** kazanırsa, söylenecek söz kalmaz. Kalır mı hiç?

"Kim bunlar" diyeceksiniz; anlatalım.

Bir zamanlar, devrimci öğretmen kuruluşlarının karşısına çıkarılan "Milliyetçi Öğretmen Dernekleri Federasyonu" başkanı Salahattin Arıkan'ın muhterem mahdumu Erdoğan Arıkan, bu şirketin sahibidir. Ve oğul, duyduğumuza göre, babası ile aynı siyasal görüştedir.

Baba bağırıyor:

- Komünist yayınları memleketimize kim sokuyor?..

Baba Arıkan'ın peşine takılan milliyetçi, ülkücü, muhafazakâr öğretmenler de öfkelenip bağırıyorlar: "Kahrolsun komünizm!..." Ve oğul Arıkan Marksizm' ve Leninizm'in ticaretinden milyonlarca lira para kazanıyor... Kahrolsun komünizm, gelsin paralar!

Komünizm ticareti ile komünistlerle ticaret sağcı milliyetçiliğin tekelindedir. Allah, devlete, millete zeval vermesin!

Evet, cezaevlerindeki ülkücüler; gerçekleri şimdi, biraz olsun anlıyor musunuz?

(10 Nisan 1981)

SIRDAŞ HESAP...

Bankalarda açılan "sırdaş hesap" ekonomimiz için yararlı oluyor mu, olmuyor mu, bilmiyorum. Bilebildiğim, sırdaş hesap yolu ile bazı karanlık işler çevrileceğidir. Örneğin "kara para" dediğimiz, karanlık yollardan elde edilen servet "sırdaş hesap" ile gizlenecektir, ne bileyim ben, büyük rüşvet olaylarında sırdaş hesap açma yolu kullanılacaktır.

Değerli ekonomistlerimiz kusura bakmasınlar ama bu sırdaş hesap biraz ahlaksızlığı teşvik edecek gibi geliyor bana. "Parayla, imanın kimde olduğu belli olmaz" derler. Sırdaş hesap, imanın değil ama paranın kimde olduğunu gizlemek amacıyla ortaya çıkarıldı galiba. Neyse efendim, konumuza gireyim:

"Terörü kim finanse ediyor" sorusu çok kimsenin aklına takılıyor. Takılıyor ama, kimse bu konuda hukuksal niteliği ile "kanıt" olabilecek belge ortaya koyamıyor. Belki bu aşamada bunu yapmak kolay değil; bundan sonra yapılacak araştırma ve soruşturma ile terörün mali kaynakları ortaya çıkarılabilecek. Buna inanıyor, daha doğrusu, inanmak istiyoruz.

Tabii, kabul edelim, bu kolay iş değildir. Geçmiş dönemde Türkiye'de binbir türlü odaktan kaynaklanan bir sürü piyon at oynattı. Bunların her birinin kaynaklarını belirlemek çok titiz çok yönlü ve çok derin araştırmaları gerektiriyor.

Eldeki bilgilere göre son iki yılda, neredeyse üç milyar liralık silah ve mermi yakalandı. Yakalananların yanında bir de yakalanmayanları hesaba katarak bunların piyasa satış fiyatlarını düşününüz; kim sağlıyor bu paraları, nereden geliyor bu değirmenin suyu?

Bu soruları sorunca; "kahve sohbeti" gevşekliği içinde "şuradan geliyor" gibisinden, (ya da) nara atarcasına yanıt vermenin olayları aydınlatıcı bir yönü yoktur. Bu paraların nereden sağlandığını, elle tutulur belgelerle ortaya koymak gerekir. Bu

yapılırsa, Türkiye'deki terörün bir bölümü, çok önemli ipuçları ile gözler önüne serilmiş olur. Bu yapılmazsa, kısır döngüler içinde zaman yitirir, dururuz.

Konuya, "sırdaş hesap" ile girdim. İzninizle biraz daha açayım:

Terörü birileri finanse ediyor. Bu güç yurt dışındadır, yurt içindedir, bilemem. Ama hiç olmazsa, silaha ve teröre yatırılan paranın Türkiye'de bazı kimselerin hesapları üzerine işlem görmesi de büyük olasılıktır. Öyleyse teröre bulaştığı sanılan kişilerin banka hesaplarına şöyle bir gözatmak yararlı olacaktır.

Birtakım politikacıların banka hesaplarında parlamenter geliri ile ve miras yoluyla edinilmeyeceği açık olan yüklü paralar ve de ayrıca çeşitli taşınmaz mallar çıkarsa bunları nasıl yorumlayacağız? "Sırdaş hesap" belki bir kısmının imdadına yetişmiştir ama belki gizlenmemiş, gizlenmeye gerek görülmemiş ya da özellikle gizlemeye zaman bulunmamış banka hesapları ve servet, bazı olaylara ışık tutabilir; bilmem yanlış mı düşünüyorum?

Yeni yönetim bu operasyonları yaparsa, terörün önemlice bir bölümü açığa çıkacaktır.

On yedi yaşındaki bir çocuğun eline Kalaşnikof, Browning, Smith-Wesson markalı silahları tutuşturanlar kimlerdir ve kimler sağlamıştır bu mali kaynakları? Milyonları, milyarları?.. Ve bu paralar kimlerin hesaplarında işlem görmüştür?

Sırdaş hesaptan önce ve sırdaş hesaptan sonra!

(17 Ekim 1980)

PLANLI DEVLETÇİLİK...

Atatürk ilkeleri bir bütündür. Bu bütünü, bölüp, parçalamaya olanak yoktur. Nasıl, laiklik ilkesinden soyutlanmış bir Atatürkçülük söz konusu olamazsa, devletçilikten ayrı bir Atatürkçülük yorumu da olamaz. "Planlı devletçilik", Atatürk döneminin iktisat politakasının özüdür. Bu tarihsel gerçeği hiçbir yorum değiştiremez.

1929 bunalımından sonra genç Türkiye iki yol ağızındaydı: Ya özel girişimci liberal bir yol izlenecek ya da planlı devletçilik yoluna sapılacaktı; öyle yapıldı.

Atatürk döneminin başarısı, liberal ekonomi yerine planlı devletçilik yolunun izlenmesindendir.

Atatürk, 1929 dünya ekonomi bunalımından sonra gerçekten iki seçenekle karşı karşıya kalmıştı. Birinci seçenek, o tarihlerde "Serbest Fırka" adıyla kurulan liberal-kapitalist, gelenekçi ve tutucu bir partinin yaydığı ve savunduğu özel girişime dayalı liberal yol, ikinci seçenek ise "Kadro Dergisi" tarafından savunulan "planlı devletçilik" uygulamalarıydı. Atatürk, bu ikinci seçeneği uygun buldu ve Türkiye bu bunalımın yıkıntılarından ancak "planlı devletçilik" ile çıkmasını bildi.

"Kadro Dergisi" bir çoğunun sandığı gibi "Marksist" görüşlü bir yayın organı değildi. Kadro, gözlemleri ve çözümleri ile Marksizm'den temel noktalarda ayrı düşmekteydi. Ancak, Kadro'nun liberal ekonomiye, liberal ekonominin siyasal rejimi olan faşizme karşı takındığı tavır da çok açıktı. Kadro bu yüzden birçok çevrenin boy hedefi olmuştu.

Kadro Dergisi, Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nce iki ciltlik kitap olarak yeniden yayınlanmıştır. Doçent Cem Alpar'ın özenli çalışmaları sonucunda yayınlanan Kadro Dergileri'nde, Kadro yazarlarının Kemalizm'e getirdikleri yorumları bugün, dikkatle okuyoruz. Atatürk'ün sağlığında ve Atatürk'ün desteğinde çıkarılan Kadro Dergilerinde "antiemperyalist" ve "antikapitalist" düşünceler savunulmakta ve çözüm yolları önerilmektedir.

Kadro'nun Başyazarı Şevket Süreyya Aydemir'in sonradan "İnkılap ve Kadro" adıyla bir kitapta topladığı yazılarda da Kadro hareketinin siyasal çizgisi izlenebilir. Kadro, Marksizm dışında bir çözüm göstermekte, ancak, antikapitalist ve antiemperyalist düşünceleri savunmaktadır.

Marksist açıdan, Kadro'nun savunduğu, önerdiği ve benimsediği çözüm yolları o günden bu yana çok tartışılmıştır. Kadro, kendi çizgisinde tutarlıdır: Onlara göre, o tarihlerde, Türkiye'de büyük sınıf çelişkileri yoktur. Dünya ölçüsünde kapitalizm, "metropol-koloni nizamına" dayanır. Temel çelişki, sömüren ülkelerle sömürülen ülkeler arasındadır. Bu nedenle

"ön planda" olan Marksizm'in ön gördüğü "sınıf savaşları" değil, "Milli Kurtuluş Savaşları"dır; Kadro'nun yaklaşımı budur. Ve bu yüzden Kadro, "Milli Kurtuluş Devletçiliği" adını taktığı Türkiye'ye özgü bir ekonomi siyaseti uygulanmasını ister. Bunlar, aynı zamanda Atatürk'ün düşünceleridir.

Bu görüşlerin, Marksizm'le, tarihsel maddecilikle bir ilgisi yoktur; tersine, bu görüşler, Marksizm'e temelden yabancıdırlar. Kadrocular devlet kapitalizmi önerirler; Leninist uygulama ise kollektivist esaslara dayanır. Ancak Kadrocu görüşler, "piyasa ekonomisine", liberal düzene, tekelci kapitalizme de karşıdırlar. Marksizm sınıfsallığı, Kadrocular ise ulusallığı ön planda tutmaktadırlar.

Kadro, Türk devriminin ulusal temellerini araştırmaya, devrimin kendine özgü niteliklerini belirlemeye ve Kemalist ideolojiyi benimsetmeye çalışan katıksız Atatürkçü bir yayın organıydı.

Evet, yine aynı noktaya geliyoruz. Nasıl laiklik ilkesi olmadan, cumhuriyetçilik ilkesi olmadan, milliyetçilik, halkçılık ve devrimcilik ilkesi olmadan Atatürkçülük olmazsa, devletçilik ilkesinden ayrı bir Atatürkçülük de olmaz; çünkü Atatürkçülük bir bütündür, bölünmez ve parçalanmaz.

Ama denir ki:

Atatürk'ün devletçilik uygulamalarını yaptığı dönemdeki ekonomik koşullarla bugünküler çok farklıdır.

O zaman kolayı var. Bankerlerle bankaların yarıştığı, dışarda borca, içerde yüksek faize dayalı bu liberal düzene, bu piyasa ekonomisine bir başka ad bulunmalı!

Çünkü ekonomide Atatürkçülük demek, "planlı devletçilik" demektir.

(11 Şubat 1981)

VEHBİ BEY AMCA...

Ünlü işadamı Vehbi Koç, bilindiği gibi, Ankara'nın yerlilerindendir. Babamın ve annemin babaları da Ankara'nın yerlilerindendir. Babam, Vehbi Koç'un çocukluk arkadaşıdır. Bu yüz-

den Vehbi Bey ile hemşehri oluruz. Hem hemşehri, hem **"baba dostu..."**

Koç, önceki gün Ankara Ticaret Odası'nca düzenlenen kokteylde şöyle konuşmuş:

Özal'ın sanayideki üretim artışı sözlerine katılmıyorum...

Allah selamet versin, bizim sağ basına göre, Özal'ı eleştirmek **"komünistliğin ta kendisiydi; Özal giderse, komünizm gelirdi"**; bu yüzden Özal'a övgüler dizilirdi. Değerli hemşehrim ve **"baba dostu"** Vehbi Bey de komünist mi? Haşa, sümme haşa!.. Ama o da Özal'ı pek beğenmiyor. **"Dikkat edin"** diyor, **"İneğin sütü kurumak üzere..."**

Gerçi biz süte su katarız ama neyse.

- Hay ağızına sağlık Vehbi Bey!

Vehbi Bey Amca'yı bir görsem anlatacağım. Biz bunları yazınca komünist oluyoruz, Vehbi Bey Amca aynı sözleri söyleyince doğru oluyor. E, Vallahi bravo! Ama olsun, olsun ben razıyım, yeter ki, bu sözler söylensin...

Vehbi Bey Amca'yı görürsem şunu da anlatacağım. Bir devlet bankası, yeni kurulan bir özel bankaya "Al sana yüz milyon lira para" diye düşük faizle para yatırır mı? Yatırırsa ne olur?

Vakıflar Bankası diye bir devlet bankası var, biliyorsunuz, "Hisarbank" diye de bir yeni banka... Bu Vakıflar Bankası, günün birinde, yüz milyon lirayı, şak diye bu Hisarbank'a yatırmaz mı? Yatırır!.. Faiz yarışında böylesine cömertlik olur mu?.. Vakıflar Bankası, bu parayı, kredi olarak verse çok daha fazla alacak. Niçin öyleyse, **"mevduat sahibi"** gibi gidip parayı bir özel bankaya yatırıyor?

Vehbi Bey Amca, Vehbi Bey Amca; anladık, bu Hisarbank, **"kale gibi banka"**; ama bu da **"penaltı"** değil mi Allahaşkına!.

Biz diyoruz ki, **"Bu faiz yarışının sonu yoktur..."** Vehbi Bey Amca da böyle düşünüyor. Biz diyoruz ki, **"İş adamı aldı bankalardan, bankerlerden parayı, örneğin buzdolabı üretti; buzdolabını satamazsa ne olur? Nasıl öder bu kredileri?"**... Vehbi Bey Amca da tıpkı böyle düşünüyor. Diyor ki:

- Dikkat edin ineğin sütü kuruyacak...

Vehbi Bey Amca **"diyalektik materyalizmi"** benimsemiş değil; Vehbi Bey Amca **"ideolojinin esiri"** değil; Vehbi Bey

Amca **"Marksist-Leninist ve hatta Maoist"** değil; niçin böyle konuşuyor? Benim şirketlerim, holdinglerim, yatırımlarım yok; ben de bu konuda tıpkı Vehbi Bey Amca gibi düşünüyorum; Vehbi Bey Amca solcu değil, o da bizim gibi düşünüyor.

Bir görsem, **"baba dostu"** Vehbi Bey Amca'ya şunları da anlatacağım: Diyorlar ki **"KİT'leri satalım..."** Peki satalım! **"Sigarayı devlet yapmasın..."** Peki yapmasın! **"TRT'yi de özel sektöre verelim..."** Peki verelim! **"Madenleri devlet işletmesin..."** Peki işletmesin!..

Vehbi Bey Amca, Vehbi Bey Amca; devlet, anarşistlerin istediği gibi böyle yavaş yavaş ortadan kalkmaz, yok olmaz mı? Vehbi Bey Amca, sen gün görmüş adamsın, şunları televizyona çıkıp, birbir anlatsana Allahını seversen!

Vehbi Bey Amca, bu faiz yarışında bankerlere de çok kızıyorsun. Hani, bir Ankara türküsü vardır, seymenler, şöyle kostak kostak söylerler:

- Didayla da küçük hanım didayla / Beş yüz altın yedirdim bir ayda / Gitti de gelmedi ne fayda...

Bu faiz yarışı, sonunda para sahiplerine bu türküyü söyletecek galiba:

- Gitti de gelmedi ne fayda...

Vehbi Bey Amca, çık Allahını seversen şu televizyona, olayların içinden midir, dışından mıdır, hangi program olursa olsun, şunları anlat birbir...

Vehbi Bey Amca bir daha Ankara'ya uğrarsan bize de bekleriz!..

(3 Eylül 1981)

TEK YOL FRİEDMAN!..

İngiliz ekonomisi, tarihinin en büyük bunalımı içinde kıvranıp duruyor. Bunalımdan çıkış yolu için ünlü ekonomi profesörü Friedman'ın önerdiği çözüm yollarını zorlayan iktidardaki Muhafazakar Parti Lideri Başbakan Margaret Thatcher, buna-

lımdan çıkış için başka çözüm yolu bulamadığını söyleyerek Prof. Milton Friedman yöntemlerinde direniyor. Ve her konuşmasında yineliyor:

- Başka çözüm yolu yok!..

Buna karşı, muhalefetteki İşçi Partisi'nin yeni lideri Michael Foot, Prof. Friedman kaynaklı çözüm yollarının İngiliz ekonomisini enflasyon dalgalarından kurtaramayacağını vurgulayarak, bu yol ve yöntemlerin yeni sorunlar yarattığını anlatıyor ve her yerde şu görüşünü yineliyor:

- İngiltere 1929 bunalımına doğru sürükleniyor...

Aynı liberal çözümler uygulayan İsrail, yüzde yüzü aşan bir enflasyon dalgası içindedir. İsrail Başbakanı Begin'in 1977 yılında yüzde yirmi dörtten yüzde onbeşe indirmeye söz verdiği enflasyon, üç yıl geçmeden yüzde yüz kırka varmış bulunmaktadır.

Hiç şüphesiz bu ekonomik bunalımın etkenleri arasında son yıllarda başdöndürücü bir hızla artan petrol fiyatlarının çok önemli bir yeri vardır. Bu önemli gerçek, aynı gerçeğin bir başka yanını daha gözler önüne seriyor. İran ve Irak arasındaki Körfez savaşından sonra petrol fiyatlarının daha da artacağı çok açık ve somut bir gerçek olarak belirmiş bulunuyor.

Dünyanın böylesine bunalımlarla kavrulduğu, gelişmiş ülkelerin bile bu sarsıntıdan oldukça büyük paylar aldığı bir dönemde, "Tek yol Prof. Friedman'dır" gibi saplantılara takılıp, kalmak, insanların kendi kendilerini aldatmasından başka neye yarar?

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında ekonomik ve siyasal konuları tek yönlü bakış açıları ile çözmeye olanak yoktur. İşte örnek: İngiltere; işte örnek: İsrail!

Bizde nedense "ideoloji" deyince akla hemen "Marksist ideoloji" gelmektedir. Yeryüzünde Marksist ideoloji olduğu gibi ondan da önce, kapitalist dünyaya yön veren çeşitli siyasi ve ideolojik görüşler vardır. Örneğin İngiltere'de Muhafazakar Parti iktidardan düşse ve İşçi Partisi iktidara gelse, herhalde "Marksist" denebilecek bir ekonomi politikası uygulanacak değildir. Uygulanacak olan yine kapitalist ekonomi yöntemleridir. Ancak, uygulamada, biraz farklı, bir ölçüde değişik yöntemlere rastlanacaktır. Ama yine kapitalist ekonominin temel kuramları

ve bu ekonominin gerektirdiği uluslararası bağlantılar korunacaktır.

Özetle. Prof. Friedman'ın önerileri ile oluşan ekonomi politikalarına karşı seçenekler, ille de Marksist, sosyalist uygulamalar değildir. Kapitalist düzen içinde de başka çözüm yolları, başka yol ve yöntemler vardır.

"Başka yol yoktur" gibisinden görüş sahipleri, bir bakıma, çok eleştirdikleri, Marksist uygulamalar dışında çözüm yolu görmeyen bağnaz Marksistler'e benzemektedirler.

Yaşadığımız çağın adı, yirminci yüzyıldır. Yirminci yüzyıl, özgür tartışma ortamı içinde çeşitli çözüm yollarının tartışıldığı bir özgürlük çağının adıdır.

Ve yirminci yüzyılda değil Marksist ideolojiler, kapitalist ideolojinin bir kısım çözüm yollarına gözleri kapatmanın akıl ile mantık ile bağdaşır ne yanı vardır?

(27 kasım 1980)

YORUMSUZ....

Holdingler savaşında, bakalım kim kimi alt edecek? Bunu şimdiden kestirmek olanaksızdır. Bu holdingler, yalnızca ekonomik kuruluşlar değildir. Bunların, toplumun etkin kesimleri ile çok yönlü ilişkileri vardır. Bu ilişkiler, üniversitelerden siyasal çevrelere kadar uzanır.

"Ticaret Sicili" kadar **"objektif"** kalarak, bu ilişkilerin bir kısmını anlatmakta yarar görüyoruz. Bu ilişkileri, tam bir yansızlıkla ve de hiçbir yorum yapmadan anlatmaya çalışacak, ancak şimdilik holdinglerin yalnızca para-kredi düzeni içindeki kurumlarına göz gezdireceğiz.

Çavuşoğlu-Kozanoğlu firması, birçok kuruluş yanında, Hisarbank'ın da sahibidir. Hisarbank'ın Yönetim Kurulu'nda Danışma Meclisi başkanı Ord. Prof. Dr. Sadi Irmak ile emekli Korgeneral Recai Engin ve Prof. Turgut Erem görev almaktadır. Aynı grup Eko yatırım adlı bankerlik kuruluşunun da sahibidir.

Çukurova Holding; Pamukbank, Yapı ve Kredi Bankası, Türkiye Genel Sigorta, Genborsa, Anadolu Kredi Kartı Turizm

ve Ticaret Sınai ve Mali Yatırımlar Holding gibi mali kuruluş lara sahiptir. Aynı Holding'in Uluslararası Endüstri ve Ticaret A.Ş. ile Yatırım Finansman, Halk Sigorta ve Endüstri Holding'de payları vardır.

Yapı ve Kredi Bankası'nın Yönetim Kurulu'nda, eski bakanlardan Dr. Kemal Satır, Hava Kuvvetleri eski Komutanlarından emekli Orgeneral Emin Alpkaya ve yine bir emekli Orgeneral H. Doğan Özgöçmen görev almışlardır. Üniversite kesiminden Prof. Halûk Cillov da aynı bankanın Yönetim Kurulundadır.

Sabancı Holding; Akbank, Ak Sigorta, Doğan Sigorta, Atlantik Sigorta gibi mali kuruluşlara sahiptir Eski DP bakanlarından Medeni Berk, Genelkurmay eski Başkanlarından Semih Sancar, İstanbul'un eski valilerinden ve Kontenjan Senatörü N. Kemal Şentürk, eski bakanlardan Prof. Fethi Çelikbaş, Akbank Yönetim Kurulu üyesidirler. Eski Başbakanlardan Naim Talu da Akbank Yönetim Kurulu Başkanıdır. İstanbul İktisat Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Memduh Yaşa da Banka Yönetim Kurulundadır.

Koç Grubunun sahibi bulunduğu banka ise Garanti Bankası'dır. Yaşar Holding Tütüncüler Bankası'nı, Haslar İstanbul Bankası'nı, Mataracı davasında adını duyduğunuz Sürmen'ler, Bağcılar Bankası ve Fiban Bankerlik kuruluşunu, BMC Grubu, Egebank'ı, son zamanlarda Ercan Holding Türk Ticaret Bankası'nı elde tutmaktadır. Ayhan Şahenk'in "Doğuş" grubu İmar Bankası'na egemendir.

Ankara Üniversitesi'nin eski rektörlerinden Prof. Dr. Cumhur Ferman, İstanbul İktisat Fakültesi öğretim üyelerinden ve eski bakanlardan Orhan Dikmen ve Milliyet Gazetesi'nde yazılarını ilgiyle izlediğimiz Prof. Dr. Erdoğan Alkin de Transtürk Holding Yönetim Kurulu'nda görevlidirler.

Eski bakanlardan Mehmet İzmen, yine eski bakanlardan Korkut Özal, Teoman Köprülüler, Nuri Bayar, eski parlamenterlerden Özer Yılmaz, Danışma Meclisi üyesi Hayri Seçkin çeşitli şirketlerde kurucu ortak olarak görev almışlardır.

Geniş bir çizelgesini oluşturduğumuz bu gibi örnekleri çoğaltmak olasıdır. Büyük holdingler, şirketler, bankalar; toplumun etkin çevrelerindeki ilişkileri yansıtmaktadırlar. Bugünlük, bu kadar örnekle yetiniyoruz.

Holdingler arası savaşı iyice anlayabilmek için bu holdinglerin hangi sanayi kuruluşlarını elde tuttuklarının ve hangi mali kuruluşlara sahip olduklarının iyice bilinmesi gerekmektedir Ve de tabii, hangi yayın organlarının, hangi holdingler ile içiçe olduğunun ya da bu holdingler ve bankalarla aynı doğrultuda bulunduklarının!.. Bunlarla birlikte bu holdinglerin hangi yabancı şirketlerin Türkiye temsilcilikleri için kapıştıklarının da!..

Holding ve bankaların bir kısmının renkli fotoğraflarını çektik, bu filmleri banyo edip, dilediğiniz karta basabilirsiniz.

Holdingler savaşında, bakalım, kim kimi alt edecek? Bekleyelim ve görelim.

(1 Nisan 1982)

YAVAŞ YAVAŞ...

24 Ocak kararları, ekonominin devlet eliyle yapılacak planlarla yönetileceğini söyleyen Anayasa'ya ters düşmektedir. **"Anayasa'ya aykırılık"** ülkemizde öteden beri **"ciddi bir sorun"** olarak görülmediğinden, konunun bu bölümünü geçip, başka yasal noktalara değineceğiz!

Bizler, 25 Ocak 1980 gününden bu yana 24 Ocak kararlarını eleştirmekteyiz. Bu eleştirilerimiz arasında, **"izlenen ekonomik siyasetin hukuk çerçevesinin zamanında çizilmediği"** yolundaki görüşümüzü de sık sık yineleriz. Bugün konunun bir başka yönü üzerinde duracağız. Bugünkü konumuz **"kullanılmayan yasal yetkiler"** ve sonuçlarıdır.

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Kanunu'nun 40'ıncı maddesinde, banka kredilerinin "gerçek ticari işlere dayanan" ve "milli ekonominin ihtiyaç ve icaplarına" uygun olarak kullanılıp, kullanılmadığı konularının Merkez Bankası'nca "ilgili bankalar nezdinde kontrol" edileceği yazılmaktadır. 40'ıncı maddede yazılı bu "denetim yetkisi" dışında, 43'üncü madde, Merkez Bankası'nın ötekl bankalardan "mevduat, kredi, döviz ve diğer işlemlere ait her türlü bilgiyi isteme" yetkisini düzenlemektedir. Yetkiler, bunlarla da bitmez. 51'inci maddeye göre Merkez Bankası, KİT'ler ile katma bütçeli kuruluşların "mevsimlik ihtiyaçları" için düzenleyecekleri bonoları iskonto edebilir ve bu kuruluşlara verilen kredileri denetleyebilir.

Örneğin Merkez bankası, yüzde 30 vadeli, yüzde 35 vadesiz mevduat karşılığına bağlı olan orta vadeli kredi kaynaklarının, krediyi kullanan firmalar açısından aylık dökümünü isteyebilir. Ayrıca, plasmanların yüzde 10'una ayrılmak zorunda olan orta vadeli kredilerin firmalar ve sektörler açısından aylık dökümü istenir. Denetim, bu bilgilerin ışığı altında yapılır. Daha doğrusu yapılması gerekir.

Merkez bankası Kanunu'nun 43'üncü maddesi, şu hükmü içermektedir; okuyalım:

-Türkiye'de faaliyette bulunan bütün bankalar yıllık bilançoları ile kâr ve zarar hesaplarını, idare meclisi, murakıp raporları ile birlikte, umumi heyetlerin toplantı tarihinden itibaren bir ay içinde bankaya vermekıe yükümlüdürler...

Aynı maddeye göre, Merkez Bankası, bankalardan her türlü bilgiyi istemek yetkisine sahiptir.

40'ıncı madde, Merkez Bankası'nın "kalkınma planları ve yıllık programların hedeflerine uygun olarak banka plasmanları üzerinde keyfiyet ve kemiyet bakımından tanzim tedbirleri ittihaz" edeceğini ve "umumi kredi hacmi ile umumi kredi hacmi içinde muhtelif kredi nevilerinin sektörler ve mevzular itibariyle tevezzü (dağıtım) tarzını" ayarlayacağını belirtmektedir.

43'üncü maddeye göre, Merkez Bankası, bu yasal yetkilere dayanarak toplayacağı bilgilerle "bankaların mali durumlarını takip ve tetkik eder, gerektiği takdirde, bunlar hakkındaki mütalaalarını teklifleri ile birlikte Maliye Bakanlığı'na" bildirir.

Şimdi merak ediyoruz, acaba Merkez Bankası, yasasının kendisine tanıdığı bu yetkileri kullanmış mıdır? Kullanmış ise söz gelişi bankalardan gidip de gelmeyen kredilerle, bankerler eliyle satılan mevduat sertifikaları hakkında dünden bugüne, ne gibi uyarıcı görevler yapmıştır?

Bir ekonomik düzen ki, kendi yasal çerçevesini çizemez, bir bankalar sistemi ki, yasal yetkileri kullanamaz.... Olacağı budur. Ve olanlar, olacakların habercisidir! Önlem ise tez elden, hemen bugün alınmalıdır. Bir gün bile gecikmeden, hemen bugünden!..

Serbest piyasa ekonomisinin hukuksal çerçevesi niçin çizilmez, bilemezsiniz. Merkez Bankası'na tanınan yetkiler, niçin kullanılmaz. Anlayamazsınız.

Bunun adını daha önce koyduk: "Alaturka kapitalizm!" Bu anlayışla varılacak noktalar, bizler için hiç şaşırtıcı değildir. Güvenli sayılan yollar yürümekle aşınmıştır, işin bir özeti de budur

Futbol, sahasında basketbol oynanmaz, tenis kortunda yağlı güreş tutulmaz. Her oyunun ayrı ayrı sahaları, ayrı ayrı kuralları vardır. İş, bu sahaları seçmekte, bu kuralları uygulamaktadır.

Elektrik Yüksek Mühendisi Turgut Özal başta olmak üzere, birçoğumuz kapitalizmin ne olduğunu yavaş yavaş öğreniyoruz. Bu da az kazanç sayılmaz hani!

(1 Temmuz 1982)

FIRKAMIZIN DEVLETÇİLİK VASFI

Atatürk'ün başbakanı ve en yakın arkadaşı İsmet İnönü, **Kadro** dergisinde Cumhuriyet'in onuncu yıldönümünde şunları yazıyor:

"Türlü krizlerden dolayı, en serbest nice müesseseleri, senelerden beri sert fırtınalara karşı tutunduran, devettir. Ticaret gibi, en serbest sahada (dahi), **dar vaziyete düşen tüccarları, mesela tütün tüccarlarını korumak için hükümet, geçen senelerde hususi tedbirler almıştır. İnhisarlar (TEKEL), her sene hasat zamanında piyasaya müdahale ederler. Ve bir sene,** devlet inhisarı **ve** devletçilik **aleyhine hayalat kuran nice müteşebbisler görmüşümdür ki, mevsiminde inhisarların piyasaya müdahale etmesi için, bütün idraklerini sarfederler."**

İsmet Paşa, Kadro'nun 1933 Ekim sayısındaki **"Fırkamızın Devletçilik Vasfı"** başlıklı yazısında daha sonra şunları söylüyor:

"Devlet şimendiferleri (Devlet Demiryolları), **bazı yerlerde ve bazı mahsuller için, yaktığı kömür parasını çıkarmayacak kadar ucuz tarife ile naklederler. Devlet elinde olmayan bir şimendiferin böyle bir tedbir almasına imkan var mıdır?**

Bu misallerle, devletçilik aleyhindeki en büyük iddiayı izah etmiş oluyorum. Hususi müesseseler daima kârlı çalışırlar ve devlet müesseseleri daima masraflı ve zararlı olur iddiası... Bütün memleketin menfaatına tedbir alırken, bazen yaktığı kömürün bedelini ve inhisarın varidatını düşünmemek vaziyetinde kalan devlet, elbette serbest bir bezirgan gibi, birçok ahvalde kâr etmeyecektir. Bundan daha tabii ne vardır? Ve zaten devletçilik'in memleket için en büyük faydası da, ancak bazı ahvalde, bu kadar cesurane tedbirler almasının mümkün olması ile izah edilebilir..."

Atatürk'ün başbakanının Kadro dergisinde yazdığı devletçilik ile ilgili yazının bir bölümünü daha okuyalım:

"Biz iktisatta devletçilik'i, yeni bir düzen kurmak için de feyizli ve müsbet bir yol sayıyoruz. Demek istiyorum ki, yalnız müdafaa gibi muhafazakar bir noktai nazardan değil, ilerlemek ve inkişaf etmek gibi genişletici politika için de müsbet ve en müessir vasıta sayıyorum. Memleketin muhtaç olduğu sanayii, teşkilatı, vasaiti, devletin yardımcı nezareti ve hatta doğrudan doğruya teşebbüsü olmaksızızın kurabilmeyi, safdil olanlar düşünebilir. Asır, çok amansızdır. Ve seneler geçtikçe zamanın insafsızlığı azalmıyor, her hududu aşacak kadar azgınlaşıyor. Geri ve eksik vasat içinde bırakılmış olan kahraman ve büyük bir milletin sanayiini ve iktisat düzenlerini, devletin bütün vasıtaları ve imkanları ile bir an evvel vücuda getirmek, taşıdığımız vazifelerin en ağırı ve en mühimidir."

Atatürk'ün devletçiliği, elbetteki Marksist, kollektivist bir uygulama değildi. Ama aynı devletçilik, piyasa ekonomisi ve liberal düzen de demek değildi.

Şu sözler de Atatürk'ündür: Okuyalım:

"Türkiye'nin uyguladığı devletçilik sistemi, 19'uncu yüzyıldan beri sosyalizm teorilerinin ileri sürdükleri fikirlerden alınarak tercüme edilmiş bir sistem değildir. Bu, Türkiye'nin ihtiyaçlarından doğmuş, Türkiye'ye özgü bir sistemdir. Devletçiliğin bizce anlamı şudur: Fertlerin özel teşebbüslerini ve kişisel faaliyetlerini esas tutmak, fakat büyük bir milletin ve geniş bir memleketin ihtiyaçlarını ve çok şeylerin yapılma-

dığını gözönünde tutarak memleket ekonomisini devlet eline almak... Türkiye Cumhuriyeti devleti, Türk vatanında yüzyıllardan beri ferdi ve özel teşebbüslerce yapılmamış olan şeyleri bir an evvel yapmak istedi ve görüldüğü gibi, kısa bir zamanda yapmayı başardı. Bizim takip ettiğimiz bu yol, görüldüğü gibi, liberalizmden başka bir sistemdir..."

Atatürk'ün devletçilik ilkesini incelerken, tarihsel gerçeği yerli yerine oturtmak gerekir. Atatürk devletçiliği, Marksist uygulamalara benzemez; ama liberal düzenle de hiçbir ilgisi yoktur.

Atatürk'ün devletçiliğine de komünistlik deniyorsa, o zaman başka. O zaman konuşacak konu kalmamış demektir!

(23 Şubat 1981)

EL YORDAMI İLE...

Banka yöneticileri, bankaların Merkez Bankası'na yatırmakla yükümlü oldukları "munzam karşılıklar" ile ilgili son kararnameden sonra neler olabileceğini açıklıyorlar.

Bir banka yöneticisi şöyle konuşuyor:

- Ya faiz oranları düşer ya da Eylül ayı içinde iki üç banka iflas eder...

Banker Kastelli ise **"1982 yılının bankerzedeler yılı olmasından korktuğunu "** söylüyor.

1981 yılında bankerlerin, 1982 yılında bankaların bu ekonomik kıskaç içine girmeleri, uygulanan ekonomi politikası için "alarm zilleri" sayılmalıdır.

"Temmuz bankacılığı" adı verilen çılgın faiz yarışının bu gibi bunalımlarla karşılaşması kaçınılmazdır. Bu yarışın "mutlu son" ile bitmeyeceği, çok yazıldı, çok çizildi. Ama kimseye dert anlatılamadı...

En azından şu konu düşünülmeliydi: Acaba, izlenen ekonomi siyasetinin hukuksal çerçevesi çizilmiş miydi? Hayır, ne gezer, çizilmemişti. Ekonominin neredeyse "dahi" sayılacak "mimarları" bu konuda yaya kalmışlardı. En ilkel, en basit yasal

düzenlemelerin bile akla gelmediği, bu faiz yarışına "el yordamı" ile girildiği, her geçen gün biraz daha iyi anlaşılmaktadır.

Örneğin bu çılgın faiz yarışına, 1933 tarihli "Ödünç Para Verme İşleri Kanunu" ile girilmiş; "atı alan Üsküdar'ı geçtikten" çok sonra bu yasada değişiklikler yapılmıştır. Bu yüzden, denetimsiz bankerler piyasayl sarmış ve yurttaş parası bir sürü maceracı elinde çar-çur edilmiştir.

Para-kredi ve sermaye piyasasını düzenleyen yasalar arasındaki çatışmalar, bu yasaların boş bıraktığı alanlar, bu "banker faciası"nda çok önemli rol oynamışlardır. Para-kredi düzenini kapsayan yasa ve tebliğlerde banka-banker ayırımı bile kesin çizgilerle belirlenmemiş ve bu hukuksal kargaşa ile bugünlere gelinmiştir.

Kurulu ekonomik düzeni böylesine değiştiren bir programın hukuksal çerçevesi nasıl olur da çizilmez? Nasıl olduğunu bilmek gerçekten güçtür. Ama böyle olduğu çok açık biçimde bellidir.

Daha yeni bir örnek verelim. Bankaların Merkez Bankası'nda bulundurulmaları gerekli "munzam karşılıklar", Merkez Bankası Yasası'nın 40'ıncı maddesinin II/A fıkrası ile düzenlenmiştir. Bankaların "munzam karşılık" adı verilen parayı Merkez Bankası'na yatırmakla "mükellef" oldukları yasada açıkça belirtilmiştir.

Bankalar, bu yükümlülüğü yerine getirmezlerse ne olacaktır? Bu durumda ne yapılacağı Bankalar Yasası'nda yazılmıştır. Bankalar Yasası'nın 69'uncu maddesine göre, bu yükümlülüğü yerine getirmeyen banka yöneticileri "200 bin liradan az olmamak üzere" para cezasına çarptırılırlar. İkiyüzbin liralık para cezası, Merkez Bankası'na yatırılmayan paraların yanında gülünç denecek ölçüde küçük bir cezadır.

Peki, gerek Merkez Bankası Yasası'nda gerekse Bankalar Yasası'nda "munzam karşılıklarla" ilgili hükümler varken, bazı bankaların bu paraları Merkez Bankası'na yatırmamış olmaları düşündürücü değil midir?

Bu noktada iki olasılık söz konusu edilebilir: Ya Bankalar Yasası ile Merkez Bankası Yasası bu konuda -200 bin liralık cezalar gibi- yeterli yaptırımları taşımıyor, ya da Merkez Bankası yöneticileri, bu konuda yasaların kendilerine verdiği yetkileri kullanmış değiller!

Merkez Bankası yetkilileri, böyle bir soru ile karşılaştıklarında **"Küçük bankaların zarar görmemesi için böyle davrandık"** diyebilirler. Ama unutulmasın ki, bu da biçimsel özellikleri ile bir "görevi savsaklama suçu" olabilir. En azından yasaların verdiği yetki kullanılmamıştır. Bu görev savsaklaması sonucunda da bazı bankalar para kazanmışlardır.

Diyelim ki, yasalar gerekli yaptırımı öngörmüyor. O zaman yasalar değiştirilir. Varsayalım ki, Merkez Bankası yöneticileri, bu konuda yasalardan doğan yetkileri kullanmamışlardır. Bu durumda da Merkez Bankası yönetimi değiştirilir.

Son kararnameden sonra başlayan yeni faiz yarışının da sorumluluğu, 24 Ocak kararlarının hukuksal çerçevesini çizmeyen, çizemeyenlerin omuzlarındadır.

Özetle, 24 Ocak, el yordamı ile düzenlemeye kalktığı para-kredi düzeninin bunalımı içinde günden güne gerçek yüzü ile gözler önüne serilmektedir.

(10 Haziran 1982)

ÖZAL'I BEĞENMEMEK

Başbakan Yardımcısı Turgut Özal, "Euromoney" dergisi ile yaptığı söyleşide **"Friedman'ın birçok fikrini beğeniyorum"** demiş ve Friedman'ın son kitabını da okuduğunu söylemiştir. Yankı dergisinin aktardığı bu söyleşide Özal, uyguladığı programın planlı ve **"Atatürkçü"** olduğunu da ileri sürmektedir.

Özal'ın Prof. Friedman'dan etkilenmesi doğaldır. İnsan diyor ki; **"Mesleği elektrik mühendisliği olan Özal, keşke başka liberal ekonomistlerden ve düşünürlerden de esinlenseydi de bu faiz faciası ile karşılaşmasaydık!.."**

Evet öyledir; kapitalist sistem içinde başka seçenekler de bulunur. Bırakınız sistem tartışmasını, "planlı ekonomiden serbest piyasa ekonomisine" geçerken alınması gereken günlük önlemler vardır. Elektrik Yüksek Mühendisi Özal, bu önlemleri bile düşünmemiş, düşünememiştir. Banker iflasları, doğrudan doğruya 24 Ocak kararlarının iflasıdır. Ve yine banker iflasları, geçiş dönemi için alınması gerekip de alınmayan önlemlerin

doğurduğu kaçınılmaz sonuçlardan biridir. Kim "hayır" diyebilir buna?

Bu tartışmaları şimdilik bir yana bırakalım...

Özal'ın Friedman'ı beğendiği gibi, bir devlet adamı ya da bir öğretim üyesi **"Ben de Marks'ın fikirlerini beğeniyorum"** diyebilir mi? Derse ne olur?

Marks'ın görüşleri, **"yabancı ideoloji"**dir de "Friedman"ınkiler yüzde yüz yerli malı Sümerbank basması mıdır? Biri ne derece "yabancı" ise, öteki de o ölçüde yabancıdır. Birine "yabancı ideoloji" deyip, ötekine Isparta halısı gibi, sımsıkı sarılmanın inandırıcı ne gibi gerekçesi vardır?

"Marksistlik Sovyet casusluğudur" deniyorsa, birileri de kalkar, **"Kapitalistlik de Amerikan ajanlığıdır"** der olup, biter... Çıkar yol mu bunlar?

Bunlar, kaba demagojiler ve yanlış düşüncelerdir. Yirminci yüzyılın insanlığı, kaynağı, kökeni ne olursa olsun, her türlü düşünceden yararlanır. İnsanlığa mal olmuş her düşünce, ülkelerin yönetimlerine yansır, rejimlerine yön verir.

Yeni Anayasanın hazırlandığı şu günlerde bu soruyu Anayasa Hukuk alanında da sormak gerekmez mi? Örnek aldığımız Anayasalar, Batı demokrasisinde yürürlükte olan Anayasalar değil midir? Coğrafi kökeni yurt dışındadır diye **"kökü dışarıda Anayasa"** diyebilir miyiz bu Anayasalara? Hayır, diyemeyiz.

Her ülke insanlığa mal olmuş düşünceleri, Anayasaları, ekonomik sistemleri alır, kendi ulusal bünyesine uydurmağa çalışır. Ekonomik sistemlere "casusluk öyküleri" yaklaşımlarını uygulamak, bu yüzyılda, bu çağda ne anlama gelir, kime ne yarar sağlar Allah aşkına?

Devlet tüzel kişiliği, Friedman'ı beğenenle, Marks'ı beğenen karşısında eşit uzaklıkta durabiliyorsa, o ülkede demokrasi vardır, hoşgörü vardır ve de **"yansızlık"** vardır, diyebiliriz. Yoksa ne diyebiliriz?

Kişiler olarak, partiler olarak bu yansızlığı gösteremeyebiliriz. Ancak devletin Anayasal yapısı, bu yansızlığa göre oluşmuyorsa, yirminci yüzyılın gerektirdiği **"Batılı"** bir devlet yapısına hiç kavuşamayız.

Gelelim Özal'ın Atatürkçülüğüne...

Özal'ın, uyguladığı ekonomi siyasetini Atatürkçü sayması karşısında söylenecek söz tükenmektedir. Özal, faiz sınırlarını serbest bırakır, buna gücü yeter ama, tarihi değiştirmeye gücü hiç yetmez.

Atatürk 1933-37 yılları arasında ilk beş yıllık planı yürürlüğe koyarak **"planlı devletçilik"** yolunu izleyen ve de yabancı sermayeyi "millileştiren" bir büyük adamdır; Özal'ın dediği gibi "yabancı sermayeci" değildir.

Özal, Friedman'ın birçok fikrini beğeniyormuş; olabilir; saygı duyarız, ama biz Özal'ın hiçbir fikrini beğenmiyoruz!..

"Özal'ı beğenmeme, uygulamalarını onaylamama özgürlüğü" de bizlere çok görülmemelidir. Marks'ı beğenmek yasak, Friedman'ı beğenmek serbesttir!..

Özal'ı beğenmemek de serbest olmalıdır...

(3 Mart 1982)

ALATURKA KAPİTALİZM ...

Bazı gerçekler vardır ki, bunları tersyüz etmeye hiç olanak yoktur. Bu gerçeklerden biri **"24 Ocak kararları"** adı altında sunulan programın kesinlikle bir IMF programı olduğudur. Bu nedenle, "istikrar tedbirleri" olarak adlandırılan uygulamaları, Turgut Özal'ın kafasından çıkmış özgün bir program olarak görmek yanlış olur. Özal, yalnızca bu programın Türkiye'de nasıl ve ne koşullarda uygulanacağını yürütmekle görevlidir.

IMF programlarını uygulayan başka ülkeler de vardır. IMF programının, bu ülkelerde nasıl ve ne koşullarda uygulandığını izlemek, sonuçları değerlendirmek gerekir. IMF programı, Türkiye'ye gökten zembille inmedi; bu programın benzerleri başka ülkelerde de uygulandı.

Bizim eksikliğimiz ve Özal'ın kusuru, IMF programına uygun uyarlamaların zamanında yapılmamış olmasıdır. Bu köşede daha önce de ısrarla üzerinde durduğumuz gibi, ekonomik kararların hukuksal çerçevesi zamanında çizilmemiş; ekonomik

sorunların hangi hukuksal düzen içinde yürüyeceği akla bile gelmemiştir.

Karşılaşılan bir kısım sorunlar bu belirsizlikten ve hukuksal kargaşadan da kaynaklanmıştır. Bu çılgın faiz yarışına, 1933 tarihli "Ödünç Para Verme İşleri Hakkındaki Kanun" ile girilmiş, banker-banka ayrımının kesin çizgilerini belirleyecek yasal düzenlemeler yapılmamış, Bankalar Yasası işletilmemiş, Menkez Bankası Yasası uygulanmamış ve sonuçta banker iflasları ve bankaların Merkez Bankası'nda bulundurmak zorunda oldukları "munzam karşılıklar" gibi sorunlarla karşılaşılmıştır.

24 Ocak kararları, kurulu ekonomik düzeni büyük ölçüde değiştirmeyi amaçlamıştı. Böylesine köklü bir değişimin gerektirdiği hukuksal düzenlemeler, yasalar, kararnameler, Maliye Bakanlığı tebliğleri, zamanında düşünülüp yürürlüğe konmuş değildir. Banka-kredi düzenini kapsayan bütün yasaların, bütün kararnamelerin, bütün tebliğlerin, bir bir gözden geçirilmesi, uygulanacak yeni programa uygun hukuk düzeninin getirilmesi gerekirken, serbest piyasa ekonomisine "ya Allah" diye dalınmış; bu bocalama içinde bugünkü sıkıntılı noktaya gelinmiştir. Karşılaşılan sorunların bir nedeni de budur.

Şimdi şu işe bakın! Merkez Bankası Başkanı, bu işteki sorumluluk payını düşünmeden, bankaların Merkez Bankası'na yatırmak zorunda bulunduğu milyarlarca lira paranın yatırılmamış olduğunu açıklayabilmektedir. Bu milyarlarca lira para özel bankaların elinde kalmış; faiz oranlarının yüzde sekseni aştığı bir dönemde, bu paralar, özel bankalara milyarlarca lira gelir getirmiştir. Bu bir haksız kazanç değil midir? Bu, yasaların öngörmediği bir kazanç kapısı sayılmaz mı?

Diyecekler ki, **"Ne yapalım, bu paraları istesek bankalar batacaktı."** O zaman işin kolayı var: Merkez Bankası Yasası değiştirilir; belli dönemler için bankalara "bağışıklık" tanınır; o zaman yapılan iş kılıfına uydurulmuş olur. Hem yasalarda, "munzam karşılıklar" bulundurma yükümlülüğünü koru, hem de bu yasal yükümlülüğü yerine getirme! Bunun hukuk düzeni ile akılla, mantıkla bağdaşır yanı var mıdır Allah aşkına? Var diyen beri gelsin!

Hem şunu da söyleyelim. Bazı bankaların, Bakanlık paralarını, bir bankadan, başka bankaya aktardıkları için yargılandıkları günler pek de uzak değildir.

Bu konuda iki olasılık var; üçüncüsü yok. Ya "munzam karşılıklar" için gerekli yasal değişiklikler yapılırdı, ya da yasa olduğu gibi uygulanırdı. Üçüncü bir yol söz konusu değildir.

Bütün bunlar şunu gösteriyor. Kapitalizmi, biz pek alaturka olarak uyguluyoruz; **"alaturka kapitalizm"** dediğimiz de budur Ne yasası düşünülmüş, ne karamamesi, ne tebliği! Önüne, ardına bakılmadan, el yordamı ile uygulanan liberal-kapitalizm düzeni...

Nihavent makamında kapitalizm!.. Olacağı da bu işte!..

(22 Haziran 1982)

KASTALİZASYON

"Kastelli" adı artık dilimize iyice yerleşti. "Kastelli" adı ile birlikte **"Güvenli yol seçtim"** deyişi de mali ve ekonomik geçmişimize malolmuş bulunuyor.

Tarihçiler yarın, bu "Kastelli " adı ile "güvenli yol seçmek" kavramları üzerinde hiç şüphesiz derin araştırmalar yapacaklardır. Biz bu köşede, tarihçilere yardımcı olmak üzere "Kastel" sözcüğünden yola çıkarak, "Kastalizasyon" adını verdiğimiz ekonomik ve mali çöküntü ve bunalım üzerinde dil bilimi açısından araştırmalar yapmak istiyoruz.

İncelemelerimize "kastel" sözcüğü ile başlayalım:

"Kastel", dilimize yabancı dillerden gelmiştir. "Şato" demektir. Yani, çevresi sağlam duvarlarla çevrilmiş güvenli yapı... Öyle güvenli bir yapı ki, içinde yaşayanları, saldırılardan, fırtınalardan ve öteki doğal afetlerden korur... "Kastelli" de "güvenli yapısı olan, şatosu olan adam" anlamına da gelebilir.

Ödeme güçlüğü içinde soluğu İsviçre'de alan değerli banker yurttaşımız Cevher Özden, "Kastelli" adını gerçi doğduğu köyden almıştır ama "Kastelli"nin "şatosu olan adam" anlamına da gelmesi ilginç bir rastlantı olmuştur.

Biliyorsunuz, şatolar, sağlam taşlardan örülür. Ancak "iskambilden şatolar" yapanlar da vardır. "İskambilden şatolar" bir üfleyişle hemen yıkılırlar. "İskambil şatoları" iskambilden,

iskambil de kağıttan yapılır. Ülkemizde "Üç kağıtçılık sanayi A.Ş." adlı şirketler geometrik hızla çoğaldığı için gerek iskambil üretimi, gerek "iskambilden şatolar" yapımı şaşkınlık verecek bir düzeye ulaşmıştır.

Peki, "Kastalizasyon" ne demektir? "Kastalizasyon"u önce "castration" sözcüğünden kesin çizgilerle ayırmak gerekmektedir. "Castration" yabancı dillerde "hadımlaştırma" demektir. Osmanlı saraylarında padişahların altyapı ilişkileri ile ilgilenen kamu görevlilerinin üretim araçları, devlet zoru ile koparılır ve cariyeler, böylece bu kamu görevlilerinin cinsel saldırılarından korunmuş olurlardı. "harem ağaları" cinsel işlevlerini yerine getirme olanağından yoksun saray görevlileri demekti.

Eski Türkçe'de "hadım" sözcüğüne çok benzeyen bir de "hâdim" sözcüğü bulunmaktadır. "Hâdim", (a)'nın üzerine bir inceltme işareti konularak yazılır. "Hâdim", sözcük anlamı ile "hizmet eden, yarayan" anlamına gelir. Kamu kurumlarında, memurlara hizmet eden dar gelirli yurttaşlarımıza verilen "hademe" adı da "hâdim" sözcüğünden türetilmiştir.

Osmanlıca'da "hadim" sözcüğü bir başka anlama da gelir. Bu sözcüğün ikinci anlamı "yıkıcı"dır.

"Hâdim devlet" hizmet eden devlet; hadım, üretim aracı, devlet eliyle yok edilmiş saray görevlisi, hadim ise "yıkıcı" demektir. "Kastalizasyon" sözcüğünün bu sözcüklerle hiçbir ilgisi yoktur.

"Kastalizasyon", halk arasında "Kastelli" olarak bilinen eski "kavanoz tüccarı" Sayın Bay Cevher Özden'in "bir gece ansızın" yurdumuzu terk edip, İsviçre'den; devlet yetkilileri ile, gazeteciler aracılığıyla -yani "özel ulak ile"- görüşmeler yapmasından sonra ortaya atılmış kapsayıcı, sarmalayıcı ve tırmalayıcı bir terimdir.

Peki ne demektir? Şu demektir: Paranın erozyona uğraması, kayması, bir yerlere gitmesi... Ekonomik ve mali sistemdeki bunalımlar ve fırtınalar nedeni ile paranın bir yerden bir başka yere kaymasına "mali erozyon" adı verilebilir.

Bankerlik de bu demek değil midir Allah aşkına? "Orta sınıf" adı verilen yurttaşlarımızın "gönül rızaları ile" biriktirdikleri paraları, "servet transferi" yolu ile ticaret burjuvazisine aktar-

dıktan sonra yürütmeyi durdurma kararı alıp "ödeme güçlüğü içine düşen" açıkgöz yurttaşlarımıza "Bir zamanlar bankerdi" demiyor muyuz?

Öyleyse "kastalizasyon" mali yapıda gerçekleşme koşulları önceden öngörülen erozyon demektir. Bu erozyondan kurtulmak için köklü ve kalıcı önlemler almak gerekir. Bunun için de jeologların uyarılarına göre, öncelikle "araziyi" iyi tanımak gerekecektir.

24 Ocak kararları ile başlayan "kastalizasyon dönemi", şimdilik Merkez Bankası'nın devreye sokulması ile geçici çözüme bağlanmış bulunuyor. Buna da yabancı dillerde "centralization" denmektedir ki, alaturka ve alafranga bütün sağcılarımız bu tür "merkezden yönetime" şiddetle karşıdırlar. Nazlı sermayemiz ve narin işadamımızın bu koşullarda "santralizasyon" yandaşı olmaları "Beşer şaşar, şaşmaz beşir" tekerlemesine pek uygun düşmektedir.

"Kastalizasyon", kökü dışarıda olan bir yabancı ideolojidir; yıkıcı, zehirli ve zararlı bir akımdır. Bu akıma karşı yalnızca polisiye önlemler almak yetmez; "kastalizasyon"a karşı ekonomik ve mali yapıda köklü değişiklikler yapmak gerekir.

"Kastel cenneti"ne ancak böyle gidilir!

(11 Temmuz 1982)

GÜVENLİ BİR YOL...

24 Ocak düzeninde **"para imparatoru"** olarak milyonlar ve milyarlar kazanan **"Banker Kastelli"**, şimdi "dolandırıcılık suçundan sanık Abidin Cevher Özden" olarak Sağmalcılar Cezaevi'nin **"tecrit koğuşunda"** yatmaktadır.

Şimdi çevresinde ne kendisine üniversite kürsüsünde ders verdiren öğretim üyeleri, ne yanı başında yapay gülücüklerle fotoğraf çektirmek için yarışan bürokratlar, ne kapısında bekleşen işadamları, ne de gazete sütunlarını "Kastelli" adına mühürleyip kiralayan gazete sahipleri var! Artık yalnız!

Bunların yerini, şimdi soğuk kelepçeler, gardiyanlar, loş adliye koridorları, "yürü hemşerim" diyen jandarmalar ve gıcırdayan cezaevi ranzaları almıştır. Bir zamanlar "güvenle açılan

kapılar" şimdi, tutukluluk kararına iliştirilmiş kelepçelerle kapanmıştır

Bütün bunlardan sonra insanın Cevher Özden'in tecrit koğuşuna eğilip, "Konuş Kastelli konuş" diyeceği geliyor Anlat Kastelli anlat, sana borçlu olan işadamlarını anlat, gazete sahiplerini anlat, önünde yılışan bürokratları anlat, bir selamını almak için kuyruğa giren holding profesörlerini anlat, lüks otellerde düzenlenen "para ve piyasa" konulu panellerde senin "dehan, aklın ve zekan" üzerine inciler dizen iktisat profesörlerini anlat!.. Konuş "ademoğlu" konuş, konuş "Kastelli" konuş, konuş "dolandırıcılıktan sanık Abidin Cevher Özden" konuş!..

Sağmalcılar Cezaevi'nin penceresinden Kastelli'ye seslensek desek ki:

- Avukatların söylemeden önce sen söyle, de ki, **"Dolandırıcılık dediğiniz bir aldatma ile olur, kandırma ile olur, bu aldatma ve kandırma ile, haksız kazanç sağlamakla olur, ben 24 Ocak kararlarının güvenli sayılan ortamında yetkililerin destek ve hoşgörüsü ile para alış verişi ile uğraştım. Ben, paranın Lüks Nermini'ydim. Benim eylemlerimi, herkes biliyordu. Bakanlar biliyordu, başbakan yardımcıları biliyordu. Suçlu yalnız ben değilim, 24 Ocak kararlarını alanlardır. Bütün bankerler artarda batarsa, bu bir düzen sorunudur, bir politika sorunudur Ben suçlu olabilirim, ama benden önce başka suçlular da var; ben onların bir basit aracıyım..."**

Der mi bunları? Diyemez. Ağzını açamaz. **"Benim görevim, tasarruf sahibi yurttaşların parasını alıp, birtakım işadamlarına vermek, böylece orta sınıflardan mali oligarşiye kaynak transferi yaptırmaktı"** diyemez! **"Beni şimdi kirli mendil gibi atıyorlar"** diyemez **"Benim görevim buydu, bitti"** diyemez!

"Kastelli olayı" herhangi bir dolandırıcılık suçu değildir. Bir çok sorumlusu ve suç ortağı bulunan ve belki de, bu özellikleri ile, yasalarımızda henüz tanımı yapılmamış yeni bir suç çeşididir

Kastelli, bir düzen anlayışının ancak bugün devşirilen acı meyvesidir Güvenle açılan kapıların ardında, şimdi "dolandırıcılık suçundan sanık" bir eski "kavanoz tüccarı" duruyor!

Hey canına yandığımın Friedman ekolü, serbest piyasası, 24 Ocak cenneti, liberal-kapitalist düzeni, hey!..

(2 Ekim 1982)

NEDİR BU?

Resmi Gazete'de dün **"Türkiye Cumhuriyeti ile uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası** (Dünya Bankası)" arasında imzalanan **"borç antlaşması"** metni yayınlandı. 28 Mayıs 1982 tarihli antlaşmanın dünkü Resmi Gazete'de yayınlanan metnine göre, Türkiye Cumhuriyeti "ekonomisinde yapısal uyumu sağlamak üzere hazırlanmış faaliyet programını uygulamak amacıyla" Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası'ndan 304,5 milyon dolar borç almaktadır.

Bunun yadırganacak bir yanı yoktur. Günümüz dünyası, bu gibi borç ve alacak ilişkilerine dayanmaktadır. Önemli olan, bu borcun koşulları ve getireceği yükümlülüklerdir.

Antlaşma metnini okuyunca, bu metnin önce İngilizce yazıldığı, İngilizce'den Türkçe'ye çevrildiği hemen anlaşılmaktadır. Ömeğin, Türk bürokratik yapısı içinde "politik ve idari daireler" diye bilinen herhangi bir kamu kuruluşu yoktur. Antlaşma metninde, bunun gibi, idari kuruluşumuza yabancı birçok tanım yer almaktadır. Bu "dil sorununa" değinmemizin nedeni, antlaşma metninin "bozuk Türkçe'sini" eleştirmek değildir. Saptamaya çalıştığımız olgu, antlaşma metninin borç veren yabancı bankaca hazırlanmış olmasıdır. Bu kuşkumuz, antlaşma metnini okuyunca büsbütün artmaktadır.

Antlaşmanın "Bölüm 3.06" başlıklı maddesinde, bankanın, bu borç karşılığı için devletin "politik ve idari dairelerinin herhangi birinin varlıkları üzerinde ipotek" koyacağı açıkça belirtilmektedir. Aynı maddenin (c) bendi ipotek konusu olacak kamu varlıklarını şöyle tanımlamaktadır:

- Bu bölümde kullanılan "kamu varlıkları" terimi, T.C. Merkez Bankası'na veya borçlu için merkezi bir bankanın görevlerini yürüten herhangi bir başka ve benzeri görevleri yürüten

herhangi bir başka kuruma ait altın ve döviz varlıkları dahil, borçluya, borçlunun herhangi bir politik veya idari dairesince veya borçlunun sahip olduğu veya kontrol ettiği veya borçlu adına ya da yararına faaliyet gösteren herhangi bir kuruluşa ait varlıkları ifade eder...

Bu tanım için yeniden bir düzeltme yapalım. Türk idari yapısı içinde "politik daire" olarak bilinen ya da bu işlevi gören herhangi bir kuruluş yoktur! "Politik daire" olmadığı için olmayan bir dairenin taşınır ya da taşınmaz bir malı da yoktur. "İdari daireler" başlığı altında, sanırız, Türkiye Cumhuriyeti'nin KİT'ler başta olmak üzere bütün kuruluşları ifade edilmek istenmektedir. "İngilizce'den Türkçe'ye" çevrilen antlaşmanın "Türkçe'den Türkçe'ye" çevirisini(!) böylece yaptıktan sonra konumuzun asıl duyarlı noktasında gelebiliriz.

Bu antlaşma, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün taşınır ve taşınmaz malları üzerinde Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası'na "ipotek koyma" yetkisi tanımaktadır!

Bu antlaşmaya göre bu yabancı banka, verdiği üçyüzdört buçuk milyon dolara karşılık olmak üzere, Et-Balık Kurumu'ndan tutun da bankaların Merkez Bankası'nda bulundurmak zorunda oldukları "munzam karşılıklara" kadar her türlü taşınır ve taşınmaz "varlığa" ipotek koyabilecektir.

Antlaşmanın ilgili maddesinde görüldüğü gibi "TC. Merkez Bankası veya borçlu için merkezi bir bankanın görevlerini yürüten herhangi bir kurum" tanımı da TC. Merkez Bankası Yasası'na açıkça ters düşmektedir. Çünkü "Merkez Bankası" dışında aynı yetkilerle donatılmış ikinci bir "merkezi kurum" yoktur.

Merkez Bankası'nın "altın ve döviz varlıkları dahil" Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün varlıklarını "ipotek altına" sokan bu antlaşmaya benzer bir antlaşmayı daha önce hiç imzalamış mıydık, bilemiyoruz...

"Belki" diyoruz; aklımız şu "kastellizasyon"a yani "Kastelli olayı"na takıldı da bu konulara pek aklımız ermiyor...

Bir devletin bütün varlıkları, bir arsa, bir ev ipoteği gibi bir yabancı bankaya böylesine ipotek edilir mi hiç? Anlamıyoruz, anlayamıyoruz. Anlatan olursa, aydınlatan olursa, inanın seviniriz.

Ne biçim bir ipotektir bu?

(6 Temmuz 1982)
TERÖRSÜZ ÖZGÜRLÜK

DR. SPOCK VE PROF. DOĞRAMACI..

Yüksek Öğrenim Yasası konusunda görüşlerini öğrenme olanağı bulduğumuz değerli Profesör Dr. İhsan Doğramacı, bilindiği gibi ünlü bir çocuk hekimidir Doğramacı'nın yazdığı "Annemin Kitabı" adlı yapıt, birçok çocuklu ailenin "El kitabı" gibidir. Doğramacı, soylu bir davranışta bulunarak, baskı üzerine baskı yapan bu kitabının tüm gelirini "İhsan Doğramacı Vakfı"na bağışlamıştır.

Çocuğun yetişmesi ve bakımı konularında dünyada bugüne dek yazılmış yüzlerce kitap bulunmaktadır. Bunların en ünlülerinden biri, Amerikalı Doktor D. Spock tarafından yazılan ve "Bilgi Yayınevi" tarafından çevrilip, yayınlanan "Çocuk Bakımı ve Eğitimi" adlı kitaptır.

Her iki kitapta bazı bölümleri karşılaştırdığımızda çok büyük benzerlikler göze çarpmaktadır. Bu şaşılacak benzerliklerin nedeni, çok büyük olasılıkla, Amerikalı ünlü Doktor Spock'un, Dr. Doğramacı'nın etkisinde kalmış olmasıdır. Aynı zamanda Amerika'da siyasal gösterilere katılan sol eğilimli Dr. D. Spock'ın Dr. Doğramacı'nın kitabından geniş ölçüde yararlandığı anlaşılmaktadır.

Örnek verelim:

"İlk zamanlar biraz acemice bile olsa, çocuğu kucağına her alışta, her altını değiştirişte, yıkayışta ve biberonu verişte gülün ona; böylece bebek kendisinin size, sizin de bebeğe ait olduğunuzu hisseder. Ne kadar bilgili olursa olsun, anneden başka hiçbir kadın ona bu duyguyu veremez (Spock, s: 9)."

Aynı konuda Doğramacı'nın kitabında şunlar yazılı:

"Çocuğunuzu her zaman siz kaldırırsanız, siz değiştirirseniz, siz yedirirseniz ve yıkarsanız, onu severseniz, ona gülerseniz, çocukta gittikçe artan sizin ona ve onun size ait olduğu duygusu ve fikri doğar. Halbuki dünyada hiç kimse, ne kadar becerikli olursa olsun, bu derin hissi ona asla telkin edemez. (Doğramacı, s: 2)."

Bir örnek daha verelim:

"Genç anneler, çoğu zaman ilk çocuklarından söz ederken, 'Tutarken bir yerini inciteceğimden korkuyorum' der-

ler. Bu bakımdan hiç korkunuz olmasın; bebek sağlamdır. Bebeği tutmanın, kucağa almanın çeşitli yolları vardır (Spock, s: 43)."

Doğramacı:

"Bazı anneler, özellikle ilk çocuklarında, 'çocuğu iyi tutamazsam bir yerini incitirim diye öyle korkuyorum ki' derler. Halbuki korkmaya hiç sebep yoktur. Çünkü çocuğu tutmak için bir değil, birçok yollar vardır (s: 21)."

Örnek vermeyi sürdürelim dilerseniz...

Spock:

"Bebek iki aylık olduğunda, siz gülerek bir şeyler söylerken onun da ilk defa gülümsediğini görürsünüz (s: 197)."

Doğramacı:

"Çocuk yaklaşık olarak iki aylık olduğu zaman artık onunla şakalaşabilirsiniz. Çünkü o da size gülümseyecektir (s: 22)".

Spock:

"Siz herhalde ipekler tüller içinde bir beşiği tercih edersiniz. Oysa ipekler, tüller bebeğin umurunda bile olmaz. O olsa olsa üstünden yuvarlanmayacağı, yumuşak, fakat sıkı doldurulmuş bir şilte ister (s: 28)."

Doğramacı:

"Siz kenarına ipek geçirilmiş güzel bir karyola isteyebilirsiniz. Fakat çocuk buna aldırış etmez. Ona gerekli olan şey sadece yuvarlanıp, düşmesine engel olacak rahat ve kenarlı bir yataktır (s: 28)."

Spock:

"Anne-babaların tehditlerinden korkan ötekiler ise evde susarlar ama, evde susmalarını dışarıda bol bol telafi ederler. Çocuğa, dışarıda bu sözleri sarf ederlerse, başkalarının onu ayıplayacağını söylemek, eline dolu bir tüfek verip, 'sakın tetiği çekme' demekten farksızdır (s: 271 - 72)."

Doğramacı:

"Korkudan sizin yanınızda bu kötü kelimeleri kullanmayabilirler Fakat başka yerlerde fırsat düştükçe küfretmekten korkmadıklarını ispat etmeye çalışacaklardır.

(...) Çocuğunuzun ilk defa uygunsuz bir lakırdı söylediğini duyunca katiyen şaşırmış endişelenmiş gibi davranmayın.

Hele bu söylediklerinin herkesi kızdıracağını ve bir daha ağzına almamasını ihtar ederseniz, bu, çocuğun eline tüfeği verip, 'Allah aşkına tetiği çekme' demekten farksız olur (s: 145)."

Spock:

"Bazıları sinirli tabiatları yüzünden yemek yiyemezler (s: 374)."

Doğramacı:

"Diğer çocuklar ise bazı asabi nedenlerle yiyemezler (s: 169)."

Spock:

"Ölümden, çocuk yiyen cadılardan ve annesini kaybetmekten korkan çocuk... (s: 374)."

Doğramacı:

"Öcüden, ölümden, annesinin kendisini terk ederek gitmesinden korkan çocuk... (s: 169)".

Görüldüğü gibi, Doğramacı'nın bu değerli yapıtından yararlanan Amerikalı ünlü Doktor Spock, bu bölümlerde açıkça "kopya" çekmiştir! Böylece, Amerika'da ve Avrupa'da İncil'den sonra en çok satan Dr. Spock'un kitabında bu tür benzerliklere rastlanmıştır. Ayıp ki ne ayıp!..

Yeni Üniversiteler Yasasında, bir doçentin profesörlüğe yükselebilmesi için uluslararası düzeyde orijinal yayınlar yapmış" olması koşulu aranmaktadır. Şu ünlü Amerikalı Çocuk Doktoru, söz gelişi Türkiye'de profesör olmaya kalksa, "Senin kitabında, Doğramacı'dan aktarmalar var" denecek ve yayını "orijinal" yani "özgün" olmadığı için profesörlüğü reddedilecekti. Bunu da hak edecekti!

Sizler ne düşünüyorsunuz, bilmiyorum. Ben, kendi hesabıma bu Amerikalı Doktoru çok ayıpladım, çok kınadım. Ayıp değil mi? İnsan hiç olmazsa bir dip notu verir. O da yok! Bu kadarına da "pes" doğrusu!

Doğramacı ile övünüyor, Dr. Spock'u ise kamuoyu önünde açıkça kınıyoruz.

Seni hınzır Amerikalı seni!

(29 Kasım 1981)

ORİJİNAL!

Yüksek Öğrenim Yasasında, bir doçentin profesörlüğe yükselebilmesi için bu doçentin, "en az iki yılı üniversitede olmak üzere" beş yıl ilgili bilim dalında çalışması kendi alanın- da "uygulamaya yönelik" ve "uluslararası düzeyde orijinal yayınlar yapmış" olması, ayrıca "bir profesörlük kadrosuna atanmış" olması gerekmektedir.

Bir öğretim üyesinin "uluslararası düzeyde orijinal yayınlar yapması" her zaman için olası mıdır? Bakınız, Ankara Üniversitesi Rektörü Sayın Türkân Akyol, dünya ölçüsünde bilimsel araştırmalarda kırk dördüncü sırayı aldığımızı söylüyor. Demek ki, bugüne kadar pek "uluslararası düzeyde orijinal yayınlar yapan" öğretim üyemiz yok. Peki bundan sonra nasıl olacak?

Hem ayrıca her alanda, "uluslararası düzeyde orijinal" nitelikte araştırma yapılması olası mıdır? Diyelim ki, bir hukuk doçentisiniz, "Kat mülkiyeti yasası" üzerinde, ya da "Kira Yasası" konusunda tez hazırladınız, bu "uluslararası düzeyde orijinal" bir yayın sayılmayacağına göre, bu alanda profesör olma olasılığı çok azalmış demektir. Olur mu bu?

Bir doçentin yaptığı araştırmanın, "Uluslararası düzeyde Orijinal" olup olmadığını belirleyecek olan bilim kurulu bu ölçüyü nasıl tutturacaktır?

Bir başka örnek verelim: Kızıl hastalığı "uluslararası nitelikte bir çocuk hastalığıdır. Bu konuda derin bir araştırma yapacak doçent elbette, Türkiye'deki kızıl olaylarını inceleyecektir. Bilim jürisi, belki, bu araştırmanın niteliğini "uluslararası düzeyde" bulacaktır ama konunun "orijinal" olup, olmamasına ne diyecektir? Bu hastalıklar bilinen, tanınan, "klasik" türden hastalıklardır. Kızıl böyle de "Sarılık" başka türlü mü? "Sarılık" konusunda inceleme yapan bir doçent, bu bilinen hastalık konusunda "orijinal" yani özgün, yeni bir araştırma yapmamışsa, profesör olamayacaktır. Böylece "klasik hastalıklar" bu ölçüde inceleme dışı kalacaktır.

Somut bir örnek daha verelim:

Hacettepe Üniversitesi'nin Kurucusu ve eski Rektörü Sayın Prof. Dr. İhsan Doğramacı, bilindiği gibi, bir çocuk hekimidir. Ve kendi alanında yeteneği ile tanınmış, birçok ölümcül

hastaya şifa dolu ellerini uzatmıştır. Doğramacı'nın hiç şüphesiz, "uluslararası düzeyde orijinal" birçok yapıtı, birçok incelemesi bulunmaktadır. Fakat üniversitelerimiz kaç tane Doğramacı yetiştirmiştir?

Tıp literatürünü izlemediğimiz için bilemiyoruz; belki Sayın Doğramacı, "uluslararası düzeyde orijinal" yayınlarını uzman hekim, ya da doçentken yapmış, profesörlükten sonra, yöneticilik yaptığı için bu alandaki "orijinal" çalışmalarını terk etmek zorunda kalmıştır. Şimdi, aynı yasa Sayın Doğramacı'ya uygulansa, demek ki, kendi alanında hakıı bir ün yapmış bulunan Sayın Doğramacı, belki profesör olamayacaktı. Bunu düşünmek bile istemiyoruz.

Yine söz gelişi her bilim adamı, Elazığ Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Mustafa Temizer gibi, "uluslararası düzeyde orijinal" yapıtlar veremeyebilir. Konu "orijinal" olmaya elverişli değildir. Bu nedenle bu yasadaki koşula uymayabilir. Hem "uluslararası düzeyde", hem de ayrıca "orijinal" olmak "Tanrı vergisi"dir, herkese nasip olmaz! TRT'deki açık oturumda "orijinal" niteliklerini gördüğümüz, Prof. Temizer'in değerli yapıtları, "sübjektif mülahazalarla" gerektiği ölçüde değerlendirilmemiş olsaydı, bu değerli bilim adamı, doçentlikten profesörlüğe adımını atamayacaktı, böylece hem üniversite, hem de toplum için büyük kayıp olacaktı!

Diyeceklerdir ki, "bu hüküm, üniversitede araştırmayı teşvik için konmuştur."

Böyleyse, bu hükmü, daha önce profesörlük ünvanı almış olanlar için uygulayalım. Böyle yapmazsak, hiç de "uluslararası düzeyde" ve de "orijinal" yapıtları olmayan kimi profesörler, kendilerinde olmayan nitelikleri, doçentlerinde aramak gibi garip bir duruma gireceklerdir!

Hem profesör, hem "orijinal"!.. Güç iş vallahi, güç!

(2 Kasım 1981)

ÖZERKÇE...

"İktisat profesörleri görüşlerini açıklamakta özgür müdürler?"

"Bu ne biçim soru" demeyiniz. İktisat profesörlerinin büyük çoğunluğunun "24 Ocak kararları" ve para-kredi düzeni konularında özgürce konuşabilecekleri çok şüphelidir. Çünkü, birçoğu, büyük şirketlerde, banker kuruluşlarında, holdinglerde, bankalarda yönetim kurulu üyesi ya da danışman olarak çalışmaktadırlar.

Ticaret Sicili Gazetesi'ni okurken, bunların adlarına rastlıyor ve gerek holding, gerek banka olarak dökümlerini yapıyoruz. Sonra da "24 Ocak kararları" üzerine sıraladıkları övgüleri okuyunca hiç şaşırmıyoruz. Şaşırmıyoruz, çünkü, bu iktisat profesörlerinin sesleri, özerk üniversitelerden değil, holdinglerden, büyük bankalardan yükselmektedir. Dolayısıyla bu görüşler, holdinglerin, bankaların görüşlerini yansıtmaktadır, özerk üniversitelerin değil!

İktisat bilimi, bu öğretim üyeleri eliyle, bir sosyal sınıf emrine girmiştir. Durum, kabaca ve özetle budur...

Bir sanayicimiz, 24 Ocak kararlarını öven bu öğretim üyelerini "mevlithanlara" benzetmiş. Değerli öğretim üyelerimiz, düzenlenen her toplantıda koro halinde 24 Ocak kararlarını, kutsal bir konuyu anarcasına anıp, övgüler düzmektedirler.

İşin daha da garibi ve de acısı, bu öğretim üyelerine karşı bazı holding yöneticileri ile sanayicilerin "Canım bu kadar da olmaz" demeleridir. "Kraldan fazla kralcılık", 24 Ocak kararları nedeniyle ortaya çıkmış; bazı işadamlarının açıkça eleştirdikleri bu kararlara, holding danışmanı ve banka yönetim kurulu üyesi profesörler toz kondurmamışlardır!

Bizler, itiraf edelim ki, yıllarca "özerklik" denen kavramı, yalnızca hükümetlere, merkezi otoritelere karşı savunduk. Özerkliğin asıl önemi, sermayeye karşı olan özerklik, sermayeye karşı olan bağımsızlıktır. Bunu unuttuk.

Bir büyük holdingin bol ücretli yönetim kurulu üyesi olan bir profesör, örneğin, herhangi bir alandaki tekelciliğe karşı, "kartel hukuku" konusunda holdinglere karşı bir görüş savunabilir mi? İlaç işverenlerine danışmanlık yapan bir eczacılık ya da tıp profesörü, ilaç sanayii konusunda özgürce konuşabilir mi? Aylığının beş katını, bir holdingden alan ve geçimini böyle sağlayan bir iktisat profesörü "devletçi" bir ekonomiyi rahatça savunabilir mi?

Örnekleri başka alandan da seçebiliriz. Büyük şirketlerin avukatlığını yapan bir hukuk profesörü, yeni düzenlenen Sendikalar Yasası ve de toplu sözleşme ve grev konularında "özerkçe" görüşünü açıklayabilir mi? Sağcı bir gazetenin köşesinde yazı yazan, ya da bir başka sağcı gazetenin avukatlığını yapan bir ceza hukuku profesörü, düşün suçlarında "bilirkişi" olarak tam bir yansızlıkla görev yapabilir mi?

Ya Tıp Fakültesi profesörlerine ne demeli?!.. Gününün yarısından çoğunu özel muayenehanesinde geçiren bir tıp profesörü, "Tam Gün Yasası" konusunda "yansız" olabilir mi?

Bütün bunların çaresi, üniversitelerimizde "tam gün çalışma" ilkesi ile beraber "özerk" yönetimi kurmak ve öğretim üyelerini, onları başka işlere muhtaç etmeyecek bir gelir düzeyine kavuşturmaktır. Buna karşın yine de büyük holdinglere, bankalara, şirketlere gidecek olanlara "güle güle" denmelidir.

Evet, üniversitelerimize bir yazı yazsak da bankalarda, holdinglerde, büyük şirketlerde çalışmayan iktisat profesörlerinin adlarını istesek... O kadar az kaldılar ki!

Bilim adamlarımız 24 Ocak kararlarını savunan yazılar yazıp, demeçler verirken, hangi holdingde danışman, hangi bankalarda yönetim kurulu üyesi olduklarını açıklasalar da okuyucuların aklları karışmasa, diyoruz.

(17 Nisan 1982)

PROF. DR. SOMER...

Ankara Üniversitesi Rektörlüğü'ne getirilen Prof. Dr. Tarık Somer, "tarafsız" nitelikte bir öğretim üyesi midir?

"Tarafsızlık" güç iştir. Herkesin belli siyasal eğilimleri vardır. Bu eğilimler, çoğu kez insanı yansız davranmaktan alıkoyar. Siyasal partiler ve sağlı sollu ideolojiler arasında insan nasıl "tarafsız" olabilir?.. "Tarafsız" olduğunu ileri süren insan, bu tarafsızlığı, nesnel biçimde nasıl kanıtlar?

"Para ile iman gizli" olduğu için insan siyasal eğilimlerini bir ölçüde saklayabilir. Bu da bayağı hüner ister. Yöneticilikte tarafsızlık baş koşul sayılır. Tarafsızlıktan uzaklaşan yönetici, önce yönettiği kuruma zarar verir.

Bir yönetici, bir siyasal parti ile "gönül birliği" içindeyse, nasıl "tarafsız olabilir?.

Bizim kanımız, Sayın Rektör, Prof. Dr. Tarık Somer'in MHP ile "gönül birliği içinde" bulunduğudur. Somer'i bu göreve öneren YÖK Başkanı Sayın Prof. İhsan Doğramacı dilerse, bu yakınlığın, bu gönül birliğinin kanıtlarını sunmaya hazırız! Tabii dilerlerse!

Örneğin, Sayın Prof. Dr. Somer, 1980-81 yılında görevli bulunduğu Uganda'dan, MHP yöneticilerine "teselli mektupları" yazmış mıdır? Somer, Alparslan Türkeş'e, Agâh Oktay Güner'e ve Sadi Somuncuoğlu'na yazdığı mektuplarda ne tür ifadeler kullanmıştır?

Somer "UNDP, P.O. Box. 7184 Kampala, Uganda" adresinden, görevle Libya'da bulunan arkadaşı, ODTÜ eski rektörlerinden Prof. Dr. Hasan Tan'a siyasal inançlarını dile getiren bir mektup kaleme alıp yollamış mıdır?

Prof. Dr. Somer, Uganda'da Bir UNESCO projesi hazırlamak üzere görevlendirilmişti. Sayın Rektörün "hafızalarını tazelemek için" bazı ayrıntılara değinelim.

Prof. Somer, 8 Ekim 1980 günü Türkiye'den ayrılarak Paris'e gitti; üç hafta kadar, Paris'te kaldı ve 28 Ekim günü Uganda'ya uçtu; 7 Ekim 1981 günü de Uganda'dan ayrılıp, yurdumuza geldi. Dr. Somer, Uganda'da bir sınai kimya kurumunun jeoloji ve zooloji bölümleri için projeler hazırladı. "Chief technical adviser" görevi ile yani "baş teknik danışman" olarak çalışan Somer'in iş koşulları çok iyiydi. Altında arabası, şoförü vardı. Banka hesabı da dolgundu.

Rektörümüz, Uganda'dan çok hoşnuttu. Ama ne yapsın ki "vatan hasreti" kendisini, elin memleketinde daha fazla tutmuyordu. Günlerden bir gün, "sol dizinde" şiddetli bir ağrı duymaz mı? Şöyle düşündü: "Acaba bu ciddi bir hastalığın başlangıcı mı?" Sonra yine kendi kedine söylendi:

- Ne işin var senin buralarda Tarık?!., Memleketinde aldığın para sana yetmiyor mu? Bak, Allah razı olmadı buralarda çalışmana!

Tarık Somer, "milliyetçiler" adını verdiği gençlere yapıldığı nı ileri sürdüğü eziyetlere kimin, hangi yüksek yetkilinin niçin kayıtsız kaldığını da yazmış mı? Bu kişinin adını ve sanını da yazmış mı? Bir başka yetkili için de sitem dolu sözler sıralamış mı?

Tabii, bunları bilmiyoruz. Bunlar, şimdilik söylenti düzeyindedir. Ne bilelim, belki Somer, "Bunlar yalan" der, biz de o zaman, söylediklerimizi kanıtlamak için çalışırız. "Yalan" diyeceğini pek sanmıyoruz. Bunlar hiç de "hayal ürünü" değildir. Bu bilgiler, bize çok sağlam kaynaklardan gelmektedir. "Yalan" demez, mertçe, bu yazdıklarımızı doğrularsa, o zaman, YÖK Başkanı Sayın Doğramacı'ya dönüp, "Bu nasıl tarafsızlık" diye soracaksınız.

"Bu dönemde, üniversitelerin başına, hiç olmazsa, belli siyasal partilerle içli dışlı olmayan yöneticiler atansaydı", diye düşünmek isterdik. Ne dersiniz Sayın YÖK Başkanı Prof. Dr. Doğramacı, ne dersiniz? Sayın Somer'in niteliklerini bilerek mi önerdiniz, yoksa, bütün bunları şimdi, bu yazı ile mi öğrendiniz?

Evet Sayın Prof. Dr. İhsan Doğramacı, şöyle akşam üstü, bir acı kahvenizi içebilir miyim?

(2 Eylül 1982)

YÖK TARAFSIZLIĞI

YÖK, fakülte dekanlarının bir bölümünü açıkladı. Bu dekanlar içinde bir YÖK üyesinin oğlu, YÖK Başkanının kardeşi ve bir rektörün kayınbiraderi var. Demek ki, Sayın Doğramacı, öğretim üyelerinin kendi rektör ve dekanlarını kendilerinin seçmesini sakıncalı bulurken, "aile arasında" seçim yapmanın erdemine de inanmış bulunmaktadır!

Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Tarık Somer'in siyasal eğilimlerini bilmeyen yoktur. Şimdilik kamuoyunun bilmediği, sayın rektörün arkadaşı Prof. Hasan Tan'a Uganda'dan yazdığı mektupta, Sayın Devlet Başkanı Evren için kullandığı ifadedir. Bu ifadenin YÖK Başkanı kadar, YÖK üyelerince de merak konusu olduğunu sanıyoruz.

YÖK, rektör seçimlerinde nedense, belli bir siyasal eğilime özel ağırlık tanımıştır. Ankara Üniversitesi Rektörü Prof. Somer dışında, Konya Selçuk Üniversitesi Rektörü Prof. Erol Güngör, MHP'ye yakınlığı ile tanınan "Orta Doğu Gazetesi" başyazarıdır. Malatya Fırat Üniversitesi Rektörlüğü'ne getirilen Prof. Nihat Nirun ise aynı eğilimdeki "Babıali'de Sabah Gazetesi"nin yazarıdır. Diyarbakır Dicle Üniversitesi Rektörlüğü'ne getirilen Prof. Halil Cin, yine MHP ile iyi ilişkiler içindedir.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No.lu Askeri Mahkemesi'nde görülmekte olan MHP ve bağlı kuruluşları ile ilgili davanın 101'inci klasör, 114'üncü dizisinde Alparslan Türkeş'in el yazısıyla yazdığı bir yazıdan, Sayın Prof. Cin'in, 17 Şubat 1979 günü Türkeş'in evinde çay toplantısına çağrılı bulunduğu anlaşılmaktadır.

Aynı çay toplantısına çağrılı olan öğretim üyelerinin bazılarının adlarını açıklayalım: Ankara Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Profesörü Fikret Eren, İlahiyat Fakültesi öğretim üyesi Prof. Halûk Karamağralı, İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi öğretim üyesi Prof. Kâmil Turan, Hukuk Fakültesi öğretim üyesi Doç. Seyfullah Ediz, İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi öğretim üyesi Prof. Naci Kınacıoğlu...

Aynı çay partisine çağrılı olan Tıp Fakültesi öğretim üyesi Prof. Ahmet Sonel, YÖK tarafından Ankara Tıp Fakültesi Dekanlığı'na getirilmiştir. Aynı toplantıya çağrılan Prof. Dr. Ümit Akkoyunlu ise Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı'na atanmıştır.

Bir siyasal parti başkanı ile bu başkanın evinde çay içmeyi suç saymayız. Sayın rektör ve dekanların sahip oldukları siyasal düşünceleri ise saygıyla karşılarız. Eleştirdiğimiz konu, yalnızca siyasal eğilimleri bu denli açık seçik belli olan öğretim üyelerinin "tarafsızlık adına" bu gibi görevlere getirilmiş olmalarıdır.

YÖK Başkanı Sayın Prof. Dr. Doğramacı, sakın bizlere, "atanan rektör ve dekanların hepsi tarafsızdır" demesin... Biz bu tarafsızlığın söz konusu olamayacağını kanıtlayacak güçteyiz.

Bu arada Sayın Doğramacı'ya, Ankara Üniversitesi Rektör Yardımcılığı için bir aday önermek isteriz: Ankara Hukuk Fakültesi'nin eski dekanlarından Prof. Erol Cansel, bir zamanlar "solculuğu" ile ün yapmıştı. 12 Mart 1971'den sonra "Ülkücü

Öğretmenler Derneği" Kongre Başkanlığı görevini üstlenerek "tarafsızlığını" kanıtlamıştır! Eksik olan bir tek Cansel'dir. Kendisini, Ankara Üniversitesi Rektör Yardımcısı olarak bekliyoruz.

Orta doğu Gazetesi' başyazarı ve Bâbıali'de Sabah'ın yazarı ile Allah aşkına, nasıl tarafsızlıktır bu? Bir acı kahvenin "kırk yıllık hatırı" vardır. Peki, Türkeş'in evinde içilen çayların hatırı kaç yıllıktır? Ve kaç yıllık tarafsızlıktır bu "YÖK tarafsızlığı?"

Ve efendim, Türkeş'in çayları mı daha demlidir, yoksa Doğramacı'nınkiler mi?

(5 Eylül 1982)

YÖK VE DERNEKLER...

Devletin **"dernekler tarafından parsellendiği"** yolunda yakınmalara sık sık tanık olunmuştur. Birtakım derneklerin, kamu kuruluşlarında örgütlendikleri, idari eylem ve işlemlerde bu derneklerin söz sahibi oldukları öteden beri ileri sürülmektedir.

Yeni Anayasa hazırlanırken, bu yakınmalar göz önünde tutulmuş, derneklerle ilgili sınırlayıcı hükümler kabul edilmiştir Böylelikle, istenmiştir ki bu Anayasa ile açılacak yeni dönemde, dernekler, kamu kurumlarında etki ve söz sahibi olmasınlar...

Oysa bu endişenin bazı rektör ve dekan atamalarında pek göz önüne alınmadığı anlaşılmaktadır. Örneğin, sağ eğilimli öğretim üyelerinin güdüm ve yönetimindeki **"Aydınlar Ocağı"** bu atamalarda oldukça etki sahibi olmuştur. "Aydınlar Ocağı" Başkanı Prof. Dr. Salih Tuğ, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanlığı'na getirilmiş; bu derneğin birçok üyesi de çeşitli üniversitelerimizin yönetimlerine atanmışlardır. Bu, bir çelişki değil midir?

"Aydınlar Ocağı" yakınılan öteki dernekler gibi, aynı Dernekler Yasası'na bağlıdır. Eğer, **"derneklerin devleti parselledi̇ği"** yolundaki yakınmalara içtenlikle inanılıyorsa, başta "Aydınlar Ocağı Başkanı" Prof. Tuğ olmak üzere rektör ve dekan atamalarında dernek üyeliği payını da aramak gerekecektir.

Bir siyasal partinin yayın organında başyazılar yazan bir öğretim üyesini, bir üniversitenin rektörlüğüne getirmek ne kadar **"tarafsızlık"** ise, bu dernek üyelerini çeşitli üniversite ve fakültelere serpiştirmek de aynı ölçüde bir tarafsızlıktır. Doğramacı'nın tarafsızlık anlayışı da herhalde budur.

YÖK Başkanı sayın Doğramacı, bu rektör ve dekanları, kendi arayıp mı bulmaktadır? Yoksa bu adlar, Doğramacı'ya belli kişiler ve kuruluşlar tarafından mı önerilmektedir? Bunu henüz anlamış değiliz.

Değiliz ama bazı olaylara da hiç akıl erdiremiyoruz. Söz gelişi, Devlet Başkanı Sayın Evren hakkında hiç de hoş olmayacak düşüncelerini bildiğimiz Ankara Üniversitesi Rektörü Sayın Tarık Somer'i bu göreve kim önermiştir? Yargılanan bir siyasal partinin sözcülüğünü yapan Ortadoğu Gazetesi' başyazarı Prof. Dr. Erol Güngör, Sayın Doğramacı'ya kimler tarafından salık verilmiştir? "Aydınlar Ocağı" Başkanı Prof. Salih Tuğ bunca öğretim üyesi arasından nasıl seçilip, çıkarılmıştır? Eski solculardan ve yeni ülkücülerden, "Ülkücü Öğretmenler Derneği Kongre Başkanı "Prof. Dr. Erol Cansel, Ankara Üniversitesi Rektör Yardımcılığı'na, kimlerin isteği ile getirilmiştir.?

Aydınlar Ocağı Başkan ve üyelerinin düşüncelerine katılmamakla beraber, demokratik bir ülkede, her türlü düşüncenin partilerde, derneklerde ve sendikalarda özgürce konuşulmasından yana olduğumuz için bu öğretim üyelerinin duygu ve düşüncelerini saygıyla karşılıyoruz. Ama, **"Dernekler saltanatına son veriyoruz"** denilen bir dönemde, rektör ve dekanların, belli bir siyasal düşünceye yakınlıkları ile tanınan ve "Aydınlar Ocağı" gibi derneklere üye olanlar arasından seçilmesini de büyük bir çelişki olarak görüyoruz.

Bundan sonra **"Sağ eğilimli dernekler, Dernekler Yasası'na bağlı değildir, bu dernekler devletin doğal uzantısıdır"** diye bir rejim anlayışı mı geçerli olacaktır?

Prof. Doğramacı, üniversite ve fakülte yönetimlerini, sağcı, derneklerin yönetim, denetim ve etkisine açmıştır.

Giriş serbesttir!

(15 Eylül 1982)

KİMİN ELİ KİMİN CEBİNDE?

Siyaset alanında "antikomünist" görünüp, ticaret alanında Sovyetler'le içli-dışlı olan çevreler ister istemez, çok ilgimizi çekiyor.

Sovyetler'den gelen Marksist-Leninist yayınların genel dağıtıcısının "Milliyetçi Öğretmenler Dernekleri Federasyonu" Başkanı Selahattin Arıkan'ın oğlunun "Pan Organizasyon" şirketi olduğunu kanıtlamış, ayrıca AP'li bakan Dr. Esat Kıratlıoğlu'nun Sovyetler'in komisyoncu şirketi PET ile olan ilişkisini gözler önüne sermeye çalışmıştık.

Bu dosyalardan çıkan özet şuydu:

- Kahrolsun komünizm, gelsin paralar...

Bugün, Sovyetler'le içli dışlı bir AP eski milletvekilinden söz edip, bazı karışık işlere de göz gezdirmeye çalışacağız.

Bu AP eski milletvekilinin adı Ertuğrul Mat'tır. AP Bursa eski milletvekillerinden Ertuğrul Mat, eski bakanlardan Hilmi İşgüzar dosyasında adı geçen müteahhit Kazım Erdem'in Gelibolu'da kurmayı tasarladığı ilaç fabrikası ile Sovyetler'den yedi milyon dolarlık kredi açılmasını sağlamıştır.

Sovyetlerle yerli şirketler arasında komisyonculuk yapan AP eski milletvekilinin soyadı "Mat", bu konu ise çok nettir...

Kazım Erdem ile Kemal Derinkök, "Şark Yağ ve Boya Fabrikaları Anonim Ortaklığı" adlı şirketin ortaklarıdır. Bu şirketin üzerinde kayıtlı İstanbul Bomonti Fırın Sokak'taki tamamlanmamış inşaat 227 milyon TL.'ye Bağ-Kur'a "bakan onayı" ile satılmıştır.

Kemal Derinkök'ün Malatya'da iki arsa üzerinde başlattığı iki inşaat ile İstanbul Üsküdar'da Karacaahmet Mezarlığı genişleme sahası içindeki onaltı arsa ise gerçek değerlerinin çok üstünde fiyatlarla SSK'ya satılmıştır. Kemal Derinkök adına bu işlemleri yürüten Avukat Cevdet Yücel Fenercioğlu da bir süre sonra SSK Genel Müdür Yardımcılığı'na getirilmiştir.

Bakan Hilmi İşgüzar, bu satış işlemlerinden ötürü Yüce Divan'da hesap vermektedir.

Bu işlemlerle ilgili olan kamu görevlileri ile bazı politikacıların Derinkök'ün sahibi bulunduğu "Mizan İthalat, İhracat Ti-

caret ve Sanayi A.Ş." ve Kazım Erdem ve Derinkök'ün ortak şirketleri Şark Yağ ve Boya Fabrikaları şirketlerince Hilton Oteli'nde ağırlandıkları, otel faturaları ile kanıtlanmış bulunmaktadır.

Hilton Otel kayıtlarından, Bakan İşgüzar, oğlu Hasan İşgüzar, SSK Genel Müdürü Mustafa Enginsu ile SSK Yönetim Kurulu Üyesi Hamdi Nuhoğlu'nun, Genel Müdür Yardımcısı Cevdet Yücel Fenercioğlu'nun, MHP Genel Başkanı Türkeş'in Başbakan Yardımcısı iken Türkeş'in yanında çalışan Şahin Tulunoğlu'nun, MHP Kütahya Senatörü Osman Albayrak'ın ve Sovyet firmalarından yerli firmalara kredi sağlayan AP eski milletvekili Ertuğrul Mat'ın, "Mizan İthalat, İhracat Ticaret ve Sanayi Şirketi" ile "Şark Yağ ve Boya Fabrikaları A.Ş." tarafından ağırlandıkları anlaşılmaktadır.

Bir bakan, bir genel müdür, bir genel müdür yardımcısı, bir SSK Yönetim Kurulu üyesi, bir MHP'li, Sovyetler'den kredi sağlayan bir AP'li, devlete arsa satan iki müteahhidin şirketlerince ağırlanıyorlar; nedir bunun anlamı?

Bunun anlamı çok açıktır: Arsalar, SSK ve Bağ-Kur'a satılmış, iki müteahhit devlet eliyle zengin edilmiştir!

İş burada da bitmiyor:

Bir gazeteci, bu yolsuzluğu ortaya çıkartan ve ısrarla olayın üzerine yürüyen bir tanınmış politikacı için çirkin iftiralarla dolu bir kitap yayınlıyor. Kitabın masrafını Kemal Derinkök karşılamış, bu konuda gazeteci Necmi Onur ile Kemal Derinkök arasında bir mukavele imzalanmış, bu pazarlık yapı- lırken, ünlü film prodüktörü Ümit Utku da hazır bulunmuş ve mukaveleyi tanık olarak imzalamıştır. Evet şu Ümit Utku!

Bu başdöndürücü olayları ve ilişkileri öğrendikçe, insan bu düzenin nasıl yürüdüğünü, bu düzenin kimleri, nasıl zengin ettiğini çok daha iyi öğreniyor.

Soyut siyasal tartışmaların ardındaki somut gerçek budur işte, bu!.. Sovyet komisyonculuğundan, antikomünizm ticaretine uzanan zincir, bakın neleri, neleri kanıtlıyor!

(26 Nisan 1981)

BİR SİYASAL ŞİRKET!..

ANDA, bir kitap dağıtım şirketidir. Şirketin özelliği, şirket kurucularının siyasal ilişkileridir. Siyasal ilişkileri ağır basan her şirket ilgi çekicidir. ANDA şirketi de bu yüzden dikkat çekmiştir.

Şirketin kurucuları arasında, MHP Genel Başkan Yardımcısı Sadi Somuncuoğlu, Erzurum eski Milletvekili Nevzat Kösoğlu, MHP Genel İdare Kurulu üyesi Ahmet İyioldu, Süleyman Kürkçü, Nurhan Alpay, İbrahim Metin ve Diyanet İşleri Başkanlığı emrindeki İstanbul vaizlerinden Mustafa Pektut vardır

ANDA şirketi, Diyanet İşleri yayınlarının yurt içinde ve dışında dağıtımını üstlenmiştir. Şirket, 6.2.1975 tarihinde Diyanet İşleri Başkanlığı ile bir sözleşme imzalayarak, Diyanet İşleri Başkanlığı yayınlarının köy imamlıklarına kadar ulaşmasını sağlayıcı bir dağıtım ağı kurmuştur.

Şirketin kurucuları arasında, sonradan Devlet Bakanlığına getirilen Sadi Somuncuoğlu ile MHP yöneticisi Kösoğlu'nun bulunması gerçekten ilgi çekicidir.

Bir başka ilgi çekici nokta, şirkettle, Diyanet İşleri Başkanlığı emrindeki bir vaizin de yeralmış olmasıdır...

ANDA Şirketi ile Diyanet İşleri Başkanlığı arasında bu sözleşme imzalandığı günlerde Diyanet İşleri Başkanı, sonradan CHP hükümetinde Devlet Bakanı olan, CHP'nin "kontenjan milletvekili" Dr. Lütfi Doğan, yardımcısı da bugünün Diyanet İşleri Başkanı Tayyar Altıkulaç'tır!

MHP yöneticilerince kurulan ve geliştirilen ANDA şirketi, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yayınlarını dağıtarak kazanç sağladığı gibi, aynı zamanda, en uzak köşedeki köy imamlarına kadar ulaşma olanağı bulmuştur.

Şirket ile Diyanet İşleri Başkanlığı arasındaki bu sözleşme, 29.10.1978 tarihinde Diyanet İşleri Başkanı Doç. Dr. Süleyman Ateş'in imzası ile feshedilmiştir. Fesih tarihinde şirketin, başkanlığa borcu 2 milyon 480 bin 389 liradır.

Bu borcun nasıl ve ne gibi koşullarla tasfiye edileceği konusunda yazışmalar olmuş; bu arada, ilgili dosya, Diyanet İşleri Başkanlığı'nca, Başkanlığın Hukuk Müşavirliği'ne hesapların tasfiyesi için son gün olan 1.3.1977 tarihinden dört ay sonra,

12.7.1977 tarihinde gönderilmiştir Ayrıca, sözleşme sırasında ANDA şirketinin ipotek koydurduğu gayrimenkuller üzerindeki ipoteğin kaldırılmasına ilişkin olarak, Hukuk Müşavirliği'nden görüş alındığı da belirlenmiştir.

ANDA Şirketinin Diyanet İşleri Başkanlığı ile olan ilişkilerinin araştırılmasında ve de ayrıca Diyanet İşleri Vakfı'nın hesaplarının dağıttığı bursların ve ilişkilerinin gözden geçirilmesinde sayısız yarar vardır.

Otuz milyon liralık Diyanet işleri Başkanlığı yayınlarının siyasal ilişkileri ağır basan bir şirkete verilmiş olması bilmem, Devlet Bakanı Sayın Mehmet Özgüneş'in dikkatini çekecek midir?

Bizden, belgeleyip yazması!

(30 Ekim 1980)

BİLMECE VE ÇÖZÜMÜ...

Tercüman Gazetesi Genel Yayın Müdürü Hakkı Öçal hakkındaki şu belgeler herhalde dikkat çekicidir. Hep birlikte bu belgelere kısaca göz atalım.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 26.11.-1971 gün ve 1971/405 evrak, 1971/211 esas ve 1971/153 karar sayılı iddianamenin 52 ve 53'üncü sayfalarında şu bilgilere rastlıyoruz:

1968-69 yıllarında FKF, TİP paralelinde çalışan bir örgüt olarak görülmektedir Dosyada mevcut 10 Mart 1969 tarihli yazıda çalışma raporu ve bildirilerinden bu husus anlaşılmaktadır. 10 Mart 1969 tarihinde TİP üyeleri Kırıkkale'deki işçi olaylarını incelemek üzere Kırıkkale'ye gitmişler ve burada Maden-İş Sendikası'nın yöneticilerinin aktif olmadığını tesbit etmişler; işçinin örgütlenmesi gerektiği konusunda hazırladıkları yazıyı TİP'e ve FKF'ye göndermişlerdir. Üyelerin büyük bir kısmı aynı zamanda TİP'e kayıtlıdır.

İddianamenin bu bölümünden yola çıkarak, "4'üncü Kolordu Komutanlığı nezdinde kurulu Sıkıyönetim 1 Numaralı As-

keri Mahkemesi"nin 1973/4 evrak, 1973/4 esas, 1973/60 sayı ve 25.12.1973 günlü gerekçeli kararın 158'inci sayfasının 11 nolu paragrafına bakıyor, ilgili bölümü aktarıyoruz:

Dava dosyasının FKF bölümünde dört klasör, dördüncü dosya, elli sekiz sırasında mevcut rapor, FKF'nin sadece gençlik kesiminin örgütü olmadığını, TİP'in paralelinde bir komünist örgüt olarak işçi kesiminde de etki yaratmaya çalıştığını açık şekilde ortaya koymaktadır.

10.3.1969 tarihli bu rapor (R.K.), (M.Y.) ve (Hakkı Öçal) tarafından Kırıkkale'de vuku bulan işçi olaylarını yerinde ve yakından incelendikten sonra hazırlanıp TİP'e DİSK'e ve FKF'ye verilmiştir...

Bu iddianame "Dev-Genç davası"nın iddianamesidir. Gerekçeli karar "Dev-Genç davası"nın kararıdır. FKF, bilindiği gibi, sonradan "Dev-Genç"e dönüşen "Fikir Kulüpleri Federasyonu"dur.

Hakkı Öçal, iddianame ve gerekçeli karara göre, FKF adına Kırıkkale'de Maden-İş Sendikası ile ilgili incelemeler yaptıktan sonra iki arkadaşı ile beraber hazırladıkları raporu Türkiye İşçi Partisi'ne (TİP), "Türkiye Devrim İşçi Sendikaları Konfederasyonu"na (DİSK), ve de "Fikir Kulüpleri Federasyo nu"na (FKF) vermiştir.

Hakkı Öçal, Fikir Kulüpleri Federasyonu'nun alt birim kuruluşlarından biri olan "Siyasal Bilgiler Fakültesi Sosyalist Fikir Kulübü" sayman üyesidir.

Sosyalist Fikir Kulübü'nün 14 Aralık 1968 günü 221 nolu sınıfta yapılan Genel Kurul toplantısında Hakkı Öçal sayman üye olarak raporunu okumuştur. Genel Kurul sonunda yapılan seçimlerde Hakkı Öçal (48) oy alarak FKF Genel Kurulu temsilciliğine seçilmiştir. Bugün TKP sanığı olarak aranan Nihat Akseymen de (51) oy ile aynı Genel Kurula temsilci seçilmiştir.

Bu tutanakların bir kopyası elimizdedir. Bu tutanakların asılları ise, Ankara Valiliği'ndedir.

Öğrencilik yıllarında birçok kişi bu gibi örgütlerde çalışmış, sonradan hayatın akışı içinde bugün çeşitli meslek dallarına dağılıp gitmişlerdir. Bu gibi örgütlerde çalışmış büyük bürokrat

çocuklarına da rastlanmıştır. Bizim bunlara söyleyecek hiçbir sözümüz yoktur. Bütün bu gelişmeler doğaldır.

İtirazımız şu noktadadır: Tercüman Gazetesi, hem köşe yazarları, hem de haber politikası ile TİP-DİSK-FKF gibi kuruluşlara sürekli saldıran bir yayın organıdır. Açıkça belirtelim, bunu da bir ölçüde yadırgamıyoruz. Ama belli bir ekonomi politikasını eleştirenleri hatta Toplu Konut Yasası'na karşı çıkanları bile neredeyse komünistlikle suçlayacak olan Tercüman Gazetesi acaba, Genel Yayın Müdürlüğü'ne niçin bir "tescilli Marksist" getirmektedir? Bir bakıma belki bu da önemli değildir. Öçal, gençliğinde kapıldığı sosyalist düşünceler nedeniyle, önce Yozgat'ta sonra Ankara'da daha sonra Eskişehir'de TİP ve FKF adına çalışmalar yapmış, sonradan bu görüşlerden ayrılmış olabilir.

Bu görüşlerden ayrıldığı da pek o kadar belli değildir. Örneğin 1979 yılında bir fakülte yayınları arasında çıkan ve Hakkı Öçal'ın da imzasını taşıyan bir yayın (örneğin s: 95, paragraf 2) bu eski Marksist'in eski görüşlerden pek ayrılmadığını ortaya koymaktadır. Şimdilik kaydı ile bu yayını kitabımıza almıyoruz.

Daha doğrusu, bu yayını kitabımıza almaya bir türlü elimiz varmıyor!

Tercüman Gazetesi'nin her gün, köşe yazarları ve haber politikası ile Hakkı Öçal'ın bir zamanlar raporlar yazdığı DİSK'in savunma avukatlarına yönelttiği, yasaya ve 52 sayılı bildiriye aykırı yayınların, bu eski "Marksist militan"ın önünden geçerek okurlara ulaşması, tek başına, herhalde, "ibret verici" bir gelişmedir.

Biz örneğin, "Nihat Akseymen TKP'lidir. Hakkı Öçal ve Akseymen aynı örgüte kayıtlıdırlar. Öyleyse Öçal TKP'lidir" gibi hukuka aykırı sonuçlar çıkarmıyoruz. Ama, Öçal'ın önünden geçip yayına giren yazılar ve haberlerde DİSK'in avukatları Orhan Apaydın'a, Hasan Fehmi Güneş'e ve Turgut Kazan'a her gün saldırılıyor.

"Şu avukat TKP'lidir, Apaydın ile bu avukat aynı dernek üyesidirler, öyleyse Apaydın da TKP'lidir" gibi safsatalar, "Marksist militan" Hakkı Öçal'ın onayı ile baskıya girmektedir!..

Ey Tercüman Gazetesi'nin köşe yazarları!.. Sosyal demokratları, ılımlı solcuları, Atatürkçüleri, 24 Ocak kararlarına karşı

çıkanları, hatta hatta Toplu Konut Yasasını eleştirenleri komünistlikle suçlarken tepenizdeki Marksist militanın gelmişini geçmişini şöyle iyice düşünün...

Hakkı Öçal örneği, kulaklara küpe olmalıdır!

TRT görevlisi, bir derneğe mi üyedir? Sürün gitsin! Öğretmen, gençliğinde bir derneğe üye mi olmuştur? Mesleğinden atılsın!.. Bir memur, yasal bir yürüyüşe mi katılmıştır? Başı ezilsin!..

Peki "Marksist militan" Hakkı Öçal ne olsun? Bol ücretle Tercüman'a Genel Yayın Müdürü!.. Nasıl milliyetçiliktir bu?

(3 Ocak 1982)

ODALAR VE ÜLKÜCÜLER...

Kısa adıyla, "Odalar Birliği" olarak tanıdığımız "Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği", kendi içinde "Özel sektör fikrinin dinamik ve devamlı müdafaası" amacıyla "Özel Sektör Enformasyon Komitesi" kurmuş ve 1974-78 yılları arasında 3 milyon 981 bin TL. para harcamıştır.

Yönetim Kurulu'nda AP eski milletvekillerinden Faik Türün, AP eğilimli Son Havadis yazarı Abdullah Uraz ve AP'li işadamı Şinasi Ertan'ın da bulunduğu, "Umumi Mağazalar T.A.Ş.", bu şirketin Genel Müdürü olan Sezai Dıblan'a "temsil tahsisatı" adı altında, hiç bir belgeye dayanmayan 3 milyon 90 bin TL ödeme yapmıştır.

Dıblan, bilindiği gibi, Umumi Mağazalar Genel Müdürlüğü yanında Odalar Birliği Başkanlığı da yapmıştır. Gerek Odalar Birliği, gerekse Umumi Mağazalar kasalarından çıkan toplam 7 milyon TL.'nin, "özel sektörün dinamik ve devamlı müdafaası" amacıyla kimlere verildiği, bugüne dek aydınlığa kavuşmuş değildir.

Elimde bunların dışında Ankara Ticaret Odası yönetim Kurulu Başkanı Necdet Esen'in 2.10.1975 tarihinde, Ülkü-Bir Genel Başkanı Prof. Orhan Türkdoğan'a yazmış olduğu bir mektup bulunmaktadır. Mektubu birlikte okuyalım:

"Göz bebeğimiz yavrularımızı milli ruh ve iman ile yetiştirmek için gösterdiğiniz gayretler, odamız tarafından takdirle karşılanmaktadır.

Oda Meclisimiz, büyük mücadelenize müzahir olmak maksadıyla derneğinize 10.000 lira bağışta bulunmaya karar vermiştir.

Bilgilerinizi ve tayin buyuracağınız bir yetkilinin odamıza başvurmnasını rica eder, milli kültürümüzü, tarihi, manevi değerlerimizi yoketmek için girişilen tertipler karşısında yürüttüğünüz büyük vatan mücadelesinde sonsuz muvaffakiyetler niyaz ederim. Saygılarımla..."

Acaba, Odalar Birliği ve Umumi Mağazalar'ın paraları da böyle kuruluşlara mı gidiyor, bilmiyorum.

Bilmiyorum ama, Ankara Ticaret Odası'ndan, adlarının başında "Ülkü" ya da "Ülkücü" bulunan kuruluşlara yardım yapılıp, yapılmadığını da doğrusu merak ediyorum.

Örneğin, 2.3.1974 gün ve 17/14 sayılı tediye fişi ile Ülkücü İzciler Derneği'ne herhangi bir para verilmiş midir? 21.3.1974 gün ve 23/13 sayılı tediye fişi ile Ülkücü İşçiler Derneği'ne ne amaçla para ödenmiştir? Bunlar ödenti midir, nedir?

Sonra efendim, 18.4.1974 gün ve 32/22 sayılı tediye fişi ile Ülkü-Bir'e ödenen 3 bin liranın anlamı ne? Niçin ödenmiş bu para? 7.5.1974 gün 36/44 sayılı tediye fişi ile Ülkü Ocakları'na yapılan yardımın amacı ne, anlamı ne? Büyük Ülkü Derneği'ne 12.7.1974 gün ve 55/47 sayılı tediye fişi ile verilen para neyin ödentisidir? Büyük Ülkü Derneği'nin Çankaya Şubesine 22.7.1974 gün ve 57/14 12.2.1975 gün ve 12/8, 18.2.1975 gün ve 13/34 sayılı tediye fişleri ile yapılan ödemeler, Ticaret Odası'nın hangi ödeme cetvelinden verilmektedir?

Ve de Ülkü-Bir Ülkücü öğretmenler ve Öğretim Üyeleri Derneği'ne Ankara Ticaret Odası'ndan yapılan 18.11.1975 gün ve 70/28 sayılı 10 Bin TL.'lık bağışın gerçek amacı nedir?

Oda Meclisi'nin 30.9.1975 gün ve 42 sayılı, idare heyetinin 25.9.1975 gün ve 76 sayılı kararlarının da ilgi çekeceğini sanıyorum.

Evet, konuyu ters çeviriyor ve soruyorum: Bu gibi ödentiler, bir başka kuruluş tarafından, adlarının başında "Devrimci" ya da "ilerici" bulunan örgütlere yapılmış olsaydı, ne olurdu? Evet ne olurdu?

Özel sektör, kendisini, kimler eliyle nasıl koruyor? Bu soruyu ülkücü gençlere soruyorum. Niçin özel sektör ülkücü örgütlere para yardımı yapıyordu? "Dökülen kan bizim, yıkılsın liberal kapitalizm" diye sokaklara dökülen gençlerin örgütüne niçin "liberal kapitalist" örgütler para yardımı yapıyorlardı, niçin, niçin niçin?..

(29 Kasım 1980)

LİONS VE ROTARY...

"Lions" ve **"Rotary"** adlı kulüpleri bilmeyen yoktur. "Lions Kulüp", 1917 yılında ABD'de kurulmuştur. Bu kulüp, 140 ülke de örgütlüdür. Lions Kulüp, Türkiye'de de örgütlüdür. Kulübün siyasal konuları içeren toplantılar düzenlediği de bilinmektedir. Kulüp, adından da anlaşılacağı üzere **"uluslararası"** niteliktedir.

"Rotary Kulüp" de öyledir. 1905 yılında Chicago kentinde kurulan Rotary Kulüp, iş ve sermaye çevreleri arasında dayanışma sağlama amacı ile örgütlenmiş ve bütün dünyaya yayılmıştır.

Ülkemizde "Türk Yükseltme Derneği" olarak kurulan Mason örgütünün temeli 1717 ile 1723 yılları arasında İngiltere'de atılmıştır. Masonluğun tarihini insanlık tarihine kadar dayayanlar da vardır. Masonluk üzerinde bugüne dek yüzlerce, binlerce kitap yazılmış, gerek masonlar, gerekse masonluk konusunda birbirine karşıt düşünceler sergilenmiştir.

Türkiye'de masonluğun temeli, 1720 yılında Padişah Üçüncü Ahmet tarafından atılmıştır. Devlet adamlarından ilk mason, Sadrazam Yirmisekiz Mehmet Çelebi ve oğlu Sait Çelebi'dir. Meşrutiyet dönemlerinde masonluk oldukça yaygınlık göstermiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun son yıllarında artan yabancı egemenliği ile birlikte masonluk, elçilikler eliyle de yaygınlaştırılmıştır. Birçok sadrazamın mason localarına kayıtlandığı da bilinmektedir. Mason localarına, ticaret hayatını elde tutan azınlıklar başta olmak üzere, aydınlar, şairler, yazarlar,

edebiyatçılar ve devlet adamları girmişler ve bu localarda örgütlenmişlerdir.

Türkiye'deki mason locaları, 1935 yılında Atatürk'ün buyruğu ile kapatılmış, 5 Şubat 1948 yılında çok partili yaşama geçilirken yeniden açılmıştır. Türk Yükseltme Dernekleri adı altında çalışan mason locaları, o günden bugüne etkin biçimde örgütlenmektedirler.

Genellikle "elit" adı verilen, toplumun seçkin kesimleri arasında örgütlenen Lions, Rotary ve Mason dernekleri, yapıları gereği "çok uluslu" niteliklere sahiptirler. Yani, yaygın deyiş ile bu derneklerin, bu kuruluşların "kökleri dışarıda"dır.

Yirmici yüzyılın üçüncü çeyreğine girerken kişileri ve kuruluşları böyle uluorta "kökü içerde, dışarda" diye ayırıp, suçlamanın olanağı yoktur. Yasalara uymak koşulu ile bu tür derneklerin kurulmaları ve çalışmaları, özgürlükçü demokrasinin bir gereğidir. Suç olan, olması gereken, bir yabancı ülke adına çalışmak, örgütü bu amaçla kurmaktır. Yoksa her "uluslararası" kuruluş "kökü dışarıdadır" diye suçlanamaz. Önce bunu anlayalım.

Ancak, toplumun varlıklı kesimlerine, seçkinlerine açık olan bu tür dernekler yanında, emekçi sınıf ve tabakaların dernek, sendika ya da partilerine de aynı hoşgörüyü göstermek gerekir. Demokrasi, çeşitli sınıf ve tabakalar arasında bir denge rejimi ise, iş çevrelerine tanınan hak ve özgürlüklerin emekçi sınıf ve tyal demokrat ya da deabakalara da tanınması gerekir.

Eğer yirminci yüzyılın üçüncü çeyreğinde "kökü dışarıdadır, içeridedir" diye ayrımlar yapacaksak, o zaman, bu kökü dışarıda olgusuna, kimileri Lions Kulüpleri, Rotary Kulüpleri ve Mason örgütlerini örnek gösterirse kimse buna "Hayır" diyemez.

Lions Kulüp'te, Rotary Kulüp'te yapılan tartışmaları, bir sosyal demokrat ya da demokratik sosyalist eğilimdeki bir kuruluşta, bir dernekte yapamıyorsak, sistemimizde bir eksiklik var demektir. İşte üzerinde düşünülmesi gereken konu, bu konudur.

Yirminci yüzyılın demokrasi gerçeği, hoşgörülü olmayı, bu hoşgörüyü çeşitli sınıf ve tabakalar, çeşitli dernek ve kuruluşlar için kullanmayı gerektirir. Hoşgörülü olunmayacak konular ise bellidir; silahlı eylemler ve bir yabancı ülke adına çalışmak!..

Lions, Rotary ve Mason dernekıerine tanınan hoşgörü ve özgürlüğün başka kuruluşlara da tanınması, demokrasinin hem gereği, hem de temel koşuludur.

Demokrasi çok sesli müziğe benzer. Yeter ki, müzik notalara ve kurallara uygun olarak seslendirilsin ve orkestra şefleri de görevlerini tam olarak yapsın...

(20 Şubat 1982)

S. SIRRI KADEM!..

Terörist **Mehmet Ali Ağca**'nın Roma Savcısı'na verdiği el yazılı ifadede şu bölüm yer almaktadır:

1977 yılında hem aşırı sağ, hem aşırı solcularla, birbirlerinden habersiz gizli ilişkilerim vardı. Bu sene de öğretmen okulundan arkadaşım ve hemşehrim Sedat Sırrı Kadem'in tavsiyesi ile Filistin'e gitmeye karar verdim. 1977 yılının ilkbaharında Sedat ile Gaziantep'e gittik. Yılmaz diye tanıtılan bir kişi ile gece Kilis civarından gizlice Suriye'ye geçip Şam'a gittik, Şam'da daha sonra Teslim Töre olduğunu öğrendiğim arkadaşla buluşup, özel bir taksiyle gece Beyrut'a geçtik. Güney Beyrut'ta 40 güne yakın hızlı bir gerilla eğitiminden sonra Teslim Töre vasıtasıyla Şam üzerinden gizlice sınırdan tekrar Türkiye'ye döndüm...

"Teslim Töre", 12 Mart 1971 tarihinden sonra adı duyulan, adı önce silah kaçakçılığına, sonra gerilla eylemlerine karışan, büyük olasılıkla Filistin ile Türkiye arasındaki yasadışı trafiği yöneten bir kişidir. Töre, yazdığı anılara göre, kendi deyişi ile **"Marksist-Leninist"**tir.

Ağca, hemşehrisi Sedat Sırrı Kadem aracılığı ile Türkiye'den Filistin'e geçtiğini, yolda, Suriye'nin başkenti Şam'da Teslim Töre ile karşılaştıklarını söylemektedir.

Ağca, ifadesinde daha sonra **"Emeğin Birliği"**, **"Akıncılar"**, **"Halkın Kurtuluşu"**, **"Ülkücüler"** ve **"THKP-C"** ile ilişkiye geçtiğini söylemektedir. Ağca'nın adlarını verdiği bu "fraksiyon"ların ikisi sağcı, üçü solcudur. Akıncılar, dinsel sağı, Ülkücüler, terörist sağı temsil etmekte, "Halkın Kurtuluşu", Arnavutluk türü bir komünist düzen savunmakta, "THKP-C" ise li-

derliğini Mahir Çayan'ın yaptığı "şehir gerillacılığı" yolunu benimsemektedir.

Ağca'nın ifadesini bir an için gerçek olarak kabul edersek, şu sonuca ulaşacağız: Ağca, Marksist-Leninist bir militan olan eski silah kaçakçısı Teslim Töre tarafından arkadaşı Sedat Sırrı Kadem'in aracılığı ile Filistin'e götürülmüş ve eğitilmiştir. Daha sonra Türkiye'ye dönen Ağca, ikisi sağ, üçü sol dört fraksiyonun içine girip çıkmıştır.

Bütün bunların anlaşılması için İstanbul'da öğrenci olduğunu duyduğumuz Sedat Sırrı Kadem'in ortaya çıkıp bildiklerini anlatması gerekmektedir.

İşin ilginç yanı şudur ki Ağca, İpekçi cinayetini, "Ülkücü" Mehmet Şener ile birlikte işlemiştir. Ağca ve Şener, İpekçi'yi öldürdükten sonra MHP Aksaray ilçe lokaline gitmişlerdir. Ağca'nın cinayetten sonra Ülkücü militanların eğitimlerine katıldığı saptanmıştır. Ağca, İstanbul'da Ülkücü militanların karargah kurduğu "Küllük" kahvesinde ele geçmiştir. Yine yurt dışına kaçışında, "Ülkücü" çevrelerden yardım ve destek görmüştür.

Bir başka ilginç gelişme de Alman polisinin yaptığı açıklama ile ortaya çıkmıştır. Alman polisi, Halil Tireli ile Necati Uygur adlı iki kişinin öldürülmeleri olayları nedeniyle de Ağca'dan şüphelenmektedir.

Tireli ve Uygur, "Avrupa Ülkü Ocağı ve Avrupa Demokratik Ülkücü Türk Dernekleri Federasyonu" başkanlıklarında bulunmuşlardır. Ayrıca, bu iki kişi Ülkücü eylemlerin yurt dışı mali kaynaklarını örgütlemekle görevliydiler. Bu iki kişinin, ardarda öldürülmesi ve Alman polisinin bu cinayetlerden Ağca'yı sorumlu tutması, başlı başına ilginç bir gelişmedir.

Aynı görevde bulunan Lokman Kundakçı adındaki bir kişi eski çevresinden uzaklaşmış, bir süre sonra Türkiye'deki işyerinde silahlı saldırıya uğrayarak yaralanmıştır. Bu dosyanın da bu gelişmeler karşısında yeniden ele alınmasında yarar vardır.

Bunların her biri şüphe çekici olaylardır ve her birinin altında da Ağca'nın parmak izlerine rastlanmaktadır.

Biz yine yazının başına dönelim. Sedat Sırrı Kadem, kim ise, ortaya çıkmalıdır. Ortaya çıkmalı, yaşamı güvence altına alınmalı ve Ağca'nın ifadesinde yer alan olayların doğru olup olmadığı kendisine sorulmalıdır.

Ağca, gerek Türk polisine, gerekse Roma Savcısına, büyük olasılıkla, gerçeği gizlemek için olayları saptırıcı ifadeler vermiştir. Bunun böyle olup olmadığını iyice saptayabilmek için Sedat Sırrı Kadem'in konuşması, sonra da Ağca tarafından kendisine para verdikleri ileri sürülen Halit Narin, Fahrettin Aslan ve "İnci Baba" olarak bilinen Mehmet İnciler'in ifadelerine başvurmak gerekmiyor mu?

Sol terör örgütleri, sağ terör örgütleri, silah kaçakçıları, işadamları... Ağca, böyle bir "senaryo" yazıyor. Ağca, bu senaryoyu yakalandığı günden beri yinelediği "bağımsız terörist" savını doğrulamak için yazıyor.

İfadede adları geçen Teslim Töre kaçak, bulunamıyor Ömer Marsan, Bulgaristan'da, getirilemiyor. Ama Türkiye'de Ağca'yı yurt dışına kaçıran Ülkücü Timur Selçuk var, kendisine Türkiye'de pasaport veren görevliler var, Halit Narin var, Fahrettin Aslan var, İnci Baba var ve Sedat Sırrı Kadem var.

Sedat Sırrı Kadem, çık ortaya!

(25 Ağustos 1982)

UNUTULAN ADRESLER...

Ağca'nın Roma Savcısına verdiği yazılı ifadede adı geçen Sedat Sırrı Kadem'in "sırrını" henüz çözmüş değiliz. Kimdir bu Kadem? Ağca ile ne gibi bir ilişkisi vardır? Ve şimdi nerededir? Bunları, bu aşamada bilemiyoruz.

Sedat Sırrı Kadem'i henüz bulamadık ama Malatya muhabirimiz Raşit Kısacık, Kadem'in Malatya'da oturan babası Mehmet Kadem'i buldu ve kendisi ile konuştu.

Mehmet Kadem'in anlattıkları şunlar:

"- Beş çocuğum var. Sedat ve Sedat'ın küçüğü olan Hülya ilk karımdandır. İkinci karımdan üç çocuğum var. Sedat, 1977 yılında Mustafa Kemal İlköğretmen Okulu'ndan mezun oldu, sonra bir yıl Meslek Yüksek Okulu'na devam etti. Daha sonra üniversite sınavına katılıp İstanbul SBF'ne girdi. Öğretmen okulunda iken çok haşarı idi, arkadaşları ile geçinemezdi. Ancak daha sonra olgunlaştı. Bu yıl SBF'yi bitire-

cekti. Biz mezuniyet haberini bekliyorduk. Sedat iki yıldır Malatya'ya gelmedi. Son bir yıldır kendisinden hiç bir haber alamadık. Amcası Ahmet Kadem, İstanbul'da kendisini çok aradı ama bulamadı. Biz sosyal demokrat görüşlüyüz. Oğlum da öyledir. Ağca, olayı saptırmak istemektedir. Çünkü öğretmen okulunda beraber olduklarını söylemektedir. Oysa aynı yıl oğlumla kızım aynı okuldaydılar. Kızım böyle bir ilişkinin kesinlikle olamayacağını söylemektedir.

Son olarak 1980 yılının Temmuz ayında Sedat bana bir haber göndererek İstanbul'da bir işyeri açmak istediğini, bu nedenle paraya çok ihtiyacı olduğunu söyledi. Bunun üzerine kendisine 100 bin lira gönderdim. Bu paranın gönderilmesinden sonra kendisinden hiç bir haber alamadım. Oğlumun ortaya çıkıp, suçsuzluğunu ispat etmesini istiyorum. Bunu yapacağından eminim. Bekliyorum..."

Terörist Ağca, yakalandığı ilk andan başlayarak bugüne dek şaşırtıcı ifadelerle hedef saptırmış, büyük olasılıkla, bağlı bulunduğu örgüte zaman kazandırmıştır. Sedat Sırrı Kadem'in adını da bu amaçla vermiş olabilir. Biz, bütün olasılıkları göz önünde tutarak, Kadem'in bir an önce ortaya çıkıp, bildiklerini anlatmasını istiyoruz ve çağrımızı yineliyoruz.

Bugüne dek yaptığımız araştırmalar sonucunda edindiğimiz kanı, Ağca olayının gerek burada, gerekse Roma'da gerektiği gibi ele alınmadığıdır. Örneğin, Ağca'nın, İstanbul'da ilk kez ele geçirildiğinde üzerinden çıkan adresler bile araştırılmamıştır.

Bunları şimdi açıklıyoruz:

"Ahmet Tekin Doğanateş, 65 Senerer Str. 10. Berlin." Kimdir bu Ahmet Tekin Doğanateş? Belli değildir.

"Veysel Aydın, Akabe Kitabevi." Kimdir bu Veysel Aydın, belli değildir, araştırılmamıştır. Ağca'nın cebinden Almanya'daki şu adres çıkmıştır; bu da araştırılmamıştır: "John Str 4 Düseldorf, 20." Ve aynı yerin telefon numarası: "211-378804."

Ve bir başka adres daha: "Halil İbrahim, Tuzcular Cad. Demirkapı, Seferağa Sanayi Sitesi, Köseoğulları Kebap Salonu 294."

Ve Malatya'da bazı telefon numaraları: "1493 2596 3976."

2596 ve 3976 Malatya'da kuruyemişçi Kemal Özbay'ın telefon numaralarıdır. 1493 de, bir leblebici dükkanının telefon numarasıdır. Bütün bunlar zamanında araştırılmış olsa belki bir çok ipucu ortaya çıkacak, gerçek aydınlanacaktı. Ancak, bu adres ve telefon numaraları, dosyada unutulmuştur.

Ne diyelim, ne diyelim? Evet, sayın ilgililer, bilgilerinize!

(27 Ağustos 1981)

AĞCA DÜĞÜMÜ...

Doç. Dr. Bedrettin Cömert'in katil sanığı silahlı sağ eylemciler, Üzeyir Bayraklı ve Rıfat Yıldırım, Federal Almanya'da geçen yıl yakalanmışlardır. Almanya'da ölüm cezası olmadığı için bu iki sanığın Türkiye'ye geri gönderilmeleri, Türk hükümetinin "iki sanığın ölüm cezasına çarptırılsa bile idam edilmeyecekleri" yolunda güvence vermesine bağlıydı. Bu güvence verilmediği için iki sanık Koblenz Yüksek Mahkemesi tarafından serbest bırakılmışlardır.

Acaba niçin bu yolda güvence verilmemiş ve sanıkların Türkiye'ye gönderilmeleri için gerekli işlemlere başvurulmamıştır? Bunları bilecek durumda değiliz.

Ancak, görünen odur ki, bu işler biraz ağırdan alınmaktadır. Örneğin, Milliyet Gazetesi' Başyazarı Abdi İpekçi'nin öldürülmesi olayında birinci derecede sorumlu olan ve Ağca'yı, İpekçi'yi öldürmesi için "azmettiren" Mehmet Şener, İsviçre'de yakalanmış; ancak bugüne kadar Türkiye'ye getirtilmesi sağlanamamıştır. Adalet Bakanlığı, hiç olmazsa kamuoyuna, Şener'in niçin bugüne kadar Türkiye'ye getirtilmesinin sağlanamadığını açıklamalıdır. Bekliyoruz; herhalde Adalet Bakanı Sayın Menteş böyle bir açıklama yapacaktır.

Mehmet Şener olayı böyle de, idam hükümlüsü İsa Armağan olayı başka türlü mü? İsa Armağan da İran'da yakalanmış, ancak nedense Armağan'ın yurda getirtilmesi bir türlü sağlanamamıştır. Artık, bundan sonra Armağan'ı bulmak pek kolay değildir.

Türkiye'de de suç işlediği ileri sürülen ve Papa'nın vurulması sırasında Ağca'ya yardım ettiği anlaşılan Ömer Ay ile ilgili yazışmaların ne merkezde olduğunu da sormak gerekir. Ömer Ay, geçen aylarda Federal Almanya'da yakalanmıştı. Sonra ses seda çıkmadı. Ne oldu Ay? Ne oldu Şener? Ne oldu Armağan? Ne olacak Üzeyir Bayraklı ve Rıfat Yıldırım? Bilen yoktur!

Şu Mehmet Şener Türkiye'ye getirtilip, şöyle tam anlamı ile sorgulansa, belki İpekçi cinayeti aydınlatılacaktır. İpekçi cinayetinin aydınlanması ile birlikte Türkiye'de birkaç terör odağı da ortaya çıkarılacaktır.

Roma Ağır Ceza Mahkemesi'nin M. Ali Ağca ile ilgili kararında şimdiden birçok gerçek ortaya çıkmıştır. Bu gerçekler, Şener'in sorgusu ile karşılaştırılırsa, belki bu çokuluslu terörün bir bölümü aydınlatılacaktır.

Roma Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararında, M. Ali Ağca'nın, Sofya'da Vitoşa Oteli'nde Ömer Marsan adlı bir kişi ile tanıştığı belirtiliyor. Kim bu Marsan?.. Ağca'ya Türkiye'de pasaport sağlayan kişiler ve gruplar kimler? Ağca'nın, Münih'te elektrikli ev araçları satan "Wardar" adlı dükkana telefon edip, Ömer Marsan ile görüştüğü, mahkeme kararında açıklanıyor. Bu dükkanın sahibi, Selâm Gültaş'tır. Kimdir bu Gültaş?

Mahkeme kararından öğrendiğimiz bir başka gerçek de oldukça ilgi çekicidir:

Ağca'nın Papa olayında kullandığı Browning marka tabanca Belçika'da "Fabrique Nationale Herstral" tarafından imal ediliyor; silah, 1979 yılında Liej'de "Schroeder" firmasına devrediliyor. 1980 yılında Neuchatel'de "Grisel Petit Pierre" firmasından satın alınıyor ve 1980 yılında da tabanca "Grillmayer Horst" firması adına Tinter Otto adlı bir mühendis tarafından satın alınıyor

Mahkeme kararının bu bölümünü birlikte okuyalım:

- O vesile ile Tinter, parça halinde 21 tabanca daha satın almış ve bunları Avusturya'ya götürmüştür.

Avusturya polisinin bir arama sırasında tespit ettiği gibi, bütün bu silahlar firmanın giriş ve çıkış defterlerinde kayıtlı olarak görünmemekteydi.

Bu ilginç bulguyu saptadıktan sonra yine mahkeme kararından silahın Ağca'ya nasıl ulaştığını izleyelim:

- Daha sönra Otto Tinter 9 kalibrelik Browning'le ilgili bütün belgeler imha edilmiş olduğundan, bir bilgi veremeyeceğini ve silahın bir İsviçreliye satılmış olduğunu anlatıyordu...

Kararın şu bölümü ise oldukça dikkat çekicidir:

"İçinde Nazilik kaynayan bir aileden" olarak tanınan ve "terörist örgütler lehine silah trafiği yaptığından kuşkulanılan" nitekim bu nedenle "yetkili makamlar tarafından yapılan birçok araştırma sırasında illegal olarak silah bulundurma ve buna bağlı suçların faili olarak üzerinde durulan" ünlü silah koleksiyoncusu Grillmayer Horst ise salıverildikten sonra kayıplara karışmıştı..."

Şu işe bakın! İpekçi cinayetinde Ağca'yı yöneten Şener, önce yurt dışına kaçıyor, sonra yakalanıyor, ancak bir türlü yurda getirtilemiyor. Papa olayında Ağca'nın yanındaki sağ terörist Ömer Ay'ın da yurda getirtilmesi sağlanamıyor. Papa'nın yaralanmasında kullanılan silah, kuşkulu eller tarafından Ağca'ya ulaştırılıyor. Silahı sağlayan silah koleksiyoncusu, aynı zamanda eski bir Nazi olan bir silah kaçakçısı. O da soruşturmadan sonra izini kaybettiriyor!

Evet bu düğümü çözmek zorundayız. Bunun için yapılacak ilk iş Mehmet Şener'in bir an önce yurda getirtilmesi ve yargılanmasıdır

Sayın Adalet Bakanı endişelerimize katılır mı, bilemeyiz ama, biz tıpkı Üzeyir Bayraklı, tıpkı Rıfat Yıldırım, tıpkı İsa Armağan ve tıpkı Grillmayer Horst gibi Mehmet Şener'in de önce serbest bırakılacağından, sonra da izini kaybettireceğinden korkuyoruz.

(19 Haziran 1982)

İŞTE İPUÇLARI...

Yeraltı dünyasında **"Çayırovalı Osman"** diye tanınan Osman İmamoğlu, ilgililere ilginç açıklamalar yapmıştır. Yurt dışında tutuklu bulunan Süleyman Necati Topuz adlı bir kaçakçı da açıklamalar yapacağını bildiren mektuplar yazmıştır. Ünü ka-

çakçılardan Bekir Çelenk, Londra'da Başkonsolosluğumuza başvurarak önemli açıklamalar yapacağını bildirmiştir.

Bunların yetkililerce birer birer dinlenmesinde yarar vardır. Yapılan açıklamaların bazı olaylara ışık tutması olasılığı söz konusudur. Kaçakçıların yurt dışı bağlantıları, kaçakçılarla teröristler arasındaki ilişkiler ve aynı kaçakçıların devlet bürokrasisinde kurdukları köprü başları ortaya çıkarılmazsa, terör konusunda aynı kısır döngülerde, daha yıllarca dönülür.

Geçenlerde, Şaban Vezir adlı Suriye uyruklu ünlü bir kaçakçının Türkiye'deki nefes kesici serüvenini yazmış; bu kaçakçının birtakım çevrelerce nasıl korunduğunu açıklamaya çalışmıştık. Yazdığımız her satırın gerçeklere, yalnızca gerçeklere dayandığını bu işlerle ilgili görevliler çok iyi bilmektedirler.

Bekir Çelenk konusunda bugüne dek yaptığımız bütün yayınlar da gerçeklere dayanmaktadır. Biz bu gerçekleri, bu köşede ardarda sıralarken, Çelenk, İstanbul'da gece kulüplerinde viskiler açtırıp, kadehler patlatıyordu. Bugün ise yurt dışındadır ve sıkıyönetimlerce aranmaktadır.

Çelenk, **"Kenter Albayrak"** adına çıkarılmış bir pasaportla dolaşır. Londra'da **"c / o Hanro Shipping B.V."** adlı bir şirketin ortaklarındandır. Bu şirket **"2nd floor, Nr. 67-68, 65 London Wall, London. E.C. 2"** adresindedir. Şirketin telefon numarası **"8952278"**dir. Çelenk'in ev telefon numarası da **"3603513"**-tür.

Çelenk hakkında Genelkurmay Sıkıyönetim Askeri Hizmetler Koordinasyon Başkanlığınca "yurda dön" çağrısı yapılmış ancak Çelenk bu çağrıya uymamıştır.

Bekir Çelenk'in İsviçre'de "ikamet izni" aldığı, bu izinle ve sahte pasaportla dolaştığı saptanmıştır. İsviçre'de Samir Aris adlı bir Ermeni ile beraber dolaşan Çelenk, arandığında Zürih'te Lova Park Oteli 4692482 numarada bulunmaktadır.

Çelenk'in Ermenilerle ilişkileri çok ilgi çekicidir Daha önce de yazdığımız gibi, Çelenk İsviçre'de "Eva" adındaki bir Ermeni kadınla ilişki kurmuştur. Bu ünlü kaçakçının, kaçakçılık dünyasında tutunmasını sağlayan Ermeni asıllı kadının annesi Rum'-dur! Ve Bekir Çelenk, Londra'da olduğu gibi Yunanistan'da da çok rahat çalışmaktadır. Pire Limanı'nda "Çelenk" adlı gemiyi çalıştıran bu ünlü kaçakçı Türk-Yunan ilişkilerinin gerginleştiği

günlerde Papandreu hükümetinin koruyucu kanatları altında rahat rahat dolaşmaktadır. Çelenk'in Atina'da kiraladığı ev Foleran mahallesindedir.

Bekir Çelenk'in "Benil" adlı gemisi, İspanya'nın Mayorka adası yakınlarında karaya oturmuştur. Kaza üzerine Çelenk, İngiliz avukatı ile birlikte Madrit'e gitmiş ve burada ilginç temaslarda bulunmuştur.

Bekir Çelenk'in önemli merkezlerinden bir Bulgaristan'ın başkenti Sofya'dır. Sofya'da 768960 ya da 3117882 numaralı telefonlarla konuşan bu "çok uluslu kaçakçı"mız Bulgar resmi yetkilileri ile çok yönlü ilişkiler içindedir.

İsviçre'de "Viyaluks" adlı bir saat fabrikasına ortak olan Bekir Çelenk, yine İsviçre'ye yerleşmiş bulunan ve Türk yetkililerince aranan Mehmet Zeki adındaki bir başka kaçakçı ile ilişki içindedir.

Mehmet Zeki'nin Türkiye'de çok geniş bir çevresi vardır. Türkiye'ye her gelişinde, dostlarına lüks saatler armağan eden Mehmet Zeki, özel uçak sahibidir. Mehmet Zeki'nin Türkiye'deki çevresi konusunda yapılacak küçük bir araştırma çok şaşırtıcı gerçekleri ortaya çıkarmaya yetecektir.

Yineliyoruz. Kaçakçılık konusunda yasal engeller nedeni ile yazamadıklarımız, yazdıklarımızdan çok ama çok daha önemlidir

Çelenk'in Ermeniler'le ilişkileri, arkasında Ermeni şirketlerinin bulunduğu kaçakçılık örgütleri, bu köşede daha önce bir bir sergilendi. Biz bunları yazarız, bazıları bizlere karşı dava açarlar, bizler de bazı devlet kuruluşlarının bu konularla ilgili yazışmalarının sayı ve tarihini verir; bu yazışmaların mahkemelere getirtilmesini isteriz.

Ve bu yazışmalar bir türlü gelmez! "Neden acaba" diye sormaz mısınız? Neden? Neden?..

İpuçları burada. Çekin bir ip ucunu; bakalım kaç kukla yerinden oynayacak!!..

(7 Mayıs 1982)

KİME SORSAK?

M. Ali Ağca'ya 9 mm'lik Browning tabanca veren, İsviçre'nin Olten kenti Ülkü Ocağı Başkanı Niğde'li Ömer Bağcı, İsviçre mahkemesi tarafından yargılanmak üzere İtalya'ya gönderiliyor.

Ömer Bağcı, Papa'ya suikast girişimi ve Ağca düğümünün çözülmesinde önemli bir ipucu olabilir.

İpekçi cinayetinde Ağca'nın suç ortağı Mehmet Şener, İsviçre'de yakalanmış ve tutuklanmıştır. Şener'in yurda getirilmesi için bugüne dek ne gibi işlemler yapıldığını pek bilemiyoruz. Sayın Adalet Bakanımız, bu konuda kamuoyunu aydınlatmak niyetinde değildir. Kendisinden ısrarla açıklama bekliyoruz.

Mehmet Şener, Türkiye'de yargılanmazsa, İpekçi cinayeti hiçbir zaman aydınlatılamaz. Ağca olayının Türkiye'deki önemli düğümü, Şener'in sorgusu ile çözülecektir. Şener'in Türkiye'ye getirilmesi için ne gerekiyorsa, o yapılmalıdır.

Ağca'yı, İpekçi'yi öldürmesi için azmettiren Mehmet Şener'dir. Şener, silahlı sağ kesim militanıdır. Ağca'ya bu cinayette yardım eden ve yurt dışında olduğu sanılan Oral Çelik de silahlı sağ teröristtir.

Ağca'yı, cezaevinden kaçtıktan sonra saklayanların, yurt dışına kaçıranların hepsi de sağ eğilimli, adlarına "Ülkücü" denilen militanlardır. Ağca'ya sahte pasaport, Ülkücü örgütlerin merkezi Nevşehir'den sağlanarak yollanmıştır. Silahlı sağ eylemci Ömer Ay ile Ağca'ya "136635" ve "136636" sayıları ile verilen sahte pasaportlar, herhalde ilgi çekicidir. Nevşehir Valiliği, Ağca'ya "Faruk Özgün", Ömer Ay'a da "Galip Yılmaz" adlarına pasaport vermiştir. Pasaportlar, aynı gün birbirini izleyen sayılarla verilmiştir.

Bu sahte pasaportların, Nevşehir Valiliği'nden nasıl verildiğini, bunların, Bulgaristan'ın Sofya kenti Vitoşa Oteli'nde Ağca'nın eline nasıl ulaştığını anlamak kolay değildir.

Türkiye'deki bütün ilişkileri, silahlı sağ kesim ile olan Ağca'nın, Papa'yı Sovyet Gizli Haberalma Örgütü KGB tarafından verilen emir ile öldürmek istediği yolundaki varsayımlar da bugüne dek hiçbir inandırıcı kanıta bağlanmış değildir. Papa'nın

Polonya'da Bağımsız Dayanışma Sendikası'nın eylemlerini desteklediği, bu yüzden Brejnev tarafından öldürülmek istendiği yolundaki kuşkular, varsayım düzeyinden öteye geçememiştir.

Varsayımlar üretmek yerine, olayın kanıtlarını ortaya sermek, ele geçen sanıkları, mahkeme önüne çıkarıp, sorguya çekmek gerekir. Ceza davalarında varsayımlara değil, kanıtlara yer verilir. Kanıt olmazsa bütün bunlar, havada kalır. Söylenen sözler, yazılan satırlar kimseyi inandırmaz.

Ömer Bağcı, İsviçre'nin Olten kentinde Ülkücü örgütlerin başındadır. Bağcı yanına, yine Ülkücü olan Vahdettin Özdemir'i alarak Milano'ya gidiyor ve suikast girişiminde kullanılan Browning marka tabancayı Ağca'ya veriyor. Acaba, Ağca, Avrupa'daki Ülkücüler ile nasıl bu denli kolay ilişkiler kuruyor?

Suikast girişiminde kullanılan silah, Horst Grillmayer adlı bir eski "Nazi"den sağlanıyor. Roma Ağır Ceza Mahkemesi, Grillmayer adlı Avusturyalı silah kaçakçısını, "içinde Nazilik kaynayan bir aileden gelmiştir" diye tanımlıyor.

Ağca ile ilgili yayın yapan Amerikan NBC televizyonunun programı ve "terör uzmanı" olarak tanınan Amerikalı kadın gazeteci, Claire Sterling'in Reader's Digest dergisinde yayınlanan yazısı, kesin kanıtlara değil, kuşkulu varsayımlara dayanıyor. Bu yüzden inandırıcı olamıyor.

Ağca olayında söz söyleyebilmek için, bizim Türkiye olarak öncelikle ve kesinlikle İpekçi cinayetini aydınlatmamız gerekir Bunu bu aşamaya kadar yapmış değiliz.

Ağca'nın Almanya ve İsviçre'de kimler tarafından korunup, kollandığını bilemiyoruz. Bilebildiğimiz, uzun süre Türkiye'de görev yapan Ruzi Nazar adlı Türkistan kökenli bir Amerikan yurttaşının Federal Almanya'nın Bonn kentinde yaşadığı ve Almanya'daki Türkler'le sıcak ilişkilerini sürdürdüğüdür.

Ankara'da, Bahçelievler Karakol durağındaki evinde çok ilginç kişilerle görüşmeler yapan CIA görevlisi Nazar'ın avucunun içi gibi bildiği sağ kesimden, herhalde bugüne kadar Ağca ile ilgili bilgiler elde etmiştir.

Tabii, İpekçi cinayetinin ve Papa'ya suikast girişiminin CIA tarafından düzenlendiği gibi kuşkulu varsayımlar sahibi değiliz. Yalnızca, CIA'nın bu konuda bilgi sahibi olabileceğini söylemek

istiyoruz. CIA gibi, dünyanın en güçlü haberalma örgütünün Ağca konusunda yaya kalacağını da hiç sanmıyoruz.

Bütün bunları, geçen Kurban Bayramı'nda ülkemizi bir gece ansızın şereflendiren CIA Başkanı William Casey'e sormak isterdik:

- Ruzi Nazar size bu konuda herhangi bir bilgi iletti mi?

(15 Ekim 1982)

VE HUZURUNUZDA KAŞIKÇI...

Dünyanın bugüne dek tanıdığı en büyük "silah tüccarı" Muğla doğumlu bir Rum'dur: Vasil Zaharoff... Birinci Dünya Savaşı, Zaharoff'un alım satımını yaptığı silahlarla yapıldı. Zaharoff, 1919 yılında Yunan askerlerinin İzmir'e çıkmasına karar veren İngiliz Başbakan Lloyd George'un yakın dostu olan Muğlalı Rum Zaharoff, Fransız başbakanlarından Clemenceau'nun da yakın dostuydu. Vasil Zaharoff, 1936 yılında Monte Carlo'daki lüks villasında öldü. Cenazesine günün "büyük" sayılan bütün devlet adamları katıldılar.

Günümüzün büyük silah tüccarlarından biri, Sam Cummings de bugün Zaharoff'un villasına çok yakın bir yerde yaşamaktadır. Amerikan kaynaklarına göre, bir eski CIA görevlisi olan Cummings, tıpkı Zaharoff gibi, dünyanın birçok ülkesinde etkin politikacılarla kişisel dostluk kurmuştur.

Frank Terpil ve Edward Vilson da bir zamanlar CIA'da görev yapmış iki Amerikalı'ydı. Terpil ve Edward'ın komisyonculuklarını yaptığı şirket, İngiltere'nin Manchester kentinde yerleşik "Inter Arms Corporation" adlı şirkettir. Terpil ve Edward'ın ayrıca kendi adlarına "Delex International" adlı şirketleri de bulunmaktadır.

Terpil ve Edward'ın komisyonculuklarını yaptıkları "Inter Arms Corporation" adlı silah şirketinin sahibi, eski CIA görevlisi Sam Cummings'den başkası değildir!

Cummings firmasının bütün dünyada sağ-sol ayrımı yapmadan, bütün silahlı örgütlere silah sattığı biliniyor.

Eski CIA görevlisi Terpil, 12 Eylül öncesinde BBC Televizyonu'nda şu açıklamayı yapmıştır:

- Türkiye'ye silah sattım...

Ülkemizde ağırladığımız Adnan Kaşıkçı, silah pazarında adını duyuran ünlülerden biridir. Kaşıkçı, Suudi Arabistanlı bir doktorun oğludur. Kral Suud'un doktoru ve yakın dostu olan babası, oğlunu en pahalı kolejlerde okutmuştur. Mısır'da Victoria Koleji'ni bitiren Kaşıkçı, daha okul sıralarındayken, Ürdün Kralı Hüseyin ile arkadaşlık kurdu. Victoria Koleji'nden sonra, Amerika'da Chicago Üniversitesi'ni bitirir bitirmez, ticaret hayatına atılan Kaşıkçı, İngiliz Rolls-Royce ve Marconi'nin temsilciliklerini aldı.

Türkiye'de hâlâ soruşturması tamamlanamayan Lockheed uçak yapım şirketinin temsilciliğini de alan Kaşıkçı, saray ile çokuluslu şirketler arasında köprüler kurdu. 1964 yılında Lockheed'in temsilciliğini alan Kaşıkçı, 1971 yılında, son zamanlarda bir demirbaş yazarımızın pek fazla övdüğü, Northrop firması ile anlaştı ve Suudi Arabistan'a "Tiger" uçaklarının alımında aracılık etti.

Kaşıkçı'nın öyküsü şöyle devam eder: Amerikan iç siyaseti ile içli dışlı olan Kaşıkçı, Amerikan eski Başkanlarından Nixon ile kişisel dostluk kurar ve Nixon'un seçim kampanyasına 12 milyon dolar verir.

Yemen iç savaşı sırasında silah komisyonculuğundan milyarlarca dolar kazanan Kaşıkçı, bugün Brezilya'dan Mısır'a, Mısır'dan Fransa'ya kadar hemen hemen her ülkede, bankaları, modaevleri, otelleri ve süpermarketleri olan bir işadamı olur.

12 Eylül 1980 öncesi, Türkiye'ye beklenmedik bir ziyaret yapan Kaşıkçı, o günlerin Başbakanı Demirel ile bir görüşme yapmış ve görüşmeden sonra, dillere destan olan uçağına binerek, Türkiye'den ayrılmıştı.

Kaşıkçı, ikinci kez Türkiye'ye gelmiştir. Basından öğrendiğimize göre Kaşıkçı, memleketimizde de yatırımlar yapacaktır.

"Aslen Kayserili" olduğunu söyleyen Kaşıkçı, günümüzün Zaharoff'udur. Kaşıkçı, eğer Türkiye'de yatırım yapmaya karar verecekse, bu yalnızca turizm ve sanayi yatırımı olmaz. Siyasal yatırım da yapar, birtakım politikacılarla ilişki kurar, birtakım partileri paraca destekler.

Bakalım, bu silah tüccarı, memleketimize ne getirecek? Kimlerle dostluk kuracak? Ne gibi yatırımlar yapacak? Ve Kaşıkçı'nın kaşığı nerelere kadar uzayacak? Hangi pilavları kaşıklayacak?

(13 Ağustos 1982)

POLONYA DERSİ...

Polonya'da ordunun yönetime el koyması, hiç de şaşırtıcı olmamıştır. Önemli olan bundan sonraki gelişmelerdir. Bundan sonra, **"Bağımsız Dayanışma Sendikası"** eylemlerini sürdürebilir mi, sürdüremez mi? Sürdürmeye çalışsa, ne gibi bir tepkiyle karşılaşır? Asıl önemli gelişme Sovyetler'in ve Varşova Paktı üyelerinin bu olası gelişmelere karşı takınacakları tavırdır.

Silahlı kuvvetlerin yönetime elkoyması, hiç şüphesiz, Sovyetler'in isteği doğrultusunda gerçekleşmiştir. Moskova, doğrudan doğruya bir "askeri müdahale" yerine Polonya Silahlı Kuvvetleri'ni eyleme geçirmiştir. Polonya Silahlı Kuvvetleri, eğer Bağımsız Dayanışma Sendikası'nca yürütülen eylemleri bastıramaz ve ülke çapında yaygın grev ve direnişler baş gösterirse, Sovyetler'in doğrudan bir askeri müdahalede bulunması hiç de sürpriz sayılmamalıdır. Bu olasılıkta da dünya dengesi altüst olur ve Doğu-Batı ilişkileri gergin noktalara sürüklenir...

Özetle Polonya olayları, çok duyarlı ve sakıncalı olasılıkları içeren büyük bir "operasyon" olarak orta yerde durmaktadır.

Polonya'da bugünkü görünüm, sosyalist teori açısından oldukça ilginç bir gelişmeyi vurgulamaktadır. İşçi sınıfı, "proletarya diktatörlüğü"ne karşı çıkmakta, silahlı kuvvetler, Marksist-Leninist ilkeleri korumaya çalışmaktadır! Bu "dramatik gelişme" Polonya'da "Sovyet Modeli" olarak "ithal edilen" ve bugün ancak "polis devleti" yöntemleri ve sıkıyönetimlerce korunmaya çalışılan rejimin "iflası" anlamına gelmektedir.

Başbakan Jaruzelski ile işçi lideri Walesa arasındaki en büyük uyuşmazlık konularından birinin "grev hakkı" olduğu göz önünde tutulursa, Polonya'daki "Marksist-Leninist" sistemin ne gibi açmazlar içinde kaldığı kendiliğinden anlaşılır.

Polonya deneyinin, bir yönü ile görüntüsü budur. Sovyet güdümündeki bir "Marksist-Leninist sistem" açıkça iflas etmiş, Polonya işçi sınıfı, bu "modele" karşı direnişe geçmiştir. "İşçi sınıfı öncülüğü"nü bir siyasal ve ideolojik ilke olarak kabul eden "Leninizm", Polonya'da işçi eylemlerine karşı ancak sıkıyönetimler, askeri konseylerle korunacak duruma düşmüştür.

Polonya deneyinin bir başka görünümü de kendi ülkelerinde işçi sendikalarının varlıklarına ve eylemlerine karşı çıkan çevrelerin tutumlarıdır. Polonya'da Bağımsız Dayanışma Sendikası'nın eylemlerini "özgürlük" adına alkışlayıp, kendi ülkesindeki demokratik işçi örgütlerine karşı çıkmak, çağımızın ilginç, ilginç olduğu kadar üzücü çelişkilerinden biri olmalıdır!

Hele, ABD Devlet Başkanı Reagan'ın Walesa'dan ve Polonya işçilerinden yana tavır alırken, kendi ülkesinde, greve giden hava kontrol teknisyenlerini cezalandırması, New York'daki özgürlük anıtı adına utanç vericidir.

Dünyadaki bütün gelişmeler, şu gerçeklerin önemini bir değil bin kez kanıtlamaktadır:

Bir ülkede sosyalizm, ancak ve ancak emekçi sınıf ve tabakaların oylarıyla kurulursa kitlelerde kök salan yığınlarda destek bulur. "İthal malı sosyalizm", eninde, sonunda böylesine kargaşalarla ve iflaslarla sonuçlanır.

Sosyalizm; ancak ve ancak ulusal bağımsızlık içinde, yurttaş oyu ile kök salmalıdır...

Kanıtlanan bir başka gerçek de "hukuk devleti" sisteminin vazgeçilmez varlığı ve önemidir. Hukuk devletinin zedelendiği her ülke kargaşalarla, zorbalıklarla, diktatörlüklerle karşılaşmak yazgısı ile karşı karşıyadır. Hukuk Devleti bireylerin olduğu gibi, sendikaların, partilerin ve kurumların da ortak güvencesidir.

Polonya halkının, kendi geleceğini, kendi yazgısını, kendi rejimini ancak kendisinin belirlemesi gereğine inanıyoruz.

(15 Aralık 1981)

POLONYA ACISI...

Polonya'da "Bağımsız Dayanışma Sendikası" yandaşları ile "Askeri Yönetim" arasındaki gerilim gün geçtikçe artıyor. Polonya Parlamentosu'nun, "Bağımsız Dayanışma Sendikası"nı kapatan kararından sonra, önce Gdansk kentinde başlayan direnişler, Wroclaw ve Poznan kentlerine de kaymış bulunuyor. Ajanslar, gösteriler sırasında bir gencin polis kurşunu ile öldüğünü bildiriyorlar.

Polonya olayları, İtalyan Komünist Partisi lideri Berlinguer'in belirttiği gibi, bu ülkede Sovyet güdümündeki sosyalizmin kesin iflasıdır. Bugün, Polonya'da **"Marksist teoride yeri olmayan bir askeri yönetim"** işbaşındadır. Ve bu askeri yönetim, Polonya işçileriyle, Polonya işçi sınıfı ile karşı karşıyadır Hem de Marksizm adına!..

Polonya Silahlı Kuvvetleri'nin Polonya işçileri üzerindeki baskıları, Sovyet Tass Ajansı'nca yayınlanan bir yorumda desteklenmiş ve Polonya hükümetinin gereken önlemleri aldığı söylenmiştir. Polonya'da "öncü güç" olma niteliğini çoktandır yitirmiş bulunan ve Polonya ordusunun emir ve komutasına giren Komünist Partisi'nin yayın organı "Tyrbuna Ludi" ise, göstericilere karşı alınan sert tavırları destekleyici yayınlar yapmaktadır.

Polonya'da Askeri Yönetim kurulması, öncelikle Marksist teori ile ve "Sovyet Marksizm'i" olarak tanımlayacağımız "Marksist-Lenininst" sistem ile bağdaşmamaktadır. Sovyet Rusya'da Marksist-Lenininst sistemin teorisyeni ve uygulayıcısı Lenin'in **"ulusların kaderlerini tayin hakkı"** adıyla bilinen yazılarında (The Socialist Revolution And The Right Of The Nations To Self-Determanition, Collected Works. Cilt 22, s: 347-353), ne garip rastlantıdır ki, Polonya'nın Rus Çarlığı'ndan ayrılmasını sa-vunuyor ve aynı kitabının 346-347'nci sayfalarında, bu bağım-sızlığı, **"enternasyonalizm"**in bir gereği sayıyor!

Ve Polonya Marksistleri'nin tıpkı Rus Marksistleri gibi, **"Polonya halkının kendi geleceğini kendisinin belirlemesi"** ilkesini savunmalarını istiyor!

Bugün roller değişmiştir. Polonya'da Sovyet güdümünde ve bu yüzden "Leninist" olduğu söylenen bir rejim vardır. Rejim, bugün askeri yönetim ile ayakta durmaktadır. Polonya işçileri, bu yönetime baş kaldırmışlardır. Marksist teoride yeri olmayan bir "askeri cunta" fabrikalarda, tersanelerde direnen işçileri cezalandırmak için "faşist yönetimleri" andıran yöntemlere başvurmaktadır. Yine Marksizm, yine Leninizm adına!

"Teoriyi" de, "pratiği" de yerli yerine oturtmak gerekir. Bu sonuç çok açık bir iflası vurgulamaktadır. Sovyet güdümündeki sosyalizm, Polonya'da iflas etmiştir. Komünist Partisi'nin "öncü gücü" ortadan kalkmış, sosyalist rejim fabrikalar yerine askeri kışlalara bağlanmıştır. Bu yıkıntıyı, Marksizm adına savunmaya ve örtbas etmeye olanak yoktur. Çünkü rejimin asıl sahibi olması gereken işçiler, rejime karşı çıkmışlardır.

Polonya olayları, çoğulcu demokrasi yapısı içinde gelişecek olan "demokratik sosyalizm" savunucuları dışındakileri derin çelişkiler içine düşüren özellikler taşıyor.

Birinci çelişki, burjuva-demokratik ülkelerdeki sosyalist eğilimli işçi sendikalarını, **"Sovyetler'in yönettiği kuruluşlar"** olarak gören düşüncededir. Bu düşünce sahipleri, şimdi, kendi ülkelerindeki işçi kuruluşlarına karşı çıkarlarken, Polonya'daki Bağımsız Dayanışma Sendikası'nı destekleme görevini üzerlerine almışlardır.

Yani, kendi işçi sınıflarına karşıdırlar, ancak Polonya işçi sınıfından yanadırlar!

İkinci çelişki, sosyalist ülkelerdeki işçi örgütlerini ve eylemlerini, **"CIA tarafından kışkırtılıp, yönetilmekle"** suçlayanların görüşlerindedir. Bunlar, burjuva-demokratik ülkelerdeki işçi kuruluşlarını ve sendikalarını desteklerlerken, sosyalist ülkelerdeki bu tür kımıldanışları, "uluslararası burjuvazinin oyunları" olarak görürler.

Bunlar da Marksizm adına Polonya'daki "askeri cuntadan yana" tavır alırlar!

Olay çok açık ve nettir: Sosyalizm, ancak bağımsız bir siyasal yapıda ve çoğulcu demokrasi içinde gelişebilir. Dünya savaşlarının kan ve barut kokan özel ve özgün koşullarında kurulan rejimler, yirminci yüzyılın kapanmak üzere olduğu şu yıllarda örnek alınamaz.

"Ulusların kaderlerini tayin hakkı" bugün de vardır Çünkü bu hak, ezen uluslara karşı ezilen ulusların kutsal hakkıdır Ve Polonya işçi sınıfı bugün, özünde, bu hakkı kullanmaktadır

(16 Ekim 1982)

LUMPEN SERMAYESİ...

Yirminci yüzyılın karmaşık sosyal ilişkileri yeni yeni sosyal oluşumlara yol açmıştır. Sanayi devriminin ekonomik ve sosyal değişimlerinden kaynaklanan işçi sınıfı ile burjuvazi, **"modern sınıfları"** oluştururlar. Sanayileşme süreci, burjuvazi ile işçi sınıfının karşılıklı olarak güç kazanıp örgütlenmelerini sağlar. Özlemini çektiğimiz **"Batı türü demokrasi"**, bu örgütlenmeleri, karşılıklı denge içinde tutar ve bu ilişkilere yasal ve siyasal çerçeveler çizer. Demokrasi, karşılıklı çıkarların yasal dengelerle güvence altında tutulduğu rejimlerin ortak adıdır.

Türk toplumu bütün dünyayı sarsan sanayi devriminin dışında kalmıştır. Bunun için de, burjuvazinin ve proletaryanın oluşumlarında, Batı'nın izlediği sosyolojik süreçleri yaşamamış; aynı koşullardan geçmemiştir. Kaldı kl, bugünün Batı dünyasında insanları, **"burjuva"** ve **"proleter"** diye iki kalın çerçeve içine oturtmaya olanak yoktur. Bu iki **"ana sınıf"** dışında, **"ara tabakalar"** oluşmuş; farklı sosyal eğilimler, yaşam biçimleri belirmiştir.

Türk toplumunun bugünkü görünümünde, farklı sınıflar, yapılar, farklı kültür tabanları ve genel kuramlara oldukça ters düşen farklı eğilimler göze çarpar.

Örneğin, kapitalist toplumda işçi sınıfından kopmuş, yozlaşmış kişilerin ve tabakaların oluşturduğu **"lumpen proletarya"**, Türkiye'de çarpık kapitalist yapı ve düzensiz kentleşme olgusu içinde palazlanıp, arsa komisyonculuğu, kaçakçılık, muhabbet tellallığı, eğlence yeri fedailiği, garsonluğu, daha sonra sahipliği ve son zamanlarda **"köşebaşı bankerliği"** gibi sınıf atlamaları ile güçlenip, siyasal yaşama egemen olmamış mıdır?

Evet olmuştur; olduğunu örnekleri ile biliyoruz. Türkiye'de **"kaçakçılık sektörü"** adını vereceğimiz bir ticaret dalı içinde yasa dışı yollarla para kazanan ve elde ettikleri bu **"kara ser-**

vet" yoluyla toplumda egemen katmanlara sıçrayan eski lumpen proleterleri kimse görmezlikten gelemez. Bunları, kimlik kartları ile ad ad sıralamak da olasıdır.

Türkiye'de "lumpen sermayesi" adını takacağımız bir "sermaye grubu" türemiştir. Bunlar, **"eşkıyanın düze çıkması"** gibi, elde ettikleri "kara serveti" bankacılık sistemi içinde kullanıp, yasal görünümlü şirketlerde çalışmalarına devam etmektedirler.

Örnekleri ile biliriz. Türk siyasal yaşamında, bazı politikacıları yönlendiren, ön seçimlerde etkili olan ve **"metres tutarcasına"** bürokratlarla dostluklar kuranlar, bu lumpen sermayenin bıçkın temsilcileridir.

"Lumpen proletarya" gibi, kapitalist toplumda, çarpık kapitalizmin çarkları içinde büyük servetler içinde yaşayan **"burjuva lumpenleri"** de vardır. Bunlar, burjuva sınıfının **"ayak takımı"**, burjuva sınıfının serserileridir. Tıpkı burjuvalar gibi yaşarlar, ancak "burjuva" değillerdir. Burjuvazinin sahip olduğu kültür birikimi, bu burjuva lumpenlerinde bulunmaz. Bunlar, yasa dışı yollarla para kazanıp, bol para harcarlar.

Lumpen burjuvalar, kapitalist sınıfın eşkıyalarıdır. Bunlara **"Baba"** da denir. Burjuva lumpenleri ise kapitalist düzenin serserileridir. "Kara servet" dediğimiz yasa dışı kazanç dilimleri, bu eski lumpen proleterlerle, yeni burjuva lumpenleri arasında bölüşülür. Her iki yoz sosyal tabaka arasında "iş bölümü", zaman zaman da "kara servet"in paylaşılmasından doğan çelişkiler doğar.

Bunların ilişkileri uluslararası düzeydedir. Her ülkede, İtalya'daki özgün ada bakılarak **"MAFYA"** adı verilen lumpenler arasında "enternasyonal" ilişkiler söz konusudur. Marksist kuramd'öngörülen "proletarya enternasyonalizmi", yirminci yüzyılın son çeyreğine kadar kurulamamıştır ama kapitalist düzen içinde palazlanan lumpen kökenli servet sahibi zengin, para içinde yüzen eşkıyalar ve serseriler arasında "enternasyonal" ilişkiler çoktan kurulmuştur!

"Bir sosyal sınıfın, öteki sosyal sınıflar üzerinde..." diye başlayan eskimiş yasaları bir yana bırakıp, bu lumpen sermayesinin devlet içinde yarattığı yıkıntıları bir bir saptamak gerekir

Lumpen sermayesi, sermayenin en saldırgan, en edepsiz ve en tehlikeli kesimidir. Şöyle bir çevrenize bakın, tanımıyor musunuz bunları? Savaşımız, işte bunlarladır.

(15 Temmuz 1982)

DOKTORLAR...

Bir tapu sicil muhafızı, sabah tapu verip, öğleden sonra arsa komisyonculuğu yapabilir mi? Yapamaz. Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürü, sabah devlet adına imza atar, öğleden sonra bir özel şirketi yönetebilir mi? Yönetemez. Bir askeri yargıç, sabah karar verip, öğleden sonra avukatlık yapıp para kazanabilir mi? Hayır, kazanamaz.

"Ticaret ile iştigal" yasağı bulunan **"devlet memurları"**, sabah devlet memuru, öğleden sonra **"tacir"** olabilirler mi? Bu soruya, **"Hayır, olamazlar"** diyemiyoruz. Biliyoruz ki olunuyor: Hekimler, devlet hizmeti dışında özel muayenehane açabilmektedirler.

"Tam Gün Yasası", bütün doktorları zorunlu olarak devlet hizmetine almış değildi. Ya ne yapmıştı? Şunu yapmıştı: **"Ya devlet hastanelerinde çalışırsınız, ya da özel muayenehanelerinizde.."** demişti.

Bu yasa, hastane hekiminin eline geçen parayı bir ölçüde artırmış ve yüksek öğrenimin en uzunu (altı yıl lisans öğrenimi, dört yıl uzmanlık olarak, toplam on yıl) öğrenim gören uzman doktorlar olmak üzere diş hekimi, eczacı, pratisyen doktor ve yardımcı personelin aylıklarını artırmıştı.

Şimdi size bir devlet hastanesinde çalışan, yirmi yedi yıl hastalarına devlet hastanelerinde hizmet etmiş bir hekimin Tam Gün Yasası ile ve bugün eline geçen parayı ve orada yapılan kesintileri sayısal olarak anlatacağız.

Tam Gün Yasası ile yirmi yedi yıllık hastane hekiminin aylığı şöyleydi: Maaş: 30 bin... Tam Gün Tazminatı 65 bin... Yan ödeme 3180... Yakacak Yardımı: 1750... Toplam 99 bin 930... Bu "Brüt" rakamdır.

Şimdi kesintilere gelelim: 15.514 maaşın vergisi, 37.285 Tam Gün Tazminatın vergisi, 2.909 mali denge vergisi, pul,

öteki kesintiler. Toplam olarak 58 bin 901 TL., devletçe doktora verilen paradan yine devlet tarafından geri alınan bölümdür. Bu çıkartma, toplama işleminden sonra, tam gün yasası ile 27 yıllık bir hastane hekiminin eline geçen para, 41 bin 29 lira idi.

Sonra ne oldu? Sonra şu oldu: Sayıştay kararı ile vergilendirme oranında bir değişiklik oldu, sonra "yan ödemeler" kaldırıldı, daha sonra nöbet paraları kesildi... Sonuç olarak Tam Gün Yasasi ile eline 41 bin TL. geçen 27 yıllık bir hastane heki-minin aylığı, (ortalama ayda 4500 TL.'lık nöbet parasını hesap edersek 45 bin liradır), 35 bin liraya düşürülmüş oldu.

Tam Gün Yasası'nın kaldırılması ile özel muayenehanelerde çalışan devlet memuru doktorlar, günde binlerce lira kazanırlarken, devlet hastanelerinde bütün bilgi ve hünerini hastaları için kullanan hastane hekimlerinin aylıklarından ortalama 10 bin TL. kesilmiştir.

Bu, hastanelerde çalışan hekimlerin cezalandırılmaları değil de nedir? Düpedüz bir cezalandırma sistemi uygulanmış, elini hastasının cebine atmayan doktorlar, bu uygulamalarla açıkça ve göz göre göre cezalandırılmışlardır.

Geçen yıl ile bu yıl arasında, başdöndürücü enflasyon, bütün orta gelir dilimindekileri perişan ettiği gibi hekimleri de geçim sıkıntısına sokmuştur. Tamgün yasasına güvenerek hastanelerde gece demeden, gündüz demeden çalışan, pazartesi günü sabah sekizde girdiği nöbetten salı akşamı 17'de çıkan hekimler bu uygulama ile bir de nöbet paralarından yoksun bırakılmışlardır.

Bu uygulama ile şu kanı mı yerleştirilmeye çalışılıyor: **"Devlete hizmet etme, git dışarıda muayenehane aç, cebini doldur. İnsanlık sana mı kaldı?.."**

Yok yok!.. bu bir haksızlık, hem de büyük bir haksızlıktır. Ve hemen çaresi bulunmalıdır: Yoksa devlet hastanelerine hekim bulmak güçleşecektir.

Selam sizlere hastane hekimleri, selam sizlere, hünerli elleriyle, sabahlardan gece yarılarına kadar hastalarına şifa taşıdıktan sonra, mahalle aralarında kurulan pazarlarda ucuz sebze ve meyve almak için ellerinde filelerle dolaşan hekimler, selam, selam, selam sizlere...

(24 Temmuz 1981)

ÜÇ YILA KADAR!

12 Eylül 1980 tarihinden sonra Sıkıyönetim Yasası'na **"Sıkıyönetim Mahkemelerince verilen 3 yıl kadar hürriyet bağlayıcı ceza hükümleri temyiz olunamaz"** biçiminde bir kural getirilmişti. Bununla sıkıyönetim yargısını hızlandırmak, terörü önlemek ve Askeri Yargıtay'ı bu gibi dosyalarla meşgul etmemek gibi amaçlar güdülmekteydi. Ancak, bu yasal kuralın amaca uygun olarak işlemediği, tersine, adli yanılgılara yol açtığı, Askeri Yargıy'ı meşgul ettiği, terör suçları ile ilgili olmadığı somut örneklerle ortaya çıkmıştır.

Örneğin eski başbakanlardan Sayın Bülent Ecevit ile ilgili mahkumiyet kararında cezanın yanlış hesaplandığı, Ankara Savcılığının **"yazılı emir ile bozma başvurusu"** sonunda Askeri Yargıtay kararı ile saptanmış ve mahkumiyet süresi kısalmış bulunmaktadır.

Genç gazeteci dostumuz Lütfü Oflaz, yazdığı bir yazı nedeni ile mahkum olmuş ve yazının yayın tarihten sonra yapılan yasa değişikliği nedeni ile Askeri Yargıtay'a başvurma olanağı elinden alınmıştır. Gerçi, ceza yargılaması hukukunda usule ilişkin yasa değişikliklerinin **"derhal uygulanacağı"** yolunda ilkeler söz konusu ise de bu, **"yeni çıkacak yasaların sanık lehine olacağı"** varsayımına dayanmaktadır. **"Şüphenin sanık yararına yorumlanacağı"** bir hukuk düzeninde, sonradan çıkan yasa ile yasa yollarının kapatılmış olması elbette sanık zararınadır. Ve bu nedenle uygulama usul hukukuna aykırıdır.

Oflaz, bu yanlışlığın, bu haksızlığın düzeltilmesi için, geriye kalan tek yolu zorlamış; Milli Savunma Bakanı'nın "yazılı emir ile bozma" emri vermesi için çırpınmıştır. Oflaz, bu başvurularından bir sonuç alamamıştır. Genç gazeteci dostumuz, şu anda Kızılcahamam Cezaevi'nde cezasını çekmektedir.

Üç yıla kadar mahkumiyet kararlarında Yargıtay yolunu kapatan bu yasa kuralı ile ilgili uygulamalardan son ikisi bir başka gazetecinin, Zonguldak'ta yayınlanan "Uyanış" Gazetesi' sahibi Ali Bahadır'ın başındadır.

Ali Bahadır, 1980 yılı Haziran ayında Demirel hükümeti ile ilgili bir yayınından ötürü 12 Eylül 1980 tarihinden sonra Gölcük Donanma ve Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nce **"iki yıl**

hapis ve sekiz ay sürgün" cezasına çarptırılmıştır. Demirel hükümetine **"tutucu, gerici, halk düşmanı"** dediği için "hükümetin manevi şahsiyetini tahkir" suçu ile mahkum edilen Ali Bahadır, yayın tarihinden sora yapılan yasa değişikliği nedeni ile Askeri Yargıtay'a başvurma olanağından da yoksun kalmıştı.

Ali Bahadır ile ilgili kararın "özünü" tartışacak değiliz; karar verilmiş, kesinleşmiş ve uygulanmıştır. Ancak "usul" açısından söylenecek söz vardır. 12 Eylül öncesi hükümetlerden herhangi biri hakkında "manevi şahsiyeti tahkir" suçu, sıkıyönetim ilan nedenleri ile ilgili değildir; sıkıyönetimin el koyduğu herhangi bir suç ile "genel ya da ortak bir amaç içinde ilişkili" de değildir. Bu yüzden, bu tür suçlara sıkıyönetim mahkemeleri değil; genel mahkemeler bakmaktadır.

Böyle olduğu için Türk Ceza Yasası'nın 159'uncu maddesiyle ilgili dosyalar, çeşitli sıkıyönetim mahkemelerince genel yargıya gönderilmişlerdir. Bu tür suçların sıkıyönetim yargısında ele alınmaları, hiç şüphesiz Askeri Yargıtay'ı gereksiz yere meşgul edecek, bu mahkemeleri, terör suçlarına gereği gibi eğilmekten, bir ölçüde alıkoyacaktı.

Bu uygulama ortadayken, Ali Bahadır, sıkıyönetim mahkemesince "Demirel hükümetinin manevi şahsiyetini tahkir ettiği" gerekçesi ile iki yıl hapis cezasına çarptırılmıştır.

Ali Bahadır'ın çilesi bununla da bitmemiştir. Yılbaşından önce cezasını bitirip, özgürlüğüne kavuşmayı bekleyen Bahadır'ı bir başka dava daha beklemektedir.

Çaycuma Cezaevi'nden bir başka cezaevine gönderilen hırsızlık suçundan tutuklu bir sanığın cebinde, bu sanığın el yazısı ile tutulmuş bazı notlar bulunur. Sanık, verdiği ilk ifadede, bu notların Ali Bahadır tarafından kendisine yazdırıldığını söyler, sonra bu ifadesini reddeder. Yapılan soruşturmalar sırasında, Bahadır ile bu sanığın cezaevinde aynı koğuşta kalmadıkları ve bir araya gelmedikleri saptanır. Savcı, bu nedenlerle Bahadır'ın beraatını ister. Ancak, Gölcük Donanma ve Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nce sivil cezaevinde iki sivil kişinin işledikleri ileri sürülen suçlardan ötürü "iki yıl sekiz ay" hapis cezasına çarptırılır.

Bir tek yargıcın, Yargıtay yolu kapalı olmak üzere verdiği kararın her zaman için "adalete uygun" olduğu söylenemez. Yargıç da her insan gibi yanılır; yanlış ya da adaletsiz karar verebilir. Yargıtay yolu bu haksızlıkları, bu adli yanılgıları önlemek için öngörülmüştür.

Nasıl 90 günlük gözaltı süresinde indirim yapıcı yasama işlemlerine başvurulmuşsa, bu konunun da ele alınması ve her tür suç için yasa yolunun açık tutulması son derece yararlı olacaktır.

Bazı meslektaşlarımızca, bugünlerde sık sık gündeme getirilen "basın affi" konusunda bu gibi dosyaların da gözönünde tutulmasında yarar vardır. Basın özgürlüğü, yalnızca Cağaloğlu'nun değil, adını duyduğumuz ya da duymadığımız bütün gazetecilerin özgürlüğüdür!

Lütfü Oflaz'ın da, Ali Bahadır'ın da daha nicelerinin de...

(7 Ocak 1982)

BU KAFA...

Avrupa konseyinde yapılan konuşmaları merak ediyordum. Neyse ki, bu merakım, Metin Toker'in Milliyet'teki yazısı ile giderilmiş oldu. Sizler de merak ediyorsanız, salık veririm, pazar günü Milliyet'i alıp, Toker'in yazısını okuyun. Bakın Toker, Konsey'de konuşurken neler demiş:

"... Avrupa Konseyi'nin üyesi kalsak da, üyesi kalmasak da Türkiye en kısa süre içinde demokrasisini sağlığa kavuşturacaktır. Ama siz, çiftin arasında anlaşmazlık var diye geçici de olsa evlerin ayrılmasına karar verirseniz, barışmak istediğinizde bir de bakarsınız, eşinizi başkası alıp götürmüş. Türkiye'nin talibinin çok olduğunu bilesiniz..."

Yani adam, diyor ki, "siz bizim kocamızsınız, biz sizin karınızız, sakın bizden ayrılmayın, yoksa başkalarına kaçarız.." Evet, kelimesi, kelimesini böyle...

Bu konuşmayı okuyunca tüylerim diken-diken oldu. İşte Türkiye'nin onurunu, böylesine adamlar, böylesine sulu sözlerle ve benzetmelerle korumuş oluyorlar. Ayıp, ayıp!..

Konseyin son toplantısında Türkiye üzerine sert tartışmalar yapılmıştır. Türk delegelerin, Türkiye'yi bugüne getiren terör olaylarının ulaştığı boyutları, sayı ve olay belirterek anlatmaları, silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığının Batı Avrupa'daki köklerini göstermeleri gerekirken "biz sizin karınızız, aman bizi bırakmayın, yoksa başkasına kaçarız" gibi, en bayağısından Yeşilçam melodramlarını andırır konuşmalar yapmaları, herhalde, Avrupalı parlamenterleri oldukça düşündürmüştür.

Ne demek, "bir de bakarsınız, eşinizi başkası almış götürmüş"?!.. Ne ayıp, ne alçaltıcı, ülkesi ve halkına karşı ne güvensiz ve saygısız tavırdır bu!..

Yurt dışında bu kafayla mı temsil ediliyoruz; Türkiye'nin haklarını, çıkarlarını bu kafalarla mı savunuyoruz?.. Evet öyle yapıyoruz. Öyle yaptığımız için de bir arpa boyu yol alamıyoruz.

- Bir de bakarsınız, eşinizi başkası alıp götürmüş...

Efendi, efendi!.. Türkiye Cumhuriyeti, yedi düvel ile çarpışa çarpışa kurulmuş, temelinde Mustafa Kemal'in kutsal bağımsızlık harcını taşıyan gün görmüş bir ülkedir. Bu bilince sahip her yurttaş, ülkemizin bağımsızlığını, hiç boyun eğmeden hiçbir komplekse kapılmadan, kapitalist emperyalizme de, yurt dışından yönetilen uydu komünist partilere de, kendi içimizden çıkmış "yeni mandacılara" karşı da korumasını bilir. Sen kendine gel, kendine!...

Ey Devlet'in yetkilileri! İnsaf edin! Avrupa kamuoyu önünde "bir de bakarsınız, eşinizi başkası alıp, götürmüş, Türkiye'nin talibinin çok olduğunu bilesiniz" gibisinden konuşmalar yapmak, Türk halkına, Türk ulusuna, şu koskoca Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı akılalmaz bir güvensizlik ve saygısızlık değildir de nedir acaba?..

Türkiye'nin siyasal durumunu, hemen ayartılacak oynak bir kadına benzeten bay Metin Toker'i, konseydeki Batılı parlamenterler, herhalde şaşkınlıkla ve tebessümle izlemişlerdir.

Bizler, Toker'i kamuoyunda çok yakından tanıdığımız için bu konuşmayı okuyunca şaşırmadık. Ama bu "alafranga sağ-

cı"yı bugüne kadar yeterince tanımayanlar varsa, tanısınlar diye konuya bu köşede yer ayırdık...

Koskoca Türkiye Cumhuriyeti, Avrupa Konseylerinde kimlerce temsil ediliyor ve kimlere benzetiliyor...

Uyan Gazi Kemal, uyan!..

(3 Şubat 1981)

KIR ÇİÇEKLERİ...

Bugün daktilomun başında yıllardan beri ilk kez, ne yazacağımı düşünerek, dakikalarca durdum. Elim bir türlü tuşlara varmadı.

- Ne yazayım bugün?

İnsan, içindeki sıkıntılarla boğuştu mu, sözcükler, bir dönme dolap gibi beyninizde döner durur. Öyle ki, sözcükleri, beyninizden, yüreğinizden ve dilinizden çekip, daktilo şeridine varamaz, ak kağıt üzerine siyah harfleri, siyah sözcükleri dizemez, noktaları, virgülleri koyamazsınız...

Çünkü, sözcüklerin kendi dünyaları vardır; bu dünyalar, güneş çevresinde dönen küreler gibi beynimizde, vicdanımızda, yüreğimizde döner dururlar...

Sözcükler, gün olur, uzanamadığımız yıldızlar kadar uzak, gün olur, hayratça ezip geçtiğimiz kır çiçekleri gibi bizlere yakın olurlar. Ve biz çoğu kez bu uzaklığı da bu yakınlığı da ölçüp biçemeyiz.

Ve sözcükler, yüreklerimizde, vicdanlarımızda, beyinlerimizde ve de atardamarlarımızda döner dururlar...

Bugün hiç yazı yazmasam diyorum, gitsem bir dağ başına, gitsem, kır çiçekleri toplasam, bunları bir demet yapsam; desem ki, bu çiçeğin adı, "Erdem" bunun "Onur" bunun "İnanç..."

- Ne yazayım bugün?

Çevrenize şöyle bir bakın: bir bakın akıp, geçen olaylara, bir bakın tanık olduğunuz ya da duyduğunuz olaylara bakın. Kimi zaman, onur çiçekleri ile, inanç çiçekleri ile bezenmiş insanlarla karşılaşırız. Kimi zaman da binbir yalanın belini ükmüş,

yolsuzlukların saçaklarına tutunup, sirk cambazları gibi sıçrayıp durmuş insan müsvetteleri ile....

Ve hep onlar kazanmış; hep onlar günlerini gün etmiş. Para mı? Onlarda... Pul mu? Onlarda... Hep, bir elleri balda, bir elleri yağda, öyle yaşamışlar. Kaplumbağa gibi, binbir yalanın sığdığı başlarını, gereklnce kalın kabuklarının içine çekerek, yılan gibi kıvrılarak, bukalemun gibi kondukları, yerleştikıeri yere uyarak yaşamışlardır.

- Ne yazsam bugün?

Eski dosyaları mı çıkarsam? Hayır çıkarmayacağım!.. Geçmişin olaylarından vicdan muhasebelerine sayfalar mı açsam? Hayır, açmayacağım! Düne, önceki güne, daha öncesine mi uzansam? Hayır uzanmayacağım!..

- Ne yazsam bugün?

Canım bir dağ başında kır çiçekleri toplamak istiyor. Kıbrıs'tan kopup gelen ılık güney rüzgarları ile Ege'nin güneşli sabahlarından kaçamak gelen ışıkıarla, ülkemin dört bir yanından toplayacağım kır çiçeklerini bir vazoya yerleştirip, "İşte" desem, işte yıllarca yazmak isteyip de yazamadığım bunlar, işte bunlar.

Çiçekler yanyana, çiçekler aynı topraktan gelme ve aynı suyun içinde; biri "İnanç", biri "Erdem", biri "Onur"

- Bugün ne yazsam, ne yazsam acaba?

Daktilomun başında yıllardan beri ilk kez yazacağım yazının soru işaretine takılıp, dakikalarca düşünüp duruyorum. Sözcükleri, daktilonun tuşlarından kara şeride bir türlü çarpamıyorum. Yanıma oğlum "Özgür" geliyor, "Ne düşünüyorsun baba?" diyor. Sonra okuyor.

- Beni yaz baba, beni yaz, benim adımı yaz, benden söz et baba, benden söz et...

Duruyorum, düşünüyorum, düşünüyorum yine düşünüyorum.

Bir dağ başına gitsem, klr çiçekleri toplasam ve sonra evet ve sonra... ve... ve... ve...

- Bugün ne yazsam?

(5 Aralık 1981)

MİTHAT PAŞA'DAN BERİ...

Kusura bakılmasın, bizim demokrasimiz, biraz, pille çalışan radyolara benziyor! "Nasıl" derseniz, şöyle: Devletin temeline Anayasa'yı yerleştiriyorsunuz; Anayasa yeni doldurulmuş bir pil gibi demokrasiyi bir süre çalıştırıyor. Radyolarda da böyle olmaz mı; önce radyodan çok net ses çıkar, düğmeyi hangi dalgaya çevirirseniz, hangi istasyonu ararsanız, ses gelir. Pilin ömrü doldukça, parazitler çoğalır, cızırtılar artar ses yavaşlar.

Anayasa'lar da böyle oluyor. Yeni Anayasa önce demokrasiyi çok iyi çalıştırıyor, ya da böyle sanılıyor, bir süre sonra pilin gücü azalıyor, derken parazitler artıyor, cızırtılar çoğalıyor ve radyodan artık ses çıkmıyor. Anayasal gelişmeler, pillerin dolup boşalması gibi iniş-çıkışlar gösteriyor.

Türkiye'deki Anayasal gelişmelere şöyle bir göz atarsanız, hukuksal metinlerle uygulamalar arasında iyi niyetle düş kırıklıklarının, boğuşa boğuşa bugüne kadar geldiklerini görürsünüz, işte Tanzimat fermanları, işte 1839 tarihli Hattı Hümayunlar, Islahat fermanları, işte Mithat Paşa'nın girişimleri ile getirilen "Kanun-u Esasi"!

1876 Kanun-u Esasi'si, Türk toplumunun ilk Anayasa'sıdır. Bu Anayasa, eski adıyla "Kanun-u Esasi", o tarihlerdeki Fransız ve Belçika Anayasalarından yararlanılarak hazırlanmış, çağının binbir sorunu içinde kıvranan Osmanlı devletini Anayasal çerçeveye sokmaya çalışmıştır. Sanılmıştır ki, Anayasa, yüzyılların getirdiği sorunları bir çırpıda çözmeye yetecektir.

Birinci Meşrutiyet Anayasası, çok kısa sürede rafa kaldırıldı. Birinci Meşrutiyet Anayasası, iki yıllık bir uygulamadan sonra Padişah Abdülhamid eliyle işlemez hale sokulunca, ülke, İkinci Meşrutiyet tarihi olan 1908'e kadar, Anayasasız ve parlamentosuz yönetildi.

İkinci Meşrutiyet günlerinde özgürlük özlemleri ile alev, alev tutuşan aydınlar, İstanbul sokaklarında "Ya Kanun-u Esasi, ya ölüm" diye dolaştılar. "Meşrutiyet, yetimlerin gözyaşlarını dindirecek, kimsenin hakkını kimseye kaptırmayacak" diye söylevler verdiler; yazılar yazdılar.

Ve işte sonra sonuç... Astığı astık, kestiği kestik "İttihad Terakki", yeniden özgürlük özlemleri, yeniden düş kırıklıkları

ve birbiri üzerine yığılan dağ gibi, dev gibi sorunlar; dış borçlar, Düyun-u Umumiye'ler, Balkan Savaşı, Talât, Enver ve Cemal Paşa'lar... Serüvenler, yenilgiler yeniden düş kırıklıkları...

Yakın tarihimiz en gerçekçi atılımı; çözüm yolunu, Ulusal Kurtuluş Savaşı'nda bulan ulusal direniş, Erzurum, Sivas kongreleri, Amasya Tamimi ve de "TBMM, milletin hayat ve istiklaline suikast eden emperyalist ve kapitalist düşmanların tecavüzatına karşı müdafaa ve bu maksada münafii hareket edenleri tedip azmiyle müesses orduya sahiptir" diyen ilk Meclisin onurlu sesi...

Ve önce 1921, sonra 1924 Anayasası sonra, Kemalist devrimler, bağımsız bir ülke, onurlu bir ulus..

Türkiye Ulusal Kurtuluş Savaşı ile kazandığı bağımsızlığı son 30-40 yıl içinde cömertçe harcayarak 1960 yılının 27 Mayıs sabahına ulaştı. 27 Mayıs ihtilalcileri çağdaş bir Anayasa ve özgürlük ortamı yaratarak çoğulcu demokrasiye adım atmaya çalıştılar. Bu özgürlük ortamı 12 Mart muhtırası ile noktalandı. Anayasa'nın bir çok maddesi değişti ve ortaya, "61 Anayasası" dışında "71 Anayasası" olarak adlandırabileceğimiz, değişmiş, başkalaşmış bir Anayasa çıktı.

Özellikle 1975'ten 1980 12 Eylül sabahına kadar geçen zaman diliminde devlet, devlet olmaktan çıktı, terör, devletin en doğal işlevlerini yoketti ve beklenen gelişmelerle bugüne ulaşıldı.

Yüzyılı aşan Anayasa tarihimizde bunca çalkantı, bunca iyi niyet, kan, gözyaşı ve yeni bir Anayasa bekleyişi...

Ve birbiri üzerine yığılan sorunlar, sorunlar, sorunlar...

(18 Eylül 1980)

DERNEKLER VE ŞİRKETLER...

Danışma Meclisi üyesi Turgut Yeğenağa, Çukurova Elektrik Şirketi'nin Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini sürdürüp sürdüremeyeceğini Danışma Meclisi Başkanlığına sormuş; Başkanlık Divanı da Meclis üyeliği ile şirket yöneticiliğinin birbiri ile bağdaşır görevler olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bunun üzerine

Yeğenağa şirketteki görevinden ayrılmıştır. Hiç şüphesiz, Sayın Yeğenağa'nın davranışı dürüst bir davranıştır. Başkanlık Divanının kararı da yerinde bir karardır.

Bilebildiğimiz kadarı ile Danışma Meclisi Başkanı Ord. Prof. Dr. Sayın Sadi Irmak, Danışma Meclisi Başkanı seçilmesinden hemen sonra Hisarbank Yönetim Kurulu üyeliğinden ayrılmıştır.

"İSOTAŞ" adlı büyük bir inşaat şirketinin Genel Müdürü olan Sayın Hayri Seçkin de inanıyoruz ki, Başbakan Yardımcısı Sayın Turgut Özal ve Tercüman Gazetesi' sahibi Kemal Ilıcak'ın da ilişkili bulunduğu bu şirket yönetiminden ayrılmayı uygun görmüştür.

Hiç şüphesiz, Danışma Meclisi'nin başka üyelerinin de banka ya da şirket yönetimleri ile ilişkileri vardır. Bunlar da eski görev yerleri ile ilişkilerini elbette keseceklerdir. Bu bakımdan Sayın Yeğenağa, Danışma Meclisi'nin öteki üyelerine de ne yapılması gerektiğini anımsatmış bulunmaktadır.

Gerçi, sayın üyeler, Danışma Meclisi'ne atanmadan önce görevli bulundukları şirket ya da banka yönetimlerinden ayrılmışlardır ama, bu gibi "akçeli" ilişkilerin "platonik" değil "organik" türde ilişkiler olduğu gözönünde tutulursa, aynı ilişkilerin şu ya da bu ölçüde sürdürülmesi de doğaldır.

Örneğin, yeni hazırlanacak Anayasa'da kamulaştırma ile ilgili madde görüşülürken, toplu konut alanında yatırımlar yapması beklenen İSOTAŞ'ın eski Genel Müdürü Sayın Seçkin, nasıl bir tutum takınacaktır? Olacak iş değil ama söz gelişi "bankaların devletleştirilmesi" konusunda bir Anayasa maddesi getirilse ya da serbest piyasa ekonomisinin alanını daraltmayı öngören bir düzenleme yapılsa, Hisarbank eski Yönetim Kurulu üyesi Sayın Irmak etkinliğini ne yönde kullanacaktır? Bir özel şirket olan Çukurova Elektrik'in devletleştirilmesi gündeme gelse, bu şirketin Yönetim Kurulu eski Başkanı Sayın Yeğenağa ne yapacaktır?

Hiç şüphemiz yok, bu sayın üyeler, bu gibi konularda vicdanlarının sesini dinleyecektir.

Geçmiş dönemlerle ilgili olarak "Devletin bazı derneklerin yönetiminde" olduğu yolunda yakınmalara sık sık rastlıyoruz.

Bu, hiç kuşkusuz, haklı bir eleştiridir. Devlet bürokrasisinin yasalar, tüzük ve yönetmelikler yerine bazı dernekler eliyle yönlendirilmesi, atama işlerinde bu derneklerin egemen olması bir yozlaşma eğilimini göstermektedir. "Devlet derneklerle" yönetilmeyeceği gibi "şirketler" eliyle de yönetilmemelidir. Elden geldiğince, şirketlerin ve özel bankaların "etki ve çekim alanı" dışında durulmalıdır.

Yine geçmiş dönemlerde bazı parlamenterlerin "iş takipçileri" durumuna düşmeleri, dışalım izni, teşvik belgesi, yatırım indirimi gibi olanakları elde etmek için bazı şirketlerin "adamları" gibi çalışmaları henüz belleklerden silinmiş değildir Bazı siyaset adamlarının ticari şirketlerde yer almaları ve siyasal etkinliklerini ve ilişkilerini bu şirketler emrine vermeleri, "bürokrasi ahlakını" bozmuş ve siyasal sahnelerde yarı siyasetçi, yarı işadamı, ayrıcalıklı kişilere rastlanmıştır. "Kimler" diyeceksiniz.

Elimizde bir olanak olsa da son yirmi yılda, bankalarda, KİT'lerde Yönetim Kurulu üyelikleri yapmış siyasetçilerle yine siyasetçilerin kurdukları ya da ortak oldukıarı ticari şirketleri bir bir çıkarsak, büyük şirketlerin "iş takipçisi" parlamenterleri saptasak. Bunu yapabilsek demokrasimizin bazı özel şirketler eliyle nasıl yozlaştırıldığını ilginç bulgularla, teşvik tedbirleri ile, yatırım indirimleri ile, banka kredileri ile bir bir kanıtlamış olurduk. Yalnızca ampul ve lastik dışalımlarının hangi şirketler aracılığı ile ve hangi siyasetçilerin ve bürokratların yardımıyla yapıldığını açıklasak birçok gerçeği gözler önüne serecek.

"Devleti dernekler yönetmesin." Doğru, çok doğru; ama ya şirketler?... Onların etkisi, ilişkileri?...

(13 Kasım 1981)

PROF. DR. ALDIKAÇTI...

İstanbul Hukuk Fakültesi eski dekanlarından Anayasa Hukuku Öğretim üyesi Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı'nın Danışma Meclisi'nce Anayasa Komisyonu Başkanı seçilmesi, Sayın Profesör'e büyük ve tarihsel bir sorumluluk yüklemiştir. Kendisini bu göreve seçilmesi nedeniyle kutlar, başarılar dileriz.

Sayın Aldıkaçtı'yı **"Modern demokrasilerde ve Türkiye'de Devlet Başkanlığı"** ve **"Anayasa Hukukumuzun Gelişmesi ve 1961 Anayasası"** gibi değerli incelemeleri ile tanımaktayız. Sayın Profesör, bu yapıtlarında Anayasal konulardaki inanç ve düşüncelerini yeterince açıklıkla ortaya koymuş bulunmaktadır

Örneğin Sayın Aldıkaçtı, laiklik ilkesini savunmakta ve 1960 ihtilali ile devrilen DP iktidarını **"Atatürk devrimlerinin özüne dokunan tavizler vermek"**le suçlamaktadır Aldıkaçtı'nın bu konudaki düşünceleri kendisi tarafından şöyle özetlenmiştir; aktaralım:

DP iktidara gelince, muhalefette iken savunduğu hürriyet felsefesini unutmuş ve liderler daha başlangıçtan itibaren takip ettikleri keyfi rejimi devam ettirmek için Atatürk devrimlerinin özüne dokunan tavizler vermeye veya doğrudan devrimler aleyhine bir tutum takibe başlamışlardır. Bunun da gayelerini gerçekleştirmeye yetersiz olduğunu görünce, muhalefeti zayıflatmayı, seçim sistemlerinde iktidar lehine değişiklikler yapmayı, memur ve hâkim sınıfını baskı altında tutmayı, muhaliflerini cezalandırmayı gayelerini gerçekleştirecek imkanlar olarak uygulamışlardır." (Anayasa Hukukumuzun Gelişmesi ve 1961 Anayasası, 1970, s: 113.)

Sayın Profesör, aynı kitabının bir başka bölümünde "Faşist, Nazi ve Komünist veya benzeri doktrinler dışında" kalan fikir akımları için şu görüşü savunmaktadır:

"Anayasanın sağladığı bu geniş imkan olumlu bir sonuca varmaktadır. Bu da Anayasa istikrarının sağlanmasıdır. Gerçekten geniş bir yelpaze şekli açılan Anayasamızın felsefesinin sınırları içinde bütün fikir akımları Anayasayı değiştirmek lüzumunu duymadan uygulanabilirler. "(s: 153.)

Aldıkaçtı, 1950-60 dönemini "ızdırap çekilen on senelik devir" (s:153) olarak niteledikten sonra şu değerlendirmeyi yapmaktadır:

"Birden fazla partili devreye girdikten sonra -iki parti sistemi-, tek parti devrindeki hak ve hürriyet düzenini yeterli görmeyerek daha fazla hak ve hürriyet vaat eden DP, iktidarı bir daha bırakmamak meşru arzusunu, Anayasayı ihlal ederek gayrimeşru yolla gerçekleştirmeye çalışmış ve kurulu düzene, özellikle Atatürk devrimlerine karşı olanlarla

işbirliği yapmıştır. Bundan dolayı da 27 Mayıs 1960'da yine bir ihtilalle DP iktidarına son verilmiştir." (s: 332.)

Sayın Aldıkaçtı, yakın geçmişi böyle niteledikten sonra şu genel yargıya varmaktadır:

"İttihat ve Terakki ve DP iktidarları olaylarında görüldüğü gibi hak ve hürriyetler için mücadele ettiklerini ilan edenler, iktidara geldikleri zaman demokrasinin genel prensiplerini ihlal etmişlerdir. Bu ihlaller, liderlerin, insan ve insan düşüncesine saygı prensibinin manasını gerektiği gibi kavrayıp, anlamadıklarını veyahut bu anlayışın, siyasi olayların etkisi altında beliren antidemokratik eylemleri, yenecek derecede köklü olmadığını göstermektedir." (s: 332.)

Sayın Aldıkaçtı'nın vardığı ve tümüyle paylaştığımız bu yargılar, hiç şüphesiz, tam, doğru ve gerçekçi gözlemleri yansıtmaktadır!

Sayın Profesör'ün Devlet Başkanı'nın yetkileri konusunda yazdıkları da oldukça ilgi çekicidir. Devlet Başkanı'nın "tek imza ile kararname ihdası"na karşı çıkan Sayın Profesör, bu konuda şunları söylüyor:

- Bu yetkinin tanındığı alanların bazılarında, sadece kendi iradesine göre tasarrufta bulunması, Devlet başkanının siyasi partilerin iktidar mücadelesine karışmasına ve neticede bir Anayasa krizinin doğmasına yol açacak kuvvettedir... (s: 278.)

Eğer yeni Anayasa "Başkanlık Sistemi"ne yakın bir eğilim ile hazırlanacaksa, devlet başkanının tek başına kararname imzalamasını Anayasa bunalımına yol açacak boyutta sakıncalı gören Aldıkaçtı, hiç kuşkusuz, komisyon başkanı olarak, bu eğilime karşı çıkacaktır.

1970'lerde, sonradan çok eleştirilen ve bizlerin de düzenleyicisi olduğumuz için sıkıyönetim mahkemelerinde sanık olarak yargılandığımız o ünlü **"Anayasaya saygı yürüyüşü"**nde İstanbul Hukuk Fakültesi Dekanı olarak yer alan ve önümüzde cübbesiyle yürüyen Sayın Aldıkaçtı'ya bu konuda güvenimiz tamdır.

Kendisine yeniden başarılar diliyor ve **"toplantı ve gösteri yürüyüşü hak ve özgürlüğünü"** birlikte kullandığımız Sayın

Anayasa Profesörü'ne -karınca, kararınca elimizden ne gelirse- yardım etmeye hazır olduğumuzu bildiriyoruz.

Ve "Anayasal saygılar" sunuyoruz...

(26 Kasım 1981)

DÜNDEN YARINA...

Olağanüstü dönemlerin basını ile ilgili bir araştırma yapılsa ne kadar yararlı olurdu. **"27 Mayıs basını", "12 Mart basını"** ve de bugünlerin basınını anlatacak olan **"12 Eylül basını..."** Kimler ne demiş, hangi olaylarda ne gibi yorumlar yapmış. 27 Mayıs öncesi, 12 Mart öncesi neler yazmış, 12 Eylül öncesinde hangi yorumlara imza atmış? 12 Eylül'den sonra ne gibi yaklaşımları sergilemiş?

27 Mayıs öncesi ve sonrasında kıvrak kalemi ile sivrilen bir gazeteci, ihtilal örgütleri ile sarmaş dolaş olduktan sora 27 Mayıs ihtilalcilerine ve ihtilalin getirdiği Anayasa'ya yazmadık satır bırakmamış; bir zamanlar "köpekler" diye saldırdığı, "düşük iktidar" diye aşağıladığı siyasal çevrelerin hizmetine girmekte zerre kadar duraksamamıştı!

İhtilali gerçekleştiren ve 1961 Anayasası'nı hazırlatıp, yönetimi sivillere terk eden Milli Birlik Komitesi üyeleri için "bunların heykelleri dikilmelidir" diye satırlar döktüren sırtı kalın bir başka gazeteci, yıllar sonra, heykellerinin dikilmesini önerdiği ihtilalcilere ve onların Anayasasına, en az 27 Mayıs ihtilalinin karşıtları kadar zarar vermekte başkaları ile yarışmıştı

Ya 27 Mayıs "ihtilal hükümetinde" yer alanlara ne demeli? Bunların bir kısmı da sonradan bu ihtilale saldıran çevrelerle kol kola girmişler ve bunlardan biri, sabah akşam 27 Mayıs ihtilaline söven bir yayın organında baş yazarlık kapmıştır.

Hani nerede 27 Mayıs? Nerede ihtilal coşkusu? Bunların hepsi unutulmuştur.

12 Mart döneminde de böyle olmadı mı? 12 Mart döneminin ilk başbakanının yanında düğme ilikleyerek hizmet alan gazeteciler, ellerine geçirdikler ilk fırsatta, bu başbakana saldı-

ran anılar yayınlayıp, para kazanmadılar mı? Ya, TRT ekranlarında, cumhurbaşkanlığına adaylığını koyan bir eski Genelkurmay Başkanı'nı Atatürk'e benzeterek yaranmaya çalışan TRT yöneticileri, ilk fırsatta , ellerine geçen ilk olanakta, bu dönemi suçlayanlar arasına katılmadılar mı?

Hiç unutmam, asistanı olmaktan onur duyduğum merhum ve saygıdeğer hukuk bilgini Prof. Dr Tahsin Bekir Balta'nın odasının kapısını hızla açan 27 Mayıs ihtilalcisi bir emekli askeri yargıç, " Eski DP'lileri nasıl affedersiniz, sizden hesap soracağız" diye bağırıp, çağırdıktan ve hak ettiği yanıtı aldıktan bir süre sonra, bir eski DP büyüğünün kızı ile dest-i izdivaç eyleyip, ilerlemiş yaşında dünya evine girmemiş miydi? Nasıl unutulur bunlar, nasıl!

Şimdi bakıyorum, hızlı 27 Mayıs'çı, 27 Mayıs'ın devirdiği bir Cumhurbaşkanının sofrasından kalkıp, şimdi yine hızlı bir 12 Eylül'cü olarak ortalıklarda dolaşmaktadır. Hey canına yandığımın dünyası, hey!

Kim söylemiş bilmiyorum; bu gibiler için "ara rejim profesyonelleri" tanımı kullanılıyor. Ara rejim profesyonelleri, sivil politikacılardır, hacıyatmaz bürokratlardır ve kalemlerinin çevresinde her döneme uygun danslar yapan ünlü ve hırslı gazetecilerdir.

Sağcı olsun, solcu olsun, kendilerini beğenelim ya da beğenmeyelim, görüşlerini paylaşalım paylaşmayalım, her dönemde kişiliklerini koruyan, düşüncelerini, eleştirilerini, olanaklar ölçüsünde sergileyen insanlara saygı duymak gerekir.

Çünkü yersiz övgüler, yönetimlere zarar verir, eleştiriler ise güç katar. Bugün, olur olmaz nedenlerle övgü düzenlerin, yarın, bu dönemin yöneticilerini, en başta, hem de günah çıkartırcasına eleştireceklerini, en acımasız biçimde saldırıya geçeceklerini hiç ama hiç unutmamak gerekir.

27 Mayıs ve 12 Mart, henüz tarih değildir. Portrelerini çizdiğimiz insanlar bugün de aramızda yaşamaktadırlar.

Dün, bütün özellikleri ile bugünün ve yarının sadık bir aynasıdır. Yeter ki bu aynaya dikkatle bakalım!

(8 Nisan 1982)

BABAYASA

Kaç kez yazdık; ama kimseye anlatamadık. Anayasayı hazırlarken, önce "başkanlık sistemi" mi, yoksa "parlamenter sistem" mi, buna karar verilir, sonra maddelere geçilir. İşin kolayı budur.

Aldıkaçtı üstadımız henüz böyle bir yola başvurmuş değildir. Böyle olduğu için de işler uzayıp, gitmektedir. Aslına bakarsanız, Anayasalar, az çok birbirlerine benzerler. Anayasa koyucular şu ya da bu ölçüde başka Anayasaları "kopya" ederler.

Kopya çekmenin cezalandırılmadığı tek alan Anayasa hukukudur! Alırsın üç beş tane Anayasayı, maddeleri Türkçe'ye çevirirsin, olur sana bir Anayasa, ne var bunda? Tamamen özgür kurallardan oluşan ve de evrensel nitelikteki ilke ve inançlara "Anayasa" değil "babayasa" denilmektedir.

"Babayasa" sözcük olarak "devlet baba"dan türetilmiştir "Babayasa, devlet babanın bağlı olduğu temel hukuk ilke ve kuralları" demektir. "Babayasa"nın özü, üveyi bulunduğu gibi, serti, yumuşağı da olabilir. "Babayasası" olmayan yurttaşlara "yetim yurttaş" da denilebilir. "Babayasa şefkati", -yani "baba şefkati"- siyasal yelpazede "sosyalist hukuk devleti" olarak adlandırılır. Sosyal hukuk devleti "her eve lazım" önemli bir nesnedir.

İşte efendim, önemli olan "babayasa"yı oluşturup, uygulamaktır. Ancak "babayasa"yı uygulamak "Anayasa" yapmak kadar kolay değildir.

Bütün Anayasalar birbirine benzer; herkes temel hak ve özgürlüklere sahiptir, konut dokunulmazlığı vardır, herkes seyahat özgürlüğüne, din ve vicdan özgürlüğüne sahiptir, basın hürdür, sansür edilmez, siyasal partiler vazgeçilmez unsurlardır. Demek özgürlüğü vardır, falan, filan... Önemli olan bunların, yasalarda ve de uygulamada ne renklere girdiğidir. İşte "babayasa" burada önem kazanmaktadır.

Demek ki, "babayasa" -uygulama açısından- "Anayasa"nın da üzerindedir. "Babayasa", Anayasanın da nasıl uygulanacağını gösterir. Yani "babayasa" demokrasinin kimlik kartıdır!

Prof. Aldıkaçtı, Anayasa'yı hazırlar ama "babayasa"ya elini uzatamaz. Çünkü babayasanın, miras hukukuna bağlı "usulü ve füruu" vardır, gelmişi vardır, geçmişi vardır, dedesi vardır, torunu vardır. "Dedeyasa" vardır, "torunyasası" vardır. "Babayasa" öyle bildiğimiz komisyonlarca hazırlanmaz.

"Babayasa" demokratik terbiye, eğitim ve görgü sorunudur. Anayasa maddelerden oluşur, "babayasa" ilkelerden, inançlardan... Bu nedenle Anayasası olup, babayasası olmayan ülkelerde Anayasalar pek işlemez. Ya da işler, THY uçak seferleri gibi, ikide birde aksar!

"Anayasa" ile "babayasa"nın aynı çatı altında beraber yaşadığı ülkelerde demokrasi işler. Bu, demokrasinin aile hukukudur Böyle bir birleşme olursa, demokratik terbiye, çocuktan çocuğa, kuşaktan kuşağa miras kalır. Olmazsa, Anayasalar, süslü kartvizitler gibi, elden ele dolaşır. Ancak işe yaramaz.

Ben derim ki, bu alanda çok geciktik; önce babayasanın temellerini atalım. "Baba" şefkati ile atalım. Kaşlarımızı çatmadan atalım. "Babayasa"nın temellerini attık mı, iş kolaylaşır. Prof. Aldıkaçtı üstadımız, akşam üstü bana bir uğrasın, ona bir Anayasa hemen yazıp, vereyim, temel haklar şu, özgürlük-ler şu, yasama şu, yargı şu, bu kadar kolay!

"Anayasa" pek o kadar önemli değil; gelin hep beraber "babayasa"nın temelini atalım ve bütün ulusça gece gündüz çalışan bir komisyon olarak, bu "babayasa"yı bir an önce hazırlayalım. Yoksa Anayasanın, daha önce olduğu gibi ilerde de "anası ağlayacak"!

(25 Mart 1982)

NORMLAR HİYERARŞİSİ...

Çeşitli hukuk kuralları arasındakl ilişkilere, hukukçular **"normlar hiyerarşisi"** adını verirler. Normlar hiyerarşisinin en üst katında Anayasa vardır. Anayasayı yasalar, yasayı yasa gücünde kararnameler, tüzükler, yönetmelikler izler.

Yasalar Anayasaya, tüzük ve yönetmelikler de yasalara aykırı olamaz. Bu yüzden öncelikle yasaların en büyüğü, anası,

temeli olan Anayasanın hazırlanması ve Anayasada yer alan ilke ve kuralların sağlam güvencelere bağlanması gerekir.

Şimdi Danışma Meclisi, Anayasa tasarısı üzerinde çalışmaya başlayacak; Anayasa Komisyonu çalışmalara ilk hızı verecek...

Komisyon, üniversiteler ve yüksek yargı organlarına birer yazı yazarak, hazırlanacak Anayasa ile ilgili yanıtları istemiş bulunuyor. Bu yanıtlar, hazırlanacak, toplanacak, değerlendirilecek ve böylece Komisyonun Başkanı Prof. Aldıkaçtı, Anayasanın ne kadar süre içinde hazırlanacağı yolunda hiç olmazsa "bir fikir sahibi" olacak.

Bir yandan Anayasa hazırlıkları sürerken, öte yandan da Danıştay Yasası gibi Anayasanın yapısını yansıtacak önemli yasaların da çıkmakta olduğu söyleniyor...

Danıştay Yasası gibi yasaların henüz Anayasanın iskeleti ortaya çıkmadan yürürlüğe konması, yasaların Anayasaya göre değil, Anayasanın belli yasalara göre hazırlanacağı izlenimini vermektedir.

Bu, gelecek Anayasa düzeni bakımından çok önemli aksaklıkları getirecek olumsuz bir gelişmeyi gösteriyor. Diyelim ki, Danışma Meclisi, Fransız Anayasası kopyacılarının tersine "parlamenter sistem"i temel alan bir Anayasal metin üzerinde yoğunlaşacaktır. Bu durumda, çıkarılan yasalarla cumhurbaşkanına, ancak başkanlık sistemi içinde geçerli olabilecek yetkilerin tanınmış olması Anayasal sorunlar doğurmayacak mıdır? Anayasa Mahkemesi'nin yasa ve içtüzük hükümlerini iptal yetkisi de kaldırılırsa, o zaman Anayasal düzen, daha başlangıçta, kendi kendisiyle çelişmeyecek midir?

Çelişecektir, çünkü yasaların, temel yasa olan Anayasaya göre hazırlanması, hak ve yetkilerin bu Anayasadan kaynaklanarak yasalara serpiştirilmesi temel kuraldır. Bunun yerine önce bazı yasalar çıkarıp, Anayasayı, bu yasalara göre uyarlamak, ilerde giderilmesi olanaksız sorunlar doğuracak önemli bir yanlışlıktır.

Bunun için bu aşamada, ancak "gecikmesinde sakınca bulunan yasaların" çıkarılması, Danıştay Yasası gibi, Anayasa Mahkemesi Yasası gibi yasaların Anayasaların hazırlanıp, halkoyuna sunulmasından sonra ele alınmasında çok büyük yarar vardır.

Yasaları, hak ve yetki çerçeveleri çizilmiş Anayasal maddelere dayanarak çıkarmak kolaydır. Ama Anayasaları daha önce çıkarılmış yasalara bakarak hazırlamak son derece güçtür.

Hazırlanacak yeni Anayasa, elbette "gökten zembil ile inmeyecek"; belli ülkelerde uygulanmakta olan Anayasalar örnek alınarak hazırlanacaktır. Bu yüzden, Anayasa, az çok bazı Anayasalara benzeyecek; belki bir ölçüde bazı Anayasalardan "kopya" çekilerek hazırlanmış olacaktır.

Yasaları "Başkanlık Sistemi"ni benimseyerek hazırlamak, Anayasayı ise "Parlamenter Sistem"e benzeterek oluşturmak ileride yeni yeni sorunlar doğuracaktır.

Anayasa Komisyonu'nun Sayın Başkanının soyadı, çabukluk ve ivedilik gibi çağrışımlar yapan "Aldıkaçtı"dır Sayın Aldıkaçtı, elini çabuk tutup, önce "sistem sorununu" çözüme bağlamak gibi, işleri kolaylaştıracak yöntemlere başvurmayacaksa, bu sakınca gün geçtikçe artacaktır.

Anayasa hukuku profesörleri bu sözlere hak verirler, umarız Komisyon Başkanları da böyle düşünürler

(6 Ocak 1982)

SAİR HERHANGİ YOL...

"Aldıkaçtı tasarısı" hukukun bazı ilke ve yerleşmiş inançlarına aykırı düzenlemeler getirmektedir. Bunlardan biri, **"Temel hak ve özgürlüklerin kullanılması"** ile ilgili 13'üncü maddede yer alan satırlardır.

13'üncü madde şöyle başlamaktadır:

- Bu Anayasada yer alan hak ve özgürlüklerden hiçbiri devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin veya Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, temel hak ve özgürlükleri yok etmek, devletin bir kişi veya zümre tarafından yönetilmesini veya sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini sağlamak veya dil, ırk, din ve mezhep ayırımı yaratmak ya da sair herhangi bir yoldan komünizme, faşizme veya dini temellere dayanan bir devlet düzeni kurma amacıyla kullanılamaz. Bu

amaçla kullananlar, kötüye kullandıkları o hak ve özgürlükleri kaybederler. Hak kaybı hükmü muhakemelerce verilir...

Bu hüküm, 1961 Anayasası'nın 1971 değişikliği ile oluşan 11'inci maddesinin iyice katılaştırılmış ve hukuk ilkelerine aykırı biçime sokulmuş halidir Şöyle ki:

"Ülke bütünlüğünü bozmak" diye tanımlanacak eylemler, ceza yasamızın 125'inci maddesiyle başlayan maddelerle yaptırımlara bağlanmıştır. **"Devletin bir kişi veya zümre tarafından yönetilmesini veya sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerine egemenliğini sağlamak veya din ve mezhep ayırımı yaratmak"** gibi eylemler, ceza yasamızdan alınıp, Anayasaya taşınmaktadır Bunlar, 141-142 ve 163'üncü maddelere giren suçlardır. Bu maddeler, ceza yasasında öteden beri var olduğundan, bunların ceza yasasına taşınmış olması pek önemli bir değişiklik sayılmaz. Buraya bir nokta koyup, devam edelim.

Tasarı, ceza yasasında yazılı bu eylemleri sıraladıktan sonra şöyle sürüyor:

- Ya da sair herhangi bir yoldan, komünizme faşizme veya dini temele dayanan bir devlet düzeni kurma amacıyla kullanılamaz...

Bu taslak maddede yer alan eylemler, ceza yaptırımı içeren suç türleridir. Bilindiği gibi ceza yasamızın ve ceza hukukunun evrensel ilkelerinden biri "Kanunun sarih olarak suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez" diye tanımlanır Bu tanım, ceza yasamızın birinci maddesinde yer alır.

"Sosyal bir sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerinde egemenlik sağlaması" ceza yasamızda 141 ve 142'nci maddelerle yaptırıma bağlanmıştır. "Devletin bir kişi veya zümre tarafından yönetilmesi" eylemi de 141 ve 142'nci maddelerin ikinci fıkralarında tanımını bulan suçlardandır. "Irkçılık" yine 141 ve 142'nci maddelerde ceza yaptırımına bağlanmış suçlardandır. Bunun gibi, dinsel amaçlı siyasal eylemlerde bulunmak suçları da ceza yasasının 163'üncü maddesinde tanımını bulmuştur

Peki, tanımı ceza yasasında yer almış bu suçlar dışında, "sair herhangi bir yoldan" diye tanımlanacak herhangi bir suç çeşidi bulunabilir mi?.. Ve böyle bir tanımın Anayasal ve hukuksal içeriği ve anlamı olabilir mi?.. Ceza yasası, komünizmi, "sosyal bir sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerinde" egemenlik kurulması

biçiminde tanımladığına ve Anayasa taslağı da bu tanımı ceza yasasından Anayasaya aktardığına göre "Ya da sair herhangi bir yoldan komünizme, faşizme veya dini temellere dayalı devlet düzeni kurmak" diye bir suç çeşidi yaratılabilir mi? Yaratılırsa bunun ölçüsü ve sınırı ne olabilir?

Ceza yasasında tanımını bulan suçlar dışında, "Sen bunlar dışında sair herhangi bir yoldan komünizme, faşizme ve dini temellere dayanan bir devlet düzeni kurmak amacındasın" denirse, yurttaş kendisini nasıl savunacaktır? Ceza yasasında neyin suç olup, neyin olmadığı bellidir. Komünizm, faşizm ve dinsel temellere dayalı devlet düzeni kurma eylemleri, bütün suç öğeleri ile bilinebilir. Bu tür suçların siyasal dönemlere ve bakış açılarına göre değişik "suç öğeleri" oluşsa bile, bunlar, önünde sonunda yasada yer almıştır.

"Sair herhangi bir yol" diye geniş bir suç alanı işaret edersek, bu alana girmeyecek herhangi bir siyasal parti, sendika, işçi ve işveren kuruluşu olamaz. İstenirse "Sair herhangi bir yolla suç işledin" diye, ceza yasasında yer alan kavramların dışında da suç öğeleri oluşturabilir. Bu da demokrasinin özünü ve sözünü yok eder.

Taslak metninde, ceza yasasında yer alan tanımlar yer aldığına göre, ayrıca "sair herhangi bir yol" denmekle bu yasakların daha da genişletilmesi mi istenmektedir? Ceza yasası, hangi yollarla suç işlenebileceğini öngörmüştür. Öyleyse, "sair herhangi bir yol" ne demektir? Nedir bunun Anayasa hukukunda ve ceza hukukundaki yeri?

Devam ediyoruz; madde bu hakkı kötüye kullananlar için bakın nasıl bir yaptırım getiriyor:

Bu amaçla kullananlar, kötüye kullandıkları o hak ve özgürlükleri kaybederler. Hak kaybı hükmü muhakemelerce verilir...

Bu hükmün de anlamı şudur: Söz gelişi, basın yoluyla 142 ya da 163'üncü maddeye giren bir suçu işleyen gazeteci, bu suçtan sonra bir daha gazetecilik yapamaz. Ceza ve ceza yargılaması hukukuna göre ağır cezalık suçlara çarptırılan bir kişi kamu haklarını kullanmaktan da yasaklanır. Taslak, bu yasakları bunun da dışına kadar genişletmektedir.

Bu hüküm, Federal Alman Anayasası'nın 18'inci maddesinin "Hakkın kaybına ve ölçüsüne Federal Anayasa Mahkemesi karar verir" hükmüne benzetilmek istenmiştir. Federal Alman Anayasası'na göre düşünce, basın, toplanma, dernek kurma, haberleşme özgürlükleri ile mülkiyet ya da sığınma hakkının kötüye kullanılması hallerinde "hakkın kaybına" Federal Anayasa Mahkemesi karar vermektedir.

Bizim 13'üncü madde yalnız ideolojik nitelikteki suçları saymakta, bununla da yetinmemekte, ayrıca "sair herhangi bir yol" diye hukukta yeri olmayan bir kavramı Anayasaya yerleştirmektedir. Federal Anayasa'da hangi hakların kaybına karar verileceği, tek tek yazılmaktadır. Bizim 13'üncü madde ise bu suçlarla ilgili genel sözlerden dem vurmakta, ayrıca "sair herhangi bir yol" diyerek, oldukça soyut ve geniş bir alana girmektedir. Söz gelişi, Federal Anayasa, "Mülkiyet hakkının kötüye kullanılması halinde bu hakkın kaybedileceği" yolunda açık hüküm getirirken, bizim 12'nci madde mülkiyet hakkından hiç söz etmemektedir. Acaba mülkiyet hakkı kötüye kullanılmaz mı? Kullanılırsa hakkın kaybına karar verilmesi düşünülmez mi?...

Bizim 13'üncü madde, "hak kaybı hükmü"nün mahkemelerce verileceğini söylemekte, Federal Anayasa ise bu kararın "Federal Anayasa Mahkemesi'nce" verileceğini belirtmektedir. Bu önemli bir farktır.

Bunun içindir ki, "Benzer hükümler, Batı Anayasalarında da vardır" yollu savunmaların inandırıcı bir yönü yoktur. Batı ülkelerinde her türlü siyasal düşünceye söz ve örgütlenme hakkı verilir. Bizde ise verilmez.

İki yüz yılı aşan Anayasal geçmişimizin vardığı bu nokta Türk düşünce hayatı için gerçekten acı ve hüzün vericidir.

(19 Temmuz 1982)

SINIF ESASI

"Aldıkaçtı Anayasası"nın "Parti kurma ve partilere girme hakkı" ile ilgili 77'inci maddesinin son fıkrası şöyledir; dikkatle okuyalım:

- Sınıf ve zümre esasını, komünizmi, faşizmi, teokrasiyi ve herhangi bir tür diktatörlüğü Türkiye'de savunmayı ve yerleştirmeyi esas alan siyasi partiler kurulmaz...

"Komünizm" "faşizm" ve "teokratik" düzen ile ilgili yasaklar, Anayasa Tasarısı'nın başka maddelerinde de vardır. Komünizmi, faşizmi, teokratik devlet kurma girişimlerini ceza yasamız da yasaklamaktadır. Peki, aynı maddenin aynı fıkrasında yer alan "sınıf ve zümre esası" ne demektir?..

"Komünizm" ve "faşizm" ayrıca belirtildiğine göre, "sınıf ve zümre esası" komünizmden ve faşizmden ayrı bir yasak türü getirmeyi amaçlayan bir ifade özelliği taşımaktadır. "Sınıf esası" 1938 tarihli Cemiyetler Yasası'nda yer alan ve çok partili hayata geçtiğimiz 1946 yılından sonra yasadan çıkarılan bir yasak türüdür. Şimdi aynı yasak, 1946 yılının da gerisine gidilerek Anayasaya aktarılmış olmaktadır.

Aldıkaçtı Anayasası, 1980'lere, 1990'lara 1946'lann gözlüğü ile bakmaktadır.

"Sınıf ve zümre esasını..." diye başlayıp, "esas alan" diye devam eden bozuk Türkçe'li bu fıkra, sosyalist partilerin de kurulamayacağı anlamına gelmektedir.

Ceza Yasamızın, "Sosyal bir sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerindeki egemenliğini" yasaklayan maddeleri "komünizm" ile ilgilidir. Anayasa "komünizmi... esas alan partiler"in kurulmayacağını yazmadan önce "sınıf esasını... esas alan siyasi partiler"in kurulamayacağını belirtmektedir. Bu Anayasa maddesine dayanılarak, demokratik sosyalist ve sosyal demokrat partilerin yasaklanması kolaylaşmaktadır.

"Sınıf esası"nı anladık, peki "zümre esası" ne demektir?..

"Zümre" kavramının siyasal oluşumlardaki yerini saptamak çok güçtür. Zümre, bir grubun, bir toplum kesitinin adı olabilir. Örneğin işveren kesimi "işveren zümresi" olarak adlandırılabilir. Zümre, ölçüleri saptanamayan, kaypak bir kavram olduğu için bu yasağı alabildiğine geliştirme olanağı bulunabilir. Görüşleri, kurulu düzene aykırı düşen her siyasal parti, "Sınıf ve zümre esasını... Esas aldı" diye kapatılabilir.

"Sınıf esası" anlaşıldı; haydi "zümre esası"nı da anlaşılmış sayalım, peki "herhangi bir tür diktatörlük" ne demektir?...

Bir siyasal parti "işte tüzüğüm ve programım, ben komünist değilim, faşist de değilim. Sınıf ve zümre esasını da -taslaktaki Türkçe'yi kullanırsak- esas almadım, nedir benim suçum?..." diye sorduğunda "Sen" denilecektir "herhangi bir tür diktatörlüğü esas alıyorsun..."

Peki nedir "herhangi bir tür diktatörlük?.." Bu da pek belli değildir. Bu diktatörlük "sınıf ve zümre esası"na, komünizme, faşizme dayanmıyor, teokratik devlet kurma amacında değil, peki nedir?.. Bu maddeye dayanılarak sağ ya da sol, hemen hemen bütün siyasal partiler kapatılabilir.

Hem kusura bakılmasın ama, işçi sınıfı partileri dışında "sınıf ve zümre esasını", tasarıdaki Türkçe ile ifade edersek, esas alan burjuva partileri, işveren kuruluşları, sendikaları yok mudur, Allahaşkına? "Sınıf" yalnızca "işçi sınıfı" mıdır, burjuva sınıfının, iş ve sermaye çevrelerinin, büyük toprak ağalarının oluşturdukları toplumsal kesitlere ne ad verilir? Bunların adları yok mudur? Onlar "sınıf ve zümre esasını" hiç benimsemezler mi?.. Sınıf egemenliği kurmak yalnızca işçi sınıfına mı özgürdür?.. Burjuvazinin bu tür egemenlik kurmasına "aile terbiyeleri" mi izin vermemektedir?...

Biz, bütün sınıflara, sosyal tabakalara, toplumsal kesitlere söz ve örgütlenme hakkı istiyoruz. Demokrasi bu demektir. Bütün NATO ülkelerinde böylesi demokrasiler yürürlüktedir.

Türk halkı, acaba, evet acaba "ikinci sınıf demokrasiye" mi layıktır?..

(27 Temmuz 1982)

OSMANLI ANAYASASI BİLE...

Anayasa taslağı açıklandığı günden bu yana basın özgürlüğü üzerinde duruyoruz. Bu ısrarlı yayınımızın nedeni, hemen hemen bütün hak ve özgürlüklerin basın özgürlüğü ile olan yakın ilişkisidir.

"Aldıkaçtı Anayasası"nın, basın özgürlüğü ile ilgili 28'inci maddesinde şu kısıtlama koşulları yer almaktadır:

"Devletin iç ve dış güvenliğini, ülkesi ve milleti ile bütünlüğünü tehdit eden ya da suç işlemeye, ayaklanma ve isyana teşvik eder nitelikte olan veya devlete ait gizli bilgilere ilişkin bulunan her türlü haber ve yazıyı, hangi sıfatla olursa olsun, yayınlanması amacı ile başkalarına verenler ve bunları bu amaçla basanlar ve bastıranlar, dağıtım gerçekleşmese bile, bu suçlara ait kanun hükümleri uyarınca sorumlu olurlar. Bu hallerde tedbir yoluyla da dağıtım önlenebilir...

Bu kısıtlamaların önce ceza hukuku açısından kısa bir dökümünü yapalım:

"Devletin iç ve dış güvenliği" ile ilgili suçlar, ceza yasamızın "Devletin arsıulusal şahsiyetlerine karşı cürümler" başlığında toplanan hükümler olabilir.

"Devletin ülkesi ve milleti ile bütünlüğünü tehdit eden" diye tanımlanan suçlara, 141 ve 142'nci maddelerde yazılı bölücülük suçları başta olmak üzere, yoruma bağlı olarak, sınıf egemenliği kurmak ve devletin din temellerine göre yönetilmesini istemek gibi suçlar girer. Bunlar, 141-142 ve 163'üncü maddelere giren suçlardır.

"Ayaklanma ve isyana teşvik eder nitelikte olan" suçlar, 146'ncı maddenin "neşriyat icra ederek bu cürümleri işlemeye teşvik edenler" diye tanımlanan 2'inci fıkrası ile, silahlı ayaklanmaya kışkırtma suçu ile ilgili 149, "askeri, kanunlara karşı itaatsizliğe veya yeminleri bozmağa... teşvik etmek" diye özetlenebilecek 153'üncü maddeler olabilir

"Devlete ait gizli bilgilere ilişkin bulunan haber ve yazı" tanımının ceza hukukundaki anlamı ise şudur:

Ceza yasasının 132'inci maddesi, "devletin güvenliğine ya da iç, yahut uluslararası çıkarlarına ilişkin işlemli kağıt ya da belgeleri" ele geçirip, bu belgeleri "oldukları yerden başka yerlerde kullanan" kişi hakkında sekiz yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezası öngörür 133'üncü madde ise bu suçu "casusluk amacıyla" yapan kişilerle ilgili yaptırımlar içermektedir.

"Devlete ait gizli bilgilere ilişkin bulunan her türlü haber ve yazı" eğer Ceza Yasası'nda 132'nci maddede yer alan eylemler dışında suç türleri getirecekse, bunun, basın özgürlüğü için oldukça tehlikeli bir sınırlama olacağını hemen belirtebiliriz.

Aynı madde "suç işlemeye... teşvik niteliğinde olan" yayınlar için de "tedbir yolu ile dağıtımın önlenebileceğini" öngörmektedir

"Suç işlemeye teşvik", Ceza Yasası'nın 311'inci maddesinde yazılı "suç işlemeye tahrik" suçu olabilir. Bunun hukuk dilindeki anlamını kısaca özetlemeye çalışalım:

"Suç işlemeye teşvik", Ceza Yasası'nın 311'inci maddesinde yazılı "suç işlemeye tahrik" suçu ile ilgili olabilir. Bunun hukuk dilindeki anlamı budur. Bir de 312'inci madde vardır. Bu da "halkı kanunlara karşı itaatsizliğe tahrik eden" kimselerle ilgilidir. 311 ve 312'inci maddeler genel nitelikte hükümlerdir. Bu yüzden, "Aldıkaçtı Anayasası" ile, "suç işlemesini önlüyoruz" diye her türlü yayınından önce zoralımı kolaylaşmaktadır.

1908 tarihinde, ikinci meşrutiyetin Anayasa değişikliklerinde yer alan 12'inci maddede, yayın organlarının basımından önce "Teftiş ve muayeneye tabi tutulamayacağı" belirtilmiş, 1924 Anayasasının 77'nci maddesi, "matbuat kanun dairesinde serbesttir ve neşrinden evvel teftiş, muayeneye tabi değildir" hükmünü getirmiştir.

Şimdi "Aldıkaçtı Anayasası", Osmanlı Anayasası'ndan da geri gitmekte, yerleşmiş hukuk kurallarını tersyüz ederek birtakım soyut gerekçelerle basın özgürlüğünü işlemez hale sokmaya çalışmaktadır.

Bu maddelerin, mesleği Anayasa hukuku öğretim üyesi olan bir profesörün elinden çıkmış olması, üniversitelerimiz adına yeterince üzüntü vericidir.

(28 Temmuz 1982)

ANAYASA GÜMRÜĞÜ...

Anayasa Komisyonu Başkanı Prof. Dr. Aldıkaçtı, kendi komisyonunun üyelerince bile yadırganan, temel hak ve özgürlüklerin yitirilmesi ile ilgili 13'üncü madde konusunda yaptığı açıklamada, bu maddenin Federal Alman Anayasası'ndan alındığını söylemektedir.

Öyleyse, gelin, bu "hak kaybı" konusunu açıkça tartışalım:

Aldıkaçtı'nın dediği gibi, gerçekten Federal Almanya Anayasası'nın 18'inci maddesi, bu "hak kaybı" konusuna yer vermiştir. Madde şöyledir:

"Her kim ki, hür demokratik temel düzene karşı mücadele amacıyla, düşünceleri açıklama hürriyetini, özellikle basın özgürlüğünü, eğitim özgürlüğünü, toplanma özgürlüğünü, haberleşme gizliliğini, mülkiyet hakkını ya da sığınma hakkını kötüye kullanırsa, bu temel hakları kaybeder. Hakkın kaybına ve bunun ölçüsüne Federal Anayasa mahkemesi karar verir..."

"Aldıkaçtı Anayasası" Federal Alman Anayasası'ndan aldığı bu hükmü şu biçime sokmuştur:

"Bu Anayasa'da yer alan hak ve özgürlüklerden hiçbiri, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, temel hak ve özgürlükleri yok etmek, devletin kişi veya zümre tarafından yönetilmesini veya sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini sağlamak veya dil, ırk ve mezhep ayırımı yaratmak ya da sair herhangi bir yoldan komünizme, faşizme veya din temellerine dayanan bir devlet düzeni kurmak amacıyla kullanılamaz. Bu amaçla kullananlar, kötüye kullandıkları o hak ve özgürlüğü kaybederler. Hak kaybı hükmü mahkemelerce verilir."

Federal Alman Anayasası ile "Aldıkaçtı Anayasası" arasındaki temel fark hemen göze çarpmaktadır. Federal Alman Anayasası'nın 18'inci maddesi, hangi hakların kötüye kullanılabileceğini Anayasa maddelerine yollama yaparak tek tek sayarken, Aldıkaçtı Anayasası, bir kısmı Ceza Yasası'nda tanımını bulan, bir kısmının hukuksal anlamı belirlenemeyen soyut gerekçeler kullanarak, bu hakları kötüye kullananların, "hak kaybına" karar verileceğini belirtmektedir.

Federal Alman Anayasası, söz gelişi, "mülkiyet hakkını" ya da "haberleşme gizliliğini" kötüye kullananların da bu hakları yitireceğini belirtmişken, Aldıkaçtı Anayasası, mülkiyet hakkını kötüye kullananlarla ilgili bölümü **"Anayasa gümrüğüne"** sokarak ters çevirmiş ve "haberleşme gizliliğini çiğneyenleri" de unutmuştur.

Peki, "düşünce özgürlüğü kötüye kullanılır" da "mülkiyet hakkı" kötüye kullanılmaz mı?.. Alman Anayasası'na göre kullanılır, Aldıkaçtı Anayasasına göre kullanılmaz!

Aldıkaçtı Anayasasına göre mülkiyet ve miras hakkı, "diğer temel haklar gibi" Anayasa güvencesi altındadır. Taslağın 43'üncü maddesinde "mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz" da dendiğine göre, tıpkı Alman Anayasası'nda olduğu gibi, bu hakkın kötüye kullanılması için "hak kaybı" yaptırımı öngörmek, niçin düşünülmemiştir acaba?.. Evet niçin?.. Var mıdır inandırıcı bir gerekçe?..

Düşünce özgürlüğü temel haktır; "Aldıkaçtı Anayasası" bu hakkın "kötüye kullanılacağını" düşünüp, "hak kaybı" yaptırımı öngörmektedir... Mülkiyet hakkı da taslağa göre "temel haktır" öyleyse, bu hakkın da "kötüye kullanılması" düşünülmelidir. Örnek aldığımız Federal Alman Anayasası, mülkiyet hakkının da kötüye kullanılacağını açıkça yazmıştır. "Aldıkaçtı Anayasası" Alman Anayasası'nın bu hükmünü görmezlikten gelmiştir.

Hem "Mülkiyet hakkı toplum yararına aykırı olamaz..." diyeceğiz, hem bu hakkı "temel haklar"dan sayacağız, hem de bu hakkı "kötüye kullananlar" ile ilgili hiçbir yaptırım öngörmeyeceğiz. Ama "efendim, düşünce özgürlüğünü kötüye kullananların hak kaybına Federal Alman Anayasası'nda da yer verilmiştir" diyeceğiz, olacak iş değil bu!..

Aldıkaçtı Anayasası'nın 13'üncü maddesinde yazılı tanımların her biri, "ağır cezalık" suçlar ile ilgilidir. Bu eylemlerin "sabit sayılması", ceza mahkemesince bu eylemler hakkında karar verilmesine bağlıdır. Böyle bir "ceza mahkemesi kararı" olmadan 13'üncü maddede sıralanan suçların "işlenmiş olmasına" ve "sabit sayılmasına" hukukça olanak yoktur.

Federal Alman Anayasası "Hakkın kaybına ve bunun ölçüsüne Federal Anayasa Mahkemesi karar verir" derken, "hikmetinden sual olunmaz" Anayasa taslağı, "bu amaçla kullananlar, kötüye kullandıkları o hak ve özgürlüğü kaybederler. Hak kaybı hükmü mahkemelerce verilir" demektedir.

Görüldüğü gibi, bu "hak kaybına" karar verecek mahkeme Almanya'da, "Federal Anayasa Mahkemesi"dir, "Aldıkaçtı Anayasası"na göre yalnızca mahkemelerdir.

Alman Anayasasında, Federal Anayasa Mahkemesi "hakkın kaybına ve bunun ölçüsüne" karar vermektedir. "Aldıkaçtı Anayasası" böyle bir "ölçü"den hiç söz etmemektedir.

Ceza Mahkemesi, 13'üncü madde yazılı eylemler ve bu eylemlerin ardındaki amaçları "sabit" gördükten sonra bu suçlardan kesin olarak "hüküm giymiş olan" kişiyi, "kamu hizmetlerinden" yasaklayacaktır. Bu yasaklama, milletvekili seçilme hakkını da kapsamaktadır. Mahkeme, bu "Aldıkaçtı Anayasası"na göre ayrıca bir de "hak kaybı" hükmü verecektir. "kamu hizmetlerinden yasaklılık" hükmü aynı zamanda siyasal hakları da ortadan kaldıracağından, bu 13'üncü maddedeki "hak kaybı" hükmünün uygulanma biçimini anlamaya olanak yoktur.

Eğer, "hak kaybı" hükmü, 13'üncü maddede yazılı suçlardan ötürü, ağır hapis cezası verilmeden uygulanacaksa, bunu anlamak büsbütün olanaksızdır. "Hak kaybı" hükmüne "mahkeme" karar verecektir. Temel haklardan yoksunluğu gerektirecek eylem ve bu eylemle ilgili kişi, elbette, bir kamu görevlisi tarafından mahkeme önüne getirilecektir. Bu kamu görevlisi, büyük olasılıkla savcıdır. Savcı, bir yandan "Sen bir sosyal sınıfın, öteki sosyal sınıflar üzerinde egemenlik kurmasına çalıştın; bu suçun cezası sekiz yıldan on beş yıla kadardır, ancak sadece düşünce özgürlüğünü bir daha kullanmayacaksın" mı diyecektir, ne diyecektir?..

13'üncü madde, bir sürü eylem çeşidi saydıktan sonra "bu amaçla kullananlar" ifadesini kullanmaktadır. Ceza hukukunda soyut amaç değil, amacın yol açtığı "eylem" yasaklanır.

Bu suçların "sabit sayılması" için "kesin bir ceza mahkumiyeti" gerektiğine, bu "ceza mahkumiyeti" de ayrıca "kamu hizmetlerinden yasaklılık" hali öngördüğüne göre, bu "hak kaybı hükmü" Allahaşkına ne anlama gelmektedir?.. Bir bilen var mıdır?..

Federal Alman Anayasası'nın, 18'inci maddesini izleyen 19'uncu maddesinde "Bir temel hakkın özüne hiçbir şekilde dokunulmaz" denmektedir; ancak bu hüküm, Aldıkaçtı'nın gözüne çarpmamıştır; "hakkın özü" görmezlikten gelinir, sözü ise çarpıtılarak kullanılır...

1975 tarihli "Çin Halk Cumhuriyeti Anayasası"nın 14'üncü maddesinde "devlet, toprak ağalarını, zengin köylüleri, gerici

kapitalistleri ve diğer kötü unsurları kanuna uygun olarak belirli süreler içinde siyasal haklardan mahrum eder" hükmünü taşıyor. Yoksa, üstatların üstadı, alim hocamız, muhterem ve muhteşem Profesör Aldıkaçtı üstadımız, Federal Alman Anayasası'ndan değil de Çin Halk Cumhuriyeti Anayasası'ndan mı esinlenmiştir?.

(29 Temmuz 1982)

HUKUK YANLIŞLARI...

"Aldıkaçtı Anayasası" dil yanlışları yanında, hukuk yanlışları da yapmıştır. Bu yanlışlardan bir tanesini -hukuk öğrencilerinin okuması dileği ile- vurgulamaya çalışalım:

Ceza yaptırımlarının süreleri ile bu yaptırımların sonuçlarını ceza yasası belirler. Ömeğin, bir kimse, ne tür bir cezaya çarptırılmıştır, bu ceza ne kadarlık bir hapis cezasını öngörmektedir ve bu ceza dışında hükümlü hangi sonuçlarla karşılaşacaktır, bütün bunlar ceza yasasınca saptanır.

Ceza Yasası'nın 20'inci maddesi "kamu hizmetlerinden yasaklılık" cezasının ne gibi durumları kapsadığını bir bir sıralamaktadır. Bunlar, seçme ve seçilme haklarından, parlamento üyeliğinden, devlet, il, belediye ve köy yönetimlerince ya da bunların teftiş ve denetimi altındaki kurumlarca verilen tüm memurluk haklarından yoksunluk durumlarıdır.

1961 Anayasası, "milletvekili seçilme yeterliliği" ile ilgili 68'-inci maddesinde, "Türkçe okuma yazma bilmeyenlerin, kısıtlıların, zorunlu askerlik görevini yasal özürü olmadan yapmayanların, kamu hizmetinden yasaklıların" milletvekili seçilemeyeceklerini belirtmektedir. Aynı madde, "ağır hapis cezasını gerektiren bir suçtan dolayı kesin olarak hüküm giymiş olanların" ve "taksirli suçlar dışında, beş yıldan fazla hapis cezası ile kesin olarak hüküm giymiş olanların" milletvekili seçilemeyeceğini yazmaktadır. Madde, milletvekilliği seçimine engel olucu "yüz kızartıcı suçları" tek tek yazmaktadır. Bunlar, "zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma ve dolanlı iflas" suçlarıdır. Bu suçları işleyenler, beş yıldan az ceza alsalar bile milletvekili seçilemeyeceklerdir.

"Aldıkaçtı Anayasası" milletvekili seçilme koşullarını oldukça farklı biçimde saptamıştır. Şöyle ki:

61 Anayasası, milletvekilliği seçimi için Türkçe okuyup, yazma koşulunu öngörürken, 82 taslağı, bu koşulu "en az sekiz yıl öğrenim görme" biçiminde saptamaktadır. 61 Anayasası "ağır hapis cezasını gerektiren bir suç" ölçüsünü kullanırken, 82 taslağı, "ağır hapis" yanında "hapis" cezasını da metne katmaktadır.

Ceza yasasına göre, "ağır hapis" ve "hapis" cezaları, cezaların "infaz yöntemi" ile ilgili kavramlardır. "Ağır hapis" yaşam boyu ya da geçici olur. "Geçici ağır hapis" bir yıldan 24 yıla kadar, süresi mahkeme kararında belirlenen cezaları kapsayan bir terimdir. "Hapis cezası" ise "yedi günden 20 yıla kadar" verilecek cezaların "infaz yöntemi" ile ilgili bir kavramdır.

Milletvekili yeterlik koşulları ile ilgili olarak metne katılan "hafif hapis" kavramı, örneğin, 52 sayılı MGK bildirisine aykırı yayın yapmak suçundan mahkum olan bir eski başbakanı ve yine bu bildiriye aykırı yayınlarından ötürü cezaya çarptırılmış gazetecileri kapsamaktadır.

Son yıllarda yayın yolu ile suç işleyen bir gazetecinin bu taslağa göre, "affa uğramış olsa bile" milletvekili seçilmesi olanaksızdır!.. Bunun "çok özel maksatlı" bir düzenleme olduğu gün gibi açıktır.

Taslak, "kamu hizmetinden yasaklılar"ın milletvekili seçilemeyeceklerini yazdıktan sonra, bir de şu ifadeye yer vermektedir:

- Anayasanın 13'üncü maddesi hükmü uyarınca temel hak ve özgürlükleri kaybetmiş bulunanlar...

Bunlar, "affa uğramış olsalar bile" milletvekili seçilemeyeceklerdir.

13'üncü madde, "devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak" eyleminden söz etmektedir. Bu suç, sanırız, ceza yasasının 125'inci maddesinde tanımını bulmaktadır. Gene 13'üncü maddedeki, "Türk devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, temel hak ve özgürlükleri yok etmek" diye tanımlanan bir suç çeşidi ceza yasamızda yer almış değildir. Bununla, öyle sanıyoruz ki, ceza yasasının Anayasayı şiddet yoluyla değiştirme girişimini yasaklayan 146'ncı

madde ile olsa olsa, 127, 128 ve 129'uncu maddeleri amaçlanmaktadır. "Devletin bir kişi veya zümre tarafından yönetilmesi" suçu ile, "bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini sağlamak" suçu da ünlü 141 ve 142'inci maddelerde yer almaktadır. "Irk ayrımı" yaratmak suçu yine 141 ve 142'inci maddelerde yerini bulan bir suç çeşididir. "Dil ayrımı yaratmak" diye bir suç çeşidi anımsamıyoruz. Bu da olsa olsa "Anayasanın tanıdığı kamu haklarını ırk mülahazası ile kaldırmayı" yasaklayan 141 ve 142'inci maddelerin yasak kapsamı içinde düşünülmüştür. Ancak, bu tür bir suç "kanunsuz suç ve ceza olmaz" ilkesine aykırıdır.

Uzatmayalım, "din temellerine dayanan bir devlet düzeni" kurma eylemi de ceza yasamızın 163'üncü maddesiyle cezalandırılmıştır.

Bu suçların işlendiğine "idari bir organ" karar vermez. İçişleri Bakanlığı, bir yurttaşa "sen bu suçları işledin" diyemez. 13'üncü maddede yazılı eylemlerin "sabit sayılması" için bu konuda öncelikle ve kesinlikle bir "ceza mahkemesi" kararı gerekmektedir. Böyle bir eylem kesin hükme bağlanmadan "hak kaybı"na karar verilmesi düşünülemez. Anayasada yazılı bu eylemler için, suçu sabit görüp ceza vermeden, "hak kaybına" karar vermek ise hukuk anlayışı ile bağdaşmaz. Ağır cezalık suçları işlemiş sayılanlara, hapis cezası vermeden "hak kaybına", karar vermek tam bir çelişkidir. Herhalde böylesi düşünülemez.

Bütün bunlar "ağır hapis" cezası gerektiren suçlardır. Bu suçlardan birine çarptırılan kimse, ayrıca, "kamu hizmetlerinden" yasaklanır. Bu yasaklama, milletvekili seçilme hakkını da kaldırır. Ayrıca 82 taslağının 84'üncü maddesindeki "altı ay ve daha fazla ağır hapis ve hapis cezasına hüküm giymiş olanlar" tanımı da yine, 125, 127, 128, 129, 146 ve 163 başta olmak üzere, altı aydan fazla hapis cezasını gerektiren bütün suçları kapsamaktadır.

Anayasanın 13'üncü maddesi uyarınca "temel hak ve özgürlüklerden birini kaybetmiş bulunanlar", anılan suç ve maddeler gereğince "kamu hizmetlerinden yasaklanmış" kişilerdir ve bu suçların cezası "altı aydan" fazladır. Böyle olunca, "kamu hizmetlerinden yasaklanmış" ve "altı aydan fazla ağır ha-

pis ve hapis cezasına çarptırılmış" olanların milletvekili seçilmeleri, bu engellerle yasaklanmışken, bir de Anayasanın 13'üncü maddesinden söz etmenin, hukukça hiçbir anlamı yoktur.

82 taslağı, "Anayasanın 13'üncü maddesi hükmü uyarınca temel hak ve özgürlükleri kaybetmiş bulunan" tanımı ile hiçbir yeni hukuksal durum yaratmış değildir. Aynı hukuksal sonuç, üç ayrı ifade ile aynı maddede yer almıştır. Bunu Aldıkaçtı'nın hukuk tekniğine yaptığı bir "gereksiz katkı" olarak görüyoruz.

"Aldıkaçtı Anayasası", ortaya çıkan metinde, bir kuruma iki ayrı ad vererek, maddelere yanlış yollamalar yaparak, aynı madde içinde aynı sözcüğün hem öz Türkçe'sini, hem de eski Türkçe'sini kullanarak yaptığı yanlışlara bir de bu hukuk yanlışını eklemiştir.

Aldıkaçtı, daha önce de kaydettiğimiz gibi, bu konuları bir bilene sormalıdır!..

(30 Temmuz 1982)

DERNEK VE PARTİ...

"Aldıkaçtı Anayasası" ayrıntılı maddeleriyle bir yandan ceza yasasını andırmakta, öte yandan da lastik gibi, sağa ve sola çekilmeye elverişli soyut kavramlarla gelecek siyasal iktidarlara temel hak ve özgürlükleri yok etme olanağı tanımaktadır.

Alalım "dernek kurma" özgürlüğünü.

Tasarının 33'üncü maddesinde derneklerin "siyasal amaç güdemeyeceği", "siyasi faaliyette bulunmayacağı", "siyasal partilerden destek göremeyeceği" "siyasal partilere destek olamayacağı", "sendikalarla" ve "kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları" ve "vakıflarla" birlikte "ortak hareket" edemeyeceği belirtilmektedir.

Aynı maddede, derneklerin, "devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, milli güvenliğin, milli egemenliğin ve genel asayişin korunması amacıyla İçişleri Bakanlığı'nca kapatılacağı" yazılmaktadır.

Demek ki, partili bir İçişleri Bakanı, kendi siyasal görüşüne ters düşen ya da partisinin çıkardığı bir yasaya, yapılan bir uygulamaya karşı çıkan bir demeği, bu "soyut gerekçeleri" kullanarak kapatabilecektir!..

Türk hukukunda neyin "siyaset" olduğu, neyin olmadığı bugüne dek kesin ölçülerle belirlenmiş değildir. Örneğin, bir işçi sendikasının Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin kuruluşuna karşı çıkması "siyaset" sayılır, bir işveren sendikasının aynı Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin kurulmasını istemesi "siyaset" sayılmaz mı? Evet ölçü nedir?

Örneklerimizi daha da somutlaştıralım:

Sayın Ali Koçman başkanlığındaki "Türk Sanayici ve İşadamları Derneği" (TÜSİAD) ile "Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu" (TİSK) ve "SİSAV Vakfı" geçmiş dönemlerde siyasal ve ideolojik yönden "ortak amaç" içinde "hareket" etmiş değiller midir? TÜSİAD, TİSK ve SİSAV'ın ortak çabaları, ideolojik ve siyasal görüşleri, bir siyasal partinin doğrultusuna tıpatıp uyuyorsa, o zaman bu demek, bu sendika ve bu vakıf hakkında hemen dava mı açılacaktır?

Bizde nedense "ideolojik" denilince akla hemen solcular, Marksistler, işçi sendikaları, sol dernekler gelmektedir. Peki, Sayın Koçman'ın, Halit Narin beyefendinin, SİSAV'ın Tercüman Gazetesi' dostu yöneticilerinin hiç "ideolojik görüşleri" yok mudur!?.. Vardır elbette... Peki bu "ideolojik görüşler" Anayasa taslağında yazıldığı gibi, demek, sendika ve vakıf aracılığı ile bir araya gelirse, bu "ortak hareket" sayılacak mıdır?

Bizde örnekler, hep sol kesim için verilir. Örnekleri, ters çevirelim. Genel seçimlerle iktidara gelecek bir sosyal demokrat parti, Aldıkaçtı Anayasasına dayanarak, TÜSİAD'ı, TİSK'i ve SİSAV'ı kapatabilir.

Buna, bizim demokrasi ve hukuk anlayışımız engeldir. Bir rejim ancak, kendi karşıtlarına tanıdığı özgürlük oranında güçlenebilir. İnancımız budur.

Gelelim siyasal partilere:

Tasarının 78'inci maddesinde, "Siyasal partiler kendi politikalarını yürütmek ve güçlendirmek amacıyla, demekler, sendikalar, vakıflar, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıyla

maddi ve manevi yönlerden güç birliği yapamazlar" denilmektedir.

Yine somut örnek verelim:

Türkiye Sanayi ve Ticaret Odaları Birliği Başkanı Mehmet Yazar'dır. Yazar, ekonomide serbest piyasa düzeninin savunucusudur. Yarın kurulacak bir siyasal partinin böyle bir düzenden yana olması hiç sürpriz değildir. Böyle bir siyasal parti ile "Odalar Birliği" arasında tasarıda yazıldığı gibi "maddi yönden güç birliği" olmadığını düşünelim. Ya "manevi yönden güç birliği" olmayacak mıdır?

TÜSİAD, bir dernek olarak serbest piyasa ekonomisini savunacaktır. "Odalar Birliği" "kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu" olarak serbest piyasa ekonomisini savunan toplantılar yapacaktır. Liberal düzenden yana bir siyasal parti de bu amaçla siyasal çalışmalarda bulunacaktır. Bütün bunlar "manevi yönden güç birliği" sayılacak mıdır?

Sol eğilimli işçi sendikaları, dernekler ve Mimar ve Mühendis Odaları ile bir sosyal demokrat parti arasında böylesine güç birliği olursa, "suç"; liberal-kapitalist bir parti ile işveren sendikaları, Sanayi ve Ticaret Odaları, işadamı dernekleri ve sağ eğilimli vakıflar arasında güç ve eylem birliği sağlanırsa, "suç değil" mi denilecektir?

Nedir "Manevi yönden güç birliğinin" hukukça kabul edilebilir ölçüsü?

Fransız ihtilalcilerinden Robespiyer, giyotinle kafası kesilmek için götürülürken, eşi acıyla bağırır, **"haksız götürüyorsunuz..."** İhtilalci, karısına döner, **"ya"** der, **"haklı götürselerdi..."** Ve ekler:

-Elim kırılsaydı da giyotin ile ölüm cezasını öngören kararnameyi imzalamasaydım...

Evet gün gelecek, böyle hükümlerden, en çok bu hükümleri savunanlar yakınacaklardır. Eğer, demokrasiden yanaysak, özgürlükleri, toplumun her kesimi için savunalım.

Sanırız yirminci yüzyıldayız. Bizde saatler mi, takvimler mi yanlış, bilemiyoruz.

(31 Temmuz 1982)

24 OCAK ANAYASASI...

"24 Ocak kararları" ekonomik düzeni serbest piyasa ekonomisine dayatmak istiyordu. **"Aldıkaçtı Anayasası"** ise bu 24 Ocak kararlarına uygun bir Anayasa düzeni getirmektedir. Bu yüzden Anayasa tasarısını, **"24 Ocak Anayasası"** olarak adlandırmak olasıdır.

24 Ocak kararlarının gereği olan yasalar, yasa gücünde kararnameler ve tebliğler, zamanında çıkarılmamış; çıkarılan yasa gücünde kararnameler isteneni vermemiştir. İçine sürüklenilen ekonomik kargaşanın nedenlerinden biri de bu **"alaturka kapitalizm"** anlayışıydı. Özal, bu anlayışın doruğa çıkmış simgesiydi.

Türkçe yanlışları, hukuk yanlışları ve madde yanlışları ile dolu **"Aldıkaçtı Anayasası"**, siyasal felsefesi ile tam bir **"işveren Anayasası"** görünümündedir. İşveren örgütlerinin önerileri, olduğu gibi Anayasa tasarısına yansımıştır. Tercüman Gazetesi' Yönetim Kurulu ikinci başkanı -yani Kemal Ilıcak vekili- Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı ise bu Anayasa kargaşasının en önde gelen simgesidir.

Özal, özel teşebbüsün ekonomik ayağını, Aldıkaçtı ise hukuk ayağını oluşturmaktadır. **"İktisadi ve hukuki düzen", gerek Özal, gerekse Aldıkaçtı'da tam tanımını bulmaktadır.**

Basın özgürlüğüne getirilen, özgürlükleri yok edici sınırlama, siyasal partiler, dernekler ve sendikalar için öngörülen kısıtlamalar, tam anlamı ile işverenlere açık bir Anayasanın oluşturulmak istendiğini ortaya koymaktadır.

Toplu uyuşmazlıklarda "uyuşmazlığı kesin olarak" çözeceği belirtilen **"Yüksek Hakem Kurulu"**, altmış günü aşan grevlerde, söz gelişi, işverenin başvurusu üzerine uyuşmazlığı çözmüş sayılacaktır. Öngörülen on beş kişilik **"Ekonomik ve Sosyal Konsey"**de ancak üç kişi ile temsil edilen işçi kuruluşu, üç işveren temsilcisi ile birlikte, Bakanlık temsilcileri ile hükümetin doğrultusundaki Merkez Bankası Başkanı ve DPT müsteşarının oluşturacakları çoğunluk karşısında seslerini çıkaramaz duruma düşürüleceklerdir. Sesleri çıksa bile, bu seslerin hiçbir etkisi olmayacaktır.

Bu Anayasanın temel doğrultusu ve Anayasanın bütününe egemen olan anlayış, grevleri pratikte iyice işlemez hale sokacaktır.

Grev, demokratik toplumlarda, sınıf kavgalarının değil, "sınıf uzlaşmacılığının" aracıdır. Bu "uzlaşma" ancak "serbest iradeye" dayanırsa bir anlam taşır. Araya "Yüksek Hakem Kurulu" girerse, toplu sözleşmelerin, özel hukuka egemen olan "irade serbestisi" ilkesi zedelenir. Aldıkaçtı Anayasası, grev hakkını yok edici hükümleri beraberinde getirmiştir.

1961 Anayasası'nda, devlet "özel teşebbüs"ün, milli iktisadın gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır. "Aldıkaçtı Anayasası", kalkınma planının özel sektör için "yol gösterici ve özendirici" olacağını belirtmiş ve ayrıca, tabii servet ve kaynakların özel kesimce aranıp işletilmesi yolunda yasa koyucuya yetki veren 61 Anayasası hükmü yerine, özel kesimin arama ve işletme haklarına Anayasal güvence sağlamıştır.

Özel kesimin "rekabet koşulları uyarınca" gelişmesi için özel hüküm getiren "Aldıkaçtı Anayasası"nın tek eksiği, TÜSİAD ve TİSK'i Anayasa yerleştirmeyişidir herhalde...

"Aldıkaçtı Anayasası" açıkça belirtelim, bir "huzur Anayasası" olmaktan çok uzaktır. Tersine, çeşitli toplum kesimleri arasındaki uyuşmazlıkların tohumlarını atan bir Anayasadır. Bu tohumların yeşermesi, yarın, toplumu, büyük kargaşaların içine sürükleyebilir. Bu sakıncayı bugünden değerlendirmekte" sayısız milli menfaat" vardır.

Türk halkı böyle bir Anayasa mahkum edilmemelidir. "Tarihi boyunca hak ve özgürlükleri için savaşmış olan Türk ulusu" dil yanlışları, hukuk yanlışları ve madde yanlışları ile dolu ve toplumun ayrıcalıklı kesimlerini okşayan Anayasa yerine bütün toplumu kucaklayan bir Anayasaya layıktır.

Dost-düşman bu gerçeği bir kez daha bilmelidir: Bu Anayasa, 27 Mayıs Devrimi'nin ürünü olan 1961 Anayasasıdır.

(1 Ağustos 1982)

MADDE 14

Tasarı metninde, **"Temel hak ve özgürlüklerin kullanılmasının durdurulması"** başlığı altındaki 14'üncü maddede, temel hak ve özgürlüklerin savaşta, sıkıyönetimde ve olağanüstü hallerde kullanılmasının "kısmen veya tamamen durdurulacağı" ve bunlar için "Anayasada öngörülen güvencelere aykırı" önlemler alınacağı belirtilmektedir. Maddenin "ancak" diye başlayan ikinci paragrafı şu kayıt ve koşulları içermektedir:

"Ancak birinci fıkrada sayılan hallerde dahi, savaş hukukuna uygun fiillerden doğan ölümler ile idam cezalarının infazı hariç, kişinin yaşama, maddi ve manevi varlığının bütünlüğü, kimsenin din, vicdan, düşünce ve kanaatlarını açıklamaya zorlanamayacağı ve bunlardan dolayı kınanıp, suçlanamayacağı, suç ve cezaların geçmişe yürütülemeyeceği, suçu hükmen sabit oluncaya kadar sanıkların suçlu sayılamayacağı kural ve ilkeleri ihlal edilemez..."

Önce şu noktayı belirtelim. Düşünce ve inanç özgürlüklerine, Anayasanın başka maddelerinde ve ceza yasasında kısıtlama, yasaklar ve ceza yaptırımları getirildikten sonra "kimsenin... düşünce ve kanaatlarını açıklamaya zorlanamayacağı ve bunlardan dolayı kınanıp, suçlanamayacağı" yolundaki hüküm bir "kara mizah" olgusu gibi sırıtmaktadır.

Düşünce, ancak, düşünce sahibi tarafından yazı ya da sözle "ifade edilmesi" ile birlikte belli olduğuna, ceza yasası da belli düşünceleri suç saydığına göre Anayasanın bir maddesinde "kimse düşüncelerinden dolayı kınanıp, suçlanamaz" demek, kamuoyunu Anayasa yolu ile aldatmaktan başka ne anlama gelir, bilemiyoruz.

Anayasa bir yandan "kimse düşüncelerinden dolayı kınanıp, suçlanamaz" diyecek; aynı Anayasa bir başka maddesi ile düşüncelerini açıklayan kimselerin temel hak ve özgürlükleri nasıl yitireceğini düzenleyecek; ceza yasası, Anayasanın bir maddesinde "kınanamaz, suçlanamaz" denilen düşüncelerin nasıl, kaç yıllık ceza ile yaptırıma bağlanacağını düzenleyecek; bütün bunlardan sonra bizler, bu Anayasa hükmüne bakarak "teselli" bulacağız... Olacak iş midir bul?

Bu konuyu vurgulayarak geçelim ve bir başka konuda yoğunlaşmaya çalışalım.

14'üncü madde, savaş, olağanüstü hal ve sıkıyönetim dönemlerinde hangi temel hak ve özgürlüklere dokunulamayacağını, tek tek sayarak sınırlamıştır. Böyle olunca, şu kural ve özgürlüklerin, böylesine dönemlerde çiğnenebileceği sonucu ortaya çıkmaktadır:

"Suç ve ceza yerine geçen güvenlik önlemlerinin ancak kanun ile konacağı ilkesi... hak arama özgürlüğü...", "Hiç kimse, kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz" hükmü... Genel müsadere yasağı... Ceza sorumluluğunun kişiselliği, "hiç kimsenin kendisini ve yakınlarını suçlama sonucu doğuran beyanda bulunmaya zorlanamayacağı" yolundaki kural...

14'üncü maddede sıralanmayan bu kural ve özgürlükler, demek ki, savaş, sıkıyönetim ve olağanüstü hallerde ortadan kaldırılır ve belki "cezaların kişiselliği" yerine "toplu suçlama" diyeceğimiz hukuk dışı bir suçlama yöntemi geçerli olabilir. Anayasa, bu maddesi ile böyle uygulamalara izin vermektedir.

Yine 14'üncü maddede yer almadığı için, taslak metninin 40'ıncı maddesinde yazılı "Anayasada yazılı hak ve özgürlükleri ihlal edilen" kişilerin kamu görevlileri aleyhine başvuru hakkı da ortadan kaldırılabilecektir. 14'üncü maddede açıkça yer almadığı için, "temel hakıar"dan sayılan "mülkiyet hakkı", gerektiğinde, böyle dönemlerde toptan ortadan kaldırılacaktır; en azından devlet için böyle bir Anayasal olanak söz konusu olmaktadır.

Aldıkaçtı ile arkadaşlarının bu amacı öngörmedikleri söylenebilir. Bu madde hiç şüphesiz, Prof. Aldıkaçtı'nın amacını aşan bir uygulamaya yol açıçı niteliktedir. Hele "mülkiyet hakkı" için...

Buradan da şu sonuç çıkıyor. Üstadımız, birçok konuda olduğu gibi, bu konuda da Anayasa tekniğine uygun bir "formül" kaleme almış değildir.

Bir yandan düşünce suçlarını açıkça reddeden Anayasalardan bazı hükümler alacağız; öte yandan, faşist yasalardan "hukuk dışalımı" yoluyla getirdiğimiz maddelerle düşünce yasakları öngöreceğiz; bu arada da iyice şaşırıp, yasa yapma tekniğinden uzak, mantık yanlışları, hukuk yanlışları ve dil yanlışları ile dolu bir metni "Alın, bu sizin Anayasanızdır" diye halkın önüne süreceğiz...

Aldıkaçtı üstadımız, herhalde, şu 14'üncü madde dolayısıyla, "istisna fıkrası" ile hangi kural ve özgürlüklerin ayrık tutulacağını ve hangi kural ve özgürlüklerin çiğnenmeyeceği yolundaki niyetin nasıl "formüle" edileceğini öğrenme fırsatını ancak şimdi ele geçirmiş bulunmaktadır.

Öyle derler; öğrenmenin yaşı yoktur...

(8 Ağustos 1982)

NERESİ SERBEST?

"Aldıkaçtı Anayasası", tıpkı 1961 Anayasası gibi, üniversite öğretim üye ve yardımcıları için "serbestçe araştırma ve yayında bulunabilirler" ilkesini benimsemektedir. "Aldıkaçtı Anayasası", **"araştırma ve yayın"** sözcüklerinin başına "bilimsel" sözcüğünü de eklemiştir. Bilimsel yayın ve araştırma serbesttir!

Geçmiş uygulamalara bakarsanız, bu hükmün öğretim üye ve yardımcıları için "alay olsun diye" Anayasalarda yer aldığı sonucuna ulaşırsınız...

Uygulamayı hepimiz biliyoruz: Öğretim üye ve yardımcıları, hiçbir zaman "serbestçe araştırma" ve "yayın" yapamazlar. Yaparlarsa, başları belaya girer! Sosyal bilimler alanında Marksizm'den söz eden bilim adamları hakkında açılmış koğuşturmaları biliyorsanız, bu Anayasa maddesinin hem "alay olsun", hem de "laf olsun" diye yazıldığını anlarsınız!

Evet, şuna karar verelim: Marksizm, bir "zabıta vakası" mıdır, değil midir? Marks'a karşı olunur, yandaş olunur, Marksizm'in öngördüğü çözümlerin yanlışlığı ileri sürülür, bunlar ayrı konulardır. Ama sosyal bilimlerde Marks diye bir bilim adamı, "Marksizm" diye bir kuram varsa, bunlar, iktisat derslerinde, kamu hukuku derslerinde, Anayasa derslerinde, sosyoloji derslerinde okutulacak mıdır, okutulmayacak mıdır?

Diyelim ki, okutmayacağız; okutanı, "Sosyal bir sınıfın, öteki sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini kurdun" diye cezaevlerine atacağız. Peki, böylesine suçlardan ötürü dava açacak savcılar, hüküm verecek yargıçlar, Marksizm'i nereden, nasıl öğreneceklerdir? "Kulaktan dolma Marksizm" bilgisi olmayacağına,

"kahrolsun komünizm" edebiyatı ile de bu gibi konularda bilgi edinilemeyeceğine göre, Allah aşkına söyler misiniz, insanlar, bu konuları nereden, kimden ve nasıl öğreneceklerdir?

Bir düşüncenin karşıtını bilebilmek için önce bu düşüncenin ne olduğunu öğrenmek, anlamak, algılamak ve bilmek gerekmez mi?

Bakın size bir örnek vereyim:

Varsayalım ki, bir öğretim üyesi, ders kitabında "komünizm propagandası" yaptığı savıyla tutuklanıyor. Davayı açan savcı, öğretim üyesinin suç işlediği kanısındadır ki, dava açmıştır. Savcı, hazırlık aşamasında, üç kişiden oluşan bir bilirkişi kuruluna bu ders kitabını inceletiyor. Bu üç kişiden, diyelim ki, ikisi "kitapta suç vardır" diyorlar, birisi "hayır" diyor, "kesinlikle suç yoktur."

Dava, Ağır Ceza Mahkemesinin önüne geliyor. İki üye, ders kitabında suç öğeleri bularak öğretim üyesini mahkum ediyor. Bir üye "beraatı gerekir" diye karşı oy yazısı yazıyor.

Dosya, Yargıtay'a gidiyor. Yargıtay'ın ilgili ceza dairesi, verilen mahkumiyet kararını oy çokluğu ile bozuyor. Üç Yargıtay üyesi, suç işlendiği kanısında değillerdir. İki üye de suç işlendiği görüşünde oldukları için bozma kararına karşı oy yazısı yazmışlardır.

Daha bunun "direnme kararı" var, ceza genel kurulu kararı var. Bunları bir yana bırakıyor ve hukuksal süreci, Yargıtay Daire Kararı ile kesiyoruz. Bu aşamaya kadarki hukuksal süreç içinde bakınız kaç kişi kitapta ya da dava konusu yazıda suç öğeleri bulmuşlardır? Savcı, iki bilirkişi, iki ağır ceza üyesi, iki Yargıtay üyesi... Yani yedi kişi! Buna karşı kaç kişi aynı yayından suç öğesi bulmamışlardır?.. Bir bilirkişi, bir ağır ceza üyesi, üç Yargıtay üyesi... Beş kişi!

Bu pek "hayali" bir örnek değildir. Yargıtayımızdan buna benzer birçok "142'lik dosyalar" gelip, geçmiştir.

Ceza yasamızın daha ilk maddesi, yasanın apaçık biçimde suç saymadığı bir eylemden ötürü kimseye ceza verilmeyeceğini yazmaktadır.

Hepsi de hukuk öğrenimi yapmış savcı ve de yargıçların suç olup olmadığı konusunda şüpheye düştükleri, her biri, kendi alanında uzman öğretim üyeleri olan bilirkişilerin anlam

ve kapsamında anlaşamadıkları sözler, nasıl olur da ceza yasamızın ilk maddesinde yazılı "kanunsuz suç ve ceza olmaz" ilkesi ile bağdaştırılıp, suç sayılır? Ve ondan sonra, nasıl olur da "öğretim üye ve yardımcıları serbestçe bilimsel araştırma ve yayında bulunurlar" denilir? Denirse Allah aşkına kim inanır bu sözlere?..

"Marksizm" bir kez suç çemberine alınınca, Marksizm konusundaki derin bilgisizlik nedeniyle, Marksizm'le uzaktan yakından ilgili olmayan düşünce ve yaklaşımlar da suç sayılmakta ve üniversitelerin başında, değişen siyasal dönemlere göre öğretim üyesi ve öğrenci ihbarları ile yürüyen "cadı kazanları" kaynatılmaktadır.

Böylesine koşullarda, araştırmanın ve yayının neresi serbesttir?

Günümüzde serbest olan, yalnızca yargılanan bir siyasal parti ile yadsınmaz bağları olan ve sağcı düşünceye sımsıkı bağlı öğretim üyelerinin, Prof. İhsan Doğramacı tarafından bazı üniversitelerimizin başına geçirilmelerinin düşünülmesidir!

Üniversitelerimizde araştırma ve yayın, ancak bankerlere, holdinglere ve bankalara danışmanlık yapan "holding profesörlerinin" tekeli ve ayrıcalığı mı olacaktır?

Öğretim üyelerinin, geçmiş dönemlerde, yayın ve araştırmalarından ötürü nasıl "serbestçe" cezaevlerine yollandıklarını biliyoruz. Bugüne kadar anlaşılmayan, "uygarlık" denilen kavramın, "düşünceyi açıklama suçu" diye bir suçun tanınmadığı noktadan bağladığıdır!

(14 Ağustos 1982)

KATILIM...

Demokrasi, halkın kendi kendini yönetmesi demektir **"Cumhuriyet"**, bu yönetim biçimine Anayasal çerçeve çizer Halk, bir yönetime ne kadar katılıyorsa, o yönetim, bu ölçüde demokrasiye uygun düşer. Halk yığınlarını, şu ya da bu gerekçe ile demokratik katılımın dışında tutan rejimler -adları ne olursa olsun- demokrasiye ters düşerler.

Katılım ne yolla olur?..

Bütün halk kesimlerinin demokrasi sürecinde etkinliklerini duyurabilmeleri için her türlü düşünceye örgütlenme hakkı tanımak gerekir. Örgütlenme hakkı, siyasal partileri, dernekleri, sendikaları, meslek kuruluşlarını ve kooperatifleri kapsar.

Düşünce ve örgütlenme özgürlükleri, birtakım düşünceler, birtaklm ideolojiler için yasaklanırsa, halkın bir kesimi, ister istemez bu katılımın dışında tutulmuş olur. Örnek aldığımızı sık sık yinelediğimiz Batı demokrasilerinde, hiçbir düşünceye yasak getirilmemiştir. Yasak olan ve olması gereken, silahlı örgütlenmeler ve eylemlerdir. Silahlı eylemler ve örgütlenmeler dışında yasak getirilmesi, demokrasinin özü ve sözü ile bağdaşmaz.

"Aldıkaçtı Anayasası", temel hak ve özgürlükleri kullanılmayacak ölçüde sınırlamaktadır. Örgütlenme özgürlüğüne kayıtlar getiren antidemokratik hükümler, Anayasa taslağına egemendir. Tasarı, bu görünümü ile çağdaş demokrasi anlayışına oldukça yabancıdır.

Ve tasarı, başta tanıdığı lokavt hakkı ile işverenlere, iş ve sermaye çevrelerine Anayasal güvenceler ve ayrıcalıklar tanıyan bir **"işveren programı"** niteliğindedir.

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde "sağsız ve solsuz demokrasi olmayacağı" gerçeğinin ülkemizde henüz anlaşılmamış olması, demokrasimiz ve geleceğimiz için içler acısı bir durumdur. Şu uzay çağında biz, herhangi bir siyasal görüşün, ideolojinin "zararlıdır, yıkıcıdır, zehirlidir" diye nitelenemeyeceğini, düşüncelerin "doğru" ya da "yanlış" gibi ölçülerle değerlendirilmesi gerektiğini -ne yazık ve acı ki- henüz anlamış değiliz.

Bu tek boyutlu ve yönlü kısır anlayış ve yüzeysel dünya görüşü ile Atatürk'ün belirlediği "çağdaş uygarlık düzeyine" nasıl ulaşacağız? "Çağdaşlık" bu yasaklarla, bu kısıtlamalarla, bu **"Aman özgürlük vermeyin, sonra azarlar"** kaygıları ile nasıl oluşacaktır?..

Şu çağda, Türkiye'yi, **"ikinci sınıf bir demokrasi"** anlayışına mahkum etmenin, Allah aşkına savunulur ne yanı vardır?

• Eğer, **"Batı demokrasileri"** bizler için ölçü ise çaresi yoktur; beğensek de, beğenmesek de her türlü düşünceye söz ve örgütlenme hakkı vermek zorundayız; sağcısına da vermek zorundayız, solcusuna da... Yoktur bunun çaresi... Ya da vardır

sanılır ama, bunun adı "demokrasi" olmaz. Bir başka rejim olur; örneğin "Filipin demokrasisi" olur; ama "demokrasi" olmaz; "Batı demokrasisi" olmaz.

İşverenlerin, toprak sahiplerinin ve bütün egemen çevrelerin örgütlenip, seçim yoluyla iktidara gelmeleri nasıl kendileri için demokratik bir haksa, işçilerin ve öteki emekçi sınıf ve tabakaların, aynı yollarla iktidara gelmeleri ya da siyasal iktidara partiler, sendikalar ve dernekler olarak, ağırlık koymaları da aynı ölçüde demokratik bir haktır.

Bu eşitlik sağlanmazsa, hiç olmazsa bu eşitliğin sağlanması için demokratik çerçeveler çizilmezse, işte o zaman "bir sosyal sınıfın egemenliği" yani, işverenlerin, toprak sahiplerinin egemenliği sağlanmış olur.

Demokrasi, halk yığınlarının demokratik sürece en geniş ve yaygın biçimde katıldıkları bir sistemin adıdır. Demokrasinin bu özelliğini değiştirmeye ya da demokrasinin bu niteliğini unutturmaya bir değil bin "Aldıkaçtı Anayasası"nın gücü yetmez...

Düşünceyi açıklama özgürlüğü sınırlanamaz... Sınırlanırsa, bu sınırlama, siyasal iktidarların elinde, temel hak ve özgürlükleri kaldırmaya yarayan bir "otomatik silah" gibi çalışır.

Sınırlama, yalnızca ve yalnızca, silahlı eylemler, silahlı örgütler ve bunların yurt içi ve yurt dışı bağıntıları ile ilgili olmalıdır. Böylesine yasakları yürekten destekleriz; ancak düşünceyi açıklama özgürlüğünün özüne dokunan her düzenlemeyi de demokrasiye aykırı buluruz.

Demokrasi, halk yığınlarının demokratik sürece ne ölçüde katıldıkları sorusuna verilecek yanıta bağlı çok boyutlu bir kavramdır.

"Çoğulcu demokrasi", örneklerini Batıda gördüğümüz demokrasidir. Bu tür demokrasilerde, hiç bir düşünce, hiç bir ideoloji yasak değildir. Ve halk, bütün kesimleri ile bütün sınıf ve tabakalarıyla demokratik sürecin içinde, partileri, sendikaları, dernekleri ve kooperatifleri ile siyasal iktidara ağırlıklarını koymaktadırlar.

Özlediğimiz demokrasi, işte böyle bir demokrasidir. 11 Eylül gününe dönmek istemiyoruz; amacımız, siyasal katılımın tam olarak sağlandığı gerçek demokrasi düzenidir. Örnekler de Batı'dadır.

Demokrasinin taklitlerinden sakınıyoruz!..

(16 Ağustos 1982)

TERÖRSÜZ ÖZGÜRLÜK

SAZLI SÖZLÜ ANAYASA

Bu aşamada artık şu gerçek iyice anlaşılmıştır: Bizim **"yazılı Anayasa"** yazma yeteneğimiz pek gelişmiş değildir; bu yüzden İngiltere'deki gibi **"yazısız Anayasa"** sistemini kabul etmemizde sayısız yarar vardır.

"Yazılı Anayasa" sistemini terk edersek, böyle, yok, Anayasa komisyonuydu, yok karşı oy yazısıydı, gerekçeydi, başlangıç hükümleriydi, bu konularla hiç uğraşmamış olurduk. Elin İngiliz'i boş yere mi bunca yıldır yazısız Anayasa ile idare edip duruyor!..

Sözlü Anayasa olsa, Anayasa sosyalizme açıktı, kapalıydı, yok efendim, Anayasa anarşiye yol açmıştı, lükstü, şuydu, buydu, bunların hiçbiri olmazdı...

Zararın neresinden dönülse kardır. Hazır, şu "Aldıkaçtı Anayasa Taslak Tasarısı", bunca gürültü koparmışken, vazgeçelim şu "yazılı Anayasa" sevdasından... İngilizler gibi, yazısız Anayasa ile yönetilelim; İngiltere "demokrasinin beşiği" değil mi!?.. Biraz da biz bu beşikte sallanalım...

Peki, diyeceksiniz ki:

- O zaman nasıl anlaşacağız?..

Kolay... Örneğin, **"düşünce özgürlüğü"** denilince, yurttaşlar, birbirlerinin yüzlerine manalı manalı bakarlar; basın özgürlüğü deyince, boğazlarına kılçık batmış gibi, üst üste öksürürler Sendika hakkı deyince, havaya bakıp, ıslık çalarlar; ne var bunda bilmeyecek!?..

Ne var şu "yazılı Anayasa"da anlamıyorum.

Sözlü Anayasa en iyisi... O zaman "Anayasayı ihlal ettin" diye Başbakanlar asılmaz; önüne gelene "Anayasayı tangur, tungur ettin" diye dava açılmaz, Aldıkaçtı ortaya çıkmaz, bizler de ne güzel gül gibi geçinirdik...

Eskiden bizde "anarşinin kökünün dışarıda olduğu" söylenirdi. Şimdi, anarşiden Anayasalar sorumlu tutuluyor. O zaman anarşinin kökü dışarıda değil, içeridedir. Öyle değil mi efendim; anarşinin nedeni Anayasa ise, bu anarşinin kökü bulunmuş demektir. Kök, Anayasadadır. Yok, eğer, anarşinin kökü dışarıda ise Anayasa bu anarşinin nedeni değildir. Var mı başka yol?.. Yok.

Eğer, "yazılı Anayasa" olmasaydı, bu tartışmalar da çıkmazdı. Adama, "Yaz bir Anayasa, tatlı olsun" diyorsun, yazamıyor; ne yapacaksın; bizde bu iş olmuyor, yazımız kötü, bir türlü yazmasını bilemiyoruz.

İyisi mi, sözlü Anayasaya meyledelim...

"Sözlü Anayasa" deyip geçmeyin. "Sözlü Anayasa" kendi içinde de bölümlere ayrılır. Örneğin, **"açık sözlü Anayasa"** vardır; efendime söyleyeyim, **"sazlı-sözlü Anayasa"** vardır...

"Sazlı-sözlü Anayasa"ların en iyisi "nihavent makamında" olanıdır. Bir de **"uşşak makamında Anayasa"** vardır. Sazlı-sözlü Anayasa da tıpkı yazılı Anayasalar gibi "fasıllara" ayrılır

Sazlı-sözlü Anayasalar, **"tek tek basaraktan, bade süzerekten"** yürürlüğe konur, **"Esmerim, biçim biçim, ölürüm esmer için, alem bana hayrandır, esmer sevdiğim için"** diye de Anayasa işlerliğe sokulabilir. Bu konu "doktrinde" tartışmalıdır

En iyi Anayasa sözlü Anayasadır. Ne karışanı olur, ne görüşeni...

Cümlenize sözlü Anayasayı salık veririm. Yemeklerden önce birer cümle yeter... Fazlası şişkinlik ve pişkinlik yapar.

(14 Ağustos 1982)

GÖLCÜKLÜ VE ESİR BASIN...

Anayasa Komisyonu Başkan Vekili Sayın Prof. Dr. Feyyaz Gölcüklü, **"Haberleşme Hukuku"** adlı kitabın yazarıdır. Bu kitap, basın ve yayın okullarında ders kitabı olarak okutulmaktadır.

Sayın Gölcüklü, değerli yapıtında **"Kitle haberleşmesinin kamu hizmetinden hareketle, her kamu hizmeti gibi haberleşme hizmetinin de devlet tarafından görülmesi gerektiğini ileri sürüp tamamen devlet tekelinde yahut denetiminde bir yayın yaratmak"** diye tanımladığı yaklaşımları eleştirirken ilginç örneklere yer vermektedir:

Gölcüklü, Almanya'da Hitler iktidarı tarafından **"gazete yayını endüstrisinde bağımsızlığın sağlanması ve sağlıksız rekabet şartlarının ortadan kaldırılması için yayınevlerinin kapa-**

tılması hakkında kararname" çıkarıldığını ve böylece basının nasyonal-sosyalist hayat felsefesi ve devlet yönetimi emrine girdiğini kaydettikten sonra, **"sağlıklı bir basın yaratmak"** amacıyla **"Reich Basın Odası"**nın kurulduğunu ve basının bu kuruluş eliyle yönlendirildiğini belirtmektedir. (Haberleşme Hukuku, Ank., 1970, s: 23-24).

Prof. Gölcüklü, ders kitabında, ayrıca (s: 152-153) düşünceyi açıklama suçu diye tanımlayacağımız çağdışı suçlarla ilgili olarak şu inanç ve düşünceleri savunmaktadır:

"... Bu tür suç koyan kanun hükümlerinin, kapsamları gayrı muayyen olduğu için, ifade hürriyetini tamamen yok etmeyecek şekilde yorumlanmaları gerekir. (...) Kanuna aykırı yollar kullanımını teşvik ve tahrik etmeyen, teorik tartışma niteliğindeki kanaat izharlarını, objektif ve bilimsel inceleme ve eleştirileri, yasak sınırları dışında bırakmak uygun olacaktır. Aksi takdirde düşünce ve ifade hürriyetinin anlamı kalmayacağı gibi, hür kitle haberleşmesinden beklenen yarar dahi sağlanamayacaktır."

Sayın Gölcüklü, bu görüşlerini şu örneklerle somutlaştırmaktadır:

"Mesela etnolojik bünye yahut genellikle dış politika veya milli savunma planları üzerinde yapılan eleştiriler, belirli bir politik sistemi telkin etmekle beraber, bunu kanun dışı yollardan gerçekleştirmeyi teşvik etmeyen yayınlar suç sayılmazlar. Grevlerde asker kullanmayı tenkit, askeri gücün azaltılması yahut milli savunma masraflarının, verimsizlik ve yararsızlık nedeniyle kısılması tavsiyeleri, uluslararası sözleşmeleri, ordu teşkilatını eleştirme, askeri itaatsizliğe yahut kanunlara karşı gelmeye teşvik suçunu vücuda getirmezler..."

Değerli profesöre göre herhangi bir ideolojiyi savunmak ve "etnolojik bünye" ile ilgili görüşler suç sayılmamalıdır. Ayrıca "grevlerde asker kullanmayı" eleştirmek, "milli savunma masraflarının kısılması"nı istemek ve ayrıca "ordu teşkilatını" eleştirmek de suç olmamalıdır.

Sayın Gölcüklü'yü Batı'lı öğretim üyelerine yaraşır bu özgürlükçü tutumundan ötürü kutlarız. Ama yine hazırladıkları Anayasa tasarısına, bu görüşlerinin yansıyıp yansımadığını, bu

arada, sormak isteriz! Yine Sayın Gölcüklü'ye bu tasarıyı, Danışma Meclisi kürsüsünden savunurken bir iç ezikliği geçirip geçirmediğini, okuduğu, yararlandığı ve okuttuğu kitaplardan, bu konularda yazılanları anımsayıp anımsamadığını da sormak isteriz!.

Basın özgürlüğünü kısıtlamak için getirilmek istenen "Basın Ahlak Kurulu"nun "basının doğru haber vermesini temin etmek" diye yola çıkıp, ilerde Nazi Almanyası'na özgü bir "esir basın" yaratmak sakıncası taşıyıp taşımadığını da özgürlükçü satırlarla dolu "haberleşme hukuku" kitabının yazarı Sayın Gölcüklü'den öğrenmek isterdik.

Ve herhalde Sayın Prof. Gölcüklü, bugün, basın özgürlüğünü devlet eliyle kısıtlayacak kurul ve önlemlere, tıpkı kitabının 212'inci sayfasında yazıldığı gibi, inançla karşı çıkıp, bilim onurunu tarihin tutanaklarına şöyle geçirecektir:

"Sağlıklı bir basın yaratmak için devletin ölçü tanımayan olumlu tutumunu tavsiye edenlere "Üçüncü Alman İmparatorluğu'nun esir basını"**nı örnek göstermekle yetineceğiz..."**

Biz de sizin verdiğiniz örnekle yetineceğiz Sayın Profesör, biz de!..

(23 Ağustos 1982)

BAŞKANCI SİSTEM...

Anayasa tartışmaları nedeniyle, **parlamenter sistem** ile **başkanlık sistemi** sık sık gündeme geliyor. Bu yüzden, bu iki sistemin ayırtedici özellikleri üzerinde, kısaca da olsa durmakta yarar görüyoruz.

Parlamenter sistem, çoğulcu demokratik yaşam içinde, yasama ve yürütme organları arasında işbirliği ve eşitlik esasına dayanır. Yasama ve yürütme organları arasında, karşılıklı olarak birbirlerini denetleyici ve etkileyici yasal olanaklar söz konusudur. Devlet başkanı, bu sistemde siyasal yaşamın etkili bir ögesi değildir; siyasal tartışmaların dışındadır. Parlamenter sistem, işleyişi ile partilerin ve dolayısıyla parti başkanlarının egemenliğine dayanır.

Klasik parlamentarizmin anayurdu İngiltere'dir. Parlamenter sistem, yaşadığımız yüzyılda değişiklikler geçirmiş ve bugün çoğulcu demokrasiye, serbestçe oluşacak kamuoyuna, siyasal partilerin etkinliğine ve gücüne bağlanmıştır. Bu nedenledir ki, **partilerüstü hükümet** kavramı parlamenter sistem ile bağdaşmaz. Düşünce ve örgütlenme özgürlüklerine sınırlar getirmek, seçmen kamuoyunun serbestçe oluşmasını engelleyici anayasalarda, parlamenter sistemin özüne ve felsefesine oldukça ters düşer.

Başkanlık sisteminin anayurdu ise Birleşik Amerika'dır. Anayasa hukukunun tanık olduğu ilk başkanlık sistemi, 1787 tarihli Amerikan Anayasası ile getirilmiştir. Bu sistem, yasama, yürütme ve yargı organları arasında karşılıklı dengeye dayanır. Bu denge, her üç kuvvetin birbirlerine karşı bağımsız olmalarıyla sağlanır. Başkanlık sisteminde devlet başkanı, halk tarafından iki aşamalı seçimle işbaşına getirilir. Yasaların yürütülmesi, dış politikanın yönetimi, silahlı kuvvetlere kumanda yetkisi, devlet başkanının başlıca görev ve yetkileri arasındadır.

Başkanlık sisteminde yargı yetkisi, oldukça geniş bir anlayışla yürür. Amerika'da Yüksek Mahkeme, zaman zaman belki de bu yüzden **yargıç devleti** suçlamaları ile karşılaşmıştır.

Başkanlık sistemi, yürütmenin sınırsız egemenliği anlamına gelmez. Yürütmenin tartışmasız üstünlüğü, başkanlık sistemlerinde değil, **başkancı sistem** adı verilen Güney Amerika ülkelerinde geçerlidir. Brezilya, Arjantin, Bolivya gibi Güney Amerika ülkeleri ile Gana ve Gabon gibi Afrika devletlerinde başkancı sistem işlemektedir.

Bu özellikleri ile başkancı sistem, anayurdu Amerika'da, karşılıklı dengelerle işleyen başkanlık sisteminin yozlaşmış, başkalaşmış ve yabancılaşmış biçimidir.

Aldıkaçtı Anayasası, temelinde parti egemenliğine ve çoğulcu demokrasiye dayalı parlamenter sisteme oldukça yabancıdır. Daha doğrusu, getirilen sistem, parlamenter düzenin işlemesini engelleyici niteliktedir. Sistem, başkanlık sistemine de benzemektedir. Devlet başkanlığı, başkanlık sistemini andırır biçimde güçlendirilmiş, ancak yine de bazı kurumlar ile parlamenter sistemin yaşatıldığı ileri sürülmüştür.

Getirilmek istenen düzen, Güney Amerika ülkelerine özgü, başkancı sistemi andırmaktadır.

Bu **Güney Amerika gerçeği**, Sayın Komisyon Başkanı'nca kabul edilmiş olacak ki, kendileri, Yönetim Kurulu İkinci Başkanı oldukları Tercüman Gazetesi'nin 19 Nisan 1980 tarihli Anayasa seminerinde şu kaygıyı dile getirmişlerdi; ibretle okuyalım:

"ABD'de federalizm, parti disiplini olmayan iki partili sistem ve halkın hürriyetlerine bağlılığı, başkanın demokratik düzende kalmasını sağlamaktadır. Halbuki sistemi, ABD'yi takliden benimseyen Güney Amerika devletlerinde, federasyonlarda görülen nisbi bir başarı dışında, genellikle Caudillo **denilen seçilmiş başkanın, yetkilerinden yararlanarak, bir süre sonra idareye el koyduğu ve silahlı kuvvetlerin birbiri ardına** pronunciamento **denilen hükümet darbeleri yaptıkları görülmektedir. Bundan dolayı ki, Güney Amerika devletlerinde parlamenter rejime doğru bir gelişme başlamıştır..."**

Aldıkaçtı Anayasası, neredeyse ulus egemenliğini bir tek kişiye devredecek ölçüde **tek adam yönetimi** getirmektedir Geçmiş siyasal olaylar göz önünde tutulursa, şu taslak ile getirilen sistemin, adına ne denirse densin, sonunda, **"başkancı sistem"**e kayması çok büyük olasılıktır.

Ekonomide Arjantin modeline çok benzeyen bir uygulama ile bugünkü ekonomik bunalıma gelindi. Umarız, böylesine ekonomik düzenlere hukuksal kılıf hazırlayan Anayasa, -Aldıkaçtı'nın deyişi ile- ilerde Güney Amerika'da **pronunciamento** adı verilen **hükümet darbeleri**ne yol açmaz.

Yirminci yüzyılın şu son çeyreğinde, Amerika'yı değil Güney Amerika'yı yeniden keşfetmeye kalkanlara bilmeyiz kı ne demeli!..

(28 Ağustos 1982)

ŞAHSİ SORUMLULUK

Basın locasından Anayasa görüşmelerini izlerken, Prof. Dr Orhan Aldıkaçtı ile Prof. Dr. Feyyaz Gölcüklü'yü düşünüyorum. Biri Komisyon Başkanı, öbürü Başkanvekili...

Aldıkaçtı, söz alıp, konuştuğu zaman bazen üyeler kahkahalarla gülüyorlar. Nasıl gülmesinler ki... Örneğin Aldıkaçtı, verilen bir değiştirge önergesine katıldığını söylüyor ve ekliyor:

- Komisyonda bu konuda azınlıkta kalmıştım...

Azınlıkta kaldığını söylüyor ama karşı oy yazısı yazmış değil. Komisyon Başkanının azınlıkta kaldığını üyeler, ancak bu konuşmayla öğreniyorlar. Bu yüzden olacak, gülüşmeler başlıyor.

Cumhurbaşkanı adaylığı ile ilgili süreler, iki ayrı maddede ayrı ayrı yer almış. Bir üye bu yolda bir eleştiride bulunuyor. Maddelerden biri oylanmış, geçmiş... Aldıkaçtı, ayağa kalkarak metni okuyor; bir süre susuyor, sonra aynı sözlerin iki maddede de yer aldığını ancak o zaman saptayıp(!) ifadenin maddelerin birinden çıkarılmasını istiyor. Yine gülüşmeler başlıyor. Aldıkaçtı da gülüyor.

Komisyon Başkanı, bir maddeyi geri alırken, bu madde üzerinde düşüneceklerini söylüyor ama ne düşüneceklerini bilmediğini belirtiyor. Salon kahkahadan kırılıyor.

Prof. Gölcüklü ise kalın çerçeveli gözlüklerinin altında çok ciddi bir yüzle kürsüye çıkıyor. Sesi sakin, kendinden emin. Kendisine soru soranlar, soru sordukları konularda pek bilgili değiller. Sorular yanlış sorulunca, Gölcüklü, tek kale maç yaparcasına, bu yanlış soruları rahatça yanıtlıyor.

Prof. Gölcüklü'nün savunduğu madde "Basın Araçlarının Korunması" başlığını taşıyor. Madde, basın araçlarının hangi koşullarda zoralımına karar verileceğini içeriyor. Maddeye göre bir yayın organı, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, Cumhuriyetin temel ilkeleri ve milli güvenlik aleyhine bir suçtan mahkum olması halinde bu yayın organını basan basımevi ve eklentilerine el konulacak ve zoralıma karar verilecek..

Anayasa maddesinde sıralanan bu suçlar, bu başlıklar ile Ceza Yasası'nda yer almış değildir. Fakat herhalde, 125'inci madde başka olmak üzere, 141, 142, 163 ve 146'ncı madde de bu kapsama girecek. Haydi Anayasa düzenini zor yoluyla değiştirme girişimlerini yasaklayan eylemli kalkışma ile ilgili 146'ncı maddeyi bir yana bırakalım; yalnızca 142 ve 163'üncü maddeleri alalım; bu maddelere giren suçları işlediği ileri sürülen bir yazarın yazısından dolayı, gazeteye nasıl el konur, na-

sıl zoralıma karar verilir? Nerede ceza hukukunun "cezaların kişiselliği" ilkesi?

"Haberleşme Hukuku" adlı ders kitabında, "etnolojik bünye" ile ilgili eleştirilerin suç sayılmaması gerektiğini yazan, "ordu teşkilatını eleştirmeyi" suç saymayan "teorik tartışma niteliğindeki kanaat izharlarının" serbest olmasını isteyen bilim adamı Gölcüklü, "devleti ve milletiyle bölünmezlik", "Cumhuriyet'in temel ilkeleri" gibi kavramların ceza uygulamasında ne biçime, ne renge gireceğini, acaba bilmez, düşünmez ve anlamaz mı?

Hayır, bilir, düşünür ve anlar. Hem de çok kişiden daha iyi bilir ve daha iyi anlar.

Gölcüklü'ye bu arada yerinde ve doğru bir soru soruluyor. Bir yazarın yazısından ötürü basımevi ve eklentilerine el konulmasına ve zoralımına karar verilmesinin ceza hukukunun Anayasal güvenceye alınmış olan "cezaların şahsiliği" ilkesi ile nasıl bağdaştırıldığı soruluyor.

Değerli bilim adamı bu soruyu yanıtlıyor: "Matbaaların mahkum edilemeyeceğini" söylüyor. Basımevini, devleti ve ülkesiyle bölünmez bütünlüğü, Cumhuriyetin temel ilkeleri ve milli güvenlik aleyhine işlenmiş suçlardan ötürü kapatabilmek için basımevi sahibinin bu suça "bilerek ve isteyerek" katılması gerektiğini anlatıyor.

Kimse, "basın suçunun nasıl oluştuğunu, bu suça katılmanın nasıl olacağını" sormuyor. Gölcüklü de devam ediyor: Ceza Yasası'nın zoralım ile ilgili maddesinde, suçta kullanılan araçlara el konulacağının yazıldığı belirtiliyormuş; ayrıca efendim, zaten Ceza Yasası'nda, bu suç araçlarına, eğer bu araçlar, suçla ilgili olmayan kişilerin malı ise el konmazmış; kendileri de işte böyle bir hüküm getirmişler; mahkeme bu suçtan dolayı hüküm verirken, basımevi sahibinin de suça katılıp, katılmadığını araştıracakmış; bu yüzden, bir yazarın yazısından ötürü, basımevine el konulmasının **"cezaların şahsiliği"** ilkesi ile bir ilgisi yokmuş...

Basın locasında, kendi kendime **"Bir üye de çıkıp, Gölcüklü'nün (Ceza Hukuk açısından) 1961 Türkiye Anayasası başlıklı incelemesini alıp okusa"** diyorum.

Gölcüklü, "SBF Dergisi, Doç. Dr. Nejat Bengül'e Armağan, (s: 297)" adlı yapıtta yer alan söz konusu incelemesinde, bir

siyasal partinin, Anayasa Mahkemesi'nce kapatılması halinde, bu partinin yayın organının ne olacağı sorusuna yanıt ararken şunları yazıyor:

"Fakat bu suçun sanığı ve sorumlusu bir hakiki şahıstır. Bu hakiki şahıs muhakeme olunacak, hüküm giyecektir. Bu hükme dayanılarak 22'nci maddede dendiği gibi, gazetenin kapatılmasına gelince iş değişmekte, 'ceza sorumluluğunun şahsiliği' hükmü (Madde 33/5) ihlal olunarak gazete kapatılacaktır... Görüldüğü gibi ikinci şık ise bizzat Anayasa hükümleriyle tearuz halindedir..."

Aynı ilke, demek ki, üniversite kürsüsünde başka, Danışma Meclisi kürsüsünde başka biçimde değerlendirilmektedir!

Prof. Gölcüklü şunu unutuyor. Amaç, 12 Eylül öncesi yasa dışı fraksiyonların yayın organları gibisinden gazete ve dergileri basan basımevlerinin kapatılması ise, bu yayın organlarının çoğu büyük işadamları ile bazı "milliyetçi yayın organlarının" milyarlık ofset tesislerinde basılmıştır.

Evet **"şahsi sorumluluk"!..** Ceza Hukuku anlamında değil ama genel anlamda böyle sorumluluk, bazı profesörler için de geçerli olmalıdır.

Bugün üniversite kitaplarında sessiz birer tanık gibi duran kitaplar, dergiler, incelemeler karşısında; yarın da tarih karşısında bilim adamlarının **"şahsi sorumlulukları"** gözden uzak tutulmamalıdır.

(4 Eylül 1982)

GASP SUÇUNDAN SANIK...

Herhangi bir suçtan dolayı yargılanıp da beraat eden bir kişinin görevinden atılması yasalara aykırı değil midir? Hiç şüphe yok aykırıdır. Hukuk devletinde bir yurttaşın suçlu ya da suçsuz olduğuna ancak ve ancak mahkemeler karar verir Mahkeme kararı olmaksızın bir kimsenin "suçlanması" yasalara aykırı düşer.

Bu uygulama, genellikle, siyasal suç sanıkları için söz konusu olmaktadır. Örneğin, Ceza Yasasının 141, 142 ve 163'üncü

maddelerinden yargılanan sanıklar, yargılanma sonunda beraat etseler bile görevlerinden atılmaktadırlar. Oysa, yeni Anayasa tasarısı bile kimsenin düşünce ve kanaatları nedeniyle kınanamayacağını ve suçlanamayacağını yazmaktadır. Ancak, görülüyor ki bu hükümler yetmemektedir.

Konunun güncel önemi şuradadır: Bu dönemde, binlerce kişi gözaltına alınmış, tutuklanmış ve yargılanmıştır. Bu sanıkların bir kısmı beraat etmiştir. Beraat eden bu sanıklar bir kamu görevine girmek istediklerinde, **"Siz yargılanmışsınız"** gerekçesi ile geri çevrilmektedirler. Bir kamu görevinde çalışmaktayken tutuklanıp yargılananlar, beraat etseler bile **"Hakkınızda dava açıldı"** diye görevlerinden atılmaktadırlar. O zaman herkesi bağlayıcı olması gereken mahkeme kararlarının ne gibi hükmü ve sonucu olmaktadır?

Bir somut örnek verelim:

Danışma Meclisi Anayasa Komisyonu Sözcüsü **Prof. Şener Akyol, 1974 yılında "gasp suçundan sanık"** olarak yargılanmış ve "müsnet suçu işlediği yolunda mahkumiyetine yeter kati ve mukni hiçbir delil elde edilmediği" gerekçesi ile beraat etmiştir.

İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 31.5.1976 gün ve 74/295 esas, 976/185 karar sayılı gerekçeli kararı, Başkan Uluer Yücesöz, üyeler M. Zeki Akgün ve Necdet Gebeloğlu tarafından verilmiştir. Necdet Gebeloğlu, şu anda Danışma Meclisi Bitlis üyesidir.

Anayasa Komisyonu Sözcüsü Akyol, karardaki ifadeye göre, "müştekiyi şahsen veya malen büyük bir tehlikeye düşüreceğini beyan ederek tehdit etmek suretiyle gasp suçundan sanık" olarak yargılanmıştır. Hakkında bu sav ile kamu davası açılan Akyol, yargılama sonunda suç işlediği yolunda "yeterli kanıt bulunmadığı" için beraat etmiştir. Dr. Akyol'a yüklenmek istenen suç, "müşteki Semih Alsan'ı şahsen ve malen büyük bir tehlikeye düşüreceğini beyan ve tehdit ederek hukukça hükmü haiz bono ve çek almak" suçudur.

Dr. Akyol'a yüklenmek istenen suçun cezası on yıldan yirmi yıla kadardı!

Biz, Anayasa Komisyonu Sözcüsü Dr. Akyol'un bu tür suç işleyeceğine hiç inanmayız. Bu inancımız, mahkeme kararı ile

de doğrulanmıştır. Akyol, yasalar karşısında "suçsuz" bir insandır. Bu yüzden, hakkında bu yargılamaya dayanarak, herhangi bir idari işlem uygulanamaz. Uygulanırsa, bu hukuka, yasalara ve hepimizin bağlı olması gereken hukuk devleti kavramına ters düşer.

Ama bu memlekette, yargılandığı bir suçtan beraat eden bir yurttaşı kamu görevine aldı diye bazı yüksek kamu görevlileri hakkında davalar açıldığı görülmüştür. Yine bu memlekette gözaltına alındığı için, işinden atılan kamu görevlileri vardır! Yargılanıp, beraat ettikten sonra işlerinden uzaklaştırılan binlerce yurttaş vardır!

Hiç şüphesiz Dr. Akyol, hakkında "gasp suçundan" dava açıldığı zaman çok acı çekmiştir. Bir de beraat ettiği bu davadan ötürü, haksız yere üniversitedeki görevinden atılsaydı, böyle bir suçtan yargılandı diye Danışma Meclisi üyeliğine engel olunsaydı, kim bilir ne düşünürdü?

Daha önce ne düşündüğünü bilmek güçtür. Ama bundan sonra bazı konuları birlikte düşünmek zorundayız. Acaba, Sayın Akyol, Anayasa'nın memur güvencesi ile ilgili maddesine, bu gibi haksızlıkları önlemek için, kesin hükümle mahkum olmadıkça kamu görevlilerinin işlerine son verilmeyeceği yolunda bir açıklık getirmeyi düşünür mü?

Evet, **"iğneyi kendimize, çuvaldızı başkalarına batırmak"** gerekir.

(13 Eylül 1982)

GİZLİ YARGI....

Anayasa taslağının 79'uncu maddesinde, kamu hizmetlerine alınmada **"görevin gerektirdiği niteliklerden başka bir ayrım gözetilmez"** denilmektedir. 136'ncı maddede, **"kamu hizmeti görevlileri, yetenek ve liyakat ilkelerine göre işe alınırlar"** güvencesi yer almaktadır. Aynı maddede kamu görevlilerinin görevden alınma koşullarının yasaca belirleneceği söylenmektedir.

138'inci madde, disiplin kovuşturmalarında, **"isnat olunan hususun ilgiliye açıkça ve yazılı olarak bildirilmesi, savunmasını yapma imkanı tanınması zorunludur"** temel koşulunu öngörmektedir. 139'uncu maddee ise, yurttaşlar arasında "siyasi kanaatlarından dolayı herhangi bir ayrım" yaptıkları, "mahkeme hükmüyle sabit olanlar kamu görevinden temelli çıkarılırlar" hükmünü getirmektedir.

Bir kimsenin, herhangi bir suçtan dolayı **"mahkum"** sayılabilmesi için, bu kimse hakkında Yargıtay aşamasından geçmiş **"kesin hüküm"** bulunması gerekir. Bir kimsenin, hakkında Yargıtay aşamasından geçerek kesinleşen bir yargı kararı olmadan "suçlu" sayılması olanaksızdır. Sanık, **"mahkum oluncaya kadar masum"** sayılır. Anayasa tasarısının 37'inci maddesi de bu temel güvenceyi benimsemiştir.

Bir sanığa, hakkında "kesin mahkumiyet hükmü" olmadan mahkumiyetin gerektirdiği hukuksal sonuçları yüklemek, hukuk devleti kavramı ile bağdaşmaz. Hakkında hiçbir ceza kovuşturması olmaksızın, "idari" nitelikte bir "işlem" ile görevlerinden uzaklaştırılan kamu görevlilerinin durumu aynı hukuk devleti kavramına ters düşer.

Akçalı işler nedeniyle Yüce Divan'da yargılanan Bayındırlık Bakanlığı'nın Genel Müdürü, bugün görevinin başındadır. Sayın Genel Müdürün, yargılanmanın esenliği açısından, geçici olarak görevinden alınmasını öngören hukuk kuralları vardır. Bu yasal dayanağa karşın, Genel Müdüre, yargılamanın bu aşamasında henüz "sanık" olduğu için, hakkında kesin hükmün doğuracağı sonuçlar uygulanmamıştır. Çünkü, Genel Müdür henüz "sanık"tır; "mahkum" olmamıştır. Yargılama sonucu ya aklanacak, beraat edecek, ya da mahkum olacaktır.

Anayasa Komisyonu'nun değerli sözcüsü Sayın Dr. Şener Akyol da, bu göreve getirilmeden önce, "gasp suçundan" yargılanmış ve "delil yetersizliği" nedeniyle beraat etmiştir. Eğer, Sayın Dr. Akyol, "gasp suçundan yargılandı" diye, İstanbul Hukuk Fakültesi'ndeki görevinden atılsa, ya da Danışma Meclisi üyeliğine başvurduğu zaman, aynı gerekçe ile adaylığı geril çevrilse, bu, hiç şüphesiz, yasa dışı, hukuk dışı bir davranış olurdu. Çünkü, bir kimsenin "suçluluğuna" ancak ve ancak "mahkemeler" karar verir. disiplin soruşturmasında bile suçla-

nan kişinin kendisini savunma olanağı vardır. Sayın Dr. Şener Akyol'un yararlandığı hukuksal güvenceler, yargılanan bütün siyasal suç sanıkları için de geçerli olmalıdır.

Bir yurttaş, siyasal nitelikle bir suçtan ötürü yargılansa ve beraat etse, bu yurttaşın da -tıpkı Sayın Dr. Akyol gibi- hakkında "kesinleşmiş bir beraat hükmü" olacaktır. Böyle olunca da mahkumiyetin doğurduğu sonuçlarla karşılaşmayacaktır.

Yine bir yurttaş düşünelim: Bu yurttaş, bir ihbar üzerine gözaltına alındı, ancak bir süre sonra, savcılık bu yurttaş hakkında "kovuşturmaya yer olmadığı kararı" verdi. Bu yurttaş, "gözaltına alındı" diye kamu görevinden atılsa, o zaman, Anayasalarda ve yasalarda yer alan güvencelerin ne anlamı olacaktır?

Bir başka örnek daha verelim: Bir yurttaş hakkında hiçbir ceza kovuşturması yok. Bir gün, yurttaş bakıyor ki, iki satırlık bir emir, yani "idari bir işlemle" görevinden atılıveriyor.

Bu yurttaşın suç işlediğine inanılıyorsa, bu yurttaş hakkında kovuşturma açılmalıdır. Yok eğer, elde böyle kanıt yoksa, o zaman görevinden alınması haksız ve adaletsizdir.

Anayasa tasarısının 79'uncu maddesine, "hakkında kesinleşmiş mahkumiyet kararı olmadıkça, hiçbir kamu görevlisi idari işlem yoluyla görevinden alınamaz" diye bir fıkra eklemek gerekir.

Böyle bir güvence Anayasa'ya yerleştirilmezse, uygulamalarda, hukuk devletinin gerekleri yerine, polis devletinin yöntemleri geçerli olur. Ve insanlar kapalı kapılar ardında, bilinmeyen kişilerce yargılanıp, mahkum olurlar ve görevlerinden atılırlar. Bu kapılar sımsıkı kapanmalıdır.

Bir kimsenin herhangi bir suçu işlediğine, ancak ve ancak mahkemeler karar verir. Hukuk devletinde, bu konudaki tek ölçü, kesinleşmiş yargı kararlarıdır. Mahkeme kararları ölçü olmuyorsa, o zaman, bu kürsülere, bu cübbelere, bu "adalet mülkün temelidir" sözlerine, adalet terazilerine ne gerek vardır?

Yargıya güven ve yargıya saygı, hem devlet hem de yurttaş olarak hepimizin ortak borcu ve görevi olmalıdır.

(14 Ekim 1982)

TARİHİN YARGISI...

27 Mayıs ihtilalinden hemen sonra Ankara ve İstanbul Barosuna kayıtlı bazı avukatlar "Düşüklerin savunmaları alınamaz" diye kampanyalar başlatmış, imzalar toplamışlardı. Bu imza listelerinin bir sureti elimizdedir. Gereksiz bir tartışma açmayalım diye bu adları şimdilik yayınlamıyoruz. Bunların arasında, sonradan bu çevrelerin bol ücretli avukatlıklarını üstlenenler de vardır. Evet, evet böyledir!

Yine 27 Mayıs ihtilalinden hemen sonra ceza yasasında bir değişiklik yaparak, düşük Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın ölüm cezasına çarptırılmasının hukuksal engellerini kaldıran "bilim kurulu" içinde görev yapanlar, dün idam sehpasına göndermek için çabaladıkları insanların çevrelerinde bugün, cübbelerini savura savura fır dönmektedirler.

Bir hukuk adamı için kendini gerçekten "hukukçu" sayan bir insan için, en büyük ayıp **"Şu şu tanıkların savunmaları yapılmaz"** diye düşünülmesidir. 27 Mayıs ihtilalinden sonra o günlerin ihtilal coşkularına kendilerini kaptıran nice ünlü hukukçu -ne acıdır ki- bu ayıbı işlemişlerdir.

Yine bazı ceza hukukçuları, evrensel ceza hukuku kurallarını yok sayarak yasa değişikliklerine imzalarını atmışlardır. Ne derler; **"Sel gider, kum kalır..."** İşte o günler geçti, geriye bu imzalar, geriye bugün artık kimsenin "doğruydu" diyemeyeceği tutumlar ve davranışlar kalmıştır. Kimseye onur vermeyecek tutum ve davranışlar!..

Ceza yasasında altmış beş yaşını aşmış kişilerin ölüm cezasına çarptırılmaları için yapılan yasa değişikliğini duyan ve asistanlarının bu işe karıştığını gören ünlü bir ceza hukuku profesörü, kendisini de bu komisyona çağıran arkadaşlarına dönüp:

"Ben tarihten korkarım..." demişti.

Gerçekten de tarihten korkmak gereklr. İşte aradan geçen şu yirmi yıl bile birden bire "tarih" oldu. Bunlar hiç unutulmuyor, adalet terazisinde ve tarihin yanılmaz hükmü karşısında herkes yerini buluyor.

Pek o kadar da geri gitmeyelim. 12 Mart döneminin ünlü **"Makabline Şamil kanun çıkarırız"** sözüne bugün kim, **"Bunlar benim fikrimdi, o günün şartları içinde böyle düşünmüş-**

tüm" diyebiliyor? Tersine, bu "Makabline Şamil kanun" formülünün sahipleri, bu açıklamanın sorumluluğunu üstlerinden atabilmek için cilt-cilt kitaplar yazıyorlar, görmüyor muyuz?

Çünkü **"tarih korkusu"** yavaş yavaş içlerine sinmeye başlamıştır. Çünkü, o günlerin koşulları çok ama çok çabuk unutulmuştur.

Tarih tekerleği işte hep böyle dönmüştür. Bundan sonra da böyle dönecektir...

Yirmini yüzyıl bir uygarlık çağıdır. Bu uygarlık çağında tarihe mal olmuş bunca bildiriler, toplantılar, konferanslar, ilkeler, inançlar, Anayasalar, günümüze "hukuk devleti" diye bir yüce kavramı armağan etmişlerdir.

Hukuk devleti içinde yargısal süreç iki önemli aşamadan geçer. İlk aşama, sanıkların ifadelerinin alınmasıdır. Bu ifade alma işleminde işkence kesinlikle yasaktır. Yalnızca işkence değil, işkencenin daha hafif biçimi olan "eziyet" yapmak da yasaktır. Yargının, sondan bir önceki durağı savunmadır. Savunma, açık duruşmanın her aşamasında, hükme, adalete, dolayısı ile yargıçlara yardım eder. Açık duruşmalarda karşıt görüş ve tutum, savcı ve avukat arasında geçer ve bu tartışma hükmün mayasını yoğurur.

Bu nedenle savunma hakkı, hukuk devletinin vazgeçilmez haklarından ve kurumlarından biridir...

27 Mayıs ihtilalinden hemen sonra yapıldığı gibi, "Düşüklerin davası alınmaz" gibisinden, hukuk mesleği adına utanç verici tutumlara başvurmak, savunma hakkını ortadan kaldırmak, bir kişiyi idama mahkum edebilmek için ceza yasasında değişiklikler yapmak, tarih karşısında ne bağışlanmaz suçtur!..

İşte bunlarla bazen yüz yüze, bazen göz gözeyiz. Her halde diyoruz, adalet tanrıçası, bu gibileri görmemek için yüzünü kapatmıştır.

Ey tarihin yanılmaz yargısı!.. senin karşında insan olarak da, hukukçu olarak da başını dik tutabilmek ne büyük onur ve ne büyük erdemdir!..

(26 Aralık 1981)

DİLİNİN KANTARI...

Anayasa Komisyonu'nun pek muhterem ve muhteşem Başkanı, Tercüman Gazetesi' sahibi kırk üç şirketli Ilıcak'ın seksen bin lira aylıklı vekili Prof. Dr. Orhan Aldıkaçtı, çam devirmeye, pot kırmaya yine büyük bir başarı ile devam ediyor

Atatürk ilkelerine aykırı amaç güttüğünü ileri sürdüğü partiler için bakın ne diyor:

1961 Anayasası yürürlüğe girdikten sonra iki defa bu tip parti kurulmuştur. Bunlardan birisi kapatılmış, diğeri ise bir siyasi partinin, büyük iş yaptığını sanan lideri tarafından göz yumularak faaliyetine devam etmiştir. Anayasa'ya rağmen bunlar olmuştur.

Aldıkaçtı bu sözleri ile "Milli Nizam Partisi" ile "Milli Selamet Partisi"ni suçlamaktadır. Anayasa Komisyonu Başkanı, CHP eski Genel Başkanı Sayın Ecevit'in de MSP'nin "faaliyetlerine göz yumduğunu" söylemektedir.

Anayasa Komisyonu Başkanı, bu sözlerinden sonra kamuoyu önünde bir **"Anayasa dersi"** almak zorundadır. Gereken dersi verelim.

Aldıkaçtı'nın suçladığı MSP'nin yöneticileri, şu anda Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nde yargılanmaktadırlar. Yürürlükte bulunan 1961 Anayasası'nın 132'nci maddesine göre, Danışma Meclisi'nde, **"görülmekte olan bir dava hakkında... herhangi bir beyanda"** bulunmak yasaktır. Aldıkaçtı başkanlığında hazırlanan şu yeni Anayasa taslağının 171'inci maddesinde de aynı yasak yinelenmiştir. Bu Anayasal yasağa karşın bu Anayasa Hukuku öğretim üyesi, konu sendikacılıksa yargılanmakta olan, DİSK için, konu siyasal partiler ise yine yargılanmakta olan MSP için istediği gibi "beyanda" bulunabilmektedir.

Ve bu Anayasa profesörü, şu anda cezaevinde bulunan ve bu yüzden kendisini savunma olanağından yoksun bırakılan Sayın Ecevit'i suçlamaktan büyük bir zevk duymaktadır.

MSP, yalnızca CHP ile değil, CHP ile koalisyon ortağı olduğu sürenin birkaç katı fazlası ile AP, CGP ve MHP ile ortaklıklar kurmuştur. Eğer,"faaliyetlere göz yummak" parti liderleri için söz konusu olacaksa, Türkiye halkını silahlandırarak

birbirini öldürmeye kışkırtmak savı ile yargılanan başka partilerin "faaliyetleri" de bu partilerle ortak hükümetler kuran partilerin ve bunların lider takımlarının sorumlulukları için de olmaz mı?

Olur ama, Aldıkaçtı'nın bu partileri suçlamasına, vekili olduğu ve her ay kendisinden seksen bin TL. aylık ve oturum başına yedibin beş yüz lira aldığı Kemal Ilıcak izin vermez!

Anayasa Profesörü Aldıkaçtı, Atatürk ilkelerine aykırı saydığı parti "faaliyetlerine göz yummak" eyleminin, Anayasa ve yasalarca öncelikle kimlerin görev alanı içinde olduğunu, herhalde bilmiyordur. Ya da biliyordur, ama "siyasi polemik" yapmak için, uluorta konuşmak için bu yolu seçiyordur.

Dersimize devam edelim:

Partilerin "iç çalışmaları" ve "faaliyetleri" Anayasa Mahkemesi'nce denetlenir. Bu amaçla özel bir yasa çıkarılır. Bu yasanın sayısı 648'dir. Adı "Siyasi Partiler Kanunu"dur. Bu yasanın beşinci kısmı "Siyasi partilerin kapatılması" başlığını taşır. Bu bölümde yer alan 108'inci maddeye göre, siyasal partiler aleyhine kapatma davası ancak Cumhuriyet Başsavcılığı'nca açılabilir.

Eğer böyle "faaliyetlere göz yumulmuşsa", bu öncelikle Cumhuriyet başsavcılarının ve başsavcıya yeterli kanıt ve belge ulaştırmayan güvenlik birimlerinin sorumluluk alanına girer.

Aynı Siyasi Partiler Yasası'nda TBMM birleşik toplantısında grubu olan siyasal partilerin ve hükümetlerin, Cumhuriyet Başsavcısına, suçlanan partinin kapatılması için başvurma hakları da bulunmaktadır.

MSP hakkında, en uzun süreli koalisyon ortağı AP başta olmak üzere hiçbir siyasal parti ve hükümet, Cumhuriyet Başsavcılığına başvurmuş değildir. Eğer bunlar "faaliyete göz yummak" ise, o zaman "Kendisinin büyük iş yaptığını sanan lideri" diyerek neden yalnızca Sayın Ecevit'i suçlar? Aynı suçlamayı AP'ye, CGP'ye, MHP'ye ve "resen dava açma yetkisi" bulunan Cumhuriyet Başsavcılarına neden yöneltmez?

Kimlerin hangi suçları kışkırttığı ve hangi "faaliyetlere göz yumduğu" bellidir. Şimdilik belli olmayan, Anayasa Komisyonu Başkanı'nın, hukuka ve Anayasa'ya olan saygı borcunun ölçüsüdür!

Prof. Aldıkaçtı, dilinin kantarını, Tercüman Gazetesi'ndeki seksen bin liralık bordrosunda yeniden tartmalıdır ve "Atatürk aleyhine" yazılan yazıları görmek istiyorsa, Yönetim Kurulu Başkan Vekili olduğu gazetenin arşivine inip, geçmiş yazılara şöyle bir göz atmalıdır.

(16 Eylül 1982)

GERÇEK OLAMAZ...

Türkiye'nin en güncel siyasal konularından biri nedir, bilir misiniz? Bazı kamu görevlilerinin lüks lokantalarda ve gece kulüplerinde sık sık görünmeleridir.

On-on beş yıl önceydi. Bir büyük ilimizin savcısı, hemen hemen her gece kulüplerde, öğle yemeklerinde lüks lokantalarda yemek yer, gazetelerin sosyete sütunlarında boy gösterirdi. Tabii kimse "Sayın savcı, sizin aldığınız maaş şu kadar, her gün buralarda dolaşacak parayı nereden buluyorsunuz" diye sormazdı.

Bu sayın savcının siyasal ilişkileri de çok genişti. İktidar büyükleri ile "al takke ver külah" türünden samimiyetlere girer, iş çevrelerinin yemeklerinde, yalı ziyaretlerinde baş köşelere otururdu. Bu "değirmenin suyunun nereden geldiği de pek sorulmadığından, beyimiz, saltanatını sürdürür dururdu.

İstanbul'da **"Marlon Kemal"** diye bilinen bir savcı yardımcısının yeraltı dünyası ile olan yakınlığını bilmeyen yoktu. Ve günlerden bir gün "Marlon Kemal" Beyoğlu'nda bir kulüpte, **"su testisi, su yolunda kırılır"** örneği **"Baba'lar rekabeti"** nedeniyle kurşun yağmuruna tutuluverdi.

Devlet dediğimiz "tüzel kişilik" örneğin bu "Marlon Kemal"i ve "Marlon Kemal"in dillere destan olan serüvenlerini bilmiyor, görmüyor muydu?

Diyelim ki, ben bir kamu görevlisiyim. Çok önemli görevlerde bulundum. Siyasal nitelikli olayların içinde yer aldım. Sonra görevimden ayrıldım ve bir lüks lokanta ya da gece kulübünü açtım. Benim gece kulübüme, lokantama, eski görev yerimle ilgili işleri olanlar girip çıkıyor. Yemekler burada yeniyor, toplantılar burada yapılıyor, telefonlar buradan ediliyor.

Önemli işleri olanlar, belki, "bir tatlı huzur almaya geldim Kalamış'tan" şarkısını söyleye söyleye, kırmızı Mercedes'lerle bu lokantaya ya da gece kulüplerine gelip iş çeviriyorlar. Bilmez mi devlet tüzel kişiliği bunları?

Diyelim ki, bir büyük kentin adı çok bilinen mahallelerinde, söz gelişi, "Bakırkapı" diye bir kulüp açıldı. Ben bir kamu görevlisiyim. Değil bu kulübe girmek, bu kulübün kapısının önünden bile geçemem. Çünkü burada, bir gecede, bir masada harcanan para, benim aylığımın iki üç katıdır.

Bu kulüplere kimler girer, çıkar? İşadamları, eğlenceyi seven sanayiciler, Mafya babaları... Ben bir kamu görevlisi olarak burada ne yapar, kimlerle konuşurum? Ben buraya sık sık girip çıkarsam bana, "Sen buralarda ne arıyorsun?" diye soru sorulmaz mı?

Ve devlet tüzel kişiliği, bu kulüpleri, bu kumarhaneleri bilmez mi?

- Nedir bu iş?

İlgili Bakan, "Vallahi kardeşim, bunlar herkesi satın alıyorlar. Bu müdür namuslu bir adam. Bunu orada yaşatmazlar" demişti, devlet düzel kişiliği adına! Sonra, bir süre sonra müdürü aynı göreve getireceğini söylemişti; ama etkin bir göreve getirememişti bir türlü...

Lüks lokantalar, kumarhaneler, kulüpler... Bunlara girip çıkanlar bir bilinse ve bunların hangi kamu görevlerinde bulundukları bir saptansa birçok maske olduğu gibi hemen aşağı inerdi!

"Kim bunlar" diyeceksiniz. Filmlerde, romanlarda "Bu filmde, bu romanda adı geçen kişilerin ve yeralan olayların gerçek ile hiçbir ilişkisi yoktur" derler ya, ben de öyle yanıt vereceğim:

- Bu yazıda yeralan olaylar ve kişiler gerçek dışıdır...

(14 Mart 1982)

VAR MI, YOK MU ?

Geçenlerde dostum ve avukatım **Turgut Kazan**'dan bir mektup aldım. Kazan, mektubunda, **"Askeri Yargıtay'ın karar-**

larını izliyoruz. Bizim Askeri Yargıtay'ın özellikle ikrar konusundaki kararları, insanda hayranlık uyandırıyor. Diğer birçok konuda Askeri Yargıtay uygulamaya ışık tutuyor. Bunu düşünürken, başka Askeri Yargıtay'ları arayıp bulmak ve bir karşılaştırma yapmak gereğini duydum. Ve kitapları açınca, ayrı bir sorunla karşı karşıya kaldım. Örneğin, Fransa'da Askeri Yargıtay var mıydı yok muydu, anlayamadım" diyor ve sonra Prof. Dr. Sahir Erman'ın **"Askeri Ceza Hukuku"** adlı kitabının 1970 basınının 446,1974 basınının 469. sayfalarında Fransa'da "temyiz incelemesi Askeri Yargıtay'da yapılır" yolunda bilgiler bulunduğunu yazıyor.

Kazan, daha sonra tıpkı Prof. Sahir Erman gibi, İstanbul Hukuk Fakültesi öğretim üyesi olan Prof. Dr. **Öztekin Tosun**'un **"Türk Suç Muhakemesi Hukuku"** adlı iki ciltlik kitabının 1976 tarihli ikinci basısında Fransa'da Askeri Yargıtay'ın bulunmadığını yazdığını kaydediyor ve soruyor:

-Hangisi doğrudur?

Gördüğünüz gibi durum çok karışıktır. Örneğin Prof. Erman, bir sınavda "Fransa'da Askeri Yargıtay var mıdır" diye bir soru sorsa, Prof. Tosun'un kitabını okuyan öğrenciler, "Fransa'da Askeri Yargıtay yoktur" diye yanıt verseler, Erman'dan geçer not alamayacaklar demektir. Ya da Prof. Tosun, aynı soruyu sorsa, bu kez Prof. Erman'ın kitabını okuyan bir öğrenci "Fransa'da Askeri Yargıtay vardır" diye yanıt verse, Prof. Tosun geçer not vermeyecektir. Olacak iş midir bu?

Bizim bilgilerimize göre de Fransa'da Askeri Yargıtay diye bir kuruluş yoktur. Askeri mahkeme kararları, Fransız Askeri Ceza Yargılaması Yasasının 243'üncü maddesine göre sivil Yargıtay'da incelenir. Söz konusu madde "Savaşta ve barışta, askeri mahkemeler tarafından verilen kararlar, Yargıtay Ceza Dairesi'nde incelenir, Başvuru koşulları, ceza usulü yasasının 567 ve devamındaki maddelere göredir" denilmektedir.

İstanbul Hukuk Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. **Nurullah Kunter**'in **"Ceza Muhakemesi Hukuku"** adlı ders kitabının (6. Basım S. 758,95 sayılı dipnotu) ile aynı üniversitenin merhum profesörü **Sıddık Sami Onar**'ın **"İdare Hukukunun Umumi Esasları"** adlı üç ciltlik ölmez yapıtının 1854 ve 1924'üncü sayfalarında da Fransa'da askeri mahkeme kararlarının sivil Yargıtay'ın bir dairesinde incelendiği yazılmaktadır.

Prof. Tosun, ders kitabında bu konuya çok nazik biçimde değinerek meslektaşı Prof. Erman'ı şöyle eleştirmektedir:

"Fransız askeri ceza mahkemesi kanununun 243'üncü maddesi askeri mahkemelerin son kararlarının inceleme yerinin her zaman Yargıtay olduğunu açıklamaktadır. Bu bakımdan Fransa'da Askeri Yargıtay'dan söz eden Erman'ın bu açıklamalarına katılmıyoruz..."

G. Stefani, F. Levasseur'un **"Droit pe'nal criminal et procedure penala"** adlı yapıtlarının 1966 basısının 262'nci sayfasında da Fransa'da askeri mahkeme kararlarının Yargıtay Ceza Dairesi'nce inceleneceği yazılıdır.

Öyleyse, değerli öğretim üyesi Prof. Dr. Sahir Erman, kitabında nasıl olur da "Fransa'da... temyiz incelemesi Askeri Yargıtay'da yapılır" diyebilir? Yapılan yanlışlık sonradan saptanırsa, bu kitap nasıl ders kitabı olarak okutulur? Bunu anlamakta güçlük çektiğimi hemen itiraf etmek isterim.

Prof. Erman, bu konuda niçin yanılgıya düşmüştür? Acaba avukatlık işlerinin yoğunluğu nedeniyle Askeri Ceza Hukuk kitabına gereken ağırlığı vermemiş midir? Ve nereden çıkarmıştır Fransa'da Askeri Yargıtay'ın olduğunu? Yoksa, bir dizgi yanlışı oldu da "Yargıtay" sözcüğünün önüne durup dururken "Askeri" sözcüğü mü eklendi? N'oldu? Ne bileyim ben, "Askeri mahkeme kararları, Yargıtay'ın bu işle görevli bir dairesinde incelenir" diye yazdı da satır mı düştü? Niçin yapıldı bu yanlışlık?

Prof. Dr. Sahir Erman'ın kitaplıklarımızı dolduran çok değerli yapıtları vardır. Bunlardan hukukçu olarak gerçekten çok yararlanmaktayız. Erman'ın Prof. Dr. Sulhi Dönmezer ile birlikte yazdığı **"Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku"**, Dr. Çetin Özek ile birlikte yazdığı **"İzahlı Basın Kanunu"**, tek başına yazdığı -sanırız doçentlik tezi olan- **"Hakaret ve Sövme Cürümleri"**, kaçakçılık davalarında temel el kitabı olan ve herkese yol gösteren **"Kaçakçılık Suçları"** ve **"Sahtekarlık Cürümleri"** gibi doyurucu kitapları hukuk dünyamızın övünç anıtlarıdır.

Elimizdeki kaynaklara bakarak, dostum Kazan'ı "Fransa'da Askeri Yargıtay yoktur" diye yanıtlayabilirim; ancak, Prof. Erman, Fransa'da, kitabında yazdığı gibi, Askeri Yargıtay'ın var olduğu kanısında ise bu konuda kendisinden kanıtlı, dayanaklı yanıt beklediğimi saygıyla bildiririm.

Bu arada, İstanbul Hukuk Fakültesi öğrencilerini bir yarışmaya çağırıyorum. Yarışma konusu "Fransa'da Askeri Yargı!"-dır. En doğru yanıtı verene Prof. Erman'ın "Sahtekarlık Cürümleri" kitabını armağan etmek istiyorum!.

(14 Temmuz 1982)

EŞİTLİK ŞARKISI...

"Şimdi sırası mı" diye sormayın; tam sırasıdır. Bazı olayları anımsamak, böylece bu olayların oluşturacağı çağrışımlarla güncel olaylar üzerinde düşünmek ve de sonuçlar çıkarmak çok yararlı olur.

12 Mart günlerindeydi. Türk ve Yunan işadamları, İstanbul'da bir toplantı düzenlemişler ve ortak bir "Başkanlar Komitesi" kurmuşlardı. İstanbul Ticaret Odası'ndaki toplantıya, Atina, Selanik, Pire Ticaret Odaları Başkanları katılmış ve toplantı sonunda "Türk ve Yunan özel sektörünün işbirliği yapması" kararlaştırılmıştı.

Türk ve Yunan işadamları arasındaki dostluk köprülerinin kurulması için New York senatörü Jacop Javits'in 1963-64 yıllarında Ankara'da kimlerle ilişki kurduğunu da anımsarız. ABD kamuoyunda "Helenizm'in avukatlarından" biri olarak tanınan Javits ve Rotary Kulüp'ün o zamanki başkanı Convay'in Türk ve Yunan özel sektörünü kaynaştırmak için yaptığı çaba-lar da henüz belleklerden silinmiş değildir.

Bu ilişkileri ve de bu örgütlenmeleri doğal sayıyoruz. Dünyanın birçok ülkesi, bu tür bölgesel ve enternasyonal niteliktekı örgütlenmelere izin verir; izin verilmese, "Lions Kulüp"ler "Rotary Kulüp"ler, "Mason örgütleri" ve de "Türk-Yunan İşadamları Başkanlar Konseyi" gibi kuruluşları kurmanın ve yaşatmanın olanağı yoktur.

Şimdi, Türk-Yunan ilişkilerinin iyice gerginleşme eğilimleri gösterdiği günlerde birileri kalkıp, "Neydi Allah aşkına, şu Türk-Yunan İşadamları Başkanlar Konseyi" diye sorup, soruşturursa; sonra da "Vay! Tarihi düşmanlarımızla işbirliği yapıyor-

sunuz" diye suç halkaları oluşturulursa, birtakım insanlar, boş yere tedirgin edilmiş olmaz mı?

Olur elbette. Daha da ileri gidilirse, adı bugünlerde de çok duyulan ve Amerikalılar'la yakınlığı ile tanınmış, öğretim üyesi bir eski parlamentere "Senatör Javits ile o zaman ne konuştun" diye sorulsa ve bundan "vatana ihanet" türü suç öğeleri türetilse, haksız ve yersiz çağrışımlar yaratılmış olmaz mı?

Ve de "kökü" yurt dışında bulunan Rotary Kulüp ve Lions Kulüp yöneticilerine "Siz, sosyal bir sınıfın, öteki sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini kurmaya teşebbüs ettiniz" dense, üstelik, Lions ve Rotary kulüplerinin "merkezleri" ile bağlantıları ortaya çıkarılsa, bundan da yersiz suç ögeleri çıkarılsa, ne olur?

Başka bir örnek daha verelim: Türk Sanayici ve İşadamları Derneği Genel Başkanı Ali Koçman "Siz memleket içinde müesses iktisadi nizamı değiştirmek için çalışmalar yapıyorsunuz, bu amaçla örgütleniyorsunuz, böylece, sosyal bir sınıfın öteki sosyal sınıf üzerinde egemenliğini kuruyorsunuz" diye suçlansa, gazetelerde bu doğrultuda yayınlar yapılsa, herkes Sayın Koçman'a "sınıf tahakkümcüsü" diye baksa olur mu, yakışık alır mı?

Almaz elbette...

Bizim demokrasi formülümüz çok açıktır: NATO ülkeleri kadar özgürlük! Bütün sınıf ve tabakalara, parti sendika ve dernek olarak örgütlenme özgürlüğü tanımak!.. İş çevrelerine tanınan düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü -hiç olmazsa kağıt üzerinde- emekçi kesimler için de var saymak!..

Türk-Yunan işadamları hangi özgürlüklerden yararlanıyorlarsa, Rotary ve Lions kulüpleri hangi dernekler yasasından güç alıyorlarsa, başka derneklere de aynı özgürlüğü tanımak demokrasinin vazgeçilmez koşullarındandır.

"Eşitlik" dediğimiz o eski ve unutulmayacak şarkı, iş çevrelerinin ulusal ve enternasyonal örgütlenmelerine olduğu kadar, emekçi sınıf ve tabakaların kuracakları dernekler için de aynı notadan çalınmalıdır.

Evet; **"NATO ülkeleri kadar özgürlük"** Ne eksik ne fazla!.

(9 Mart 1982)

AFYON KONUŞMASI

Devlet Başkanı Sayın Evren'in Afyon konuşmasındaki "Dış güçlerle işbirliği yapanlar Anayasa'ya hayır kampanyası açtılar" sözünü eleştirmek istiyoruz. İnanıyoruz ki, bu konularda "açık sözlülükte" yarar vardır. Eleştiriyi, "kapalı kapılar ardında" değil; kamuoyunun önünde açıkça yapmakta yarar görüyoruz.

Bugüne dek bir çok eleştiri alan Anayasa taslağı, Danışma Meclisi'nde görüşülmektedir. Bu tasarıya, çeşitli eğilimdeki kişi ve kuruluşlar karşı çıkmışlardır. Bunların hepsini "dış güçlerle işbirliği yapmış" kişi ve kuruluşlar olarak görmek, herhalde olası değildir Bu tasarı, bırakınız temel felsefesini, düzgün Türkçe'-den dahi yoksundur. Bir hukuk öğrencisinin yapamayacağı yanlışlarla doludur. Böyle bir taslağın eleştirilmesinden doğal ne olabilir ki?

70 Sayılı Milli Güvenlik Konseyi Kararı ile de Anayasa konusunda tartışmalar bir ölçüde serbest bırakılmıştır. Tartışmalar, bu ölçü içinde devam etmektedir. Bu tartışmaların bir amacı, yapılan yanlışların Danışma Meclisi'nde düzeltilmesidir. Tartışmaların bir başka amacı daha vardır. Tasarı, Danışma Meclisi'nde görüşüldükten sonra, Kurucu Meclis'in öteki kanadı olan Milli Güvenlik Konseyi'nde ele alınacaktır. Çeşitli kişi ve kuruluşların ileri sürdükleri görüşlerin ve yaptıkları eleştirilerin, tasarının kesinleşmesinden önce, MGK'nca değerlendirilmesinde yarar umulmuştur.

Halk oylaması "evet" ve "hayır" oylarını içerdiğine göre, Anayasa'ya yandaş olanlarla, bu Anayasa'nın getirdiği düzene karşı olanların, tam bir "eşitlik içinde" görüşlerini sergilemeleri gerekmez mi? Eğer böyle bir eşitlik, böyle bir özgürlük sağlanmazsa, oylamanın sonuçları üzerinde, ilerde, bitmez tükenmez tartışmalar açılmaz mı? Anayasa'nın ve oylamanın "meşruiyeti" üzerine açılacak tartışmalardan kurtulma, kaçınma olanağı bulunur mu? Hiç sanmıyoruz ki bulunsun!

Oylama, çeşitli seçenekleri içerdiğine göre, bu seçenekleri savunanların, başta devletin TRT'si olmak üzere, bütün kitle iletişim araçlarında açıkça, eşitçe ve özgürce tartışmaları sağlanmalıdır. Anayasa'ya "evet" diyenler kadar, bu Anayasa'ya "hayır" diyenlerin de söz hakları olmalıdır

Yurt dışındaki Sovyet uydusu iki radyonun "Anayasa'ya hayır kampanyası" başlatması, bu Anayasa'ya çeşitli nedenlerle karşı olanların, bu iki "uşak radyo" ile işbirliği yaptıkları anlamına mı gelecektir? Biz, kendi hesabımıza, yurt dışından yönetilmeyi aşağılık bir suç sayarız! Washington uşaklığı ile Moskova uşaklığı arasında ayırım gözetmeyiz.

Ama bizler, Osmanlı İmparatorluğu'nun "Padişahım çok yaşa" diye bağırtılan "tebaası" değil, "Atatürk Cumhuriyeti'nin özgür düşünceli" yurttaşlarıyız. Bu yüzden, yurttaş olmanın verdiği hak ve özgürlükle, hiçbir korkuya ve hiçbir "komplekse" kapılmadan görüşlerimizi açıklamak isteriz.

Bu yüzden, Sayın Evren'in, Afyon'da "Dış güçlerle işbirliği yapanlar Anayasa'ya hayır kampanyası açtı" sözlerinin, Anayasa'nın görüşüldüğü ve halkoyuna sunulacağı şu günlerde, amaç dışı yorumlara yol açacağından korkarız. Ve bu iki uydu radyoya, gereğinden çok fazla önem verildiği endişesine de kapılırız.

Biz, "Atatürk Türkiye'sinin özgür düşünceli yurttaşları" olarak, bütün doğruların ve bütün yanlışların, ancak ve ancak kamuoyu önünde tartışılması gerektiğine inanırız. "Dünya milletler ailesinin eşit haklara sahip şerefli üyesi olmak" çağdaş bütün hak ve özgürlükleri savunmayı gerektirir. İki uşak radyonun, Anayasa'ya hayır denmesi için kampanya açması bizleri hiç ilgilendirmez. Biz, kendi sözlerimizden, kendi davranışlarımızdan ve kendi inançlarımızdan sorumluyuz.

Yasal örgütlerin özgürlüklerini ortadan kaldırmak, anarşi ve terörü önlemez. Tersine, yasa dışı örgütlerin yeraltına inip, örgütlenmelerine yol açar. Özgürlüklerin daha da genişlemesini isteyenler, özgürlüklerin kısılması ile doğacak sakıncaları şimdiden gördükleri için şu kısıtlı tartışma ortamında, elden geldiğince, görüşlerini sergilemeye çalışmaktadırlar. Bütün bunlar "dış güçlerle" ya da Sovyet uydusu iki radyo ile işbirliği mi sayılacaktır?

Batı türü demokrasinin savunulmasının bile suç sayılacağı bir ortamda, neyin suç olduğu, neyin olmadığı da belli olmaz. Böyle ortamlarda ise demokrasiden, çok partili yaşamdan hiç ama hiç söz edilemez.

"Atatürk Türkiye'sinin özgür düşünceli yurttaşları" olarak bu endişelerimizi dile getirmekte yarar görüyoruz. Özgürce düşünmek, özgürce konuşmak ve özgürce yaşamak için!..

(31 Ağustos 1982)

SANSÜRDEN DE GERİ...

"Sansür" ne demektir? Şu demektir: Gazete, dergi ve kitaplar, yayından önce hükümet yetkililerince denetlenecek; basım ve yayımı ancak izin verildiği ölçüde yapılacak...

Anayasa tasarısının basın özgürlüğü ile ilgili 28'inci maddesine bakınca, insan **"Sansür, acaba, daha mı demokratik yöntemdi"** diye sormaktan kendini alamıyor!

Kitaplardan öğrendiğimize göre, Abdülhamit döneminin sansürü şöyle işlerdi: Gazeteler, Mabeyn (Saray) Başkatipliği *(Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği benzeri bir makam.* um:ag) ile Matbuat Müdürlüğü'nce incelenir; sakıncalı görülen haber ve yorumlar çıkarılırdı. Bazı yazarlar, padişahın okumasını istediği yazıları yazıp, sansüre gönderirler; böylece, siyasal eleştiriler yerine ulaşmış olurdu. Sansür edilen yazılardan ötürü kimseye ceza verilmezdi. Çünkü basın suçunun ancak yayın ile oluşacağı ilkesi benimsenmişti. Sansür, suçu da önlediğinden sorumluluk söz konusu değildi.

Anayasa tasarısında, bu konuda sansürden de geri gidilmektedir. Önce, yazıları yazanlar kadar basanlar da -yani gazete sahipleri de- sorumlu olmaktadırlar ki, bu, ceza hukukunun evrensel kuralı olan "cezaların kişiselliği" ilkesine aykırıdır. Aynı biçimde, bir yazarın yazısı nedeniyle basımevlerine el konulması ve zoralıma karar verilmesi, aynı "kişisel sorumluluk" ilkesine aykırıdır. Yayınevlerini birer "otomatik tabanca" yayın organlarını da "bombalı pankart" olarak gören bu anlayış çağımızın çok gerisindedir.

Ne kadar gerisinde olduğunu saptamak da kolaydır; tarih verelim:

1853 tarihli Osmanlı Ceza Yasasının 138'inci maddesinin bizim "Aldıkaçtı Anayasası"na esin kaynağı olduğu anlaşılmaktadır. "Osmanlı maddesi" şöyle; okuyalım:

"Devlet-i âliye'nin emir ve ruhsatı ile açılmış olan matbaalarda, saltanat-ı seniyye ve erbab-ı hükümet ve tebaa-i saltanatı senniyeden olan bir millet aleyhine gazete ve kitap ve evrakı müzirre tab ve neşrine mütecasir olan kimselerin iptida bastırmış olduğu şeylerin zaptıyla dereceyi cürmüne göre matbaası muvakkaten veya bütün bütün kapatıldıktan sonra on mecidiye altından elli mecidiye altına kadar cezayı nakti ahzolunur..."

Görüldüğü gibi bu "Osmanlı maddesi" şaşılacak benzerlikte, "Aldıkaçtı Anayasası"na yansımıştır. 28'inci maddeye göre, süreli ya da süresiz yayınlar, "devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, milli güvenliğin, kamu düzeninin, genel ahlakın korunması ve suçların önlenmesi amacı ile gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunun açıkça yetkili kıldığı merciin emriyle toplatılacaktır. Bu "idari merci" vali olabilir, emniyet müdürü olabilir; kaymakam olabilir, yerine göre, jandarma komutanı olabilir. Ayrıca, süreli ya da süresiz yayınlar, suç işlenmesi halinde yargıç kararı ile kapatılabilecektir.

Maddeye göre, "devletin iç ve dış güvenliğini, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü tehdit eden ya da ayaklanma veya isyana teşvik eder nitelikte olan her türlü haber ve yazı" yasanın belirleyeceği "sorumlu merci" tarafından "tedbir niteliğinde" olmak üzere toplatılabilecektir.

Basın suçunun yayın ile oluşacağı kuralı da böylece bir yana itilmiş; devletin basın üzerindeki denetim yetkisi, sansürün de gerisine uzanarak, basın özgürlüğünü bütünü ile yok etmiştir.

Sansür, istenmeyen yazının ya da haberin yayımını önlerdi; ancak söz konusu yazıyı yazan ya da haberi vereni sorumlu tutmuyordu. Tasarı ise basımevi ve eklentilerine el konulmasına ve zoralımına olanak tanımaktadır.

"Milli güvenlik", "genel ahlakın korunması" ve "suçların önlenmesi" gibi soyut gerekçelerle gazetelerin, gece yarıları, "yetkili merciin emriyle" toplatılmaları, sansürden de geri, sansürden katı bir uygulamaya yol açacaktır.

Aldıkaçtı'nın basın özgürlüğü anlayışı, Abdülhamid sansüründen birkaç adım geridedir!

Gece yarıları basılan gazetelerde suç öğesi saptayıp, bunları alacakaranlıkta "yetkili mercie" ihbar edecek "basın ajanları" tutarak uygulanacak bir basın özgürlüğü anlayışı, Abdülhamid sansürünü de aratacak niteliktedir.

Bütün bunlardan sonra, "sansürün kaldırıldığı tarih" olarak bayram saydığımız "24 Temmuz" gününü artık kutlamayalım. Tersine, sansürün resmen getirilmesi dileğinde(!) bulunalım. Çünkü "Abdülhamid sansürü" "Aldıkaçtı'nın Anayasası"nın basın özgürlüğü anlayışından çok ama çok daha ileridedir.

Ve tarih düşelim: Yıl 1982... Yirmi birinci yüzyıla, on sekiz yıl sonra ulaşacağız!

(23 Eylül 1982)

İÇTENLİKLE...

1961 Anayasası, 9 Temmuz 1961 günü halkoyuna sunulmuştu: Oylama sonunda, 3 milyon 934 bin 370 yurttaş Anayasaya hayır demiş, buna karşılık 6 milyon 348 bin 191 yurttaş "evet" oyları ile Anayasanın kabulünü sağlamıştır. Geçerli oyların yüzde 61,7'si evet, yüzde 38,3'ü de hayır oylarıdır.

Halkoylamasına katılma oranı da ilginçtir: Kırsal kesimde katılma oranı yüzde 83,3'e çıkarken, bu oran kentlerde yüzde 79,9'da kalmıştır. Toplam 12 milyon 747 bin 901 seçmenden, 2 milyon 455 bin 265'i halkoylamasına katılmamıştır.

1961 Anayasasının yürürlüğe girmesinden hemen sonra "Anayasaya hayır kampanyası" yürüten AP, milletvekili seçimlerinde, 10 milyon 133 bin 35 geçerli oyun 3 milyon 527 bin 435'ini almıştır. Aynı siyasal doğrultudaki YTP ise 1 milyon 415 bin 34 oy almayı başarmıştır.

1961 seçimlerini izleyen 1965 seçimlerinde AP'nin oyu, 3 milyon 527 bin 435'den, 4 milyon 921 bin 235'e fırlamış, buna karşın 1961 genel seçimlerinde 3 milyon 724 bin 752 oy alan CHP, 1965 yılında, 1961 seçimlerinde aldığı oyun 1 milyon 48 bin 967 eksiği ile, 2 milyon 675 bin 785 oy alabilmiştir

Bu sayıları vermemizin, sizleri bu sayılar içinde düşünmeye çağırmamızın amacı şudur: 1961 Anayasasına "hayır" diyenler,

"dış güçlerle işbirliği yapan" insanlar değildi. Bunlar, 1960 öncesi iktidara bağlı olmaktan kaynaklanan oylarıyla, 1961 Anayasasının ülkemize yarar sağlamayacağı görüşünü bildirmekteydiler. Haklıydılar, haksızdılar, bunlar, ayrı ve derin tartışma konularıdır. Ama herhalde, bunlar, bu 3 milyon 934 bin 348 hayır oyu kullanan yurttaş, vatandaş, vatanlarına ihanet etmiyorlardı, satılmışlarla işbirliği yapmıyorlardı.

O günlerde, 27 Mayıs devrimine karşı çıkmayı "vatana ihaneti" olarak görenlerimiz de vardı. 1961 Anayasasının, Türk Silahlı Kuvvetlerince benimsenip desteklendiğini söyleyenler, bu yargılarını daha da pekiştirmişlerdi. Fakat sonuç ne oldu?.. "Anayasaya hayır" diyenlerin partisi, önce "Anayasaya evet" diyenlerin partisi ile ortak hükümet kurdu, sonra tek başına iktidara geldi. Devletin başında da 1961 Anayasasını hazırlayıp, halkoyuna sunan ihtilal yönetiminin Devlet Başkanı merhum Orgeneral Cemal Gürsel vardı. Ve Cemal Gürsel, o olanca babacanlığı ile Anayasaya karşı olduklarını açıklayan AP ile geçinmesini bildi.

Doğrusu da buydu... Çünkü, demokrasi, çok seçenekli bir sistemdir. Anayasa oylamaları "evet" ve "hayır" oylarını içereceği gibi, genel seçimler de, hiç beklenmedik siyasal seçenekleri gündeme getirici özellikler taşır. Yakın tarihimiz bunun örnekleri ile doludur. Bu yüzden, karşıt görüşte olanların "hain" ya da "satılmış" olarak suçlanmaları, kimseye yarar sağlamaz. Sağlamadığı gibi, bugün "dış güçlerle işbirliği" yapmakla suçlanan kişiler, bir parti çatısı altında birleşip, yurttaştan, kendilerini iktidara getirecek oyları da alabilirler. 1961 yılında böyle olmadı mı?.. Yaşanmadı mı bütün bunlar?..

O zaman, bugün söylenen sözler, yıllarca unutulmaz. Ve bu sözler, yarınki siyasal gelişmelerde, güçlüklerin ve bunalımların kaynağı olur.

Sayın Devlet Başkanımız Evren, bizleri bağışlasınlar. Bizler, açıklıktan yanayız. Bu yüzden, görüşlerimizi yurtseverlik bilincimizde tartarak ve hukuk süzgecinden geçirerek açıkça yazmak isteriz.

12 Eylül Harekatı'nın ülkemizi bir iç savaş eşiğinden geri çekip, kurtardığını kabul etmeyecek kim vardır?.. 12 Eylül'ün haklılık nedenlerine, bir değil, bin kez inanırız. Ancak, bu inanç-

larımız, Danışma Meclisi'ne sunulan "Aldıkaçtı Anayasası"nı eleştirmemize engel değildir. Tercüman Gazetesi Yönetim Kurulu Başkan Vekili Prof. Aldıkaçtı başkanlığındaki Komisyon'ca hazırlanan bu taslak metni, çağdaş demokratik hukuk ilkelerine olduğu kadar, Türkçe yazım kurallarına ve Aldıkaçtı'nın kendi kitaplarına bile aykırı düşmüştür. Bütün bunları görmezlikten gelemeyiz.

Bunları eleştirmek, Türk aydınının görevidir. Ne hainiz, ne satılmış!.. Evet, kendi ülkemizin yabancısı da değiliz! Öz be öz Türk çocuklarıyız! "Fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür" yurttaşlar olarak görüş ve endişelerimizi dile getirmek isteriz. Bunu, hem onurlu yurttaşlar olmanın hakkı, hem de Atatürkçü aydın olmanın görevi sayarız.

Özellikle böyle dönemlerde alışılmış övgülerin değil, açık yergilerin, içten eleştirilerin ve açık sözlülüğün değerlerinin daha iyi anlaşılmasını isteriz. Ama elimizden, yalnızca yazmak gelir; bunu da açık yürekle, içtenlikle yapmaya çalışırız.

Ama övgüler, ama alkış sesleri, en haklı eleştirileri sustururmuş, ne yapalım?.. Bu da ülkenin yazgısıdır.

(3 Ekim 1982)

"Uğur Mumcu'nun Türk köşe yazarlığına yepyeni bir hava getirdiğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Keskin bakışlı bir gözlemci, belgesel bir eleştiricidir o. Güçlü hukuk mantığını çok kez ince bir mizah çizgisi ile çerçevelediği için, yazıları ne denli ağır olsa da okura ferahlık verir.

Uğur Mumcu'nun yazıları bugün günceldir. Bunlar, yarınki kuşaklar hesabına kuşkusuz ibret alınması gereken birer tarih dersi yerine geçecektir."

Nadir Nadi

um:ag

um:ag
KDV Dahil
500.000 TL

ISBN 975-8084-10-0
9 789758 084104